

Mirna peč: odkritje spomenika NOB

Praznovanje bo 25. novembra - Spomenik bo odkril Stane Potočar, govoril pa Adi Osterc

Krajevna skupnost Mirna peč bo pripravila v nedeljo, 25. novembra, ob 10. uri večjo prireditev, na kateri bodo odkrili spomenik 130 padlim borcem in žrtvam fašizma.

Organizatorji pričakujejo, da se bodo na nedeljskem srečanju sredi naselja zbrali vsi okoliški borci, njihovi prijatelji, občani in mladina. Spomenik, delo avtorja Ivana Seljaka - Čopiča, bo odkril domačin, narodni heroj Stane Potočar Lazar, slavnostni govornik pa bo prvoborec Adi Osterc.

Prireditev, s katero bodo počastili dan republike in praznik novomeške občine, so omogočili krajevna skupnost Mirna peč, izvršni svet občinske skupščine Novo mesto in kulturna skupnost. Gostje bodo nato lahko prisostvovali tudi predaji namenu novega vodovoda. Za enkrat bo voda iz 4 km dolgega vodovoda pritekla le v naseljih Mirna peč in Malenska vas, v prihodnjem letu pa bodo zdravo vodo dobili še po ostalih vaseh.

BREŽICE: SISTEM NA PREPIHU

Za sejo občinske konference ZK v Brežicah v ponedeljek je namestnik komiteja in vodja posebne delovne skupine Krešo Tomin podal izvorno oceno razprav o gradivu 5. seje CK ZKS. Stališča so bila podana kritično, konkretno, brez omahovanj in opeševanj. V obsejni razpravi so temeljito osvetlili sedanji trenutak in delovanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja v občini. Komite občinske konference ZK je bil že na seji v začetku novembra sprejel načrt aktivnosti po 5. seji CK ZKS. Več prihodnjic. A. Z.

SEVNICA: V PRETRESU NAČRTI

Osnovna obravnava na seji občinske konference ZK v Sevnici v ponedeljek popoldne je bila namenjena smernicam za novi srednjeročni načrt občine in akcijskemu načrtu za nadaljnje aktivnosti pri pripravi planskih dokumentov. Isto vprašanje bo jutri na seji predsedstva občinske konference SZDL in sveta za razvojno-politično pri občinskem sindikalnem svetu. Več prihodnjic. A. Z.

Poživljena zletna dejavnost

Karlovac imel v gosteh udeležence srečanja samoupravljalcev z zletnih območij - O vlogi sindikata in delegacij

Vsako leto se vrste v okviru zletov Bratstva in enotnosti najrazličnejše aktivnosti, mednje pa se je v zadnjih letih uvrstila tudi nova oblika dejavnosti - srečanja samoupravljalcev z zletnih območij. Namen srečanj je prvenstveno krepitev razvoja socialističnega samoupravljanja.

Na zadnjem zboru samoupravljalcev so v množici 350 delegatov sodelovali tudi delegati iz novomeške, metliške, črnomalske in

trebanjske občine. Gostitelj VII. srečanja je bil Karlovac, ki slavi letos 400-letnico obstoja.

Tridnevno delovno srečanje samoupravljalcev je potekalo v znamenju razmišljanja o vlogi sindikata v razvoju delegatskega sistema. Manjše skupine delegatov so se udeležile razgovorov po različnih delovnih organizacijah, kjer so se seznanili z delovanjem sindikata in delegacij.

V kulturnem delu srečanja so si udeleženci ogledali film „Znamenja nad mestom“ in osrednjo bolnišnico na Petrovi gori, kjer so položili venec na grobnico.

DRAGICA GALIČ

Zloganje v počastitev dneva republike

V Škocjanu zanimiva razstava arheoloških izkopanin iz Zloganja

Arheološki oddelek Dolenjskega muzeja pripravlja skupaj s krajevno skupnostjo Škocjan razstavo v počastitev 29. novembra, praznika republike, na kateri bodo prikazani predmeti, ki smo jih letos spomladi našli v rimskih grobovih v Zloganju.

O odkritju rimskih grobov smo v domačem listu že poročali, vendar naj ne bo odveč še nekaj besed. Predmeti, ki smo jih našli v grobovih, spadajo po oblikah in izdelavi nedvomno v domač, dolenjski krog antičnih izdelkov. Tipični so sivi trebušati lonci s cilindričnim in narebranim vratom ter široke skledice, ki so bile pogosto v rabi tudi za shranjevanje sezganih kosti v grobovih. Ne moremo mimo hišaste žare s petelinčkom na vrhu, ki je sedaj, ko je restavrirana, zopet zaživel v vsej svoji lepoti. Žara je verjetno izdelek Latobikov.

Razstava bo odprta v otvorani KS Škocjan 27. novembra ob 17. uri in sicer do 2. decembra. Po krajšem kulturnem programu in otvoritvi bo predavanje z barvnimi diapozitivi, za učence OS Škocjan pa bo predavanje že prej v šoli.

Ob razstavi je izšla zložanka, ki jo je finansiral OZD „Strežnik“ iz Dobruške vasi. D. B.

Posavje dobilo svoj „Bernardin“

V petek so na Čatežu slavnostno odprli nov kompleks zdraviliško-rekreacijskih objektov

Petkova otvoritev novih zdraviliško-rekreacijskih objektov na Čatežu, vključno z novim hotelom Terme, ostaja v zgodovini brežiške občine zapisana kot doslej največja investicija. Vrednost dograjenih objektov (preko 270 milijonov din) prinaša čateškemu zdraviliškemu turizmu stodstotno povečanje dosedanjih zmogljivosti.

Hotel visoke B kategorije s 300 ležišči, več restavracijskih prostoro-

rov, notranji bazen, zdravstveni del s hidro in elektroterapijo, prostor za

rekreacijo, gospodarski objekt s centralno pripravo hrane, kamping za 300 enot ter igrišča in parkirišča, to so novosti, ki jih je na petkovi svečanosti v prisotnosti številnih družbenopolitičnih in turističnih delavcev Dolenjske, Posavja in republike, izročil namenu Stefan Korošec, predsednik komiteja za turizem pri IS SRS.

Z omenjenimi novostmi je tako zaključena druga faza izgradnje zdraviliško-rekreacijskega centra, ki je po bolj ali manj znanih sporih z izvajalcem del, novomeškim Pionirjem in investitorjem sozd Emona popestril in izboljšal slovensko zdraviliško ponudbo, ki jo že tako pestijo težave zaradi pomanjkanja zmogljivosti. Čateška delovna zmagaja je tako na najboljši način počastila častitljivo 150-letnico tem na Čateškem polju. B. B.

MLADI FOTOGRAFI V POSAVSKEM MUZEJU

V ponedeljek, 26. novembra, bodo v galeriji Posavskega muzeja v Brežicah odprli 14. republiško fotografsko razstavo pod naslovom „Mladina fotografira 79“. Tudi tokrat je za uvod na sporedu glasbena prireditev. Začetek bo ob 18. uri. Občinstvo bo lahko prisluhnilo znanim arijam iz opernih del, ki jih bodo ob spremljavi elektronske harmonike Silvestra Mihelčiča peli sopranistka Sonja Hočvarjeva, tenorist Rajko Koritnik in basist Ladko Korošec.

KAJ PA OSEBNI DOHODKI?

Kitajski namestnik ministra za izobraževanje Bu Dong Xiu (četrti z leve) je več delavcev v LJK vprašal tudi, kakšni so njihovi mesečni osebni dohodki.

Kitajci v Kočevju

Ogledali so si LJK, šole, telovadnico, bazen in dve delavski stanovanji

V soboto, 17. novembra, je obiskala LJK Kočevje kitajska delegacija, ki jo je vodil namestnik ministra za izobraževanje Bu Dong Xiu. Gostje so se zanimali predvsem za proizvodnjo šolskega pohištva in opremo šol. Ogledali so si nekatere tovarne, LJK, nato pa se novi center usmerjenega izobraževanja, novo telovadnico z bazenom in osnovno šolo. Domačini so tudi izpolnili željo gostov in jih peljali v družbeno stanovanje in v zasebno hišo dveh svojih delavcev.

Kitajska delegacija je prišla na obisk v našo državo po izjavi njenega vodja Bu Dong Xiu zato, da bi med obema državama okrepili stike na področju izobraževanja in hkrati izmenjali izkušnje na tem področju. J. PRIMC

Neusahljiv tok naše revolucije

Ob dnevu republike

Drugo zasedanje protifašističnega sveta Jugoslavije v Bihacu je bilo pred 36 leti dogodek, ki je s svojim sporočilom zaradi težavnih razmer prodril le do peščice Jugoslovancev, danes pa celo tisti, ki jim naša država, takšna, kot jo gradimo, ni najbolj pri srcu, priznavajo, da je šlo takrat za prelomno dejanje v zgodovini jugoslovanskih narodov.

Dan republike praznujemo s spominjanjem na najslavnejše obdobje osvobodilnega boja, ko se je po velikanskih vojnih naporih v vojaškem, političnem in duhovnem vodstvu jugoslovanskega partizanstva izoblikovala odločna volja po vpeljavi kakovostne spremembe. Ta se je zgodila, ko se je oboroženi boj proti tujim osvajalcem razširil v boj proti nosilcem preživele družbene ureditve, torej v revolucijo.

Nekdo je slikovito zapisal, da nočni zbor nad slapovi Plive ni bil razkolniška seansa prekucahov, ampak izraz docela dozorele, globoko občutene in torej neustavljive želje vseh jugoslovanskih narodov po temeljiti preobrazbi družbenih razmer po vojni.

V Jajcu so se kretnice dokončno premaknile na tiri, po katerem vodi vlak revolucionarnega socializma, socialne osvoboditve in novih odnosov med ljudmi. Več kot tridesletno obdobje poveljnega jugoslovanskega razvoja je že potrdilo pravilnost in neizogibnost avnojske odločitve.

Trenutek, ki ga živimo, merimo z razsežnostjo trenutka, ki ga praznujemo. Zapišemo torej lahko, da preživljamo pomembno obdobje, v katerem gre za ohranitev doslednega zaporedja revolucionarnih razvojnih stopenj, za dosledno uveljavljanje interesov delavskega razreda. Revolucija se nikoli ne konča.

Kontinuiteta, o kateri je govor, se kaže tudi v prizadevanjih, da bi v skladu z načeli ustave, prilitimi tudi v zakon o združenem delu, spremenili položaj jugoslovanskega delavca, torej ustvarjalca, ki je bil nosilec odpora proti fašistični agresiji, nosilec revolucije in prvih zametkov ljudske oblasti.

S ponosom lahko zapišemo, da je ta delavec tudi danes nosilec akcije, ki utrjuje položaj samoupravnega združenega dela, torej položaj delavskega razreda.

Na nas je torej, da tok revolucije usmerjamo naprej.

NOVI SEKRETAR ŠOBAR

Na seji občinske konference ZK Kočevje, ki je bila v ponedeljek, 19. novembra, so razpravljali o delu komiteja v zadnjem letu dni, o osnutkih sklepov 5. seje CK ZKS, o nalogah ZK v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja in še o nekaterih drugih zadevah. Za novega sekretarja komiteja so izvolili Petra Šobarja, ker je dosedanji, Jože Novak, že izvoljen za predsednika Medobčinskega sveta SZDL ljubljanske regije.

V drugi polovici tedna bo prevladovalo suho vreme z jutranjo meglo po kotlinah.

Uspešno metliško leto

V spomin na padec belogardistično-italijanske postojanke na Suhorju leta 1942 praznujeta metliška občina in krajevna skupnost Suhor svoj praznik.

Slovesnosti za praznik se bodo začele v petek z otvoritvijo nove tovarne Beti za proizvodnjo oplemenitenih vlaken. Ta doslej največja nalozba v metliški občini ni pomembna samo za Belo krajino, marveč po svoji pomembnosti presega celo republiške meje. Med velike uspehe v občini v tem letu sodi gotovo tudi izgradnja nove tovarne IMV na Suhorju, ki jo bodo odprli na dan praznika in v kateri bo tudi slavnostna seja in podelitev plaketa občine Metlika. Seveda bo v okviru praznovanj še vrsta drugih prireditev.

V zadnjem letu so v metliški občini še posebno veliko naredili na področju negospodarskih in komunalnih investicij. Tu velja še posebej omeniti gradnjo nove šole v Podzemlju, metliške čistilne naprave in prvega zbiralnika, posodabljanje cest in drugih komunalnih naprav v številnih vaseh, pri čemer so krajanji sami veliko prispevali.

Pred nami je leto zaostritev

V Novem mestu je bil regijski posvet o resoluciji za leto 1980

Leto 1980 kot zadnje leto sedanjega srednjeročnega obdobja in čas zadnjih temeljnih priprav na novo petletno nikakor ne bo rožnato. Ko so prejšnji teden v Novem mestu na dolenskem posvetu obravnavali osnutek slovenske resolucije za ravnanje prihodnje leto, so menili, da brez omejitev, zaostritev in skrajne razumnosti ne bo šlo.

Član republiškega izvršnega sveta Andrej Grahor je poudaril, da se bomo morali v Sloveniji še bolj kot do zdaj nasloniti na lastne surovine,

tehnologijo, proizvodne moči in akumulacijo, saj spričo zadolženosti naše države oziroma velikega zunanjetrgovinskega primanjkljaja ne

moremo računati, da bi si lahko kaj prida opomogli z uvoženo pomočjo. Predsednik medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko Lojze Rataj, ki je posvet vodil, je opozoril zlasti na nezdrav pojav, da v praksi preradi ravnamo v nasprotju z začrtano politiko. Zavzel se je za to, da bi poslej v začrtovanje politike in reševanje neskladij bolj vključevali delegatski sistem, saj slednji včasih sploh ni prišel do besede, posebno ne takrat, ko je šlo za tako imenovana ključna vprašanja.

Po mnenju Ivana Goleta, ki je na posvetu sodeloval kot predstavnik Medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko, je razprava o resoluciji tudi priložnost, da se bolj zamislimo ob načrtovanju.

Druge pripombe pa so bile, naj bi resolucija zagotovila dolgoročnejsi

Po družbenoekonomski resoluciji za leto 1980 je minuli teden v Sevnici razpravljali tudi medobčinski svet SZDL za Posavje. Tam je zasedal še medobčinski svet Zveze sindikatov Slovenije, sevnisko občino pa je obiskala tudi komisija republiškega izvršnega sveta za pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja. Zaradi obilice drugega gradiva v današnji številki bomo izčrpnije informacije o teh pomembnih sestankih objavili prihodnjic.

Interes za ekonomske odnose s tujino, oziroma se bolj spodbudila izvoznike. Večjo pozornost naj bi posvetila kmetijstvu, kar naj bi vplivalo tudi na boljšo založenost trga s kmetijskimi pridelki.

I. Z.

ZLATI VENEC ZA KARTUZIJO PLETERJE - Ob 75-letnici neprekinjenega delovanja kartuzije Pleterje je bila 14. novembra tam svečanost, na kateri so podelili kartuziji odklovanje predsednika republike Tita - red zasluge za narod z zlatim vencem. Visoko odklovanje je izročil predsednik predsedstva SR Slovenije Viktor Avbelj. V svojem govoru je poudaril zasluge kartuzije, in zlasti njenega priorja dr. Edgarja Leopolda - Lavova, v vojnem času, ko je nudila pomoč partizanom ter aktivistom narodnoosvobodilnega gibanja, kot tudi povojno družbeno naravnost. V imenu kartuzije se je za odklovanje zahvalil prior Janez Drolc. Na slovesnosti v samostanu so bili tudi France Popit, Marijan Breclj, Janez Vipotnik, Stane Kolman, Vitja Rode, Jože Borštnar, predstavniki občine Novo mesto in krajevne skupnosti Sentjerne ter več borcev in aktivistov NOB, ki so v vojnem obdobju delovali na tamkajšnjem območju. (Foto: Janez Pavlin)

Ukaz iranskega verskega voditelja Homeinija, naj študentje, ki imajo v rokah talce v poslopiju ameriškega veleposlaništva v Teheranu, izpustijo na prostost črne in ženske, imajo opazovalci za prvo znamenje popuščanja v krizi, ki je nastala, ko so Iranci prekršili pravila diplomatskega obnašanja in zasedli ameriško veleposlaništvo.

V Iranu prvi znaki popuščanja?

Toda do končnega razpleta je slejkoprej še daleč, zakaj najvišji iranski voditelji še vedno vztrajajo, da preostalih talcev (in menda jih je vseh skupaj - povsem natančnega števila ne vemo - okoli 90) ne bodo izpustili, dokler Združene države Amerike ne bodo vrnile nekdanjega šaha Rezo Pahlavija, ki je sedaj na zdraviljenju v ZDA.

Američani seveda šaha ne bodo vrnili, to je povsem nesporno, zakaj tega si močne Združene države Amerike ne morejo privoščiti v nobenem primeru, tudi če bi vlada to želela. A kaže, da tega v ZDA to pot zares nihče ni voljan storiti.

Predsednik Jimmy Carter je medtem zaradi krize v Iranu odpovedal vsa potovanja in se pretežno ukvarja z razvojem dogodkov v Iranu. To so medtem objavili, da bodo v začetku decembra Iranci glasovali o osnutku nove iranske ustave, ki ga je več kot tri mesece pripravljaval svet, v katerem je okoli sedemdeset strokovnjakov. Osmutek ustave je minuli teden že potrdil tudi Homeini.

Po glasovanju o ustavi bodo razpisali parlamentarne volitve, kasneje pa še volitve za predsednika in podpredsednika iranske Islamske republike. Ves ta politični proces naj bi se končal do marca prihodnjega leta, ko bi izvolili tudi novo vlado. Do tedaj bo to

nalogo opravljal sedanji 15-članski revolucionarni svet.

VSAKEMU NEKAJ

Konferenca arabskih ministrov, ki se je končala v Tunisu in na kateri so predvsem razpravljali o položaju v Libanonu in o odnosih med Libanonsko vlado in Palestinsko osvobodilno organizacijo, se je končala brez rezultatov, ki bi lahko zadovoljili vse prižadete.

Libanonska vlada vztraja pri tem, da mora biti državno ozemlje suvereno in nedotakljivo in da torej tudi Palestinska osvobodilna organizacija tu ne sme početi vsega, kar bi hotela. Po drugi strani pa Palestinci terjajo svobodo delovanja na libanonskem ozemlju, ki ga imajo za svojo bazo in zaledje.

Kompromis, za katerega so se odločili, je načelen in ne določa v podrobnosti, kaj se bo v naslednjem obdobju na jugu Libanona (se pravi na ozemlju, ki neposredno meji na Izrael) dogajalo.

Arabske dežele zagotavljajo Libanonu, da bodo spoštovale njegovo neodvisnost in suverenost, toda hkrati je Palestinska osvobodilna organizacija dobila vso podporo za nadaljevanje svojega boja proti Izraelu „na frontah“.

To kajpak lahko pomeni vse ali nič, v praksi pa predvsem to, da bodo Izraelci še naprej izvajali povračilne kazenske ekspedicije.

Medtem pa je izraelska vlada sklenila, da bo potrojila izraelsko prebivalstvo na zahodnem bregu Jordana in v Gazi - in to kljub popoprotestu ne samo arabske, marveč dobršnega dela svetovne javnosti. S tem se, kot vse kaže, tudi v praksi vse jasneje porajajo obrisi izraelske strategije in načina mišljenja: prepustiti Egipčanom Sinaj in se namesto tega trdnjeje zasidrati na drugih delih zasedenega arabskega ozemlja.

JANEZ ČUČEK

NESREČA ALI MALOMARNOST - Državni tožilec je vložil tožbo zoper tri tekmovalce na tekmi za prvenstvo sveta v vožnji z motomimi čolni po brzicah, ki so pred dnevi izgubili nadzor nad svojim vozilom in zapeljali med gledalce, pri čemer sta dva gledalca izgubila življenje, šest pa jih je bilo ranjenih. Na sliki: trenutek, ko je motorni čoln vrglo med gledalce na reki Santa Elena, okoli 280 kilometrov južno od mehškega glavnega mesta. (Teletof: UPI)

Kmečka idila je le pravljica

Ne varajmo se, da lahko kmetje na malih posestih živijo tako dobro kot delavci

Na Jezerih je 17 kmetij, a le na treh imajo ostareli gospodarji mlade naslednike. Na drugih je iz leta v leto vse več neobdelane zemlje, ker je premalo za delo sposobnih rok. Mladi so se zaposlili drugod in odkli od doma, kmetije pa hirajo. Nekateri imajo to za tipičen primer našega od mest in industrijskih krajev odmaknjenege podeželja. Na Kočevskem in še kje pa je veliko slabše, saj so cela naselja ostala brez kmetov.

Kako preusmeriti tak tok razvoja?

Republiški sekretar za kmetijstvo Ivo Marenc je vprašal, kaj so storili, da bi na Jezerih tisti trije kmetje, ki imajo še mlade pri hiši, obdelovali tudi neobdelano zemljo svojih sosedov.

Poprečna slovenska kmetija je premajhna, da bi na vsaki moral ostati gospodarjev sin ali hči. Nekateri kmetje si želijo urediti kmetije tako, da bi lahko živeli le od kmetijstva - redili bi 10 do 20 krav ali pitali več 10 mladih goved - pa pravijo, da nimajo dovolj zemlje. Mlade delovne roke bi je s stroji lahko obdelovale veliko več, kot je imajo. Zakaj potem pri sosedih neobdelana zemlja?

Ne varajmo se z željo, da bi kmetje na 3 ali 4 ha svoje zemlje lahko živeli tako dobro kot zaposleni delavci! Kdo bi bi lahko kupoval tako drage pridelke, da bi imeli enake dohodeke? V gospodarsko bolj razvitih državah pridelujejo kmetij-

ske pridelke z manjšimi stroški kot v nerazvitih. Tudi pri nas mora kmetijstvo po taki poti.

V kmetijstvu bo torej iz leta v leto manj ljudi, pridelati pa bodo morali - seveda s pomočjo strojev in v raznimi izboljšavami pri delu - veliko več kot zdaj. Ali pa bodo kmetje - delavci združevali svojo zemljo in nekaj dela z drugimi kmeti in kmetijskimi organizacijami tako, da bo njihova zemlja z malo njihovega dela dobro obdelana in bo dajala veliko pridelkov.

Kmetje na Jezerih še niso krenili na tako pot. Mnogi zaposleni kmetje tudi drugod ne. Ko se kmet zaposli zunaj

TELEGRAMI

WASHINGTON - Ameriški senat je odobril obrambnemu ministru sredstva za razvoj novega strateškega jedrskega orožja, znanega pod imenom „MX“, vendar z zadržki glede stacioniranja in skrivanja tega orožja na ozemlju ZDA. Postavili naj bi okoli 4600 premičnih ramp za izstrelitev raket, težkih več kot 90 ton, katere - nosilke orožja MX bodo nosile po 10 jedrskih ali vodikovih bomb. Rakeete lahko z veliko natančnostjo dosežejo katerikoli cilj na zemlji.

NEW YORK - Deset neutrščenih držav je generalni skupščini ZN poslalo memorandum, v katerem predlaga, naj bi povečali število članic Varnostnega sveta. Od leta 1966 do danes, je rečeno v dokumentu, se je število članic Združenih narodov povečalo s 113 na 152 predvsem spričo ustanovitve številnih novih držav v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki, ki so jih sprejeli v ZN.

LONDON - V Londonu se je po štiridnevem zasedanju s sprejetjem sklepnih dokumentov in izvolitvijo novega izvršnega komiteja končal 36. kongres KP Velike Britanije. V partijskem vodstvu ni večjih sprememb, vsaj na ključnih položajih ne. Za predsednika so znova izvolili Mika McGaheyja, za generalnega sekretarja pa Gordona McLenana.

BUENOS AIRES - Nova predsednica Bolivije Lidia Gueiler, ki jo je včeraj izvolil bolivijski kongres, potem ko se je iz predsedniške palače umaknil pučistični vodja polkovnik Natusch Busch, se je začela pospešeno posvetovati o sestavi nove vlade.

kmetijstva, se navadno počasi otresa težjih del na kmetiji. Omejuje obdelovanje, čeprav želi obdržati status kmeta, da bi posestvo lahko obdržal do ugodne prodaje.

Mnogi kmetje-delavci imajo v začetku sicer po dva delavnika, kot pravijo sami: enega v tovarni, drugega na kmetiji. Ko si izboljšajo življenjske razmere s trajnejšimi dobrinami, kupijo avto, uredijo hišo ali zgradijo novo in podobno, pa menijo, da dohodki s kmetije niso več tako pomembni kot včasih. Opuščajo rejo živine in hkrati pridelovanje krme. Zlasti taki, ki so imeli le še po eno ali dve kravi, ki ju je bilo treba krmiti tudi ob „prostih“ sobotah in nedeljah.

Tako so krave zginile že z mnogih kmetij, ponekod kar iz celih vasi. Ker pa še ni rude, iz katere bi lahko izdelovali kruh in meso v tovarnah, bo treba zemljo še obdelovati, ne le nekatero, temveč vso kmetijsko, ne glede na to, kdo je njen lastnik. Kako jo obdelovati, o tem pa se premalo menimo.

JOŽE PETEK

NE, TEH PA NOČEMO, so dejali kar najbolj odločno v moskovskem olimpijskem komiteju, ko so dobili prošnjo za akreditacijo dveh novinarjev radijskih postaj „Radio svobodna Evropa“ in „Radio svoboda“. Gre za ameriški radijski postaji, ki imata pravzaprav eno samo dolžnost: objavljati novice in komentarje, namenjene vzhodnoevropskim socialističnim dežalam. Resnica v ozadju je namreč, da sta ti dve radijski postaji leta dolgo prejemali dohršen del denarja, potrebnega za delo, od ameriške centralne obveščevalne agencije in da je ameriški kongres šele leta 1971 prevzel njuno financiranje, pri čemer pa se vloga in vsebina radijskih oddaj kaj bistveno ni spremenila... Strog nadzor nad propagando...

SPREMILO PA SE NI KAJ BISTVENO niti v družini Kennedy, kjer je bil vselej običaj, da vsi člani družine z vsemi močmi pomagajo, kadar se eden izmed njih odloči, da bo kandidiral za kak pomemben politični položaj. Tako se je v predvolilno kampanjo (ki je v Združenih državah Amerike po tradiciji zelo bučna in živahna) senatorja Edwarda Kennedyja, ki se poteguje za mesto predsednika, vključila tudi njegova mati, Rose Kennedy. No, pa če so se že vsi pred njo in če je to v navadi, čemu potem to omenjati, bi se lahko kdo vprašal. Ampak razlog za to je kar dober: stara dama ima namreč nič manj kot 89 let. Nič ne de, to je tako razburljivo, da se temu ne bi odrekla za vse na svetu,“ je dejala... Nikoli ni prepazno za politiko...

PAČ PA UTEGNE BITI PREPOZNO ZA KRALJICO, če bo princ Charles še dolgo oklevač iz biro svoje bodoče soproge, menijo nekateri v veliki Britaniji, kjer postane izbor Charlesove soproge od časa do časa tema dneva. In taka priložnost je nanesele znova ta teden, ko britanski prestolonaslednik proslavlja svoj 31. rojstni dan... Še vedno kot samec...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

SPREJEM PRI TITU

Predsednik republike in ZKJ Josip Broz Tito je v Bugujnu sprejel podpredsednika predsedstva SFRJ Lazarja Koliševskega, predsedujočega v predsedstvu CK ZKJ Stevana Doronjskega, predsednika ZIS in člana predsedstva CK ZKJ Veselina Djuranovića ter člana predsedstva in predsednika zveznega sveta za mednarodne odnose Miloša Minića.

Predsednika Tita so seznanili z aktualnimi vprašanji družbenoekonomskega položaja v naši državi ter z drugimi vprašanji, ki so jih obravnavali na zadnjih skupnih sejah predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ ter na skupnih sejah zveznih svetov.

Pomemben projekt

Predstavniki vseh republik in pokrajin v zveznih družbenih svetih so se zedinili glede največjega števila rešitev iz osnutka zakona o sredstvih razširjene reprodukcije na osnovi minulega dela. Ta pomemben zakonski projekt, ki pomeni nadaljnji korak pri obdelavi ustavnih načel in zakona o združenem delu, bi moral urediti odnose pravic, obveznosti in odgovornosti v razširjeni reprodukciji ter ustvariti okvire za krepitev položaja združenega dela v sistemu reprodukcije kot tudi povečati motivacijo združenega dela v sistemu reprodukcije kot tudi povečati motivacijo združenega dela za vlaganje in združevanje sredstev. Čeprav ta osnutek ne more odpraviti sedanjih težav v zvezi z nekritimi naložbami, pa ustvarja pogoje, da delavci sami in enakopravno z delavci iz drugih tozd združujejo sredstva razširjene reprodukcije v razvoj materialne

baze svojega skupnega in tudi skupnega družbenega dela.

Med tridnevno razpravo so zvezni družbeni sveti ocenili, da so ponujene rešitve iz osnutka tega zakona v glavnem sprejemljive za vse ter opozorili, da je nujno še posebej obravnavati vprašanja, ki se nanašajo na različne pogoje gospodarjenja. Enotna je tudi ugotovitev, da v sedanjem položaju številni subjekti združenega dela poslujejo v tako različnih pogojih, ki niso posledica tržnih pogojev niti razlik v produktivnosti dela. Med drugim so še poudarili, da mora priti ob razpravah o spremembah takšnega stanja tudi do „strenitve in realnosti v razvojni politiki“ v prihodnjem obdobju.

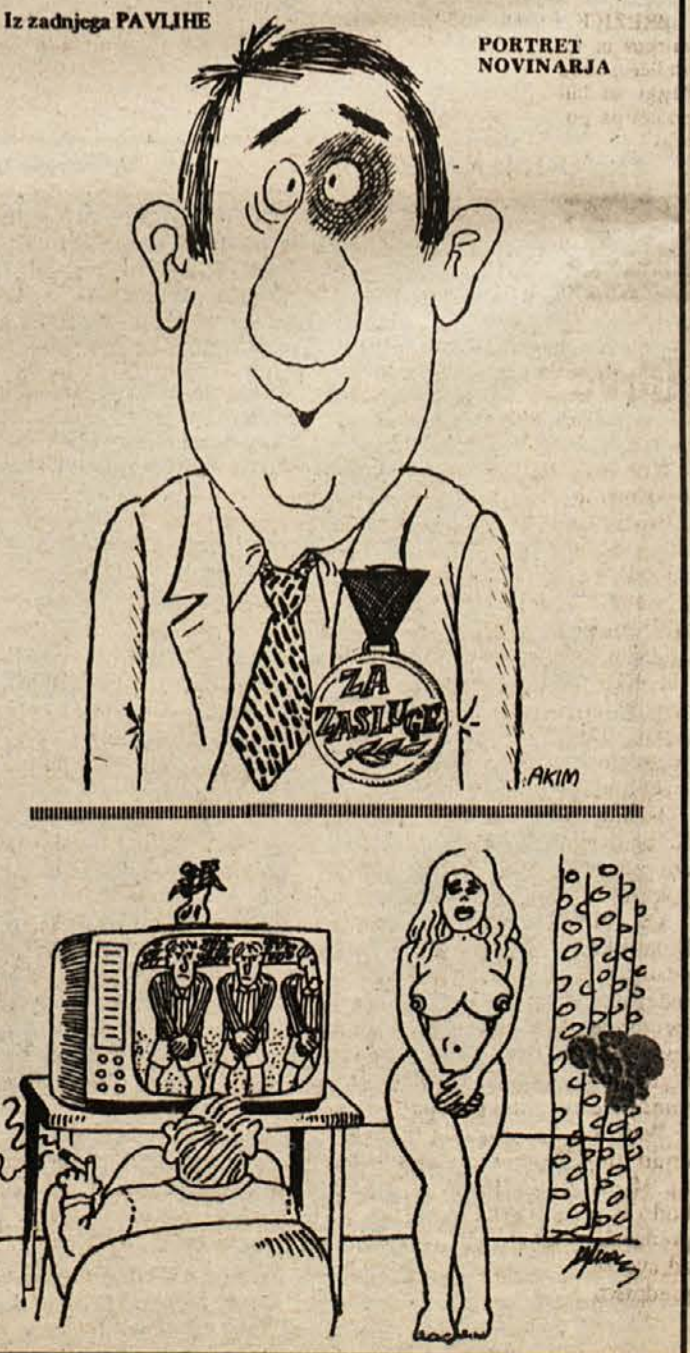
Poleg tega so zvezni družbeni sveti zavzeli tudi enotna in jasna stališča, ki se nanašajo na vprašanja denarja in posojil v politiki razvoja.

KRITIKA PRESKRBE

Udeleženci razprave v zvezni konferenci SZDLJ o aktualnih vprašanjih preskrbe in cen menijo, da bi bilo treba o tej problematiki čimprej razpravljati v skupščini SFRJ.

Pri tem izhajajo od dejstva, da pomanjkanje nekaterih osnovnih prehrabnih in drugih proizvodov ni rezultat premajhnih proizvodajskih možnosti našega gospodarstva, temveč predvsem kršenja pogojev in pomanjkanja odgovornosti. Socialistična zveza kot najbolj množična družbenopolitična organizacija delovnih ljudi opozarja, da lahko takšen položaj na tržiščih posameznih večjih potrošniških centrov kaj lahko negativno vpliva na politično razpoloženje občanov.

MILAN MEDEN

SE SE JIH SPOMNIJO – Šestdeset upokojevcv uprave občinske skupščine Novo mesto se je v petek kot vsako leto dobilo v Domu JLA, kjer so si najprej ogledali film „Ljudje ob Krki“ in novo upravno stavbo, nato pa so imeli še skupno tovariško srečanje. (Foto: J. Pavlin)

ZA VAREN PROMET – Na uradno zaprti „partizanski magistrali“ pri Starih žagah, kjer je zemeljski plaz dvakrat zasul cestišče, te dni delavci očisteno in zavarovano strmimo nad cesto prekrivajo z mrežo, da bo vožnja po lepi cesti res varna. (Foto: A. Bartelj)

ASFALT PROTI ČABRU – Od Broda na Kolpi do Guče sela na cesti proti Čabru so položili te dni blizu 4 km asfalta, prihodnje leto pa bodo nadaljevali posodabljanje ceste do Kužlja. Tako se je končno le začelo resnejše posodabljanje ceste v zgornji Kolpski dolini. (Foto: Vardijan)

SROMLJE V SEVNICI – V soboto so v galeriji na sevnškem gradu odprli prvo samostojno razstavo 28 olj krajinarja sanouka Leonarda Poljšaka iz Sromelj. Razstava bo odprta do 9. decembra. Na sliki: akad. slikar Viktor Povše (na levi) v pogovoru z umetnikom. (Foto: Železnik)

Po krivih poteh „zelene mafije“

Delavci uprave inšpekcijskih služb iz Novega mesta zaprli prvi kiosk PIK Vinkovci

Kaže, da so za tako imenovano „zeleno mafijo“ nekateri zakoni in iz njih obvezujoče obveznosti španska vas. To so ponovno dokazali predstavniki PIK Vinkovcev, ki so pred časom navkljub nasprotovanju delavcev uprave inšpekcijskih služb v Novem mestu postavili pet prodajnih kioskov za sadje in zelenjavo. V dolenski metropoli so dobili gostoljubje zgolj zato, ker družbeni sektor ne more ustreči kupcem.

Takoj ko so prodajalci zelenjave in sadja postavili kioske, so dobili inšpektorski obisk, ki je odkril vrsto napak. Odgovorne so o njih obvestili in jih prosili, naj jih do 1. novembra odpravijo. Naslednji obisk je ponovno dokazal, da so imeli PIK Vinkovci v času, ko so prišli v Novo mesto pred očmi samo zaslužek.

Prvi dan prodaje so imeli sicer v kioskih lepo sadje po konkurenčnih cenah, kmalu pa so nadaljevali z že znano novomeško prakso „zelene mafije“. Sadju so cene dvignili, prodajati so začeli vse slabše sadje in zelenjavo, stranke so se začele pritoževati nad kakovostjo, postrežbo in do tako pričakovane zdrave konkurence, ob kateri naj bi ugodnosti dobili potrošniki, ni prišlo. Če so inšpektorji v začetku še lahko zatisnili eno oko samo zaradi kupcev, so morali ob novih številnih

in nesramnih pomanjkljivostih posredovati.

Se vedno niso zadostili zakonskim obveznostim (registracija na sodišču), prodajajo brez dokumentov o oblikovanju cen in nakupu blaga, odnose s prodajalci si zamisljajo zelo domače, brez vsakih pogodb in zdravniških pregledov, na inšpekcijo so poslali le spisek prodajalcev, v kioskih pa strežejo drugi ljudje, niso zadostili najmanjšim higienskim zahtevam itd. Zaradi tega so inšpektorji zaprli prodajni kiosk v Zagrebški ulici, na zadnjem sestaniku minulo sredo pa so se dogovorili, da bodo ponovno obvestili vodjo prodaje Smaja Kulavoviča o napakah in strogo ukrepali po 14. decembru.

J. PEZELJ

„KIT“ bo zaživel

Tudi zaradi slabe povezanosti med organizacijami najbrž že več let ugotavljamo, da dolensko kmetijstvo nazaduje. Leta 1976 smo začeli o tem glasneje govoriti in razmišljati o tesnejšem sodelovanju v sestavljeni organizaciji združenega dela „KIT“, vendar smo kmetijski sprva ostajali osamljeni.

Se pri novejših osnutkih samoupravnih sporazumov o združevanju v letu 1978 so se nekateri spraševali, zakaj naj bi se združili. Občutili smo, da se želijo združevati tisti, ki jim gre slabo, nikakor pa ne predelovalci in trgovci, ki jim gre bolje. Tistim, ki še danes sprašujejo, zakaj se skupaj z dolenskim kmetijskim združenjem združuje v skupnost tudi Dana, Kolinska, Veterinarski zavod in KŠC Grm, odgovorjamo, da zato,

Medeni jubilej

25 let Medexa – Uveljavlja se doma in v svetu

V primerjavi s čebelarstvom, ki je med Slovenci v časteh že lepa stotletja, je četrto stotletje delovanja Medexa zares malo, vendar pa je 25 let delovanja te delovne organizacije močno dvignilo ugled naše dežele na tem področju. Danes je Medex po svoji raziskovalni dejavnosti na tretjem mestu na svetovni lestvici, za priprave iz čebeljih proizvodov, ki so nastali v njegovih laboratorijih, pa se zanimajo mnoge države po svetu.

Medex je nastal kot organizacija, ki naj bi se ukvarjala z

ker so odvisni od kmetijstva in morajo zato prevzeti tudi del odgovornosti za pridelovanje surovin.

Tudi tistim, ki trdijo, da je zadostno povezovanje kmetijskih združenj v sozd „KIT“, je treba dokazati, da je regionalno povezovanje agroživilstva na Dolenskem nujnost za poživitev primarne kmetijske proizvodnje. Obliko sodelovanja bomo morali neprestano dopolnjevati in izboljševati, prilagajevati potrebam. K boljše delu skupnosti bo gotovo pripomoglo tudi imenovanje inž. Nika Riharja za vršilca dolžnosti predsednika skupnosti agroživilskih OZD Dolenske.

(Iz glasila „Naše polje“)

Od kod delavce?

Utegne se zgoditi, da bodo sredi novega srednjeročnega obdobja v posameznih kolektivih ugotavljali, da ni ljudi, ki bi delali v novih tovarnah. V vseh štirih dolenskih občinah so v teku milijardne investicije v industrijske objekte, povsod pa že zdaj tarnajo, da jim manjka delovne sile.

Izkazalo se je, da se več večjih novomeških tovarn zanaša na dovoz delavcev iz sosednjih občin in manj razvitih krajev, pa je očitno, da sicer organizirani avtobusi ne bodo imeli koga prevažati. Tudi v odročnih krajih in sosednjih občinah imajo namreč tovarne v izgradnji, pa bodo svoje razpoložljive delavce zaposlili doma.

Pri dogovarjanju za srednjeročni plan bo torej pridobivanje kadrov posvetilo poglavitno skrb in bo nujno pravočasno usklajevanje med občinami na Dolenskem. Tudi kadrovske primanjkljaje, ki se že zdaj kaže ne le pri šolanju in kvalifikacijskih kadrih, marveč tudi pri nekvificirani delovni sili, bo prisilil gospodarstvenike in delovne organizacije usmerjati naložbe v take dejavnosti, ki bodo terjale čim manj žive delovne sile. Marsikje pa bi po oceni strokovnjakov sploh ne potrebovali investicij v zidove, ampak bi prej prišli do boljših finančnih rezultatov z novimi tehnološkimi procesi in boljšo organizacijo dela.

R. BAČER

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Ob splošni hvali letošnje vinske letine je prav, da damo

Oceno letošnjega vinskega pridelka

Letošnji vinski pridelok je večji, kar velja zlasti za Belo krajino in Primorsko, kakovostno pa le delno boljši od zadnjih let, ko so vinogradi posebli. Ne samo na Dolenskem, tudi na Štajerskem grozdje ni pridobilo ustreznega odstotka sladkorja, saj v Mariborskem Večeru bremo izjavo direktorja mariborskega podjetja Vinaga Franca Vraza, da so pozne, kvalitete sorte grozdja iz širše mariborske okolice pridobile le 14 do 15 odstotkov sladkorja, kar pa je za te sorte veliko premalo, saj bi morale pridobiti okrog 18 odstotkov.

Tudi strokovnjak Kmetijskega inštituta Slovenije mg. inž. Dušan Terčelj v Nedeljskem dnevniku med drugim pove: „Mogoče so nekateri pričakovali (zaradi lepega vremena prve tri tedne septembra), da bo imelo grozdje zelo visok odstotek sladkorja. Sladkorja ni bilo toliko, kot smo pričakovali, ker je nizka vsebnost kisline dajala vtis, da je grozdje sladko.“

To, kar ugotavlja inž. Terčelj, se je dogajalo tudi na Dolenskem. Zaradi zmanjšane kisline je prevladovala napačna presoja, da je grozdje zelo sladko, če si pa sladkor v moštu izmeril z moštno tehtnico, si bil razočaran. Tudi visoki pridelki na primer pri žumetni črmini, ne pripomorejo k večji sladkobi grozdja, ampak nasprotno. Zato so storili napak tisti, ki niso upoštevali nasveta o izboljšanju mošta, ki smo ga napisali v Dol. listu 4. oktobra.

Iz povedanega sledi, da

ŠPRETAKANJEM VINA LETOS NI TREBA ODLAŠATI

Ker je že grozdje na trti imelo manj kisline kot običajno, tudi letošnja vina na splošno niso kisa. Zato s pretakanjem vina ni treba odlašati in čakati na naravni padec kisline, kot smo bili navajeni v navadnih letinah, zlasti pri cvičku. Na to opozarja tudi inž. Terčelj, ko pravi, da moramo paziti, da se kislina v vinu preveč ne zniža. Kislina daje vinu harmonijo, razvija aromatičnost ter pomaga pri ohranjanju vina. Zato je posebno letos potrebno vino po končanem vrenju neglede na to, ali je to bilo ali rdeče, cviček ali črna, čimprej pretočiti. Zaradi nižje kislosti so letošnja vina bolj

dovzetna za drugače manj izrazite napake vina, kot je okus po drožeh, taninu, morebitni gnilobi, žveplu, rjavemu in še kaj. Inž. Terčelj sodi, da letošnja vina potrebujejo precej žvepla, da ne rjavijo, zato bo treba vino ob prvem pretoku primerno žveplati.

Zračenje vina pri pretoku

Z izjemo dr. Šikovčeve v knjigi „Malo kletarstvo“ (Ljubljana 1975) avtorji strokovnih knjig iz kletarstva od „Kletarstva“ Skalickija (Ljubljana 1924) dalje priporočajo, da prvi pretok vina opravimo z dostopom zraka. Pri večini naših malih vinogradnikov, ki nimajo na voljo vinske črpalke (teh naša vrla trgovina niti ne prodaja), pretok brez dostopa zraka sploh ni izvedljiv.

Dr. Premužičeva v knjigi „Praktično vinogradništvo i podrumarstvo“ (Zagreb 1972) pravi o kisiku, ki pride v stik z vinom pri pretoku z dostopom zraka, da se kisik spaja z nekaterimi sestavinami vina. To so v prvi vrsti dušične spojine, sluz in druge materije, ki po končanem vrenju vina vinskih kvasnicam niso več potrebne in vinu samo škodujejo, ker omogočajo obstoj vinu škodljivim bakterijam in poleg tega povzročajo nadaljnjo motnost vina. Zato je potrebno prvi pretok vina opraviti z dostopom zraka – kisika.

Uporaba žvepla

Dr. Premužičeva v navedeni knjigi priporoča, naj vino pri vsakem pretoku žveplamo. Pri prvem pretoku damo 5 do 10 gramov na 100 litrov kalijevega metabisulfitu, to je 2,5 do 5 gramov na 100 litrov žveplavega oksida (SO₂). Sluzava vina in vina z vonjem po žveplu (gnilih jajcih) žveplamo tako, da pred pretokom dodamo vinu 10 do 15 gramov na 100 litrov kalijevega metabisulfitu.

Ponovno je treba povedati, da moštov in vina ne žveplamo s sežiganjem žveplanih trakov, ker je s tem nemogoče doseči pravilno količino žvepla. S sežiganjem žveplanih trakov žveplamo le prazne sode, mošt in vino pa žveplamo v malih kletih s kalijevim metabisulfitom, v večjih kletih pa z žveplasto kislino iz jeklenk, ki imajo naprave za doziranje. Žveplanje vinu ne škoduje,

DT

ZLATO IN SREBRO KRKINIM INOVATORJEM

Na 7. mednarodni jugoslovanski razstavi izumov, tehničnih izboljšav in novosti, ki je bila pred kratkim na Reki, je osem priznanih Krkinih inovatorjev prejelo za uspešen prikaz novosti s področja novih betalaktamskih antibiotikov in encimov ter za koristno uporabo sekundarnih surovin zlato in srebrno plaketo. To je tudi novo priznanje tovarni zdravil Krka, ki že vseskozi podpira inovacijsko delo, ne nazadnje tudi s podeljevanjem znanih Krkinih nagrad.

Sejmišča

NOVO MESTO: Kljub zelo slabemu vremenu je sejmišče v ponedeljek spet običajno zaživelo, cene pa so celo znatno poskočile. Napredaj je bilo 261 prašičev, od tega 44 starih od tri do šest mesecev, prodanih pa kar 223. Pujski so stali 800 do 1.200 din, starejši prašiči pa 1.210 do 2.300 din.

BREŽICE: Pripeljanih je bilo 485 pujskov in 12 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa skupaj 384. Pujski so bili po 45 din, starejši prašiči pa po 30 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Obvezna predavanja za rejce

Kot se v življenju vse spreminja, se menjajo tudi pravila za uspešno živinorejo. Živali, ki vse več dajejo, so tudi vse bolj občutljive in potrebujejo pravega strokovnjaka za „servisiranje“, ali pa se enostavno pokvarijo – zbolijo. Veterinarji ugotavljamo, da narašča število obolenj, ki so posledica tega, da sestavljenci krmilnih obrokov ne poznajo pravil in zahtev. Povečuje se tudi obolenje okončin, zlasti parkljev, kar gre na rovaš rejce v stojiščih brez paše – ob znanim pomanjkanju kovačev.

Lahko se pohvalimo, da je dandanes izkoreninjena marsikatera kužna bolezen, ki je bila nekdanj strah in trepet rejcev. Danes se je treba bolj bati, da bi se v živalskem organizmu porušilo ravnotežje med odpornostjo in obrambno sposobnostjo živalskega organizma.

Vsemu temu želimo posvetiti serijo predavanj za živinorejce, da bi dvignili splošno raven znanja. Predavanja so po zakonu obvezna, končati pa se morajo s posebnimi izpiti, ki naj dokažejo sposobnost rejcev.

Da bi se približali vašim možnostim, smo v okviru Dolenskega veterinarskega zavoda (nekdanje Veterinarske postaje) pripravili predavanja za vsa večja središča, in to v večernih zimskih urah. Predavanja se mora udeležiti vsak živinorejec. Na njih bodo ugotavljali navzočnost. Kdor ne bo opravil ustreznega izpita, ne bo mogel oddajati mleka, sledile pa bodo še druge sankcije. Zelo bi nam bilo žal, če bi morali v tej smeri v resnici tudi ukrepati.

Podrobnejša obvestila bodo rejci še dobili. Povemo naj le, da bodo predavanja v novomeški občini na 32 mestih, v trebanjski na 10, v črnomaljski na 17 in v metliški na desetih. Začela se bodo v prvih dneh decembra, na njih pa bodo živinozdravniki predavali o higienskih razmerah v hlevu, o vplivu prehrane na zdrave živali, o važnejših kužnih boleznih, o pomenu zakonskih predpisov idr.

Mag. FRANC COLARIČ

Je pri nas zakonitost premalo upoštevana?

Ali je združevanje presežkov v skladih interesnih skupnosti nezakonit posel? — In kaj je z vrsto podpisanih sporazumov, ki so videti kot ček brez kritja? — pravijo odgovorni

Med nedavnimi pogovori delovne skupnosti CK ZKS s komunisti v kolektivnih novomeških občini je bila večkrat postavljena v ospredje zakonitost na vseh ravneh, obenem pa tudi izpolnjevanje dogovorov in sporazumov. Pogovori so bili večkrat v stališčih načelni, kako pa se to praktično kaže v novomeški občini, smo skušali zvedeti pri odgovornih v občinski skupščini oziroma v izvršnem svetu ter v Socialistični zvezi.

Član delovne skupine CK Vinko Kastelic, ki je hkrati republiški

pravobranilec samoupravljanja, je na primer v pogovoru v Novolesu pozval delegate, naj se v skupščinah interesnih skupnosti zavzemajo za vnašanje presežkov združenemu delu, češ da je edino to zakonita pot. Menil je tudi, da so vsi dodatni in posebni sporazumi nad dogovorjeno prispevno stopnjo v republiki nezakoniti, čeprav jih uvajajo v nekaterih slovenskih občinah.

Po drugi strani so člani delovne skupine CK v več pogovorih — posebno Ludvik Golob — trdno stali na stališču, da je potrebno biti dosleden pri izpolnjevanju dogovorov in sporazumov, ki so podpisani in so jih delavci potrdili. Glede na vse to, smo dobili naslednje izjave:

Franci Cvelbar, podpredsednik občinske skupščine: „Dodatnih oziroma posebnih sporazumov, o katerih je govoril republiški pravobranilec samoupravljanja v Novolesu, v novomeški občini ni. Vsi naši sporazumi nad dogovorjeno prispevno stopnjo so sestavni del družbenega plana 1976 do 1980, sprejeti pa

so bili na zborih delovnih ljudi in so bili poprej tudi v široki javni razpravi. V teh sporazumih, ki pa jih pri nas prav po nemarnem v pogovornem jeziku imenujemo „posebne“, gre za prostovoljno, vendar plansko združevanje sredstev glede na velike potrebe v usmerjenem izobraževanju, otroškem varstvu, kulturi, komunalni in ljudski obrambi.“

Miroslav Vute, podpredsednik izvršnega sveta občinske skupščine: „Ko so interesne skupnosti ugotovljale, kako uresničujemo srednjeročni družbeni plan, je bilo očitno dejstvo, da kasnimo pri mnogih delih prav zaradi neizpolnjevanja obveznosti po sklenjenih sporazumih. Zato je tudi prišlo do predloga, naj se presežki sredstev iz tozdov v skladih posameznih SIS poračunajo z dolgoti. To pomeni, da ne gre za nobene dodatne obremenitve delovnih ljudi, kar bi bilo proti stališčem CK, skupščine in sindikatov, marveč za zakonito sprejete obveznosti in poračun dolga. Hkrati s tem, ko so skupščine interesnih skupnosti predlagale vrnitev presežkov združenemu delu, so, da se izognejo kopici administrativnih in računskih opravil, predlagale, naj bi presežke iz leta 1978 namenili gradnji centra za usmerjeno izobraževanje in za poračun zapadlih obveznosti do sporazumov. Smatramo, da je to povsem

zakonito in da nihče ni prikradšan, kajti tudi redni plačniki dogovorjenih obveznosti so upoštevani. Njihov presežek se poračunava z letošnjimi obveznostmi, kar pomeni, da toliko manj dajejo. Tak predlog je bil pri veliki večini zaposlenih v združenem delu tudi sprejet in izglasovan.“

Dušan Dular, predsednik občinske konference SZDL: „Veljalo bi se ustaviti tudi pri jasno izraženem stališču članov delovne skupine CK ZKS, da je potrebno dosledno izpolnjevati podpisane dogovore in sporazume. Pri nas smo glede tega zelo šibki, in lahko rečemo, da ne spoštujemo zakonitost. Od leta 1976 bi morali po sporazumih za naložbe s področja družbenih dejavnosti: kulturo, otroško varstvo, izobraževanje, zbrati čez 62 milijonov dinarjev, plačanih pa je samo 27 milijonov. Ob takem obnašanju do družbenega plana in njegovih sestavnih dokumentov pa ni čudno, če ugotovljamo velik zaostanek pri raznih delih. Isto velja za področje komunale, kjer združeno delo dolguje okrog 70 milijonov dinarjev, vsi pa bi radi imeli kanalizacijske sisteme, čistilne naprave in, kajpak, vodovode. Sprožiti bomo morali čvrstejšo politično akcijo s pomočjo ZK, SZDL in sindikatov, da bo doslednost uveljavljena. Dolžniki bodo prišli v položaj, ko ne bo moglo ostati le pri podpisu na listini. Samoupravni dogovor, veljavno podpisani in sprejeti, ima namreč tako pravno moč kot katerikoli zakon.“

RIA BAČER

70 let Marijana Vivode

Včeraj, 21. novembra je praznoval v Beogradu sedemdesetletnico življenja starim Novomeščanom in mnogim Dolenjcem dobro znani pravnik Marijan Vivoda.

Pred dobrimi štiridesetimi leti, ko je imel za seboj že okrog 30 mesecev brezplačne sodne prakse, je dobil prvo plačano zaposlitev kot sodni pripravnik pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Ob prihodu v Novo mes-

to je imel za seboj bogato revolucionarno preteklost. Izšel je iz proletarske družine. Oče je bil strojni ključavničar, mati pa delavka v ljubljanski Tobačni tovarni. Bil je njen edini otrok.

Rodil se je 21. novembra 1909 v Ljubljani. Ker je zelo zgodaj izgubil očeta in je morala mati sama prenašati vse breme preživljanja, je imel zlasti med prvo svetovno vojno težko mladost. Ko se je mati po prvi svetovni vojni ponovno omožila, so se mu razmere znatno izboljšale in je lahko šel v šole ter postal pravnik.

Že v mladosti se je začel družiti z Borisom Zihlerom in Tonetom Tomšičem in v njima prehodil vso razvojno pot. Ki jih je pripeljala v komunizem. Kot študent prava se je mladi Marijan dobro zavedal vseh posledic, ki doletijo aktivne komuniste, zato je bila njegova pripadnost komunizmu zavestna. Doživel je številne preiskave, zasiljanja in občasne zapore. Vse to pa ga ni odvrgnilo od začetne poti, ampak je postal po vsaki preizkušnji še bolj trden in predan. To trdnost mu je dajalo osvojenost znanje, ki si ga je pridobil iz marksističnih knjig ki so bile v takratni Ljubljani dostopne. Sam si je ustvaril kar lepo marksistično knjižnico in jo leta 1942 odposlal iz Novega mesta v partizane.

S takim znanjem in izkušnjami je prišel junija 1939 v Novo mesto, le žal, da ni takoj dobil zveze s takratnimi novomeškimi komunisti. To delo je opravil šele okrožni sekretar Dušan Jereb, ki ga je v oktobru 1941 sprejel za kandidata, a že v novembru istega leta za člana partije. Takoj ob prihodu v Novo mesto se je Vivoda vključil v krožek novomeških intelektualcev, ki so bili v veliki večini simpatizerji komunistične partije, in z njimi razglašal o vseh prelemljih, ki so bili takrat aktualni. Družil se je z Dušanom Jerebom, dr. Rudijem Kyovskym, naprednimi profesorji in z drugimi, ki so se spontano pridružili OF, ko je začela s svojim delom. Vivoda je postal mestni in kasneje okrožni sekretar OF.

Ko je prišel v Novo mesto v decembru 1941 novi okrožni sekretar KPS Viktor Avbelj, se je Tomšičevemu naročilo obiskal tudi Marijana Vivoda in ga našel sredi največjega intenzivnega dela ne samo v Novem mestu, ampak tudi v vseh večjih krajih takratnega novomeškega okraja. Pri svojem delu je našel največjo oporo pri svoji ženi, ki je bila enako delavna in predana idejam OF in KPS. Njuno stanovanje v Agničevi hiši je postalo žarišče OF in je bilo nepretrgoma zasedeno s sejami, krajšimi sestanki in občasnimi razgovori.

Svojo dejavnost je Vivoda razvijal tudi na sestankih v raznih lokalih, na ulicah in sprehajališčih. Čudno bi bilo, če bi ostala vsa ta ogromna razvejnost dela skrita in neopazna. Okupatorji so ga začeli opazovati in ni nobenega vzroka, da ne bi verjeli pokojni aktivisti Darinka Stefanovičevič — Slugovi, ki je trdila, da je iz svojega stanovanja opazovala, kako so Italijani iz veže nekdanje Kreslje fotografirali vsakega, ki je vstopil v Agničevo hišo.

Sredi takega neutrudnega in težkega aktivističnega dela je prišel 27. marec 1942, ko je zajel Novo mesto prvi večji val aretacij izbranih aktivistov OF in mu sledil še enak teden dni pozneje. Okupatorji so bili prepričani, da so obglavili novomeško OF, a so se bridko zračarali. Življenje je teklo dalje in tako tudi OF, ker je bila takrat že tako utrjena, da je bila država v državi. Dejavnosti OF niso mogle preprečiti niti teška jetniška vrata. Vivodova žena je v zapore tihotapila na listkih poročila, vprašanja in sveže radijske novice. Vivoda pa je poskrbel, da so vse te novice našle zanesljiva ušesa. Kmalu po aretacijah je odposlal okupator aretirance v ljubljanske šempetrške, sodne in belgijske zapore, iz te pa v italijanske.

Tako je šel to žalostno pot tudi Marijan Vivoda, dokler ni postal politični interniranelec v gorskih vaseh zapadne Italije. Nanj so imeli Italijani posebno piko, ker so ga zelo pogosto prestavljali iz kraja v kraj, dokler ni prišel na zadnje postajo svoje internacije v kraj Ferriere v provinci Piacenza. Italijani so mislili, da bodo aktivistom, ki so jih internirali v Italijo, onemogočili vsako delo in jih osamili. Toda v Italijo so poslali trojanskega konja, ker je političnim internirancem sicer omejeno svobodno gibanje le omogočalo politično dejavnost med italijanskim prebivalstvom. Tako so tudi Novomeščani v Ferrierah imeli skrivne sestanke celo z aktivnimi vojski slovenskega rodu, ki so logorovali v Ferrierah. Kasneje so ti vojski odšli z dopusta naravnost v partizane.

Sredi takega dela je prišla kapitulacija Italije. Vivoda ni čakal naslednjega jutra, ampak ga je z nekaterimi Novomeščani vzela že prva noč. 11. septembra se je pretolkel v Ljubljano, a že 15. je odšel po partijski liniji v partizane, v Ljubljansko brigado. Tako se je vključil tudi v partijsko delo in postal sekretar celice v VII. korpusu NOV in POJ in politdelegat v 3. bataljonu Ljubljanske brigade. Nato je postal sodnik pravnik pri komandi notranjskega vojnega področja. Tež zadolžitvi so sledile druga druga, dokler ni postal namestnik načelnika oddelka za sodstvo pri predsedstvu SNOS. Zaradi vseh teh funkcij ni sodeloval v borbah.

Vojna se je končala in s njo so prišle nove naloge in dolžnosti. Vivoda se ni vrnil v Novo mesto, ker so ga obveznosti vezale na druge kraje, končno v Beogradu. Zaradi svoje sposobnosti, vestnosti, natančnosti in predanosti delu je zavzemal zelo visoke položaje v vojnem sodstvu, javnem toilstvu, sindikatu in zvezi Združenj borcev, povsod v zveznem merilu, in v delu zvezne skupščine kot tajnik družbenopolitičnega zbora zvezne skupščine.

Poleg številnih priznanj, ki jih dajejo razna združenja, je prejel za svoje delo številna državna odlikovanja. Poleg spomenice 1941 je nosilec reda bratstva in enotnosti z zlatim vencem, reda dela z rdečo zastavo, reda republike s srebrnim vencem, reda zaslug za narod s srebrnimi žarki, reda zaslug za zlatimi meči in še mnogih drugih.

Čeprav Marijan Vivoda ni preživel v Novem mestu niti dve leti, je vzljubil to mesto. Nanj ga vežejo službena leta, tu je v praksi preizkušal svoje bogato teoretično poznavanje marksizma v raznih krožkih in, ob razgovorih s tovariši. V Novem mestu je začel plesti mrežo Osvobodilne fronte in jo nadaljeval še v raznih krajih Dolenjske. V svojem aktivističnem delu si je pridobil zaupanje in ljubezen vseh, s katerimi je sodeloval. Njegov daljni sorodnik slovenski pisatelj Janez Trdina je zaslužil vizijo današnjega časa, a Marijan je že ustvarjal tisto, o čemer je njegov sorodnik le sanjal. Svojo privrženost Novemu mestu je pokazal z mecenško gesto, ko je daroval novomeški študijski knjižnici velik del svoje knjižnice in z njo obogatil knjižnično zbirko. Podaril je tudi zbirko specialk slovenskega ozemlja, ki jih je uporabljal v partizanih, in s tem pokazal, kaj mu vse pomenita tisti dve leti, ki jih je preživel v Novem mestu.

Ob življenjskem jubileju mu želimo vse družbenopolitične in druge množične organizacije Novega mesta in vsi njegovi sodelavci, da bi nadaljeval s svojim delom in ustvaril vse svoje načrte. Predvsem pa mu želimo zdravlja in osebne sreče.

mu sledil še enak teden dni pozneje. Okupatorji so bili prepričani, da so obglavili novomeško OF, a so se bridko zračarali. Življenje je teklo dalje in tako tudi OF, ker je bila takrat že tako utrjena, da je bila država v državi. Dejavnosti OF niso mogle preprečiti niti teška jetniška vrata. Vivodova žena je v zapore tihotapila na listkih poročila, vprašanja in sveže radijske novice. Vivoda pa je poskrbel, da so vse te novice našle zanesljiva ušesa. Kmalu po aretacijah je odposlal okupator aretirance v ljubljanske šempetrške, sodne in belgijske zapore, iz te pa v italijanske.

Tako je šel to žalostno pot tudi Marijan Vivoda, dokler ni postal politični interniranelec v gorskih vaseh zapadne Italije. Nanj so imeli Italijani posebno piko, ker so ga zelo pogosto prestavljali iz kraja v kraj, dokler ni prišel na zadnje postajo svoje internacije v kraj Ferriere v provinci Piacenza. Italijani so mislili, da bodo aktivistom, ki so jih internirali v Italijo, onemogočili vsako delo in jih osamili. Toda v Italijo so poslali trojanskega konja, ker je političnim internirancem sicer omejeno svobodno gibanje le omogočalo politično dejavnost med italijanskim prebivalstvom. Tako so tudi Novomeščani v Ferrierah imeli skrivne sestanke celo z aktivnimi vojski slovenskega rodu, ki so logorovali v Ferrierah. Kasneje so ti vojski odšli z dopusta naravnost v partizane.

Sredi takega dela je prišla kapitulacija Italije. Vivoda ni čakal naslednjega jutra, ampak ga je z nekaterimi Novomeščani vzela že prva noč. 11. septembra se je pretolkel v Ljubljano, a že 15. je odšel po partijski liniji v partizane, v Ljubljansko brigado. Tako se je vključil tudi v partijsko delo in postal sekretar celice v VII. korpusu NOV in POJ in politdelegat v 3. bataljonu Ljubljanske brigade. Nato je postal sodnik pravnik pri komandi notranjskega vojnega področja. Tež zadolžitvi so sledile druga druga, dokler ni postal namestnik načelnika oddelka za sodstvo pri predsedstvu SNOS. Zaradi vseh teh funkcij ni sodeloval v borbah.

Vojna se je končala in s njo so prišle nove naloge in dolžnosti. Vivoda se ni vrnil v Novo mesto, ker so ga obveznosti vezale na druge kraje, končno v Beogradu. Zaradi svoje sposobnosti, vestnosti, natančnosti in predanosti delu je zavzemal zelo visoke položaje v vojnem sodstvu, javnem toilstvu, sindikatu in zvezi Združenj borcev, povsod v zveznem merilu, in v delu zvezne skupščine kot tajnik družbenopolitičnega zbora zvezne skupščine.

Poleg številnih priznanj, ki jih dajejo razna združenja, je prejel za svoje delo številna državna odlikovanja. Poleg spomenice 1941 je nosilec reda bratstva in enotnosti z zlatim vencem, reda dela z rdečo zastavo, reda republike s srebrnim vencem, reda zaslug za narod s srebrnimi žarki, reda zaslug za zlatimi meči in še mnogih drugih.

Čeprav Marijan Vivoda ni preživel v Novem mestu niti dve leti, je vzljubil to mesto. Nanj ga vežejo službena leta, tu je v praksi preizkušal svoje bogato teoretično poznavanje marksizma v raznih krožkih in, ob razgovorih s tovariši. V Novem mestu je začel plesti mrežo Osvobodilne fronte in jo nadaljeval še v raznih krajih Dolenjske. V svojem aktivističnem delu si je pridobil zaupanje in ljubezen vseh, s katerimi je sodeloval. Njegov daljni sorodnik slovenski pisatelj Janez Trdina je zaslužil vizijo današnjega časa, a Marijan je že ustvarjal tisto, o čemer je njegov sorodnik le sanjal. Svojo privrženost Novemu mestu je pokazal z mecenško gesto, ko je daroval novomeški študijski knjižnici velik del svoje knjižnice in z njo obogatil knjižnično zbirko. Podaril je tudi zbirko specialk slovenskega ozemlja, ki jih je uporabljal v partizanih, in s tem pokazal, kaj mu vse pomenita tisti dve leti, ki jih je preživel v Novem mestu.

Ob življenjskem jubileju mu želimo vse družbenopolitične in druge množične organizacije Novega mesta in vsi njegovi sodelavci, da bi nadaljeval s svojim delom in ustvaril vse svoje načrte. Predvsem pa mu želimo zdravlja in osebne sreče.

BOGO KOMELJ

Darila šele v drugem planu

Novoletno praznovanje je pred durmi, pa bi veljalo o njem kaj reči, ker ga konec koncev organiziramo s sredstvi na vseh. V Ljubljani so pretekli teden v SZDL razmišljali o dedku Mrazu v krogu organizatorjev, političnih delavcev in najvidnejših od Društva prijateljev mladine, pa so njihova stališča morda tudi za nas sprejemljiva, vsekakor pa nam lahko dajo misliti. Ne gre namreč pri vsej stvari samo za to, kaj bo dedek Mraz otroku prinesel!

Kot je dejala Olga Vipotnik, gre ob noveletnem praznovanju otrok zlasti za bogatenje doživljajskega sveta otrok, medtem ko naj bi bil paketič le spominjski. Čimveč naj se dogaja na ulici, kjer naj bi se vse bleščalo v lučeh in okrasjih. „Ob današnji draginji je namreč majhen paketič za vsakega otroka, v katerem je tudi vsakega nekaj — zelo draga stvar, ki utegne izprazniti blagajno, pa bi s tem osiromašili ves blišč v okolju. Razen tega tudi ne gre otroka še navajati k temu, da bi od dedka Mraza čakal le darila, ampak naj bi se njegovega prihoda veselil zavoljo vzdušja, ki ga prinaša.“

Vsi otroci naj bi bili deležni pravljničnega sveta vsaj tistih nekaj dni pred novim letom, iztrgani iz krute vsakdanjosti. Ne nazadnje pa noveletno vzdušje vpliva tudi na odrasle, ko se poslavljajo od starega in delajo načrte za novo obdobje.

V Ljubljani na primer sklicujejo setanke hišnih svetov, SZDL in sindikata na terenu, pa se skupno dogovarjajo o okrasitvi, medtem ko vodi razgovore s trgovci oddelek za gospodarstvo, vse to pa v sklopu odbora, ki vodi noveletno praznovanje pri SZDL. To je le nekaj navržnih misli iz prakse sosedov. Smo pa pozvaljeva za novo obdobje.

Razne sejme, kjer naj bi trgovci še posebej prodajali (dostikrat slabo blago po slanih cenah), so ocenili za malo primerno obliko noveletnega veselja.

Glede na to, da v novomeški občini že več let združujemo denar za poenoteno noveletno praznovanje, je pričakovati, da se je nabralo že nekaj luči in okrasov in da bo ta zunanji blišč vsako leto večji. Zavedati pa se je treba, da je prav ta akcija za organizatorje zahtevna stvar, kajti ocenjuje jo sleherni občan in za vzdušje, če hočete tudi politično, ni nič manj važna kot kaj drugega. RIA BAČER

VRNJEN OBISK ZPM — Osemnajst članov Zveze prijateljev mladine novomeške občine je bilo 17. novembra na obisku pri enaki organizaciji v domžalski občini. Z največjim zanimanjem so si ogledali VVZ v Domžalah, podružnično osnovno šolo v Krašnji, osnovno šolo v Moravčah ter nekatere kulturno zgodovinske spomenike. Srečanje med obema organizacijama je bilo letos že drugo in bo verjetno postalo tradicionalno. (Foto: J. Pavlin)

Na kvizu zmagala Metlika

Tekmovanje dolenjske regije „Mladost v pesmi, besedi in spretnosti“ letos v Metliki — Zmaga domačinov

16. novembra je bilo v Metliki tekmovalje mladincev in vojakov pod naslovom Mladost v pesmi, besedi in spretnosti. Letos so ju prejeli OK ZSMS Novo mesto in vojski vojašnice iz dolenjske prestolnice.

M. B.

Organizacija je bila tokrat zaupna občinski konferenci ZSMS Metlika ter vojašnici „Bela krajina“ iz Črnomlja. Organizatorji so tudi v kulturni program, ki je sledil vsakemu izmed treh kol vprašanj, vnesli veliko pestrosti in zanimivosti. Največ znanja o naši revolucionarni preteklosti je tokrat pokazala ekipa iz Metlike; osvojila je vse možne točke ter se bo 14. decembra udeležila zaključnega tekmovanja na repu bliški ravni v Mariboru.

Ob zaključku so v Metliki podelili

Inž. Riharju za Abrahama

Kadar je kdo star petdeset let, pravimo, da je dočakal Abrahama. Od nekdanj je to pomenilo pomemben zrelostni in modrostni mejnik v človekovem življenju. Nekaj, kar je treba proslaviti s kupico v roki in napitnico na ustih.

Inž. Niku Riharju se je polstoletnica iztekla prejšnji teden, 16. novembra. Kot smo zvedeli, se je to zgodilo na njegovi službeni vožnji proti Žužemberku. Nekaj časa je že poslovni mož, in sicer v službi naprednejšega kmetijstva, zato so take poti zanj nekaj vsakdanjega.

Kaj si je agronom Niko mislil, ko sta si z Abrahamom gledala iz oči v oči, bo bržkone ostalo skrivnost. Ne more pa biti skrivnost vse to, kar je počel od tega osebnega praznika. Vsaj tisto ne, kar so lahko vsi videli in ga po tem tudi cenili. Javnosti pa je bil tako rekoč zapisan vsaj tri desetletja, od tega skoraj dve desetletji na Dolenjskem.

V Novem mestu se je udomil leta 1960, ko je prišel za ravnatelja na grmsko kmetijsko šolo. Izkušnje v poklicu si je pred prihodom na Dolenjsko nabiral na Tolminskem, Goriškem in Idrijskem, kjer je bil v službi zadržanih in poslovnih zvez do njihovih razpustitev. Ravnatelj grmske šole je bil poldrugo desetletje. Kot sposoben družbenopolitični delavec je moral ravnateljstvo prekiniti. Postal je podpredsednik občinske skupščine in kmalu zatem profesionalni predsednik medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko. Letos je to funkcijo odložil in sprejel delo, ki se najbolj ustreza njegovemu poklicu.

Med Novomeščani se je inž. Rihar uveljavil kot kmetijski solnik in družbenopolitični delavec. Veliko je bil med ljudmi, kot kmetijski strokovnjak je ves čas tudi politično deloval! Vselej je prenašal svoje misli na druge na najbolj preprost in njim razumljiv način. Zato je postal del njih, dolenjski človek, pa čeprav je po rodu Ljubljančan. To pa je tudi razlog, da pišemo te vrstice o njem kot o naše gore listu in da mu po dolenjsko zaželimo: Na dravje in še na mnoga leta! I. Z.

Obilica znanja o SLO

Devet ekip na občinskem kvizu „Osnove SLO“ — Najboljši ekipi iz Potoka in Otočca

V okviru letošnje akcije NNNP je skupina prizadevanih mladincev OO ZSMS iz Dolenjskih Toplic 17. novembra pripravila občinsko tekmovalje „Osnove SLO“.

K sodelovanju so povabili prav vse mlade iz vseh KS občine Novo mesto, svoje tričlanske ekipe pa je na tekmovalje poslalo le devet krajevnih skupnosti. Ekipa se v domu kulture najprej pomerile v reševanju pismenih testov in dosegle naslednje uvrstitve: 3. mesto ekipa OO ZSMS KS Čegelnice, 4. Brunševce, 5. Gorenja Straža, 6. Soteska, 7. Uršna sela, 8. Mestne njive, 9. Šentjerneje. Največ točk v pismenem delu pa sta zbrali ekipi Potoka in Otočca, ki sta se pomerili v zaključnem javnem kvizu pred polno dvorano mladih. Med vprašanji so se s kulturnim točkami predstavili plesna skupina iz Bučne vasi ter solisti iz Novega mesta in Dolenjskih Toplic. Ob seštevku doseženih točk je slavila najmlajša ekipa na kvizu, trojka iz Potoka, ki je brez napake odgovorila na vsa vprašanja.

Prireditev so podprli Zavarovalnica Triglav, OK ZKS, OK ZRVS in ZSMS Novo mesto ter odelek za LO. J. P.

VINOGRADNIKI V GORICO

Društvo vinogradnikov Bele krajine, podružnica Črnomelj organizira 30. novembra strokovno izlet na kmetijski sejem v italijansko Gorico. Prijave zbirajo odborniki do nedelje, 25. novembra, ali tajnika Franc Derganc, Semič 3 in Stane Grahek, Lokve pri Črnomlju. Odhod avtobusa bo v petek, 30. novembra, ob 3.30 iz Črnomlja, ob 3.45 iz Semiča in ob 4. uri iz Metlike.

Druga številka glasila ODLOČAJMO!

Te dni bodo pismoone v novomeški občini razdelili drugo številko delegatskega glasila „ODLOČAJMO!“. Vsebinska je zelo pestra in prinaša predvsem gradiva za letošnji zborov občinske skupščine, ki bodo 3. in 5. decembra.

POMOČ PRI IZBIRI POKLICA

Učenci osmih razredov šentjernejske osnovne šole še nekaj petkov zapored gledamo filme o poklicih in izobraževanju. O pravilni odločitvi za bodoči poklic se seznanjamo tudi pri pouku družbenomoralne vzgoje, v šolski knjižnici pa imamo precej knjig, ki govorijo o posameznih poklicih.

MATEJA CEKUTA

RIBNIŠKI GLASBENI VEČERI

Ribniški mladinci imamo na voljo tudi sobo, v kateri vsak petek pripravimo glasbeni večer. Toni prinese gramofon, drugi pa plošče in tako nekaj deset deklet in fantov lahko poslušajo glasbo. Močna svetloba bi nas motila, zato prižgemo svečo, prepoved kajenja pa vsi upoštevamo. Ob devetih zvečer nas tovarišica, ki stane nad mladinsko sobo, opozori, da je čas za razhod. Seveda smo nezadovoljni, a nič ne pomagaja.

STAŠO ŠKRABEC
OŠ Ribnica

ODRASLI ZASEDAJO ŠOLSKI AVTOBUS

Po peti šolski uri je metliška avtobusna postaja polna mladih, ki se z avtobusom ali kombijem odpeljejo v domače vasi. Popoln šolarjev in odraslih je tudi avtobus, ki vozi v Radovico in še naprej do Radatovičev. Vsi potniki hočejo sedeti, in čeprav je to šolski avtobus, starejši podijo mlade s sedežev. Pri tem uporabljajo zelo grde izraze. Skrajni čas je že, da se to uredi. Če je avtobus šolski, naj vozi samo učence. Tako bi odpadlo nenehno prerinjanje in grdo govorjenje.

LILJANA ŠOŠTARIČ
novin. krožek
OŠ Metlika

Obveščanje v domu

Mladi v novomeškem domu se zanimajo za boljše obveščanje - Predavanje in nasveti

Učenci Doma Majde Šilc se poslužujemo različnih sredstev obveščanja, da se informiramo o dogajanjih v domu in zunaj njega. Temu namenu služijo oglasne deske, domski radio in glasilo Mladi v domu. V oktobru smo imeli predavanje o obveščanju; predaval je tov. Mihelin iz republiškega centra za informiranje. Med drugim nas je opozoril na potrebo po kvalitetnem obveščanju, ker le tako omogoča samoupravno odločanje v naši družbi. Slišali smo tudi o vrstah in tehniki komuniciranja ter o osnovnih novinarskih zvrsteh: reportaži, komentarju, poročilu in vesti. Največ koristi pa bomo imeli od nasvetov, kako uporabiti domska sredstva obveščanja.

Predavatelj je kritično ocenil naše glasilo, radijske oddaje in vsebino oglasnih desk. Upamo, da nam bodo njegova opažanja v spodbudo pri uvajanju kvalitetnejšega obveščanja. Naše glasilo naj bi poslej namesto dvakrat na leto izšlo večkrat, da bi bilo bolj ažurno.

MILENA HROVAT
Dom Majde Šilc
Novo mesto

NAVDUŠENI NAD SREČANJEM - Artiška osnovna šola je bila na 11. srečanju slovenskih pionirjev dopisnikov od 16. do 18. novembra v Krškem zelo dobro zastopana. Člani novinarskega krožka že leta dopisujejo v številna glasila, med katerimi je tudi Dolenjski list. (Foto: M. Zupančič)

Mladi v mreži obveščanja

Na osnovi šoli v Metliki skušajo dati učencem čim več novinarskega znanja - V prihodnje še več uspehov

Dobro informiranje je pogoj za dobro samoupravljanje, in če hočemo v naši družbi vzgojiti dobre samoupravljavalce, jih moramo pravilno in pravočasno informirati. Z informiranjem moramo začeti zgodaj, takrat, ko otrok privikrat prestopi prag osnovne šole.

V osnovnih šolah so v ta namen kot oblika izvenšolske dejavnosti ustanovljeni novinarski krožki. Takšen krožek deluje že vrsto let tudi na osnovni šoli v Metliki. Delo mladih metliških novinarjev je zelo

razvejeno, saj sodelujejo kot dopisniki mnogih slovenskih časopisov Pionirskega lista, Nedeljskega, Dolenjskega lista (in drugih), vendar so tudi v okviru šole delavni. Redno urejajo stenski časopis, toda bilten „Bele breze“ je v preteklem šolskem letu izšel le dvakrat, kar je za dobro informiranje vsekakor premalo. Tudi za mikrofon šolskega radia še niso prišli.

Pričakovati pa smemo, da bodo zamujeno kmalu nadomestili, saj bodo s pomočjo članov Centra za obveščanje in propagando pri občinski konferenci ZSMS Metlika oblikovali šolsko glasilo, ki bo v prihodnje izhajalo vsak mesec. Za sprotne in pravočasno obveščanje bo poskrbel šolski radio. Radijske oddaje, ki bodo enkrat tedensko, v času šolske malice, bodo oblikovali izključno učenci sami. To pa gotovo ne bo pretrd oreh, saj že sedaj navaja mlade novinarje mentorica na samostojno delo.

RADIJSKA ODDAJA IZ KRMELJA

Zadnje oddajo „Med delovnimi kolektivi“ so predstavniki RTV Ljubljana pripravili v Krmelju. Program je vodil Tone Fornezzi-Tof, nastopili pa so pevca Sonja Gabrčiček in Braco Koren, plesni orkester RTV Ljubljana, gledališki igralci Majda Grbac, Marko Simčič in Janez Hočvar-Rifle ter šolska mladinska pevška zbor iz Krmelja in Senjanža. Delavci in drugi obiskovalci so bili navdušeni nad oddajo.

BARBARA HOČEVAR
in ANICA VERBIČ
literarni krožek
OŠ Krmelj

ZADNJI PLES NA DVORU

V soboto zvečer bodo mladinski klub na Dvoru obiskali udeleženci republiškega seminarja za klubsko dejavnost. Ob tej priložnosti bo OO ZSMS Dvor pripravila zadnji disko ples v tem letu.

GOSPODINJSKA DELA

Učenke 7. in 8. razredov metliške osnovne šole imajo možnost seznaniti se z gospodinjstvi deli. Sedmošolke se bodo učile šivanja in podobnih veščin, osmošolke pa bodo kuhale in pekale pecivo. Zdjaj so se naučile servirati jedilni pribor, pa tudi nekaj jedi že znajo pripraviti.

ALENKA ŠTEFANIČ
novin. krožek

Premalo kulture v Metliki

Kje je izhod iz začaranega kroga

Mnogokrat je bila dvorana ob kvalitetnih kulturnih prireditvah

Ivan Simonič

V Ljubljani se je 8. novembra izteklo življenje upokojenega profesorja Ivana Simoniča.

Rodil se je 7. julija 1905 na Vinjem vrhu pri Semiču. Po maturi na šentviški gimnaziji je študiral na ljubljanski univerzi zemljepis in zgodovino. Po diplomi je bil dobro leto zaposlen v Etnografskem muzeju v Ljubljani (pri dr. Niku Zupančiču), nato pa je služboval na gimnazijah v Kočevju, Novem mestu, Celju, Zagorju, Ribnici, Logatcu, Ljubljani in Kamniku.

Simonič se je poleg pedagoškega dela posvetil tudi strokovno-znanstvenemu delu, saj je že v predvojnem leksikonu Dravske banovine (1937) obdelal geografski del črnoljskega, novomeškega in deloma krškega okraja. V predvojni čas spada tudi zemljepisni, zgodovinski in literarni pregled kočevskega ozemlja (v Kočevskem zborniku) in razni članki v dnevnem časopisju. Etnologu, Glasniku muzejskega društva in beograjskem Istorjskem časopisu. Pisal je tudi o Beli krajini (Bojanci in Preloka, Podnebeje v Beli krajini, Prirodne lepote v Beli krajini, članki o belokranjskem šolstvu itd.). Po vojni je sodeloval še v drugem časopisju, tako v Kroniki pa tudi v Dolenjskem listu.

Pomemben je zlasti delež, ki ga je Simonič prispeval v Krajevem leksikonu Slovenije (1971), kjer je obdelal skoraj vsa krajevna gesla v kočevski in črnoljski občini, z mnogimi pa je sodeloval tudi v ribniški in deloma v metliški občini. Letos pa mu je Belokranjsko muzejsko društvo v Metliki izdalo knjižico Špeharska dolina in grad Poljanec ob Kolpi.

J. D.

skoraj prazna, da je bilo na odru več nastopajočih kot v dvorani gledalcev. In vedno znova se lahko sprašujemo o tem vpijočem problemu, ko se ob zabavnih prireditvah ljudje skoraj stepejo za vstopnice.

Zal se s takšnim problemom srečujemo tudi v Metliki. Nastop Ljupke Dimitrovske in Ivce Serfezija pretekli petek nam je znova pokazal, da si ljudje želijo zabave. A zdi se, da bi morali poskrbeti tudi za kulturno izobrazbo Metličanov.

Res je, da v Metliki že davno ni bilo kvalitetne kulturne prireditve, da pa so tudi ti redki svedli primeri v metliškem kulturnem življenju slabo obiskani, vsekakor slabše kakor zabavne prireditve. Torej je izgovor ljudi, da sprejmejo pač tisto, kar jim kulturni delavci ponudijo, iz trte izvit.

Tako se v tem primeru vrtimo v začaranem krogu. Kvalitetnih kulturnih prireditev torej ni, zato se ljudje jezijo, če pa že so, jih ne obiskujejo.

Kje je rešitev? Prav gotovo smo potrebni še veliko kulturne vzgoje, manjka nam še veliko znanja in okusa o tem, kaj je dobro in kvalitetno in kaj ne.

Kako kulturno vzgojiti ljudi? Prav gotovo tako, da jim pripravimo kulturne prireditve, kajti le-ti metliška publika močno potrebuje.

M. BEZEK

ASFALT SKOZI GORENJO VAS

Vaščani Gorenje vasi pri Šmarjeti smo dolgo tarnali, ker smo morali ob deževnem vremenu gaziti po blatu. Zato smo se letos odločili temu napraviti konec. Izvolili smo gradbeni odbor, ki je zbral denar in vodil prostovoljno delo pri urejanju poti. Dela smo se lotili tako resno, da so pred kratkim po asfaltni cesti skozi vas že lahko vozili avtomobili in traktorji. Nekateri vaščani so za to nujno pridobitev žrtvovali tudi po 200 ur, skupaj pa smo vaščani opravili nad 5.000 delovnih ur. Ne smemo pa pozabiti, da bi bila vsa naša prizadevanja zaman, ko nam ne bi priskočili na pomoč Zavarovalnica Triglav in občinska komunalna skupnost, zato smo jima zelo hvaležni.

V imenu vaščanov
Gorenje vasi:
ALEŠ PERŠE

pisma in odmevi

„Razvrednotenje“

Še o obrazložitvi sevnjskih občinskih priznanj

Vse, kar je prav. Udeležil sem se Gorjupovih študijskih dni v Brdu pri Kranju. Pokojni glavni in odgovorni urednik Dela mi je v marsičem vzor za angažirano pisanje. Samo iz takih pobud sem tudi napisal komentar Razvrednotenje, objavljen na kulturni strani letošnjega Dolenjskega lista št. 45.

Pri objavljenih stališčih seveda ostajam, pa naj sekretar sevnjske občinske skupščine Jože Jeke besede še tako obrača. Nobene ne ponavljam, zakaj o vsem lahko sodijo bralci, ki so prebrali komentar. Nisem si torej vzel - to besedo navaja Jeke - nobene pravice foruma, kaj šele delegatov. Da bi bila ta gradiva napisana v vsaj prebavljeni, da ne rečem že vzorni slovenščini, se bom kajpak še zavzemal. Navsezadnje je naša najširša „fronta“, organizirana v SZDL, pobudnik hvalevredne akcije za naš lepši jezik v javni rabi. Med to spadajo tudi gradiva za delegate. Poznam primere občin, kjer ravno obrazložitve za najvišja občinska priznanja pripravljajo z vso vestnostjo, med drugim prosijo za pomoč tudi slaviste.

ALFRED ŽELEZNIK
BOŠTANJ 56

LITERARNA URA

Oddelčne skupnosti drugih razredov novomeške gimnazije so pred kratkim pripravile literarno uro, kljub pestri vsebini pa je bila udeležba učencev in učiteljev zelo pičla. Ob glasbeni spremljavi Damjana Maršiča so dekleta brala pesmi in spise. Maršič in njegova sestra Irena, ki igra na harfo, sta nedavno tega imela glasbeni nastop tudi v šolski telodavnici. Naj zapišem še to, da se pomembnejših zgodovinskih dogodkov gimnazijci spominimo tudi prek šolske radijske postaje. Tako smo obudili spomin na oktobrsko revolucijo.

IRENA GRAHEK

„Objestnost oblegala postajo milice“

Še uredniško mnenje o trditvah v pismu predsedstva OK ZSMS Novo mesto

Name noma nismo izkoristili možnosti, ki jo ima le uredništvo, in k pismu predsedstva OK ZSMS Novo mesto takoj pripisali svojega mnenja, samo da nam ne bi očitali, da skušamo po vsej sili imeti zadnje besede. Kot vsakdo je tudi novinar zmožljiv - le s to zelo pomembno razliko, da je njegovo delo do zadnje črke javno in kot tako izpostavljeno javni kritiki kot nobeno drugo. Njegova napaka izide v desetisočih izvodih in bralec se ne sprašuje, kako je do nje prišlo, morda je bil kriv tudi kdo drug, vir informacije, časovna stiska ...

Ne dvomimo o dobronamemosti mladinskega vodstva, ki je mimo-greče rečeno, potrebovalo mesec dni, da je oblikovalo svoja stališča in jih dal v javnost. Uredniški odbor DL je proučil njihovo vsebino, zlasti pa Dolenjskemu listu očitane pomanjkljivosti v poročanju o izgredu

28. septembra. Vendar ne more kar tako mimo stališča predsedstva OK ZSMS, ki izizveni v oceno o družbeno nesprejemljivem in škodljivem pisanju Dolenjskega lista, češ da je z enostranskim poročanjem zavedel javnost. To so težke besede, za katere je treba zbrati tehtne dokazke, ki so neovrgljivi.

Dolenjski list je na osnovi podatkov, ki jih je dobil od pristojne službe in za katere ta služba tudi odgovarja, poročal o izgredu in obleganju milice v poudarjenem okviru, ker po mnenju uredniškega odbora ta poudarek tudi zasluži. Pritikati listu zdaj, naj raje piše o delu in težavah mladih, o stiski in prostori ipd., nikakor ni argument, ki bi že po sebi utemeljeval, da je bilo pisanje o izgredu senzacionalno. Sprejemamo očitke, da o problemih mladih premalo pišemo, toda hkrati se sprašujemo, kaj je mladinska

organizacija ukrenila, da bi vrzel zapolnili. Vsi dosejani poskusi o izhajanju mladinske strani so doslej kljavno propadli, vendar ne po naši krivdi. Konec koncev je tudi brez nje list odprt vsakomur, vendar že dolgo ugotavljamo, da se, roko na srce, oglasimo ponavadi zgolj takrat, ko smo sami prizadeti.

In še v premislek: ali ni pretirano zahtevati, naj list o poročanju o izgredu hkrati tudi analitično razišče in opiše vzroke ter „olajševalne okoliščine“ za tako početje ter organizacijske in druge težave mladih spravlja v neposredno zvezo z dejanjem, ki je samo po sebi gotovo obsojeno vredno. Novinarstvo je vendarle tudi stroka in ima svoja pravila.

MARIJAN LEGAN,
glavni in odgovorni urednik
Dolenjskega lista

Kakšno naj bo novinarjevo delo

Kritika konkretnega novinarjevega dela (ki pa kaže tudi, kako veliko se danes od časnikarja zahteva)

Ko govoriš, morajo biti tvoje besede boljše od molka (arabski pregovor).

Dolenjski list je ugleden pokrajinski časnik, to mu tudi v Sevnici priznavamo, čeprav mnogi nismo zadovoljni s prispevki novinarja Alfreda Zeleznika, ki ima na skrbi sevnjsko stran. Resna kritika na Zeleznikov rovaš je bila izrečena na seji občinske skupščine Sevnica 26. X. 1979. Nekateri člani izvršnega sveta SO Sevnica izjavljajo, da na sejah IS ne bodo razpravljali, kadar bo sejam pristoval Zeleznik, ker jih ali napačno razume ali pa jih napačno tolmači. Pri OK SZDL so morali zaradi nenehnih očitkov na novinarjevo delo ustanovi komisijo, ki naj bi z idejnopoličnih vidikov proučila njegovo pisanje.

Ker se pri svojem delu srečujem tudi s številnimi bralci Dolenjskega lista, ki imajo tehtne pripombe na

vsebino člankov tovariša Zeleznika, in ker sem kot družbenopolitični delavec soodgovoren tudi za razvoj sredstev lokalnega obveščanja, sem imel z njim že nekaj razgovorov, ki pa očitno niso bistveno spremenili načina njegovega izražanja. Zato se tokrat poslužujem oblike javnega kritike.

Okolje, o katerem Zeleznik piše, je dokaj netolerantno do njegove kritike, zaradi tega mora biti še posebno pazljiv, da objektivno analizira napake ljudi, kajti sekar lahko naredi več škode ko koristi. Zato nisem zoper objektivno kritiko, ki je očiščena osebnih razmerij, nisem zoper razgaljanje napak, ki jih je v naši srenji veliko, toda tudi nisem za takšno kritiko, ki ne temelji na preverjenih argumentih. Edvard Kardelj je v knjigi Beležke v družbeni kritiki zapisal tudi tole: „Za družbeni učinek kritike niso odločujoče ne besede, ne subjektivna volja, ne

dobri nameni in tudi ne ostrina in radikalizem kritike, marveč njeno družbeno zgodovinsko izhodišče, njen učinek na odnos družbenih sil in njen vpliv na razpored in na moč tistih družbenih faktorjev, od katerih je dejansko odvisen progres socialističnih družbenih odnosov.“ In ravno pri iskanju tega izhodišča Zeleznikov novinarski kompas odpove. Zategadelj tava levo in desno in od tega izhodišča neupravičeno kritizira tudi ljudi, ki so predani in pošteni aktivisti SZDL. Neupravičena kritika vpliva na te ljudi kot negativna podkrepitev in se z okusom pelina v ustih odvrčajo od javnega dela in zapirajo v krog domaćih.

Nezadovoljni pa smo tudi z nekaterimi drugimi dejstvi, ki so značilna za njegovo pero. Nekaj jih bom navedel:

1. Njegovo pisanje je izrazito deskriptivno (opisno) in pozitivistično,

ne pogloblja se analitično v probleme naše občine, da bi kot novinar (tudi novinar mora biti družbenopolitični delavec) vplival na spreminjanje družbenih razmer.

2. Njegovi prispevki niso vpeti v pripravo dela delegacij in delegatske baze, pred sejami občinske skupščine in skupščin SIS, temveč izključno povzema le tisto, kar se je na sejah že zgodilo. To je odločno premalo! Kajti če je časnik glasilo SZDL, potem mora njena stališča do določene problematike, ki se bo reševala na sejah skupščin, posredovati delegatski bazi že prej.

3. Nebistvenim, lahko bi rekel, obrobnim dogodkom daje veliko težo, medtem ko o temeljnih problemih življenja in razvoja občine premalo piše. Tako na primer:

- ne obravnava spodletelih poskusov združevanja dela in sredstev TOZD in DO in ne bča skupinsko-

lastninske in mezдне miselnosti, ki sta oviri združevanju;

- ne piše o številnem neracionalnem obnašanju pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi;

- premalo obravnava zastoje pri razvoju samoupravnih odnosov;

- ne dotika se kadrovske problematike itd.

4. Pripeti pa se, da objavlja nepreverjene informacije, ki so lahko netočne, ali pa nasede izjavam posameznikov, ki se potem hihitajo nad prizadetostjo občanov. Tako je npr. v paberku pod naslovom Okovana razprava (DL št. 44/1979) pisal o posvetu komunistov - stanovalcev v družbenih stanovanjih, češ da se eden izmed pozvanih ni udeležil razprave zaradi tega, ker ni imel gradiva. Resnica pa je ta, da so vsi sekretarji OO ZKS v sevnjski občini celo dvakrat dobili te sklepe in bi morali seznaniti članstvo z njimi. Tovariš, ki se sestanka ni udeležil in čigar dezinformaciji je Zeleznik nasedel, namreč očitno ni zainteresiran na prehod na ekonomske stani-rine, ker bi potem dosti težje vzdrževal vikend na morju.

5. Večina njegovih člankov opisuje dogajanje v KS Sevnica in KS

Boštanj, iz ostalih 9 KS naše občine pa jih je zelo malo, pa čeprav tudi tam žive občani, ki se bore za boljši jutri vseh, pa tudi občani, ki osebni interes skušajo uveljavljati kot splošnega. Toda v naše KS peljejo slabe ceste.

6. Zeleznik je vedno pripravljen dati ekstremne ocene. Sedaj kuje nekoga v zvezde, ki ga je včeraj valjal v prahu, in obratno. Vse ali nič - kar spominja na branjevsko formulo, lahko pa ima tudi prizvok senzacionalizma, ki pa bi moral biti glasilom SZDL še kako tuji.

7. Premalo je tudi aktualen. Sila redko povezuje dogajanja v širši družbi z dogajanjem oziroma odzivnostjo na območju, kjer dela. Tako denimo: slovenska družba posveča tednu požarnega varstva veliko pozornost, vendar Zeleznik se ne spomni, da bi o prizadevanjih, problemih in dosežkih te dejavnosti v občini Sevnica kaj napisal. Takih primerov pa bi lahko navedel za več strani.

Naj zaključim z željo, da bi bil moj članek spodbuda za objektivnejše informiranje sevnjske javnosti.

FRANC PIPAN
Cesta na Dobravo
SEVNICA

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 23. XI.

JUGOBANKA

8.55 TV V SOLI: Čarobna palica, Slovenščina, Ruščina, Proti beli smrti
10.00 TV V SOLI: Angleščina, Risanka, Zgodovina, Reportaža
14.55 TV V SOLI, ponovitev
17.25 POROČILA
17.30 USODA NEKEGA CHARLIEJA
17.45 RAZNAŠALCI ČASOPISOV
18.10 TRI SRCA - RADENCI 79, nastop orkestra RTV Ljubljana
18.35 OBZORNIK
18.45 OTROK IN FILM in OTROK IN TATVINA
Iz niza oddaj o otrokih in vprašanih pravilne vzgoje si bomo tokrat ogledali prispevka, ki bosta govorila o otrokovem odnosu do filma ter o dolgoročnih otrocih oz. njihovem odnosu do lastnine.

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ZABAVA VAS ZDRAVKO ČOLIC
Dve oddaji o pevcu, ki vzburja domišljijo mladoletnic, dvomljivi glasbeni kakovosti njegovih popevk pa rada prisluhnejo tudi odrasla ušesa, so televiziji že predvajali pred mesecem ali kaj in tedaj napovedovali še tretjo oddajo. Potihem smo upali, da bodo nanjo pozabili. Zaman, stiska s prispevki je pri televiziji takšna, da nič še tako slabega ne ostane na cedilu.
21.00 PETROCELLI, oddaja iz detektivske nanizanke
21.50 TV DNEVNIK
22.05 NOČNI KINO: NOČ ČEDNOSTI V JAVNI HIŠI
Dogajanje filma, ki ga bomo gledali drevi, se odvija na načrtku tega stoletja v majhnem madžarskem podeželskem mestu. V javno hišo se naseli postaven mladenič, ki študira medicino, zato ga prikupna dekleta kličejo doktor. Študentova prisotnost kajpak nič ne moti siceršnjega sladkega življenja v javni hiši, stvari pa se na moč zapletejo,

ko se nenadoma pojavi mladeničeva mati. Rada bi se prepričala, v kakšnem okolju živi njen nezkušen in pošten sin, zato se stanovalci potrudijo, sprenevedajo se, ko da so najbolj nedolžne ovčke, in mati se čez nekaj dni pomirjena vrne na deželo. Film je pred dvema letoma posnel Karoly Makk, eden najvidnejših madžarskih filmskih delavcev (na malih zaslonih smo že videli njegovo Igro mačk in Ljubezen), igrajo pa Iren Psota, Margit Makay, Gyorgy Cserhalmi in drugi.

2
Drugi program:
16.40 Test - 16.55 Ob. orja (oddaja za madžarsko narodno skupnost) - 17.10 TV dnevnik v madžarsčini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Med domom in šolo - 18.15 Družbena tema - 18.45 Zabavno-glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Kulturna oddaja - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Portreti - 21.50 Zabava vas John Denver

15.50 POROČILA
15.55 PALČKI NIMAJO POJMA
16.25 PRENOS HOKEJSKE TEKME ZA PRVO MESTO NA TURNIRJU OB DNEVU REPUBLIKE (med drugim odmorom OBZORNIK)
18.40 ČAS, KI ŽIVI: GRADILI SO SKOJ IN PARTIJO

SREDA, 28. XI.

JUGOBANKA

9.30 TV V SOLI: Kornati
10.00 TV V SOLI: Reportaža, Kocka, kocka, Kratek film
17.30 POROČILA
17.35 Z BESEDO IN SLIKO: PRIŠEL JE PEVEC SLOVENSKE DEŽELE
17.50 POTOVANJE V DEŽELO LUTK
18.15 NE PREZRITE
18.35 OBZORNIK

ČETRTEK, 29. XI.

JUGOBANKA

9.00 POROČILA
9.05 REVOLUCIJA IN GLASBA, koncertni nastop pihalnih orkestrrov na festivalu prireditvi
9.35 PEGAM IN LAMBERGAR, lutkovna predstava
10.05 ZLATI BRAT, film
Lani smo na malih zaslonih že gledali češkega režiserja Stanislava Štrnada film Moj brat ima čudivitega brata, tokratno praznično dopolne pa bo popestrila komedija istega filmskega ustvarjalca. Zgodba pripoveduje o mladeniču, ki se hoče vpisati v srednjo šolo za poljedelstvo, toda starši temu nasprotujejo. Za učenca se zavzame ravnatelj šole, sicer pa je fant zelo podjeten, nikoli mu ni dolgčas, skrbi za nečakinja, zbira suh kruh za hipije in rešuje bratov zavožen zakon. Igrajo Libuše Šafrankova, Jan Hrušínský, Roman Čada, Ivana Marikova, Josef Blaha, Slavka Budinova in drugi.

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 TELEVIZIJSKA TRIBUNA
20.55 H. Fallada: ČLOVEK HOČE NAVZGOR
21.50 KOMORNA GLASBA SKOZI STOLETJA
22.20 TV DNEVNIK

18.45 PEVSKI ZBOR SREČKO KOSOVEL
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK

20.00 REVOLUCIJA IN GLASBA, prenos festivalske prireditve

20.55 FILM TEDNA: ČUDOVITI MOŽJE S KAMERO

Češki režiser Jiri Menzel je film z gornjim naslovom posnel letos, delo pa je posvečeno 80-letnici češke kinematografije in govori o začetkih filmanja v Pragi. Zvedeli bomo veliko zanimivega o tem, kako so izboljševali Lumierovo kamero, pa o prvih uspehih čeških filmov ip. To pa je le zgodovinsko ozadje filmske pripovedi, sicer pa gre za zabavno

17.10 TV dnevnik v madžarsčini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Pustolovščina - 18.15 Nove knjige - 18.45 Narodna glasba - 19.30 TV dnevnik - 20.00 TV drama - 21.15 Včeraj, danes, jutri - 21.35 Znanost - 22.20 Zabavno-glasbena oddaja

zgodbo, ki ji dajejo ton izvrstne igralske stvaritve Rudolfa Hrusinskega, Jirija Menzela, Blažene Hollisove in drugih.
22.25 MINIATURE: USTVARJANJE IN SOUSTVARJANJE
Oddaja bo prikazala delček ustvarjanja kiparja Marka Pogačnika.
22.35 POROČILA

2
16.55 Prenos finalne tekme za pokal Jugoslavije v vaterpolu - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Bayern: Crvena zvezda (prenos nogometne tekme) - Sledili bosta še oddaji Pop glasba in TV dnevnik

SOBOTA, 24. XI.

JUGOBANKA

8.00 POROČILA
8.05 JAKEC IN ČAROBNA LUČKA
8.20 VRTEC NA OBISKU: MOJ DEDEK JE BIL PARTIZAN
8.40 Z BESEDO IN SLIKO - S. Makarovič: HRČKOVA POGAČA
8.55 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE
9.25 PISANI SVET: NE MARAM
Otroci, ki v torek niso utegnili gledati oddaje, ki na prikupen način govori o tem, česa vsega ne marajo njihovi vrstniki, tokrat najbrž ne bodo zamudili sesti pred male zaslon.
10.00 HELSINKI POD ALPAMI, aktualna oddaja
10.50 A. Tolstoj: TRNOVA POT
14.55 BORAC: VOJVODINA, prenos nogometne tekme
17.00 POROČILA

17.05 PETER IN NJEGOV ŽREBEC, mladinski film
Film z gornjim naslovom je za ameriško televizijo posnel režiser Michael O'Hairly, govori pa o Petru Lundyju, enem prvih jezdecov znamenitega Pony Expressa. Ta svojevrsna poštna služba se je uveljavila na Divjem zahodu po ameriški državljanski vojni v šestdesetih letih 19. stol. Jezdci s poštnimi pošilkami so dirjali od postaje do postaje, menjavali so konje, njihovo delo pa je bilo zaradi Indijancev, roparjev in krute narave zelo nevarno, vestno pa ga je opravljal tudi Lundy. V glavnih vlogah nastopajo Leif Garrett, John Quade, Milo O'Sjere in Michael Ryan.
18.35 NAŠ KRAJ
18.45 ČLOVEK NAŠ VSAKDANJI, humoristična oddaja
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 N. Collins: LONDON JE MOJ
20.50 KAKO SE OBLAČIMO

20.55 ADELA NI VEČERJALA, film
Češki filmski ustvarjalci so posneli že nekaj odličnih parodij na filmske žanre, ki poneumljajo gledalce na zahodni polobli, dober okus pa kvarijo tudi drugod po svetu. Kriminalke smeši tale film, ki ga je pred dvema letoma ustvaril Oldrich Lipsky, eden najstarejših pa tudi najboljših čeških režiserjev. Film je imel veliko uspeha tudi na tujih festivalih, igrajo pa Michael Dočelomansky, Rudolf Hrusinsky, Miloš Kopecky, Neda Konvalinkova in drugi.
22.23 TV DNEVNIK
22.50 TV KAŽIPOT
2
16.35 Test - 16.50 60 let jugoslovanskega olimpijskega komiteja - 18.10 Poročila - 18.15 Narodna glasba - 18.45 Kontaktna oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 A. Berg: Wozzeck (2. del opere) - 21.00 Poročila - 21.10 Feljton.

NEDELJA, 25. XI.

JUGOBANKA

8.45 POROČILA
8.50 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: APZ TONE TOMŠIČ, 2. del
9.20 TV KAŽIPOT
9.40 A. Haley: KORENINE
10.30 PODZEMSKA JAMA
Pošast, ki baje živi v škotskem jezeru Loch Ness, v škotski televiziji zgodbi (zrežiral jo je Ivan Dalgleish) zagledajo tudi trije dečki. Med ribolovom odkrijejo podzemsko jamo in iz vode se znenada prikaže znamenita Nessi... Dečke igrajo Colin Forsythe, Michelle Quinn in Mark Fido.
11.30 KMETIJSKA ODDAJA

12.30 POROČILA
BOTANIK, dokumentarni film
KAKO SE OBLAČIMO
MEHIŠKA SREČANJA, dokumentarna oddaja
POROČILA
KOMORNA GLASBA SKOZI STOLETJA: ZRELI BAROK IN ROKOKO
ŠPORTNA POROČILA
POT DO PLEMSTVA, film
Angleško komedijo, ki jo bodo televiziji vrteli ob tem poznem nedeljskem popoldnevu, uvrščajo poznalci med najboljše stvaritve tega filmskega žanra. Film, ki na duhovit način prikazuje, kako si posameznik skuša z umori priskrbeti bogato dediščino in plemiški naslov, je pred tremi desetletji posnel Robert Hamer, v delu, ki skozi prefinjene dvogovore dodobra razčleni psihološko plat posameznih junakov in prikaže značilne slabosti,

pa tudi vrline različnih slojev angleške družbe, igrajo Denice Price, Valerie Hobson, Joan Greenwood, Alec Guinness in drugi.
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 NAŠA LETA, skopska nadaljevanka
21.10 NEIZPLAČANI DOLG
Tokratna oddaja iz nanizanke Svet na razpotjih bo prikazala, kako v ZR Nemčiji živi in dela nekaj milijonov tujih delavcev, seznanili se bomo o tem, ali so njihove pravice enake tistim, ki jih imajo nemški delavci, ipd.
22.00 ŠPORTNI PREGLED
22.45 TV DNEVNIK
2
15.30 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Celovečerni film

PONEDELJEK, 26. XI.

JUGOBANKA

8.55 TV V SOLI: Poštni nabiralnik, Pogovorni jezik, Istrski gradiči
10.00 TV V SOLI: Materinščina, Risanka, Biologija
11.10 TV V SOLI: Za najmlajše
14.55 in 16.00 TV V SOLI, ponovitev
17.15 POROČILA
17.20 ŽIVA PESEM: MADŽARSKA
Na celjskem festivalu mladinskih pevskih zborov je letos nastopil tudi dekliški zbor iz gimnazije v Szegedu. Dekleta pejejo pod vodstvom G. Mihalka, sicer stroga ocenjevalna žirija pa je njihovo ubrano petje ocenila z 98,8 od 100 možnih točk. Najbrž ta podatek pove dovolj o kakovosti tega zbora, ki se bo predstavil tudi televizijskim gledalcem.
17.35 BOTANIK, dokumentarni film

18.00 GOSPODARJENJE Z MINULIM DELOM IN DELITEV OD
Sedma oddaja iz nanizanke o pravični in spodbudni delitvi bo govorila o minulemu delu, prikazala bo, kaj vse obsega tvorstvo delo, beseda pa bo tekla tudi o pripravi zveznega zakona, ki bo urejeval gospodarjenje s sredstvi iz minulega dela, zlasti s sredstvi razširjene reprodukcije.
18.20 PRAVILA IGER
Na malih zaslonih si lahko pogosto ogledamo potek raznih športnih iger, vsi gledalci pa ne poznajo osnovnih pravil, po katerih se te igre odvijajo. Zato so se televiziji odločili, da bodo na poljuden način prikazali pravila posameznih iger, in tako bomo danes izvedeli marsikaj zanimivega o rokometu.
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 L. N. Tolstoj - G. Badridze: KAVKAŠKI UJETNIK
Po istonasovnem literarnem delu

Leva N. Tolstoj je scenarij za gruzinsko televizijsko dramo napisal G. Badridze, zrežiral pa jo je G. Kalatozišvili. Gre za pripoved o dveh ruskih oficirjih, ki ju v majhni kavkaški vasi v prvi polovici 19. stol. ujamemo in zaprejo domačini. Oficirja nakajkrat skušata pobegniti, s pomočjo dekleta Dine pa to uspe le enemu od njiju. Drama je bila deležna velikih priznanj v SZ in na mednarodnih televizijskih festivalih, v njej pa igrajo J. Nazarov, V. Soldnikov, L. Očeverova in drugi.
21.15 KULTURNE DIAGONALE
21.55 TV DNEVNIK
22.10 MOZAIK KRATKEGA FILMA
2
17.10 TV dnevnik v madžarsčini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Mali šlager - 18.00 Šola za junake - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.50 športna oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Olimpija: KAC (prenos hokejske tekme s turnirja ob dnevu republike; med prvim odmorom bo na sporedu posebna športna oddaja)

TOREK, 27. XI.

JUGOBANKA

9.15 TV V SOLI: Veliko pristanišče, Zanimivo potovanje, Dnevnik 10

10.00 TV V SOLI: Reportaža, Risanka, Glasbeni pouk, Začetki pismenosti
15.05 ŠOLSKA TV: Merila za nagrajevanje po delu, Inovacije in merjenja dela pri zasebnikih, Električni bojler
Prvi prispevek bo šolarje seznanil s tem, katere osnovne elemente dela

je moč meriti, na kakšen način se to lahko opravi, govor pa bo tudi o delitvi dohodka glede na rezultate merjenja. Nato bo beseda tekla o tem, kako je mogoče z izpopolnjevanjem strojev in drugih delovnih pripomočkov pa gospodarim urejanjem delovnih mest in še česa veliko storiti za dvig delavčeve storilnosti.

ALPSKA MODNA INDUSTRIJA
64240 RADOVLJICA, Jalnova 2
telefon: (064) 75-460, telex: 34-569 yu almira

Jope in pulloverji iz SHETLANDA
za hladne dni v različnih
barvah in vzorcih

Moška jopa AHAT
Ženska jopa HEDA

Moška jopa ALEŠ
Ženska jopa PECA

Etnografija se seli s podstrešja Križatije

„Dolenjski muzej je pred temeljitimi preureditvami oddelkov, zbirki in prostorov“, pravi ravnatelj Ludvik Tončič – leta 1980: razstava dvorskega livarstva

Nova, za potrebe oddelka NOB in ljudske revolucije postavljena in pred letom dni odprta muzejska stavba, je Dolenjskemu muzeju omogočila hitrejšo in smotrnejšo ureditev drugih zbirki in oddelkov oziroma prostorov. Predvidevajo, da bodo največ preureditev opravili prihodnje leto, dokončno podoba in vsebino pa bi naj muzej dobil v novem srednjoročnem obdobju 1981 – 1986.

Ludvik Tončič

Kot pravi novi ravnatelj, zgodovinar in geograf Ludvik Tončič, bo Ropasovo hišo, v kateri je do letos vedril oddelke NOB, zasedel etnografski oddelek. Leta 1980 naj bi v tej hiši pripravili novo stalno etnografsko zbirko, predmeti, ki so bili dolga leta shranjeni na podstrešju Križatije, bodo tako prvič dani na ogled tudi javnosti.

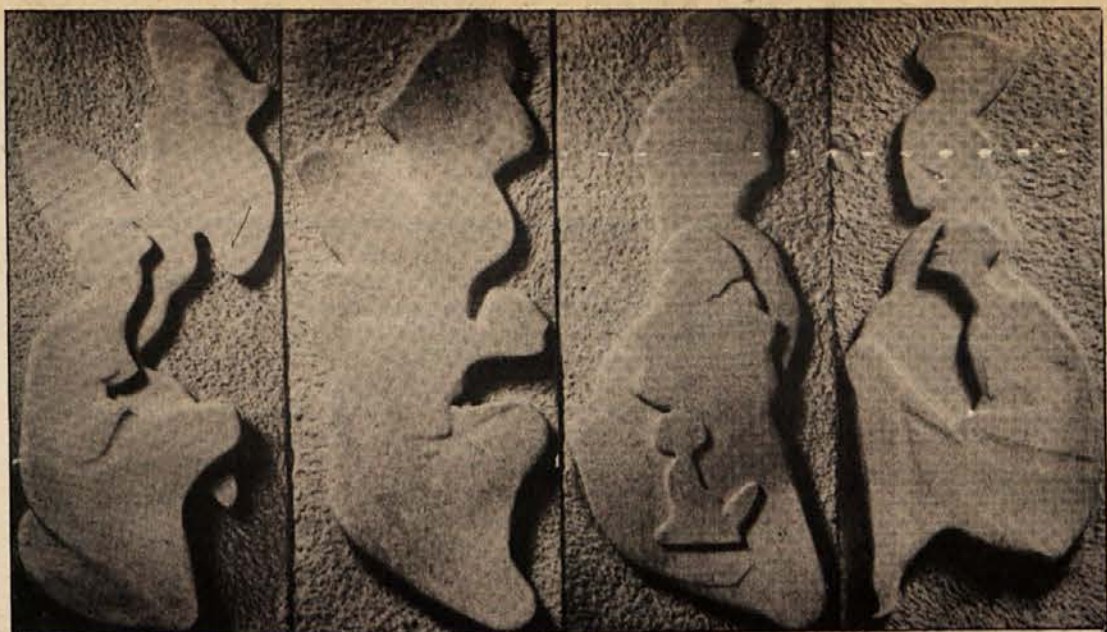
„Ta oddelek je bil vse do zdaj deležen premajhne pozornosti, vendar po krivici,“ ugotavlja ravnatelj Tončič. „Ševeda pa je tudi res, da etnografija kot mlada veda na Slovenskem še ni povsem kos stanju, kakršno vlada. Ker je tako, odhajajo dragoceni predmeti v zasebne zbirke, nemalokrat v tujino, ali pa z njimi prekupčujejo. Če hočemo temu narediti konec, bomo morali etnografski oddelek ne samo urediti, ampak ga tudi

oskrbeti s strokovnjaki. Slednjih pa, žal, ni na pretek.“

Po izselitvi uprave v nove prostore oddelka NOB bo v Križatiji kot osrednji stavbi Dolenjskega muzeja poslej več prostora za čisto muzejstvo. Priliječe so že leta 1977, po izpraznitvi hišniškega stanovanja, začeli preurejati za potrebe arheološkega oddelka. Preureditev bodo končali prihodnje leto, takoj nato pa bo prostore zasedla stalna arheološka zbirka. Samo za ta dela so rezervirali 500.000 dinarjev.

Prvo nadstropje naj bi v celoti služilo kulturnozgodovinskemu oddelku, s tem da bi tja naselili še del stalne zbirke, ki bo leta 1980 razstavljena v Dolenjski galeriji pod naslovom „Zelzarstvo na Dolenjskem s posebnim poudarkom na livarni Dvor“. V novem srednjoročnem obdobju bi radi Križatijo sicer temeljito obnovili in preuredili, pri čemer naj bi prišlo na vrsto tudi podstrešje, ki bi lahko, kot menijo strokovnjaki, vse drugače služilo namenu kot zdaj. Podobne načrte imajo z Dolenjsko galerijo, kjer bo nujno popraviti zlasti toplotno izolacijo in poskrbeti za večje depojske prostore.

„S kadrovskega zasedbo bi še šlo, če izvem etnografski oddelek, ki trenutno nima kustosa. Nimamo ga tako imenovanega tehničnega osebja, zato smo odvisni od storitev ustanov, ki se s tem pač ukvarjajo. Gre za restavratore, konservatorje in ne nazadnje za fotografe, ki bi jih moral imeti Dolenjski muzej že glede na dejavnost, s katero se ukvarja. A tudi na taka kadrovska vprašanja pričakujemo odgovor v novi petletki,“ pravi ravnatelj muzeja Ludvik Tončič. I. ZORAN

„LETNI ČASI“ ODKUPLJENI – Stalna zbirka likovnih del Dolenjskega muzeja je od nedavnega bogatejša za štiri reliefe akademskega kiparja Jakoba Savinskega, znane kot „Letni časi“, posamično pa naslovljeni „Pomlad“, „Poletje“, „Jesen“ in „Zima“. Približno meter in četrť visoke reliefe iz belega kamna je Savinšek izdelal leta 1955, šest let pred svojo smrtjo ki ga je zatekla na kiparskem simpoziju v Nemčiji. Ta Savinškov kanniti cikel, ki je bil veskozi shranjen v Dolenjskem muzeju, je letos prišel končno v last Novega mesta, denar za odkup pa so prispevali delovni kolektivi, družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti.

Kostanjevica razširja zbirke

Pod streho Galerije Božidarja Jakca kmalu tudi zbirka slikarja in kiparja Franceta Kralja

Galerija Božidarja Jakca v Kostanjevici bo letos odprta tudi pozimi – vsak dan od 10. do 16. ure, torej tudi ob sobotah in nedeljah. Znano je, da si obiskovalci poleg domala celotnega grafičnega prikaza in drugih Jakčevih del ogledajo še zbirki Jožeta Gorjupa in Toneta Kralja, pletersko zbirko starih mojstrov in Formo vivo.

Ta galerija je nedvomno najbolj obiskana kulturna ustanova v Kostanjevici. Lani so našli skoraj 50.000 obiskovalcev, vsaj takšno število pa bodo, kot kaže, vpisali v evidenco tudi letos. Vse prireditve in kulturno-umetnostne ustanove, ki v tem kraju delujejo, si je ogledalo okoli 90.000 ljudi. Ta podatek prav gotovo veliko pove, potrjuje pa tudi že dolgo znano dejstvo, da je Kostanjevica, čeprav je majhen kraj, na slovenski kulturni lestvici zelo visoko.

Jakčevo zbirko bodo v galeriji, imenovani po tem mojstru slovenske palete, razširili. Sam slikar jo želi izpopolniti z novimi olji, risbami in pasteli ter ji s tem dati še bolj zaokroženo in mikavnejšo podobo. Galerija Božidarja Jakca ima v načrtu, da bo sedanjim zbirkam dodala še eno. Dobil naj bi jo France

Kralj, slikar in kipar, brat Toneta Kralja. Prostore za to zbirko bodo uredili v gradu po izselitvi Iskrinega tozda.

Poslej bodo denar za nadaljnje

širjenje razstavišč in galerijskih zbirki v gradu, ki služi predvsem kulturi in umetnosti, iskali tudi zunaj občinske in republiške kulturne skupnosti.

Kdor pa gre na to pot...

V mali dvorani Dolenjske galerije razstavlja fotograf Stojko portrete pesnice Svetlane Makarovič

„Če pa grem na to pot, saj sama ne pojdem, z mano gre, kar so videle moje oči“, je zapisala pesnica Svetlana Makarovič. A ko je šla „na to pot“, jo je spremljalo oko kamere Toneta Stojka, mojstra fotografije (efiap), in poskušalo odsliskati morda najznačilnejše trenutke pesničinega doživljanja. In tako je na tej poti skupnega doživljanja nastalo nemalo portretov Svetlane Makarovič, od katerih jih je Stojko kakih 20 odbral in razstavil v mali dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu.

Otvoritev 14. novembra je bila eno samo zlitje raznih vrst poezije, če smemo s to besedo poimenovati celotno doživljanje v Dolenjski galeriji, namreč doživljanje ob poslušanju cikla pesmi, ki jih je avtorica Svetlana Makarovič, znana tudi kot dramska igralka (zdaj tega poklica ne

opravlja več, ampak živi kot svobodna literarna ustvarjalca), sama recitala, in doživljanje ob poslušanju kitare spremljevalca Jerka Novaka, ter ne nazadnje vzdrušje, ki se je oni večer prepletalo od fotografije do fotografije s črnimi ozadji.

Razstava, ki kaže avtorja Toneta Stojka v nekoliko drugačni luči, kot smo ga sicer vajeni gledati skoz njegove fotografije (v Dolenjski galeriji se namreč predstavlja s samostojno razstavo že drugič), bo odprta do 5. decembra. Obiskovalcem najbrž ni potrebno posebej priporočati ogleda, saj je zanimivo vse: tako Stojkove fotografije kot motivi na njih. Dodamo lahko le še to, da je temeljit ogled razstavljenih del lahko tudi učna ura prenekateremu, ki se sam poskuša s fotografijo. I. Z.

DVE FOTOGRAFSKI RAZSTAVI V BREŽICAH

V Posavskem muzeju v Brežicah bodo odprti v ponedeljek, 26. novembra, XIV. republiško razstavo mladinske fotografije „Mladina fotografira 79“ in potujočo fotografiko razstavo na temo „Otroci“. Na razpis za razstavo se je odzvalo z 251 fotografijami 51 avtorjev iz 20 slovenskih klubov, žirija pa se je odločila postaviti na ogled 135 del 39 avtorjev. Med avtorji v starosti od 15 do 19 let je dobil prvo nagrado Vevčan Marjan Penca za fotografijo „Oblak“, med avtorji starejše skupine (20 do 25 let) pa Tržičan Božidar Sinkovec za delo „Preoblikovanja“. Za kolekcijo fotografij („Tihožitje“, „Tihožitje z jabolkom“ in „Zito“) je bil nagrajen domačin Saša Rainer. Na potujoči razstavi sodeluje 29 avtorjev s 104 deli. Med avtorji so nekateri uveljavljeni mojstri fotografije (Kerbler, Aljančič, Dolenc in drugi). Razstavi sta posvečeni dnevu republike, pripravljajo pa ju pod pokroviteljstvom občinske konference SZDL v Brežicah.

SREČANJE S FILMARJI

Danes ob 17. uri bo v novomeškem Domu kulture prireditve, na kateri bodo obiskovalci spoznali filmsko ustvarjalnost nekaterih novomeških rojakov. Na programu bodo dokumentarni film Božidarja Jakca o Dolenjski in Beli krajini ter kratki filmi Ivana Marinčeka, Dušana Povha in Filipa Robarja – Dorina. Po predstavi bo v dvorani pogovor z ustvarjalci. Celotna prireditve je posvečena desetletnici filmskih abonmajev in petletnici tednov slovenskega filma v Novem mestu ter 80-letnici rojstva Božidarja Jakca.

KONCERT V KOSTANJEVICI

Klavirski duo Alenka in Igor Dekleva iz Ljubljane bo jutri, 23. novembra, nastopil v Kostanjevici. Koncertanta bosta izvajala Mozartove, Debussyjeve in Kozinove skladbe. Prireditve bo v okviru 24. dolenjskega kulturnega festivala.

Spet semiški filmski teden

Spored osmih filmov se bo začel 25. novembra in končal 2. decembra

Kinosekcija Prosvetnega društva Jožeta Mihelčiča v Semiču je lani prvič priredila teden slovenskega filma. Prireditve se je v celoti posrečila, največ pa velja to, da se je med Semičani zelo povečalo zanimanje za sedmo umetnost.

Lanski uspeh je spodbudil Semičane, da so se odločili teden domačega filma prirediti že drugič in ga jugoslovansko „obarvati“. Letos bo od 25. novembra do 2. decembra. Najprej bodo prikazali slovenski barvni film „Krc“ v ponedeljek, 26. novembra, bodo zavrteli „Strah“, dan kasneje „Bravo, maestro“, 28. novembra „Nije nego“, na dan republike pa bo na sporedu dokumentarec „Titova pot miru, prijateljstva in sodelovanja“. 30. novembra bo spet na sporedu slovenski film „Praznovanje pomladi“. 1. decembra bodo obiskovalci videli „Hajko“, 2. decembra pa se bo spored semiške filmske priredit-

ve končal s filmom „Boško Buha“.

Prireditelji upajo, da obisko-

valci kino predstav tudi letos ne bodo odpovedali in da bodo, podobno kot lani, filme vrteli v povsem zasedeni dvorani.

FRANC DERGANČ

Knjige za spise

Nagradni natečaj ob letošnjem mesecu knjige se je posrečil – Med nagrajenimi tudi učenci iz Posavja

Minulo soboto so v ljubljanskem klubu delegatov slovesno podelili knjižne nagrade za najboljše spise osnovnošolcev in srednješolcev o knjigi. Žirija, ki so jo sestavljali pisatelji, uredniki in knjižničarji, je sklenila, da prejme knjižna darila 20 učencev in 10 dijakov.

Med nagrajenimi osnovnošolkami so tri z našega območja, in sicer: Irena Divjak z Blance, Karmen Perič iz Kočevja in Liljana Horvatič iz Dobove, vse učenke osmih razredov. Kako so se na nagradni razpis, ki sta ga ob letošnjem mesecu knjige objavila ZKO Slovenije in Zavod SRS za šolstvo, odzvali učenci drugih osnovnih in srednjih šol iz tega dela Slovenije, nismo mogli zvedeti.

Iz posebne publikacije, kjer so objavljena vsa nagrajena dela, nekaj nenagrajenih pa le v odlomkih, povzemamo, da so morali člani žirije prebrati 250 osnovnošolskih in 107 srednješolskih spisov. To pomeni, da je nagradni razpis posrečil. Žirija je tudi ugotovila, da je prispelo največ spisov na razpisno temo „Moj predlog pisatelju“.

O „DOMU KULTURE“ NE PRED KONFERENCO

Komisija za idejna vprašanja vzgoje, izobraževanja in kulture pri občinskem komiteju ZK v Novem mestu in izvršni odbor skupščine novomeške kulturne skupnosti menita, da ni mogoče prej razpravljati o ustanovitvi novega zavoda za kulturo pod imenom „Dom kulture“, kar predlagata Zveza kulturnih organizacij in njena delovna skupnost, dokler izvršni odbor te organizacije ne bo ponovno sklical delegatske konference ZKO, oziroma dokler ta konferenca, ki so jo na junjskem nesklepčnem zboru objavili za sredino septembra, ne bo tudi opravljena. Oba organa sta zavzela stališče, naj se razprava o reorganizaciji ZKO oziroma ustanovitvi zavoda na predlagani način začne najprej na omenjeni delegatski konferenci, ki je tudi prva pristojna spregovoriti o tem vprašanju.

KONCERT PRED MIKROFONOM

Jutri ob 19. uri bo v novomeškem Domu JLA koncert prvouvrščenih zborov na radijskem tekmovanju „Amaterski zbori pred mikrofonom“. Nastopili bodo: moški komorni zbor iz Brezovice, Consortium musicum iz Ljubljane, mešani pevski zbor iz Šoštanj in vokalni kvintet „Gorenjci“ iz Naklega. Prireditve organizirata RTV Ljubljana in ZKO Novo mesto.

kultura in izobraževanje

Seminar ni le zapravljen čas

Organizatorji kulture OZD se izobražujejo

Nedavnega republiškega seminarja za organizatorje kulturnega življenja v delovnih organizacijah – bil je v Mariboru – se je udeležilo kakih 30 slušateljev iz krajev od Prekmurja do Posavja, z našega območja pa kot edina predstavnica Vlasta Bon iz sevniške Jutrjanke. Seminar je bil nekakšna višja oblika spoznavanja in reševanja problematike, ki se pojavlja na kulturnem področju v organizacijah združenega dela, zato so pogovore vodili ta čas morda najboljše poznavalci posameznih kulturno-umetniških zvrsti, vsekakor pa dobri praktiki. Med predavatelji so bili tudi izvršni sekretar CK ZKS Franc Šali, Staša Vovk iz Novega mesta in Stane Peček iz Trebnjega.

Na seminarju je tekla beseda o vprašanjih, ki jih je moč šteti za najbolj pereče v sedanosti, še posebej pa tista o knjigi in knjižničarstvu, literarni in likovni dejavnosti, gledališču, filmu ter poteh razreševanja prek delegatske kulturne politike, kulturnih skupnosti, ZKO in drugih organizacij do osnov načrtovanj v kulturi. Na seminarju ni bil samo splošen pogovor o že skoraj vsakdanji problematiki, marveč je bilo delo zastavljeno tako, da so udeleženci dobili praktične napotke, kako prirediti literarni večer, gledališko predstavo, likovno razstavo, pevski in glasbeni nastop in podobno. Poleg tega niso mogli mimo aktualnih vprašanj jezika, še posebno slovensčine in javni rabi.

Na koncu naj omenimo še spoznanje, ki se je izluščilo iz dela tega seminarja. To pa je, da je kulturno življenje najbolj razvito v delovnih organizacijah, ki imajo usposobljene organizatorje.

BOREC 10

Oktobrska številka revije Borec objavlja uvodoma dvoje spominskih zapisov: Franc Bavec – Branko obravnava ustanovitev sovjetskega bataljona pri bazoviški brigadi, Alfred Grobler – Mire pa je priobčil daljši zapis „Žene z Vidovskih hribov“. Franc Križnar je objavil šesto nadaljevanje „Glasbe v NOB 1941 – 1945“, v njem pa bralec zve marsikaj zanimivega o pesmih, ki so jih partizani najraje prepevali. O NOB na Jadranu in slovenskih pomorščakih pa se je razpisal v nadaljevanjskem zapisu Ivan Kern.

SOVJETSKI KVARTET GOSTOVAL PRI NAS

Znani godalni kvartet Lisenko iz Sovjetske zveze je te dni gostoval v Beli krajini in na Dolenjskem. Minulo soboto je nastopil v črnomaljski osnovni šoli Milke Šobar – Nataše, v ponedeljek ta teden pa v novomeškem Domu kulture, v obeh krajih v okviru glasbenih abonmajev. V Novem mestu so sovjetski gostje nastopili posebej še z mladimi ljubitelji glasbe. Kvartet Lisenko sestavljajo vrhunski glasbeni umetniki: Anatolij Baženov (prva violina) Boris Skvorcov (druga violina), Jurij Holodov (viola) in Leontij Krasnošček (violončelo). Na gostovanju pri nas so izvajali dela Mozarta, Silvestrova in Čajkovskega.

PROSLAVA VISOKIH ŠOLSkih JUBILEJEV

200-letnico ljudskega šolstva v Novem mestu in 50-letnico osnovne šole Katje Rupena bodo proslavili v soboto, 24. novembra. Ob 10. uri bo v novomeškem Domu JLA slavnostna akademija, nato pa v avli tega doma otvoritev razstave o razvoju ljudske šole v Novem mestu. V osnovni šoli Katja Rupena, ki so jo začeli za ta jubilej pripravljati in preurejati že lani, bo ta dan odprtih več razstav o življenju in delu šole.

Dolenjske Toplice

Tik pod mogočim osrčjem slovenskega partizanstva, Kočevskim Rogom, leže Dolenjske Toplice, eno najstarejših termalnih zdravilišč ne le v Jugoslaviji, marveč tudi v Evropi. Zdravilišče leži v slikoviti dolini, obdani z bogatimi gozdovi in mehko zaobljenimi dolenjskimi griči. Že od nekdaj je znano po izredno kvalitetni termalni vodi s temperaturo od 36 do 38 °C. Celzija, bogati z ogljikovim dioksidom in kalcijem ter odlični za rehabilitacijo, rekreacijo in rekonvalescenco pacientov, ki imajo revmatične bolezni, kronična obolenja ali posledice poškodb lokomotornega aparata.

Od časov, ko je v 16. stoletju knez Auersperg izvir obzidal in ga pokrtil, se je podoba zdravilišča povsem spremenila, tako da sodijo danes Dolenjske Toplice med najbolj urejena zdravilišča pri nas. Zdravilišče nudi gostom 200 ležišč v hotelu – sanatoriju v centralno ogrevanih sobah. V tem objektu sta tudi dva pokrita bazena in separatne

kabine. Vsakodnevna zdravniška služba nudi pacientom popolno zdravniško nego z laboratorijem, RTG in EKG ter fizikalno terapijo z vso sodobno medicinsko opremo, ki omogoča popolno elektromasažo, ročno masažo, razgibanje, obsevanje, parafinske obloge, telovadbo v vodi in na suhem in globoko elektromasažo proti nespečnosti.

Indikacije:

– primarni kronični revmatizem, degenerativna obolenja sklepov, hrbtenice in ostalega veznega tkiva, okvare živčnega sistema, stanje po poškodbah in operacijah lokomotornega aparata.

Razvedrilo, rekreacija in izleti:

V poletni sezoni je razen pokritih bazenov na voljo tudi sodoben olimpijski bazen s termalno vodo in opremljen s čistilnimi napravami ter dvojni odprt otroški bazen. Reka Krka, ki teče v neposredni bližini Dolenjskih Toplic, pri-

vablja domače in tuje ribiče s svojim bogatim izborom plemenitih rib. V bližnjih prostranih gozdovih pa pridejo na svoj račun lovci na visoko in nizko divjad. Gostom zdravilišča sta na voljo tudi urejena trim steza in avtomatsko kegljišče. Okolica Dolenjskih Toplic nudi vrsto čudovitih krajših in daljših izletov v Kočevski Rog, na Frato, v dolino gradov ob Krki. Možna pa je tudi kombinacija kopanja in smučanja na dokaj kratki razdalji, saj so v 12 km oddaljenih Črmošnjicah na voljo urejena smučišča z vlečnico. Poskrbljeno je tudi za zabavo, saj je vsako soboto in nedeljo v zdravilišču ples, poleti pa prirejejo tudi kulturne in zabavne prireditve ter piknike z domačimi specialitetami.

Šmarješke Toplice

Šmarješke Toplice so privlačen turistični kraj, ki leži v mirni dolini, zavarovani pred mrzlimi severnimi vetrovi in obdani z listnatimi gozdovi in vinorodnimi griči. Termalni vrelci so bili znani že v srednjem

veku, prvi zapiski o izkoriščanju termalne vode v zdravilne namene pa izvirajo iz leta 1740. Temperatura vode je od 32 do 34 °C. Celzija in je priznana za zdravljenje kroničnih živčnih in srčnih obolenj. Hipotermalna voda je bogato mineralizirana. Prosti ogljikov dioksid, ki je v njej, širi ožilje, pospešuje prekrvavitev perifernih delov organizma in omogoča zdravljenje tudi revmatičnim bolnikom ter bolnikom s poškodbami lokomotornega aparata. Zdravstvena služba zagotavlja vsakemu gostu uspešno zdravljenje. Razen kopanja v termalni vodi je na voljo poleg druge terapije tudi hidromasaža, razgibanje v vodi, ročna masaža in elektromasaža. Kot specialna fizikalna terapija pa je globokokrožna elektro-

masaža proti nespečnosti in za relaksacijo. Zdravljenje traja praviloma tri tedne, pacienti pa so pod stalnim nadzorstvom zdravstvenega osebja, ki sodeluje tudi s specialistično službo novomeške bolnišnice in ljubljanske klinike.

Indikacije:

– kronične bolezni srca in ožilja, stanje po srčnem infarktu, angina pectoris, povečan krvni pritisk, nevrovegetativni znaki in kronični obliki, rehabilitacija po večjih poškodbah, operacijah ali bolezni, menagerške bolezni.

Razvedrilo, rekreacija, izleti:

Za rekreacijo so v zdravilišču Šmarješke Toplice na voljo bazeni na prostem s termalno vodo in napravami za hidromasažo. Za ohranitev telesne kon-

dicije se priporoča uporaba trim steze, namiznega tenisa in balinišča. V bližnjih gozdovih je možen lov, v Krki pa ribolov. Zanimivi so tudi izleti po bližnji okolici ter z vozilom do Kostanjevice (Forma viva) in v kartuzijski samostan Pleterje.

V Šmarjeških Toplicah vam je na voljo tudi kozmetični in frizerski salon ter akupunkturno zdravljenje glavobolov in obolenj živčne narave.

V prihodnjem letu bodo v Šmarjeških Toplicah pričeli graditi nove hotelske objekte z zaprtimi bazeni in vso sodobno zdravstveno opremo (RTG, EKG, laboratorij) in z vsemi zdravstvenimi službami. Novi hotel bo visoke B kategorije, obenem pa bodo obnovili tudi obstoječe objekte.

V delovno organizacijo Krka, Tovarna zdravil Novo mesto – TOZD ZDRAVILIŠČA so vključeni tudi:

Kavana na Glavnem trgu v Novem mestu s priznano pizzerijo,

Bistro Rotovž na Glavnem trgu,

Zidnica na Trškigori s kletjo in lastnim vinogradniškim kompleksom ter

Stari grad, ki bo v perspektivi razvoja postal sanatorij.

Hotel KANDIJA – Novo mesto

V prenovljenem in razširjenem hotelu Kandija bo gostom

v restavraciji na voljo vrsta specialitet od domačih jedi do ribjih jedi, pripravljenih iz morskih in sladkovodnih rib. Občasno bodo prirejali tedne kuhinje različnih jugoslovanskih pokrajin. Po naročilu bodo pripravljali tudi svečana kosila za poroke in druga praznovanja. V lovski sobi, kjer je prostor za 25 oseb, bodo servirali svežo divjačino od medveda, srne, divjega zajca do jelena in pernate divjačine. V sklopu hotela bo odprta tudi ribarnica, ki je rezultat skupnega vlaganja s Plavo laguno iz Poreča, v njej pa bodo prodajali sveže in zmrznjene morske in sladkovodne ribe ter istrska vina. V delikatesi bo kupcem na voljo široka izbira prvovrstnih sirov in mlečnih izdelkov ter suhomesnati izdelki in specialne delikatese. V okrepčevalnici pa bodo gostom ponudili tople malice in različne pijače.

Prenovljen hotel Kandija bo odprt v soboto, 24. novembra.

VABIMO VAS NA SILVESTROVANJE!

S pravočasno rezervacijo si lahko v Dolenjskih ali Šmarjeških Toplicah zagotovite prijetno silvestrovanje. Vse informacije dobite v recepcijah ali po telefonu: (068) 85 – 730 za Dolenjske Toplice in (068) 84 – 900 za Šmarješke Toplice. Zagotavljamo vam prvovrstno postrežbo in obilo zabave.

emonin kotiček

Predpraznični sprehod po Maximarketu

Tako kot vedno je Maximarket dobro založen tudi v predprazničnih dneh

Moj nakupovalni sprehod po Trgovski hiši Maximarket v Ljubljani je tokrat v glavnem posvečen sezonskim trgovskim kotičkom, ki so ravno pravšnji za predpraznične družinske nakupovalne izlete v Ljubljano. Ker pa je popoldanski čas delovnega dne za nakupe prekratek, so se v Maximarketu odločili, da bodo imeli tudi ob sobotah delovni čas od 7,30 do 20. ure vse do konca leta. To pa je za Dolenjce še posebno ugodno.

Preden sem se spustil v razgovore z vodji posameznih oddelkov o tem, kaj imajo novega, sem si kar sam ogledoval zanimivosti. Nemalo sem bil presenečen, ko sem na avto-oddelku Trgovske hiše Maximarket ugotovil, da pri prtlačnikih za smuči ni več ista cena, kot sem jo napisal v prejšnjem Emoninem kotičku. Oddelkovodja mi je pojasnil, da je to že nova pošiljka z novo ceno in da trgovina ni prav nič kriva za to, še posebno kadar že proizvajalec določa maloprodajne cene. Kaj hočemo? Malo razumevanja za našo dinamično ekonomiko pa moramo vseeno imeti, mar ne?

Prepričan sem, da ste že ob prvem snegu pregledali zimsko športno opremo. In če ste ugotovili, da vam smuči ne ustrezajo več, jih lahko z vezmi vred odnesete v ŠPORT SERVIS, ki se nahaja v kletnem nivoju Trgovske hiše Maximarket (za restavracijo Maxim) kjer vam jih bo ocenil strokovnjak. Seveda pa smuči ne smejo biti

stare več kot tri leta in ne daljše kot 200 centimetrov. Ocenjeno vsoto (dobropis) vam bodo upoštevali pri nakupu v ŠPORTNEM ODDELKU Trgovske hiše Maximarket. Preden se boste odločili za nakup take vrste ali pa če jaz nisem bil dovolj jasen s svojim pojasnilom, lahko dobite še dodatna pojasnila v Šport servisu tudi po telefonu (061) 23–681, interno 89. Delovni čas Šport servisa pa je vsak dan od 9. do 12. ure in od 15. do 20. ure. Za isti delovni čas so se naknadno odločili tudi ob sobotah.

Ne bo odveč, če vam povem, da lahko v Športnem oddelku Trgovske hiše Maximarket kupite smuči in palice ELAN, vezi (LOOK, MARKER, SPRINT, TYROLIA), smučarska oblačila (TOPER, UNIVERSAL), smučarsko obutev (ALPINA, CABER – TOPER), tople, mehke in nepremočljive škornje ALPINA za po smučanju ter sani.

Če pa boste na tem oddelku kupili smuči in vezi, vam jih

bodo v Šport servisu brezplačno montirali.

Ste že izračunali, koliko noveletnih voščilnic bo potrebno kupiti? Jaz bi se na vašem mestu odločil za nakup noveletnih voščilnic UNICEF. Saj poznate to dobrodelno ustanovo Združenih narodov v New Yorku, ki skuša na vse načine pomagati bolnim, lačnim in revnim otrokom vsega sveta! Leto 1979 so proglasili za mednarodno leto otroka. V to humanitarno akcijo se je vključila tudi Emona, še posebno pa Trgovska hiša Maximarket. Z nakupom Unicefovih voščilnic boste tudi vi pokazali svojo solidarnost in humanost, saj bo tudi vaš denar služil direktno pomoči potrebnim. Spomnite se samo grozljivih prizorov televizijskih zaslonov iz Kampučije in jih primerjajte z obiljem naših otrok. Prislunimo klicu Unicefa, bodimo vsi združeni narodi – združeni v akciji pomoči potrebnim! Poleg noveletnih voščilnic z reprodukcijami raznih slikarjev vsega sveta, tudi jugoslovanskih, prodaja Maximarket še pisemske ovojnice s pisemskim papirjem v setu, koledarje in PVC vrečke. Motivi pa so z otroško in drugo tematiko. Na koncu tega razmišljanja naj povem še to, da so motivi uporabni še za druge

prilike, ne samo noveletne.

Prodaja poteka na posebnem pultu v kletni etaži od 19. do 24. novembra, na oddelku papirne konfekcije v pritličju Trgovske hiše Maximarket pa vse do konca leta.

Moje povsem osebno mnenje je, da Maximarket le ni samo „štacuna“, ampak da ima poslušni tudi za humanitarne akcije.

Moj naslednji obisk je veljal oddelku AKUSTIKE v drugem nadstropju Trgovske hiše Maximarket. Izmed nadvse zanimivega prodajnega asortimenta vam želim v prvi vrsti predstaviti kolutne magnetofone znamke PHILIPS. Modela N 4504 (za 21.357,43 din) in N 4512 (za 18.551,82 din) sta brez ojačevalca, ostali modeli N 4422 (za 37.407,10 din), N 4515 (za 32.402,46 din) in N 4420 (za 27.871,98 din) pa so z ojačevalcem.

Za vse kolutnike je značilno, da so STEREO in HI – FI (DIN 45500), da imajo 3 glave, 3 motorje, 3 hitrosti in da so 4-stezni.

Nekaj več podatkov sem si zapisal o kolutniku N 4515, ki ga predstavljam tudi s sliko. Za ta model je med drugim značilno, da ima dušilec šumov po DNL sistemu, da ima največje odstopanje pri hitrosti za ± 1 odstotek.

Pri hitrosti 19 cm/sek ima od 35 do 25000 Hz,

pri hitrosti 9,5 cm/sek ima od 35 do 19000 Hz,

pri hitrosti 4,75 cm/sek ima od 35 do 11000 Hz.

Premer koluta pa je 18 centimetrov.

Vredno si je to HI – FI lepoto ogledati, še bolj vredno pa je biti lastnik te „napravnice“. Na oddelku za akustiko mi vedno postrežejo s kakšnimi presenečenji. Torej: če želite kupiti prijetno darilo, vam svetujem nakup transistorja s kasetofonom HITACHI TRK 5404 E Radio Recorder (7 W)

po zelo ugodni dinarski ceni, ki bo kmalu v prodaji. Ne manjka pa tudi številnih barvnih televizijskih sprejemnikov.

Med noveletna darila sodijo tudi mali gospodinjinski aparati in po IZREDNO UGODNI CENI vibracijski brivnik z mrežico PAYER LUX za samo 388,44 dinarjev. Vse to lahko kupite v drugem nadstropju Trgovske hiše Maximarket.

K prijetnemu noveletnemu razpoloženju sodijo tudi gramofonske plošče in kasete. Če si želite program sami posneti, boste gotovo segli po neposnetih kasetah. V času zbiranja

gradiva za današnji Emonin kotiček so že imeli na zalogi zelo kvalitetne cromdioxidne kasete PHILIPS, in to v prodajalni plošč in kaset v kletnem prehodu Maximarketa.

Za konec letošnjega leta sem vam pripravil s pomočjo sodelavcev prijetno presenečenje. Za sedaj je to še skrivnost. Priporočam pa vam, da poiščete čimveč letošnjih Emoninih kotičkov, ker vam bodo prišli zelo prav, to vam zagotavljam.

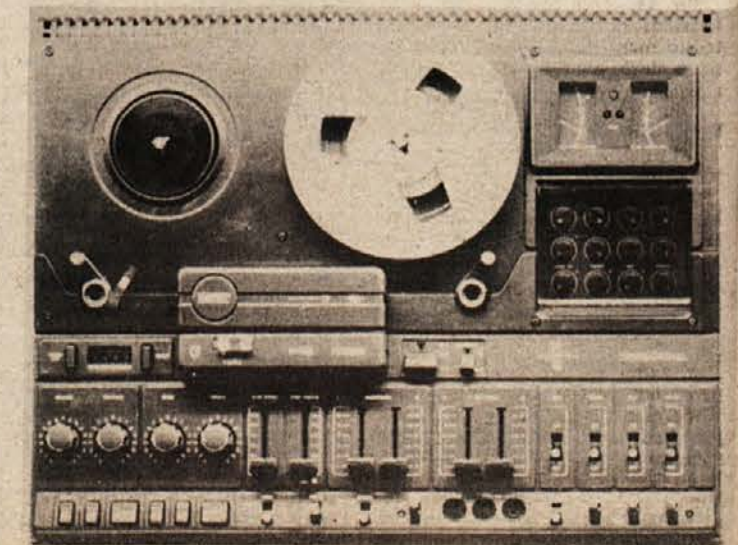
Prihodnji teden pa spet na svidenje!

Vaš JANEZ DOLENJSKI

7 W Ivan LACKOVIĆ, Yugoslavia/Yougoslavvie

8 W Iljana ROELS, Belgium/Belgique

KOLUTNI MAGNETOFON PHILIPS N 4515 – sen mnogih ljubiteljev HI – FI tehnike.

POREDOŠ IN ŠKERLJ

Na posamičnem prvenstvu Novega mesta vodita po desetih kolih Poredoš in Tone Škerlj, ki imata po 7 točk. Sledijo Mirko Golobič (6,5), Milič, Škerlj, Pucelj (6) itd. Pomembnejši izidi 9. in 10. kola: Milič - Stokanovič 1:0, Istenič - Pucelj 0:1, Zvagen - M. Golobič 0:1, Poredoš - Zvagen 1:0, Milič - T. Škerlj 0:1, Lončarovič - B. Škerlj 0:1.

DOKLEVA GRE V ZDA

Letošnje svetovno prvenstvo v športni gimnastiki ne bo minilo brez predstavnikov iz Jugoslavije. V Fost Worth bosta odstopala najboljša Jugoslavana, državna prvakinja Jasna Dokl in Miroslav Kezunovič iz Sarajeva. Jasno bo na tem zahtevnem prvenstvu, na katerem si bo poskušala petnajstletna Novomeščanka priboriti pravico do udeležbe na olimpijskih igrah v Moskvi, spremljala njena dolgoletna trenerka Ružica Kovačič. Prvenstvo bo od 3. do 9. decembra.

KOČEVSKI GIMNAZIJC PRVI

Srednješolskega prvenstva Dolenjske se je udeležilo osem ekip. Pri moških so bili najboljši igralci kočevske gimnazije, za njimi pa so se uvrstile ekipe iz CSS Crnomlja, novomeške gimnazije in gimnazije iz Stične. Vrstni red pri dekletih: CSS Crnomelj, gimnazija Stična, EASS Novo mesto, gimnazija Novo mesto. J. U.

SEVNICA: I. KRANJEC

Šahovski delavci sevnškega šahovskega kluba „Milan Majcen“ so pripravili konec minulega tedna redni šahovski hitropotezni turnir, na katerem je nastopilo 12 igralcev. Vrstni red: Kranjec 10 točk, R. Blas 9,5, J. Blas 8, J. Blas 7,5, Derstvenšek in Kolman 6,5 itd. V tekmovalstvu za pokal ta čas vodi Kranjec, za njim pa sta Derstvenšek in R. Blas. Zadnji turnir letošnjega dobro pripravljene in obiskovane tekmovalstva bo tretjo nedeljo v decembru.

Inles drsi proti dnu

V zadnji tekmi jesenskega dela II. zvezne rokometne lige - zahod nov poraz Ribniččanov

Ribniški rokometasi so jesenski del prvenstva v II. zvezni rokometni ligi - zahod zaključili v Zagrebu s porazom. Letos so začeli z odličnimi igrami, pred

koncem prvega dela pa so popustili in padli z vrha tabele na 7. mesto. Zadnjo tekmo so odigrale tudi Sevnčanke, in sicer v Ljubljani, kjer so doživele nov poraz.

ZAGREB - INLES 30:22 (16:12)

Inlesovi rokometasi so v zadnjem letošnjem prvenstvenem srečanju ponovno slabo igrali in se v Zagrebu, kjer so pred letom dni presenetili, predstavili z izredno blede igro. Domači rokometasi so goste povsem nadigrali, zlasti v drugem polčasu, ko so z lepimi akcijami in zadetki navdušili več kot 400 gledalcev.

Inles: Kersnič, Krizman 4, D. Ilc 2, J. Ilc 7, Fajdiga, Kalajdžič, Karpov, Troha 1, Ambrožič 6, Mate, Putre in Kljun.

SLOVAN - LISCA 18:15 (9:5)

Tekma med Slovanom in Sevnčanami bi morala biti že prejšnji teden v Sevnici, vendar sta se ekipi dogovorili za srečanje v Ljubljani. V dokaj izenačenem srečanju so bile Slovanove igralke boljše in so zasluženje premagale mlado vrsto Lisce.

Lisca: Naglič, Starič 2, Plazar 4, Železnik 1, Novak 2, Popovič 4, Jazbinšek, Žvegljič 2.

VODITA BARTOLJ IN BUKOVCEVA

Na klubskem prvenstvu KK Mercator Trebnje je med člani najbolj zanesljivo kegljal Janez Bartolj, med članicami pa Marija Bukovc. Trenutni vrstni red: 1. Bartolj 824, 2. J. Hočevar 807 in 3. Golež 805. Ženske 1. Bukovec 382, 2. Mezgec 357, 3. Vebl 351 itd.

Dobri Kočevci

V drugi namiznoteniški ligi Kočevci na 2. mestu

Začelo se je tudi prvenstvo SRS za moške namiznoteniške ekipe v drugi ligi, kjer imamo Dolenjci dve ekipi: že nekaj let dokaj uspešne Kočevce in vrsto iz Novega mesta.

V Jaršah je bil konec minulega tedna drugi krog prvega dela prvenstva. Tudi v njem so imeli največ uspeha igralci Pomurja-Lendave, dobro pa so igrali tudi Kočevci, medtem ko Novomeščani s svojimi igrami ponovno napovedujejo uvrstitev okoli sredine prvenstvene tabele.

Izidi - 1. kolo: Obala - Dolenjska 5:3, Kočevje - Kamnik-Domžale 5:1, 2. kolo: Lendava - Kočevje 5:1, Dolenjska - Ptuj 1:5, 3. kolo: Kočevje - Dolenjska 5:2, 4. kolo: Ingrad - Kočevje 2:5, Dolenjska - Kamnik-Domžale 5:1, 5. kolo: Kočevje - Obala 5:3, Lendava - Dolenjska 5:0, 6. kolo: Zalec - Dolenjska 5:0, Ptuj - Kočevje 1:5, 7. kolo: Dolenjska - Ingrad 5:3, Kočevje - Zalec 5:1.

Vrstni red drugega dela: 1. Lendava 14 točk, 2. Kočevje 12, 3. Ptuj 10, 5. Dolenjska 6 itd.; vrstni red po obeh delih: 1. Pomurje 28, 2. Kočevje 22 (61:32), 3. Dolenjska 18 (50:39), 4. Obala-Piran 14 (33:49), 5. Črna - Ingrad 10 (44:55), 6. Celje - Zalec 10 (42:53), 7. Ptuj 10 (26:54), 8. Kamnik-Domžale 4 (26:60).

TONE ŠKERLJ PRVI

Šahovski klub Novo mesto je pripravil redni mesečni hitropotezni turnir za mesec november. Ob ne najboljše številni udeležbi je zaslužen zmagal T. Škerlj, ki je zabil 12,5 točk, za njim pa so se uvrstili M. Picek (11), Ščep, Poredoš in Milič (9), Stokanovič (8) itd.

J. U.

ZMAGA REZERVNIH IGRALCEV - Novomeški odbojkarji nizajo zmage. V zadnjem kolu so se resda pomerili z najslabšim moštvom v SOL-zahod, vendar so nove prvenstvene točke izbojevali predvsem igralci, ki šele prihajajo. In tudi zato je njihova zmaga toliko pomembnejša.

Pionir na vrhu republiške lige

Novomeški odbojkarji z novo zmago prehiteli Salonit in Bovec, vendar prvega mesta v SOL - zahod bržkone ne bodo obdržali - Nov poraz Kočevk in lepa zmaga Krke

V minulem odbojarskem kolu so novomeški igralci osvojili novi točki in po zmagi Salonita v Bovcu so po 6. kolu na 1. mestu v slovenski odbojarski ligi-zahod. Kočevke so v minulem kolu doživele nov poraz in so v ligi edina ekipa, ki je brez zmage, novomeška Krka pa je dosegla novo zmago in je ta čas z 10 točkami na dobrem četrtem mestu.

PIONIR - PLAMEN 3:0 (4, 7, 2)

V prvem nizu tekme z izredno mlado ekipo iz Kroke je domači trener postavil v moštvo najboljših igralcev, a je moral prav kmalu poskrbeti za menjavo. Peter Štor je

od bolj izkušenih odbojkarjev pustil na igrišču samo Graberskega, v ligaški ogenj pa je poslal vse rezervne igralce. Vendar so bili gostje navzlic temu nedorasel nasprotnik, domači mladinci pa so dokazali, da ima dolenjska odbojka ta čas dobro zaledje, saj so vrstnike nadigrali v dobrih 45 minutah.

Ceravno so se novomeški odbojkarji pomerili z najslabšo vrsto v ligi, bi bilo prav, ko bi vseeno poskrbeli za plakate, kajti v soboto popoldan ni bilo po mestu niti enega obvestila, kdaj in kje je tekma.

Novo mesto: Vernig, Babnik,

DVOBOJ TELEVIZIJE

Novo mesto je bilo 16. novembra prizorišče športnega dvoboja ljubljanske in zagrebške televizije. Ljubljankanke so bile boljše v košarki, njihovi tovariši v malem nogometu, Zagrebčani pa so zmagali v košarki in namiznem tenisu. Po srečanju je bila zabavna prireditev, na kateri so se med drugimi predstavili Bruta Petrič, Radivoje Krivokapič, Branka

Na prireditvi sta sodelovala tudi Milan Miljančič in Miladen Delić.

Krivokapič, Darko Cujnik, Janez Petač, Jožko Papič, Miljan Miljančič in trener Dražen Jerković.

RADOVLJICA - KOČEVJE 79:64 (40:32)

V derbiju D skupine je zmagalo bolj borbeno moštvo. Povrhu vsega so bili Radovljičani v srečanju s Kočevci izredno razpoloženi in so z zmago poskrbeli za presenečenje. Po širih odigranih tekmah je ekipa Kočevja z dvema točkama trenutno na zadnjem mestu.

Kočevje: Berger 8, Popovič 7, Gašparec 3, Selan 2, Ambrožič 6, Strle 7, Grgurič 16, Bončina 7, Rajšak 8.

DRUG KROG

V soboto popoldan bodo slovenski košarkarji začeli z drugim delom predtekmovalstva. Novomeščani igrajo doma z Beti in obeta se jim nova lahka zmaga, Podbočje pa bo imelo v gosteh Zalec in lahko bi prišlo do druge ligaške zmage. Kočevci gostujejo pri eni močnejših vrst v ligi, pri Trnovem. V prvem delu so pripravili presenečenje in so zmagali, bržkone pa se jim podoben podvig v Ljubljani ne bo posrečil.

Tekmovalec in trener

Novomeški športniki v belih japonskih oblačilih, člani karate kluba „Jugokaj“, delajo, dosega jo uspehe in se srečujejo s težavami v senci bolj znanih novomeških klubov. Za zdaj je 44 članom tako kar prav, saj sodijo med tiste klube, ki so se že ob ustanovitvi oziroma reorganizaciji zavzemali za društvo, ki bo v prvi vrsti vzgajalo mlade in jih šele nato pripravljalo tudi za tekmovalstvo.

„Začeli smo pred desetimi leti,“ se spominja trener in ta čas tudi najbolj uspešni tekmovalec kluba 27-letni Franko Kenda. „Okoli 100 se nas je zbralo v

šmihelski telovadnici. Takrat je bil karate na pohodu in med mladimi zelo priljubljen. Kmalu pa so mnogi spoznali, da kimononi za vsega. Od takratnih navdušencev sem ostal edino jaz. Kmalu sem zbral okoli sebe resne fante. Delali smo v Budokaj klubu in pred petimi leti dokončno ustanovili primerniški Jugokaj. Delo v njem je namreč za mlade prijetnejše pa tudi cenejše. Če hoče napredovati v Budokaju, moraš na primer za izpit za višji pas odšteti po tri stotake, v Jugokaju pa le 50 din.“

Franko se je zahtevnemu športu posvetil z vsem srcem, pri delu v klubu pa mu je v veliko pomoč tudi žena, brez katere, trdijo člani, klub sploh ne bi obstajal. Vsekakor ima klub tudi sposobno vodstvo, ki je premagalo že marsikatero hudo oviro. Predsedniško funkcijo opravlja Ivan Brumat, sekretarsko pa Miro Ferfolja.

„V desetletni karieri,“ je nadaljeval Kenda, „sem dosegel nekaj lepih uspehov, ki so me pri vaji vedno spodbujali. Mojstriški pas (1. dan) sem osvojil lani, še prej pa sem v absolutnem prvenstvu v Jugokaju osvojil prvo mesto. Letos sem se udeležil prvenstva za absolutno kategorijo, in

Pred kratkim je Karate zveza Slovenije pripravila v Novem mestu regijsko posvetovanje o karateju, katerega so se udeležili predstavniki iz Krškega, Crnomlja, Novega mesta (dva kluba), Semiča, Metlike in Dobove. Ostali vabljeni se zanimivega posveta niso udeležili.

Na sestanku so največ besed posvetili ta čas najbolj perečim vprašanjem, in sicer razraščanju tako imenovanih divjih klubov, v katerih delujejo - za drag denar, seveda - trenerji brez licenc, ki imajo v mislih zgolj dober zaslužek. Poslej bodo s poostrenim nadzorom ta negativni pojav poskušali v celoti izkoreniniti, čeravno se v zvezi organizirani klubi zavedajo, da bodo imeli zaradi naivnosti mladih navdušencev in spretnosti „divjih“ trenerjev precej dela.

V kimono le zaradi športa

Nadalje so razpravljali o delu po klubih in se dogovorili, da morajo v dobro karateja klubi skrbeti za vadiateljske in trenerke kadre in pošiljati najboljše mladince in mladinke na vse seminarje, ki jih bo pripravila zveza, prate tako morajo poslej več pozornosti posvetiti sodniškim organizacijam, pri delu pa morajo trenerji z licencami predvsem vzgajati. Dogovorili so se, da morajo z dobim delom karateju, ki je pri nas zaradi nekatereh posameznikov in kvazi učiteljev precej na slabem glasu, vrniti ugled, v svoje vrste pa morajo sprejemati poštene in preverjene mlade ljudi, ki si želijo prijateljstva s kimonom samo zaradi športnih ali rekreacijskih namenov.

Ob koncu so spregovorili tudi o full kontaktu. Večina udeležencev se je izrekla proti temu načinu boja, češ da je vse prej kot pa športno udejstvovanje.

Pod obroči sklenjen prvi del

Košarkarji odigrali dve koli - V soboto začnejo z drugim delom predtekmovalstva - Novomeščani zanesljivo člani super lige - Prva zmaga Metličanov

Košarkarji v petih tekmovalnih skupinah so odigrali prvi del predtekmovalstva. Medtem ko so bili boji v vseh dokaj izenačeni in se pred začetkom drugega dela še ne ve za zmagovalca, je v skupini C, kjer vodijo Novomeščani, že vse odločeno.

BETI - RUDAR 74:84 (34:32)

4. kolo slovenske košarkarske lige so moštva odigrala sredi prejšnjega

Šest zadetkov

Slovenski nogometni ligaši gredo v jesenskem delu na igrišče samo še enkrat. V minulem kolu so novomeški igralci počivali, enajsterici Bele krajine in Kočevja pa sta se v derbiju razšli z neodločenim rezultatom.

BELA KRAJINA - KOČEVJE 3:3 (0:0)

Na izredno blatnem igrišču so bili v prvem polčasu boljši gostje, ki so kar dvakrat zadeli vratnico. Navzlic temu sta odšli vrsti k odmoru pri neodločenem rezultatu. Že prva minuta nadaljevanja pa je pokazala, da ekipi ne mislita nadaljevati z mirno igro. Po uspešnem napadu je za domačo vrsto dosegel zadetek Štafanič, devet minut kasneje pa je izenačil Buzak, ki je drugi zadetek za goste dal samo dve minuti kasneje. Gostje so nadaljevali z dobro igro in v 69. minuti je Kozic mrežo domačih zadel še tretjič. Ko je kazalo da bodo favoriti v srečanju dosegli zanesljivo zmago, so domači igralci prebudili. Postajali so vse nevarnejši in njihovo premoč je prvi kronal Dormič v 83. minuti, tik pred koncem srečanja pa so gostje naredili prekršek in sodnik je določil enajstmetrovko. Uspešno jo je izvedel Weiss in zagotovil domačim neodločen rezultat.

Po 11. kolu so Kočevci s 13 točkami drugi, Bela krajina je s točko manj tretja, Novomeščani pa so z devetimi točkami na petem mestu.

Bela krajina: Tj. Furlič, (Gorše), Kapš, Simičič, Župančič, Krščaj, Ta. Furlič, Dormič, Kramarič, Stevančič, Weiss in Čurk.

Kočevje: Šalika, Briški, I. Rajšel, Merhar, Kurtelič, Dobrič, Buzak, S. Rajšel (Kverek), Gyorek, Kozic in Petrovič.

KOČEVJE: NOVA ZMAGA?

V zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva SRS v nogometu igrajo Kočevci z Jeseničani in gotovo za jini bodo maščevali za poraz na začetku sezone. Novomeščani s bodo doma pomerili s Primorjem. V Vipavi so igrali neodločeno, ker pa so boljše enajsterice, bi močnejši domačim običajno za slovo došli izdatno zmago.

N. MESTO - PODBOČJE 96:67 (46:29)

Novinci v ligi, igralci Podbočja, so v srečanju v Novem mestu pokazali malo košarkarskega znanja, zato pa veliko mero borbenosti. Zato so se v začetku uspešno upirali domačim, ki so šele sredi tekme dosegli prepričljivo vodstvo. Proti koncu srečanja so za doma vrsto nastopili tudi mlajši, ki letos prvič igrajo v članskem dresu, a so vseeno obdržali razliko.

F. BEG

KOČEVJE - TOMOS 84:105 (44:49)

V predzadnjem kolu v skupini D so Kočevci imeli v gosteh močno vrsto iz Kopra in domačini so pričakovali drugo letošnjo zmago. Vendar so bili borbeni gostje boljše nasprotnik in so domače odpravili z 19 koši razlike.

ZLATOROG - NOVO MESTO 64:119 (33:49)

Novomeščani so gostovali v Laškem in prikazali eno najlepših in najboljših iger v letošnji sezoni. Zlasti v drugem polčasu, ko so gostje s hitro in dimiselno igro popolnoma nadigrali domačine. Gledalci so se obnašali zelo nešportno, ovirali so igralce pri igri, do „pomot“ pa je večkrat prišlo tudi pri zapisniškarski mizi, vendar vse to ni moglo preprečiti katastrofalnega poraza.

Novo mesto: P. Seničar 8, Kramar, Cerkovnik 9, Besednjak 16, Lekše, Hrovatič 2, Ivančič 16, Skube 14, Beg 10, Zupevec 11, Plantan 12 in S. Seničar 14.

F. BEG

PODBOČJE - BETI 81:83 (73:36:35)

V izredno izenačeni tekmi so bili Metličani ravno za točko boljši. Prvi polčas so sicer dobili domačini, v nadaljevanju pa je pomlajenemu moštvo gostov s trijo obrambo uspelo borbeno domačine umiriti.

Podbočje: Jančič 15, Strjar 17, Zupančič 14, Jančič 14, Prah 5, Grnc 2, Nikožič 2, Kostrevec 4 in Vrtnovek 3.

VAŠA ZGODBA

Menda ni nikogar, ki bi v svojem življenju ne doživel česa prijetnega, presenetljivega, nenavadnega, žalostnega, česa, kar se da zaokrožiti v zgodbo. Zima prihaja, večeri se daljšajo, spomini se prebujajo. Izkoristite svoj prosti čas in napišite zgodbo, ki vam leži na srcu. Primate pero v roke in opišite dogodek, ki se je pripetil vam, vašim znancem, prijateljem ali ste slišali o njem ali pa ste si ga domislili, ko ste dali domisljivi krila.

Vaše pero je vredno 1000 din

Uredništvo Dolenjskega lista ponovno razpisuje natečaj za VAŠO ZGODBO. Natečaja se lahko udeležijo vsakdo s poljubnim številom zgodb, vendar posamezen prispevek ne sme presegati obsega treh tipkanih strani normalnega tipkopisa. Posebna komisija bo vsak prispevek vestno prebrala, ocenila, nato pa predlagala prispevke za nagrade. Izbrane zgodbe bodo prejele 5 denarnih in 10 knjižnih nagrad:

1. nagrada 1000 din
2. nagrada 700 din
3. nagrada 500 din
4. nagrada 400 din
5. nagrada 300 din.

Seveda bomo objavili čim več poslanih zgodb, ne samo nagrajene, vsako objavljeno zgodbo pa bomo honorirali z 200 dinarji.

Izvirne, še neobjavljene prispevke pošljite na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Ulica talcev 2, p.p. 33, 68000 Novo mesto, najkasneje do 15. januarja 1980.

UREDNIŠTVO

PO SVETU OKOLI

SONČNI MANITU — Prvo naselje, ki v celoti dobiva vso potrebno energijo od sonca, je vas Schuchuli v Arizoni. 96 prebivalcem vasi, ki so pripadniki nekega indijskega plemena, sonce daje luč, poganja pralne stroje, hladilnike, ogreva. Ker gre za poskus, je večino denarja za postavitev sončnih naprav dala država. Se je tako vsaj za drobec oddolžila za nekdanje goljufije.

NI LEPOTA PRVA — Nemška revija Quick je naredila zanimivo analizo, ki naj bi pokazala, do kakšnih žensk so moški ustrežljivejši. Lepotice so v nasprotju s pričakovanji potegnile kratko. Največ pomoči je dobila starejša ženica, za njo ženska v nunskem oblačilu, sledila ji je nosečnica in šele na četrtem mestu se je znašla privlačna mladenka.

PRESNEČENE VDOVE — Nenavadno skrb nezancev so občutile tudi mnoge vdove v štirih zahodnoevropskih državah. Po pošti so prejele zajeten kup pornografske literature hkrati z računom. Revce so menile, da so ničvredno robo naročili njihovi soprogi in so jo iz sramu tiho plačale. Kaj kmalu pa je policija ugotovila, da neznanzi izkoriščajo sramežljivost vdov in na naslove njihovih pred kratkim umrlih mož pošiljajo zasoljeno pornografsko literaturo z eno samo željo — dobro zaslužiti. Zaslužek je zdaj ogrožen.

MAMA SAGA — Pravijo, da nataliteta severnjakov hudo pada. Rogata mama Saga pa je govornice postavila na majava tla, ko je povrgla kar štiri zdrave teličke. Na Švedskem, kjer je prišlo do tega veselega dogodka, ne pomnijo, kdaj se je podobno potrudila katera od njihovih krav.

PLAČANO SPANJE — Tudi med spanjem se da dobro zaslužiti. Bostonski znanstveni muzej je pripravil razstavo, posvečeno raziskavam spanja, na razstavi pa je prikazal tudi delovanje nekaterih naprav. Za demonstracijo so bili potrebni prostovoljci, in ker je šlo za delo, so njihovo spanje dobro plačali.

Zasvojenci teka

Desetkilometrski „fiksi“ — Brez teka ni življenja

Ljudje v preveličani skrbi za zdravje radi zapadejo v navade, ki v končni posledici prej škodijo kot koristijo. Nekaj takega se dogaja dan za dnevom tistim, ki se navadijo na jemanje zdravil in brez njih preprosto ne morejo več živeti. Prav vznemirljive so tudi ugotovitve nekaterih zdravnikov, ki opazajo, da se je med privrženci rekreacijskega teka razvila svojevrstna odvisnost, podobna nekakšni blagi obliki bolezenske zasvojenosti.

William P. Morgan pravi, da so med rekreativci mnogi tekači prvi mali „narkomani“. Vse so pripravljene storiti in se marsičemu odreči, da le lahko tekajo določeni del časa v dnevu. Če ne

dobe tekaškega „fiksa“, se slabo počutijo, razrvani so, živčni, izgube apetit in čez čas se jih lahko lotijo tudi hujske težave, tudi nespečnost.

Tekaški zasvojenci ne morejo več živeti brez tekanja in od tega sicer koristnega početja jih ne odvrne niti telesna poškodba.

Tekajo, kljub temu da si s tekom poškodbo še poslabšajo. Brez teka ne morejo več.

Ko je Morgan ugotavljal, kateri od rekreacijskih tekačev lahko razvijejo takšno zasvojenost, je prišel do podatka, da so najbolj v nevarnosti tisti tekači, katerih dnevna „doza“ znaša od 12 do 22 kilometrov.

Kdor na dan preteče le kakšen kilometreček ni v nevarnosti, da ga naporna „narkomanija“ osvoji.

Petletna starka

V nekaj letih postarana

Ze dolgo ni kaka bolnica pritegla k svoji postelji toliko zdravnikov kot se to dogaja s petletno Penny Vantine, ki leži v otroški bolnici v San Diegu. Ubogo dekletce, čeprav sploh moremo tako imenovati, tehta slabih pet kilogramov, visoka pa tri četrta metra. Kdor bi jo pogledel v obraz, bi dejal, da ima precej seboj osemdeset let staro žensko, tako zgubano ima kožo, tako razredčene lase in tako uglasle oči.

Strokovnjaki so prepričani, da bo teku enega leta umrla — od starosti.

Penny Vantine namreč bolezni, izrečno redko boleznijo, katere strokovni naziv je Cockayneov sindrom, smiselno pa bi se ji reklo kar pospešeno staranje. Dostojna medicina v vsej svoji zgodovini zabeležila le 40 takih primerov, vzrok te boleznijo zdravniki ne vedo domnevajo pa, da gre za motnjo presnavljanja in v delovanju žlez notranjim izločanjem. Zrtve boleznijo se v enem letu postarajo za 15 do 20 let.

Morda bo kratko življenje ubogo dekletca pomagalo osvetliti nenavadno uganko.

Besede slovesa

Ne slišimo, a dobro čutimo

Ni vseeno, kaj rečete, ko se poslovite ali ko končate razgovor, kot tudi ni vseeno, kako izgovorite poslovilne besede. Ljudje radi vidijo, da so poslovilne besede prijazne, tople, da je v njih čutiti tovarštvo, zanimanje za sogovornika, čut zaupanja in da se v svojem pomenu nanašajo na prihodnost.

Nedavni poskus, ki so ga opravili na kalifornijski univerzi, je pokazal, da med najmanj zaželenimi poslovilnimi besedami „zbogom“, kratki „hvala“, fraze „čas je, da se poslovimo“, „zdaj bi bil rad sam“, „lahko greste“ ipd.

Za prijete poslovilne besede pa so obveljale vse tiste, v katerih je prikrito veselje nad srečanjem in upanje, da se bo v prihodnosti srečanje ponovilo. Visoko so ocenili reklo „kmalu se vidimo“, „oglasite se še kaj“, „nasvidenje“, „imejte se dobro“, „zares hvala za obisk“ itd. Ljudje namreč tudi poslovilne besede jemljejo zares, četudi se morda ne zavedajo več pomenov, ki jih imajo.

Torej, ko se boste poslovljali, pomislite, ali bo dovolj reči samo: „Hvala!“

OGLAŠUJTE V DL!

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Krvava Martinova nedelja

MARTINOVA NEDELJA tudi letos ni šla mimo brez krvi. Kostanjeviška postaja Ljudske milice je imela obilo posla. Do najhujšega pretepa je prišlo v Podbočju, kjer so se tako udarili, da je bilo treba poklicati Reševalno postajo. Letos je pridelek kisel, a dovolj močan, kakor je pokazala minula nedelja. Ali ne bi fantje kako drugače uveljavili svojo moč.

NA SELIH pri Jugorju je bila kalna luža, kjer so domačini napajali živino. Nad njo je bil s preprosto škarpo obdan vaški studenec. Tega zdaj ni več, okolje je popolnoma spremenjeno. Tam, kjer je bila nekoč luža, bo kmalu stalo lepo, sodobno urejeno napajališče.

NEKATERI LJUDJE, ki imajo vse pogoje, da bi lahko postali člani organizacije ZB, se spomnijo nanjo samo takrat, kadar od nje kaj potrebujejo. Takrat tudi zahtevajo knjižico in plačajo članarino. Nerazrešeno pa je ostalo to, zakaj odklanjajo knjižice, kadar jim jih ponuja odbornik ZB.

Pred dvema mesecema je zmanjkalo v novomeški kavarni na Glavnem trgu šest usnjenih map, ki so bile vredne okoli 25.000 din. Upravnic je o izginotju potožila več ljudem, prejšnji teden pa so se spet znašle v kavarni. Tat je bil torej le toliko pošten, da jih je vrnil.

KLJUB DEŽJU so v nedeljo popoldne napolnili ljudje brestaniško dvorano Partizana do zadnjega koticika. Razprodana so bila vsa stojišča ne le v dvorani, temveč tudi na hodniku. Mladinski klub brestaniški je bil tudi zelo zanimiva tovrstna prireditev. Prireditev je bila dobro pripravljena, saj ni dosti zaostajala za tovrstnimi v Ljubljani; dvorana je bila ozvočena, tabla z nastopajočimi resna, strokovna komisija na desni strani odra, pred mikrofonom pa sta se vrta simpatična Majda Železnik in Niko Galeša.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 19. novembra 1959)

Psihiater Shapiro s svojo zbirko placebov. Najstarejša lažna zdravila v tej zbirki so iz leta 1600.

Skrivnostno lažno zdravilo

Placebo je učinkovit v 40 odstotkih primerov, znanost pa ne zna pojasniti, kako deluje — Psihiatrovo mnenje

Lahko je kakršnekoli oblike, barve in okusa, pa bo učinkoval kot zdravilo, četudi po svojih sestavinah ni. Zdravniki ga uporabljajo, kadar menijo, da ni prave potrebe po zdravilu, včasih pa tudi takrat, ko menijo, da je bolnik od pravih zdravil že ogrožen. Gre za placebo, lažno zdravilo. Se vedno predstavlja zanimivo skrivnost sodobne medicine, saj raziskovalcem ne uspe, da bi zadovoljivo pojasnili, kako deluje.

Placebo je namreč učinkovit, četudi ne vsebuje nobene zdravilne snovi. Študije kažejo, da zdravi v 30 do 40 odst. najrazličnejše bolezni in blaži bolečine vseh vrst. Uspešno blaži pooperativne bolečine migrene, morskoro bolezen, artritis, visok krvni pritisk, čire in celo odstranjuje

bradavice. Običajno uporabljajo za placebo mlečni sladkor, oblike tabletko ali slano vodo, oblike injekcije. Vemo, da na od teh snovi ni zdravilna, vendar zdravilno delujeta, ko bolnik sprejme kot zdravilo.

Psihiater Arthur K. Shapiro pojasnjuje čudovito delovanje placeba iz odnosa med bolnikom in zdravnikom. Meni, da zdravnik prenaša zaupanje v moč zdravila in na bolnika da ta ob prejemanju lažnega zdravila sam spodbudi lastno obrambni sistem. Psihiater je o tem odkril še eno presenetljivo stvar: če bolnik ne deli z zdravnikom zaupanja v zdravila, katera mu predpisuje, potem tudi resnična zdravila manj učinkovita.

POS

Toda Lisjak je stopil

zbrali k posvetovanju, noč. Ujetniki so medtem ure. Navsezgodaj zjutraj pravili na pot. Večina Fort Williamu. Lisjak pa jih mož za spremstvo te nasprotno smer.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Trava in plevel gospodarita

(Slovensko) ljudstvo se rado spominja onih rojakov, ki so si stekli zasluge za domovino z uma svetlim mečem, ter jim postavljajo spomenike in vzdava spominske plošče. To je lepo! Narod, ki na tak način čisla svoje buditelje in učitelje, ne bo poginil. Poleg tega pa vendar ne sme pozabiti onih domačinov, ki so oslavlili sebe in domovino z jeklenim mečem v pravem pomenu besede. Kranjska ima mnogo takih junakov, kateri deloma še žive, deloma pa so že pomrli. V njih se ne nahaja noben znak na gomilah, trava in plevel tu gospodarita. Res je, da ni vsakemu dan, da bi bil Vega ali Cehovin, a kakor se vzdavajo poleg Vodnikovoga in Prešimovoga spomenika plošče tudi drugim spomenikom in ploščam, se ne smeji prezirati junaki izmed mostva, katerih prša je dičila v življenju zlata ali srebrna svetinja za hrabrost.

(Konec sveta) je zadnje dni mnogo strahu povzročil; prerokovali so zvezdogledi, da bodo te dni mnogo zvezdnih utrinkov videti, toda ni slišati, da bi jih kdo videl. Bilo je pa deloma oblačno, deloma megleno.

(Na kugi) je umrl, kakor sodijo, neki mornar v Trstu, ki je prišel iz Carigrada. Višji svetnik iz Dunaja je prišel v Trst, da stvar preišče.

(Ženitna ponudba.) Mlad trgovec z lepim dohodkom ter prijete zunanosti želi z bog pomanjkanja znanja, po tem ne več nenavadnem potu, mestjansko vzrejeno hčer ali tudi mlado vdovo brez otrok z par tisoč golinarji, ktere se v trgovini zajamci, v zakon vzeti. Samo resne ponudbe naj se pošljejo pod šifro „Zakonska sreča“ na opravništvo lista — Tajna poštna.

(V tujino) se je odpeljalo minoli teden polno slovenskih premozarjev iz Zagorja na Vestfalsko, skupno 186 oseb z ženami in otroci, ki so bili slabo oblečeni, upadlih lic. Revščina.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. novembra 1899)

Rešitev prejšnje križanke

S	P	A	K	O	C	E	T
L	O	P	A	Z	A	N	R
E	T	A	P	A	R	A	K
M	R	I	L	K	A		
C	E	A	U	C	E	S	C
I	N	T	K	A	I	A	T
M	O	S	J	A	A	L	S
O	M	E	G	A	K	R	I
R	A	B	U	K	A	L	E
O	K	O	L	L	E	O	N
A	J	A	T	R	T	A	A

Pristno samozavestni in samozadostni ne molijo.
T. KERMAUNER

Namesto da bi se updi izkorščanju in zatiranju, ljudje iščejo sanje in pozabo.
G. GOLL

Strah kuje zmotne sodbe.
J. ZALOKAR

d l	izvoz	vrsta obuvala	del pohištva	navorni pripomoček	d l	naša tovarna avtomobilov	ž. ime	sečevrd	neporočena ženska
m.ime					marljivo delo				
pritok volge					pritok reka				
hvalnica					telovadni element				
roditelj					glasbenik soss				
družbeni razred					jud.kralj				
d l	soglasje	urna		velik nos				exempli causa edini izvod	
zapor		krista		škofovska kapa					
nem. filozof				it.mesto				ind.žen. obleka	pritisk
sol oksalne kisline				zveza					
pregovor		rdečkasta barva		bombažna tkanina sev. jelen			otok pri zadržu rim.mati bogov		
2		prebivališče		staravotla mera ajfil. biblič			snov v plinastem stanju		
							rima		

Ljudska povest o rakarjih, tihotapcih in zatiralcih trtne uši

januš golec

PROPAST IN DVIG

23

Ta mu je poročal, kako je z Veroniko in ali je grobokop njegove življenjske sreče Pasarič že pod ključem;

Zvedel je, da so Veroniko kmalu spustili; vrnila se je mimo Stenjeva k osamljeni materi v Kraljevec. Siloviti udarec usode jo je potrl, da je prepadena in komaj senca nekdanje ljubke Veronike. Doma sploh ne gre iz hiše in nikdo ne ve, kaj pravzaprav počenja.

Majdak ni mogel dobiti z njo nobenih stikov. Zatrjeval je Vinku, da je blaga ter nežna ženska duša preveč udarjena, da bi pri njej zalegla kaka tolažba izpod Vinkovega peresa. Veronika bo prosta, ko bodo zagrabili Pasariča ter ga obesili. Po smrti tolovskega glavarja bo pa tudi za tolikanj bičano Veronikino srce najtrdnjša opora zavest, da tudi od njenega peklenko zlobnega moža v največjo nesrečo pahnjeni Vinko ni pozabil nanjo.

Treba je bilo počakati, potrpeti, kako se bodo razmere razvijale. Po tolikernih najhujših preizkušnjah bo prišlo plačilo!

Tako in podobno so se glasili Johanovi nasveti. Vinko sam je moral priznati, da še ne sme kar pasti skozi duri Veronikinega srca. Sklenil, je da se ne bo vsiljeval, in je prepustil času ter naključju, da ju zopet združita.

Lapuh se je tudi pogostoma sestajal s tobakarji. Takoj jih je pridobil za odločno pomoč kmetom, če bi se razkuževalci še enkrat drznili priti. Treba jih je bilo samo pozvati in trdno se bodo postavili s kmetom ramo ob ramo, da branijo ter čuvajo njegove lastninske pravice. Vinko je bil pač previden, zato si je zagotovil še zanesljivejšo obrambo pred nasilnostmi gosposke, kot so bili kmetje.

Presneto bridko so se varali kmetje ter Vinko s svojimi tobakarji vred, če so mislili, da so Hansla, dušo razkuževalcev, oplašili s križanjem.

Po rešitvi s križa na jasi v Dobravi se je sicer zatekel k zdravniku, ko pa ga je ta potolažil, da je zdrav in da mu otrpnenje udov ni prav nič škodovalo, je sklenil maščevati se. Predvsem je obvestil okrajnega glavarja, kako se mu je godilo nekaj ur v Dobravi. Zaupal mu je, da bo sam obiskal deželnega glavarja v Gradcu in zahteval od njega zadoščenje za brezmejno žalitev ter osmešenje. Iz Gradca bo prejelo okrajno glavarstvo, kaj stoniti in kako v bodoče postopati proti puntarjem.

Hansel se je odpeljal iz Brezic v Maribor in Gradec. Preden je nahujskal najvišjo deželno oblast na slovenske vinogradnike, je preteklo nekaj časa. V njegovi odsotnosti je delo razkuževalne komisije počivalo, kar si je preprosto ljudstvo razlagalo čisto napačno. Člani komisije so bili tudi v brezdelju sijajno plačani in niso sami sili k nadaljevanju zatiranja trtne uši. Čakali so na povelja ter navodila od svojega vihovnega zapovednika, in čim dalj so izostala, tem ljubše jim je bilo.

Po daljšem odmoru so prejeli iz Gradca zapečaten pismo. Hansel jim je pisal, da morajo biti ta in ta dan pripravljene, da odrinejo pod zaščito orožnikov na Sromlje. Tamkaj je glavno gnezdo puntarjev in tem bo oblast pokazala z oboroženo silo, da so njena povelja sveta. Nobenemu članu komisije se ne sme skriviti las, sicer bodo govorile puške. Pričetek razkuževalnega delovanja naj komisija na Sromljah oznani, sicer bi z gledalo, kakor bi se bali nekaj nahujskanih kmetov. Navodila za pohod na Sromlje ima že brežiško okrajno glavarstvo, katero mora skrbeti za varnost komisije.

Tako je pisal g. Hansel. Sam je lepo ostal v Mariboru in se ni pripeljal, da bi sam podrezal v sršenje gnezdo ljudske jeze.

Razkuževalci so imeli izrecno povelje, da morajo svoj nastop v župniji Sromlje poprej dati oklicati pred cerkvijo. Najnevarnejšo ost Hanslova predhodnega oznanila so s pristankom okrajnega glavarja enostavno opustili. Presojali so že tako nevarni položaj čisto pravilno: zakaj omogočiti kmetom s predhodnim oznanilom, da se zberejo od bogve odkod in planejo po njih? Če bo komisija na svojem novem sedežu in skrbno zastražena od orožnikov, se je posamezni puntarji ne bodo upali lotiti.

Razkuževalni pohod na Sromlje je bil določen za 13. julija 1883 zgodaj zjutraj. Komisija je krenila iz Pišec preko hribov in kakih 20 žandarjev številna četa pa iz Brezic proti Sromljam. Obe skupini se sestane pri cerkvi in pričeta z delom v Petanovem vinogradu. Ponovni pričetek del ušive komisije je bil seveda najstrožja tajnost, vendar pa ni ostal prikrit.

Ko je omenjenega dne komisija prisopihala na Sromlje, je bilo tamkaj nad 200 moških in žensk. Ze med potjo so komisarji s težaki opazili, kako so jim križale pot neznane osebe, ne da bi jim privoščile pogled, kaj šele dobro jutro.

Pri pogledu na komisijo je zbrana množica zagnala krik in zahtevala, naj se takoj zgrabijo, sicer jim bodo zakurili pod petami. Ušivci bi se tudi potegnili ter se razbežali, da jih niso zadržali brzigi bližajočih se žandarskih piščalk. Orožniki so pribzeli z za napad pripravljenimi puškami, obkrožili na kupu zbrane puntarje in zahtevali takojšen razhod, sicer bodo nastopili z bajoneti.

Pri resni grožnji žandarjev se je preril na sredino kmetov Vinko in je hotel očitno ljudi pomiriti, naj se zaenkrat uklonejo grožnji, ki bi lahko v resnici marsikoga stala življenje.

Ni niti utegnili odpreti ust, že so ga zgrabili žandarji, da bi ga uklenili zaradi krivanja v Dobravi. Podreti so ga skušali na tla, da bi imeli tem lažji posel. Ko pa so množice videle, da stegujejo žandarji roke po njihovem voditelju, so krinile in marsikateri kamen je piletel v žandarje. Orožniki so pehali žrtev pred seboj, da bi opazili z Vinkom kje bolj na samem. Kamenje je frčalo za njimi. Kamen je zadel tudi žandarja, ki je pred seboj suval Vinka. Zadeti žandar se je ozrl po napadalcu in ta trenutek je Vinko izrazil ter se izmaknil nazaj. Vinko je bil med bežanjem preprečen prelivanje krvi. Komaj je napravil nekaj korakov, že so počili po njem trije strelji. Zadet od zadaj in od strani je padel na obraz...

Puntarji so bili na mah ob vso korajžo. Vsak jo je ubral z neugnano silo ali po kolovozih ali po vinogradih navzdol, samo da bi se skrli pred puško.

Izpod neba prši dež kot kislina

Kisli dež ogroža življenje, zemljo, stavbe — Strupene padavine padejo daleč proč od virov onesnaževanja. Razdejano kamenje tisočletne Akropole — Prvi korak

Prav zares, ni več samo običajni izrek, ako rečemo, da svet postaja vse manjši. Svet je dejansko postal premajhen za povečujočo se človekovo aktivnost, premajhen za vse mogoče, zaželene in nezaželene posledice te dejavnosti. Če se danes prebivalci industrijsko razvitih središč zaskrbijo sprašujejo, kaj stori za čim manjše onesnaževanje njihovega okolja, to ni več samo njihova skrb, ampak skrb vseh. Ugotovitve strokovnjakov so namreč nedvoumne: posledice onesnaževanja ozračja čutimo vsi. Strupene snovi, izpuščene skozi visoke tovarniške dimnike na vzhodu ZDA, padajo na Kanado, strupi iz angleških tovarn se spuščajo nad Skandinavijo, pokvarjen zrak nad mesti se širi nad vasi, daleč od žarišča onesnaževanja. Ni več mogoče govoriti o ozkih mejah, o lokalnih interesih, o samozadostnosti posameznih območij. Svet je res postal premajhen!

Prve pobude za mednarodno reševanje vprašanja onesnaževanja zraka so prišle iz visoko razvitih držav evropskega severa. Skandinavske države so se znašle pred dejstvom, da so vsi njihovi napor in prizadevanja za čisto okolje le delno uspešni, ker pač niso edini učinkovalci na ozračje. Iz visokih tovarniških dimnikov v Veliki Britaniji se zvali nad Švedsko in Norveško prav toliko škodljivih snovi kot iz njihovih domačih tovarn. Zbrana evropska onesnaževalna moč je strahotna: na leto zastruplja ozračje z okoli sto milijoni ton žveplovega dvokisa.

Strupene sestavine v zraku pa ne priznavajo nobenih meja.

Strokovnjaki so nevarnosti imenovali „kisli dež“. Seveda s tem izrazom ne mislijo tako milo kot ljudje, ko pravijo, da je vreme kislo, le če je malo dlje deževno. Njihovo poimenovanje ima globlje in nevarnejše razsežnosti. Kisli dež so padavine, v katerih se nahaja toliko kislin, da resneje ogrožajo rastlinstvo in živalstvo. Izpuhi iz avtomobilskih motorjev, izogrevanje trdih in tekočih goriv iz tovarn in gospodinskih ogrevalnih naprav sproščajo v zraku kemično reakcijo okisovanja padavin. Sneg, dež, toča, rosa, naj bo karkoli že, vsebujejo razkrajajoče, nevarne snovi.

V grških Atenah so atmosferske kisline močno načele starodavno kamenje slavne Akropole, v Parizu so se lotile kipov in dragocenih fasad, v Madridu razjedajo cerkve, v Rimu je žrtev sam veliki Kolosej, nekot grajen za vse večne čase.

Motili bi se, ko bi menili, da so ogrožene le zgodovinske in umetniške zgradbe. To je pravzaprav le majhen delček, saj je bistveno ogrožena mnogo bolj pomembna stvar — osnove življenja. Kjer pada kisli dež, izginja rastlinstvo, izginja živalstvo, zastrupljajo se vodni toki in zaloge pitne vode.

Naravnost šolski primer nam ponujajo Adirondaške planine. Pred nekaj leti so tam uspevale mnoge rastline, potoki in reke so bili polni rib in drugih vodnih živali, po gozdovih je odmevalo od ptičjega petja.

ozemlje je križalo nešteto sledi vseh mogočih divjih živali, skratka, življenje je bujno utripalo. Danes je to območje kaj žalostno: rib ni več, izmed rastlin kmečljavo štrle v zrak le najbolj odporne. Dan za dnev izpod neba prši kisli dež. Desetkrat bolj kisel je kot naravni dež.

Krivec je daleč stran. Industrijska središča na vzhodni obali Združenih držav Amerike izbruhajo v zrak strahotne količine žveplovega dvokisa in dušikovega oksida. Na kvadratni kilometer pride več kot 100 ton teh strupov. Ker so dimniki visoki, odnašajo vetrovi nevarne snovi na mnogo širše območje, tako da kisli dež pada na desetine večjem ozemlju; med območji, ki jih najbolj prizadevajo industrijski strupi, pa so prav Adirondaške planine.

Padavine so tako kisle kot paradiznikov sok, včasih pa kot vinski kis. Najhujši kisli dež so zmerili med nevihto pri Hubbard Brooku, ko je kislost za petstokrat preseгла naravno. Najbolj oddaljeni učinek pa so zabeležili, ko so opazili prve kisle padavine v pražgodovih Venezuele.

„Kar opazamo, je prestrašilo mnoge strokovnjake. Mnogo hujše je, kot smo mislili,“ je izjavil raziskovalec G. Hendrey. S tem ni mislil le na zastrupljanje živega in vod, ampak je imel v mislih tudi nevarnost uničevanja plodnosti tal. Na tisoče kvadratnih kilometrov površin izgublja hranljive snovi zaradi kislín v padavinah.

Kisline v jezerih poskušajo nevtalizirati s sipanjem apna iz helikopterja.

Na nedavni konferenci ministrov držav članic ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo v Ženevi so prav tem vprašanjem posvetili največ časa. Problem je mednarodno zrel, ukrepi pa so prej kasni kot prezgodnji. Sprejeta konvencija in resolucija o čezmernem daljnem onesnaževanju zraka in deklaracija o uporabi čiste tehnologije so sicer prvi koraki, vendar bo preteklo še nekaj let (in padlo še nekaj kislega dežja), preden bo svet mirneje zadihal. Četudi bi takoj prenehali onesnaževati in bi močno omejili količine nevarnih snovi, izpuščenih v ozračje, bo trajalo vrsto let, da se vzpostavi naravno ravnovesje.

LEDNJI MOHIKANEK

v sredo svojih bo...
je trajalo dolgo v...
preživljali strašne...
pa so se Mingi od...
h je krenila proti...
je izbral šest krep...
odvedel ujetnike v

50

Major je nekaj časa upal, da jih vodi k...
lu je moral opustiti te misel. Da bi zvedel za...
njegove namene, se je zato približal Lisjaku...
in dejal: »Če bi Lisjak vrnil belolasemu...
Munroju njegovi hčeri, bi bil bogato popla...
čan.« Toda Lisjak ga je zavrnil: »Videl boš...
kaj stori moder poglavar. Tvojih svetov ne...
potrebujem, zato molči.«

51

Lisjak je jezdil na čelu sprevoda, zato ni...
je izkoristila Cora in od časa do časa neopa...
ženo nalomila kakšno vejico ter tako zazna...
movala pot, po kateri so jih gnali. Toda ko...
je z istim namenom izpustila rokavico, jo je...
eden izmed Mingov brž pobral ter Cori divje...
požugal s tomahavkom. In poslej jo je ves čas...
nadziral.

Ob letošnjem prazniku še bogatejši

Tudi letos praznujemo občinski praznik 26. november prežeti z mislijo na preteklost in sicer na tiste slavne, toda težke čase druge svetovne vojne oziroma narodnoosvobodilne borbe, ko smo skupaj z ostalimi narodi in narodnostmi ustvarjali temelje današnje socialistične samoupravne in neuvrščene Jugoslavije. Lahko smo ponosni, da smo storili vse, kar je bilo v naših močeh, tako na vojaškem kot političnem področju.

Začenši s političnimi in drugimi pripravami na odločilen boj proti okupatorju in vsem tistim, ki so pred 40 leti pahnili svet v svetovno vojno in vse nadaljnje vojne tegobe, se spomnimo na najbolj zveste sinove in hčere Bele krajine, ki so bili 1941. leta ustanovitelji I. Belokranjske čete, na člane KPJ, ki so nas popeljali v boj za svobodo in do končne zmage ter oblasti delovnega človeka. Naš praznik je povezan s skupno zmago slovenskih in hrvaških partizanov leta 1942, ko je bila s pomočjo civilnega prebivalstva uničena belogardistično-italijanska postojanka na Suhorju in z začetkom nastajanja osvobojenega ozemlja in ljudske oblasti.

Od takrat dosegamo vedno nove zmage, s čimer postaja naše življenje srečnejše in lepše. Te zmage se kažejo po osvoboditvi na vseh področjih družbenopolitičnega, ekonomskega, kulturnega ter ostalega življenja. Predvsem je pomembno omeniti samoupravno krepitev naše družbe, v kateri se krepi vloga in oblast delovnega človeka. Naš občan postaja v delegatski bazi ustvarjalec svojega in našega skupnega življenja, postaja sodnik in razsodnik in ne sprejema odločitev mimo delegatske baze. Zato so tudi vsakoletni gospodarski uspehi boljši, mi, kot družba, pa bogatejši.

Ob letošnjem prazniku bomo bogatejši za tovarno sintetičnih vlaken v okviru tovarne „BETI“, nekatere nove objekte in novo vinarsko opremo na območju kmetijske zadruge, novo tovarno IMV Novo mesto na Suhorju, dva prenovljena kulturna doma, pridobili smo nove in ugodnejše prostore v Domu počitka, eno osnovno šolo s telovadnico v Podzemlju, da ne omenjam raznih drugih pridobitev kot so preskrba z vodo, modernizacija cest in nekaterih drugih komunalnih objektov.

Hkrati načrtujemo ali že izvajamo dela pri razširitvi delovnih prostorov tovarne KOMET, tovarne Kopalniške opreme Novoles, Novo mesto—TOZD Rosalnice, delovnih prostorov TGP, dela pri novem enainštiridesetstanovanjskem stolpiču, izgradnji ceste Sošice — Radovica, o čemer so se sporazumele občine Jastrebarsko, Ozalj in Metlika ter vse drugo, o čemer smo se dogovorili. Da, resnično obstajajo še odprta vprašanja, ki tu in tam grenijo naše življenje, toda teh je manj kot tistih, ki smo jih razrešili in so vsestransko izboljšala naš življenjski položaj.

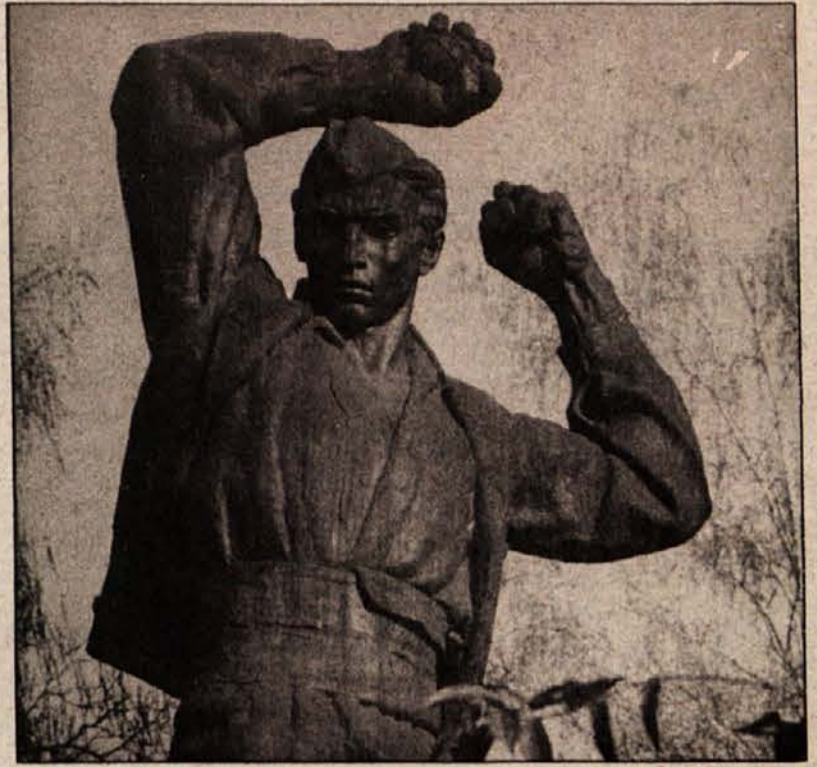
Tudi ob letošnjem občinskem prazniku vam želim, spoštovani občani, v imenu skupščine vodstev DPO in v svojem imenu veselo praznovanje občinskega praznika, dneva republike 29. novembra in se vam zahvaljujem za vaše izredne napore pri vsestranskem razvoju občine.

FRANC VRVIŠČAR

predsednik občinske skupščine Metlika

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI SUHOR

IN VODSTVA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ ČESTITAJO ZA PRAZNIK KRAJEVNE SKUPNOSTI 26. NOVEMBER TER VABIJO SVOJE OBČANE, NAJ SE UDELEŽE SLAVNOSTI OB OBČINSKEM IN KRAJEVNEM PRAZNIKU!

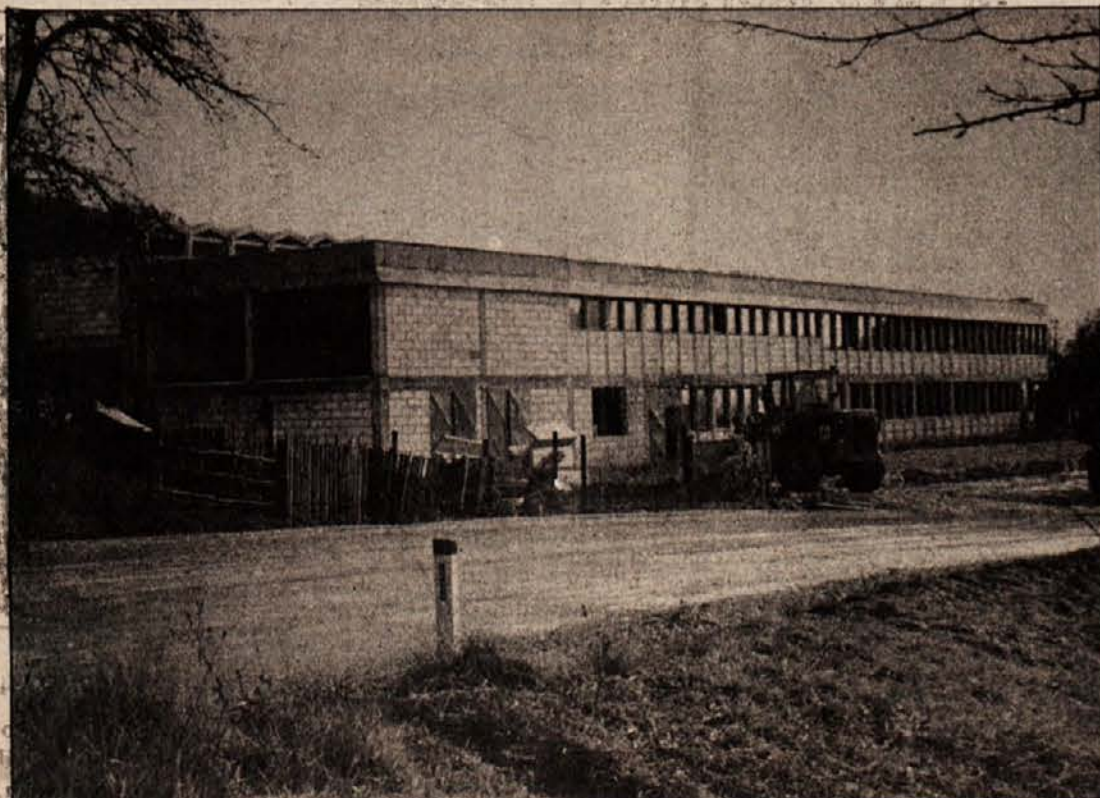

SKUPŠČINA OBČINE METLIKA,
IZVRŠNI SVET OBČINE METLIKA,
OBČINSKA KONFERENCA ZKS,
OBČINSKA KONFERENCA SZDL,
OBČINSKI ODBOR ZZB NOV,
OBČINSKI SINDIKALNI SVET,
OBČINSKA KONFERENCA ZSM,
OBČINSKI ODBOR RDEČEGA KRIŽA in
OBČINSKI ODBOR ZRVS

ČESTITAJO VSEM OBČANOM ZA PRAZNIK OBČINE 26. NOVEMBER IN ZA DAN REPUBLIKE 29. NOVEMBER IN SE JIM ZAHVALJUJEJO ZA NAPORE IN DOSEŽENE USPEHE PRI VSESTRANSKEM RAZVOJU OBČINE!

Šolarji iz Podzemlja in okolice nestrno pričakujejo otvoritve nove šole, ki je bila predvidena za občinski praznik, vendar so izvajalci gradnje v zamudi.

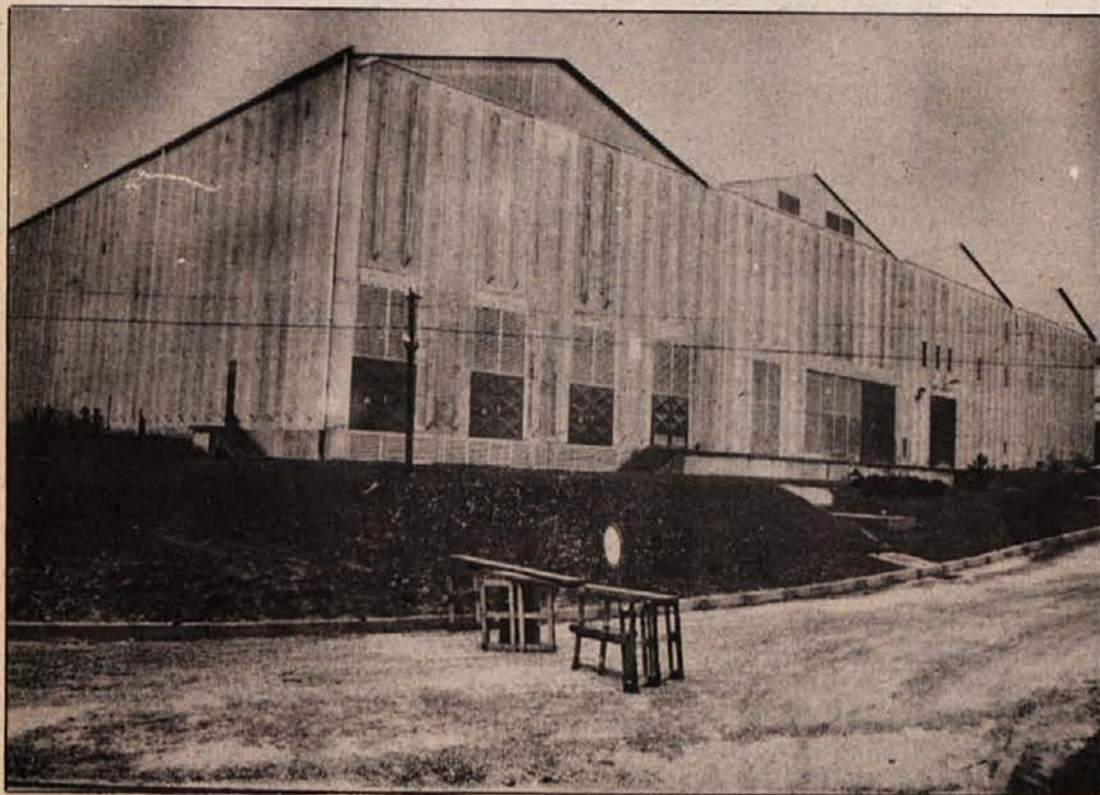

Obrat IMV na Suhorju, ki bo slovesno izročen namenu za praznik občine, bo zaposloval ljudi iz nerazvitega območja Žumberak — Gorjanci.

Z dograditvijo tretjega stanovanjskega stolpiča bo presežen plan izgradnje družbenih stanovanj iz srednjeročnega programa 1976 — 1980.

NOVA TOVARNA ZA PRAZNIK

Nova Kodranka — sodobna tovarna z 11.058 kvadratnimi metri uporabnih površin

Minila sta že dva meseca, odkar v novi tovarni temeljne organizacije Kodranka uspešno poteka poskusno obratovanje proizvodnje sintetičnih teksturiranih vlaken. Na svečano otvoritev novih proizvodnih prostorov pa vabi kolektiv Beti jutri, v petek, 23. novembra. Slavnostni govornik ob tem izredno pomembnem dogodku bo Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS.

Izgradnja te tovarne sodi v okvir srednjeročnega razvojnega načrta Beti in TOZD Kodranka za obdobje 1976 — 1980. Ta del razvojnega programa je usklajen s programom Yulona iz Ljubljane v okviru proizvodnje sintetičnih poliamidnih vlaken, kjer je bila faza teksturiranja opredeljena pri Beti Metlika, kemijska tekstilna faza do proizvodnje filamentov pa v Yulonu.

Investicija je že v celoti realizirana in je stala 229 milijonov dinarjev. Sredstva so zagotovile TOZD Kodranka, DO Beti in poslovne banke s krediti, celotna realizacija financiranja pa je bila izpeljana prek Ljubljanske banke — Temeljne dolenske banke, Novo mesto. Celotna investicija obsega gradbeni del z 11.058 kvadratnimi metri uporabne površine z vsemi spremljajočimi objekti in energetskimi viri. Izvajalec je bil SGP Pionir iz Novega mesta s svojimi koope-

ranti, ki je svojo nalogo uspešno opravil. Pričetek gradnje je stekel v juliju 1978, v letošnjem letu pa je bila dobavljena in montirana tudi vsa oprema.

Tehnološka oprema je v pretežni meri uvožena iz Francije, Nemčije in Italije, saj se tovrstne opreme ne proizvajajo na domačem trgu. Instalirani so

zadnji dosežki tovrstne tehnologije, kar pogojuje tudi visoko produktivnost in vrhunsko kvaliteto.

Nova tovarna bo dajala na leto okoli 2000 ton novih proizvodov — fine in grobe sintetične preje, ki se bo naprej predelovala širom po Jugoslaviji. Večji del tovrstnih proizvodov smo doslej uvažali, del proizvodnje pa predstavlja tudi popolno novost v okviru programa za športna in druga oblačila. Od celotne proizvodnje bo 35 odstotkov plasirane v lastno predelavo prek TOZD Pletilnice in ostalih tehnoloških faz, ostalih 65 odstotkov pa kupcem po vsej Jugoslaviji. V kolikor bi s temi zmogljivostmi lahko proizvedli več preje, kot je domači trg potrebuje, bi se odprla tudi vrata na tuje tržišče.

Nova tovarna je zaenkrat še povsem vezana na surovine iz uvoza, po zagonu Yulona v Ljubljani konec leta 1980 pa bodo z domačimi surovinami prihranjene znatne količine

konvertibilnih valut.

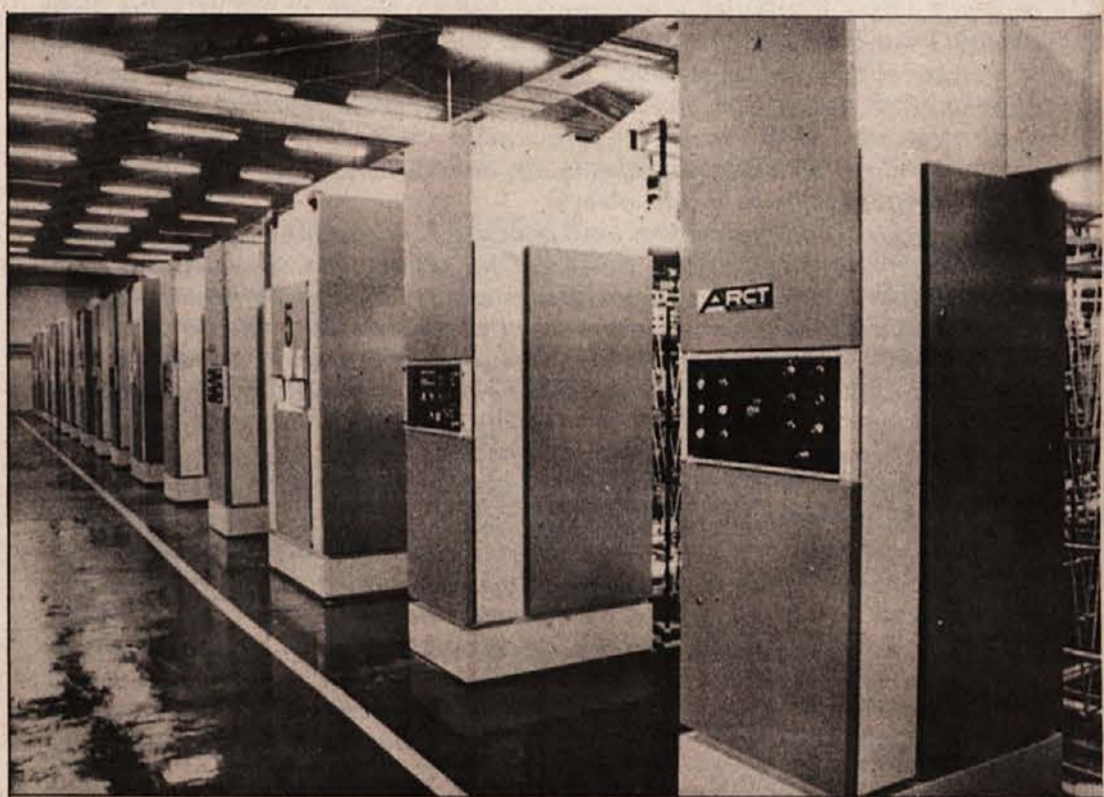
Z uresničitvijo razvojnega plana TOZD Kodranka in DO Beti se bosta skupni prihodek in dohodek povečala za okoli 30 odstotkov, kar predstavlja pomemben korak napredka, s tem pa daje zaposlenim tudi večjo socialno varnost. V tem objektu je danes zaposlenih 250 delavcev, od tega 100 novih, ki so dobili delo ob zagonu tovarne.

Z realizacijo te investicije Beti uspešno nadaljuje prestrukturiranje svojega proizvodnega programa v kapitalno zahtevne tehnološke faze, ki jih usklajuje v okviru tekstilne industrije Slovenije in Jugoslavije. S tem bo dosežen večji dohodek in tako tudi višji osebni in družbeni standard tako zaposlenih v Beti, kot tudi v občini Metlika, to pa daje tudi osnovo za še hitrejši nadaljnji razvoj.

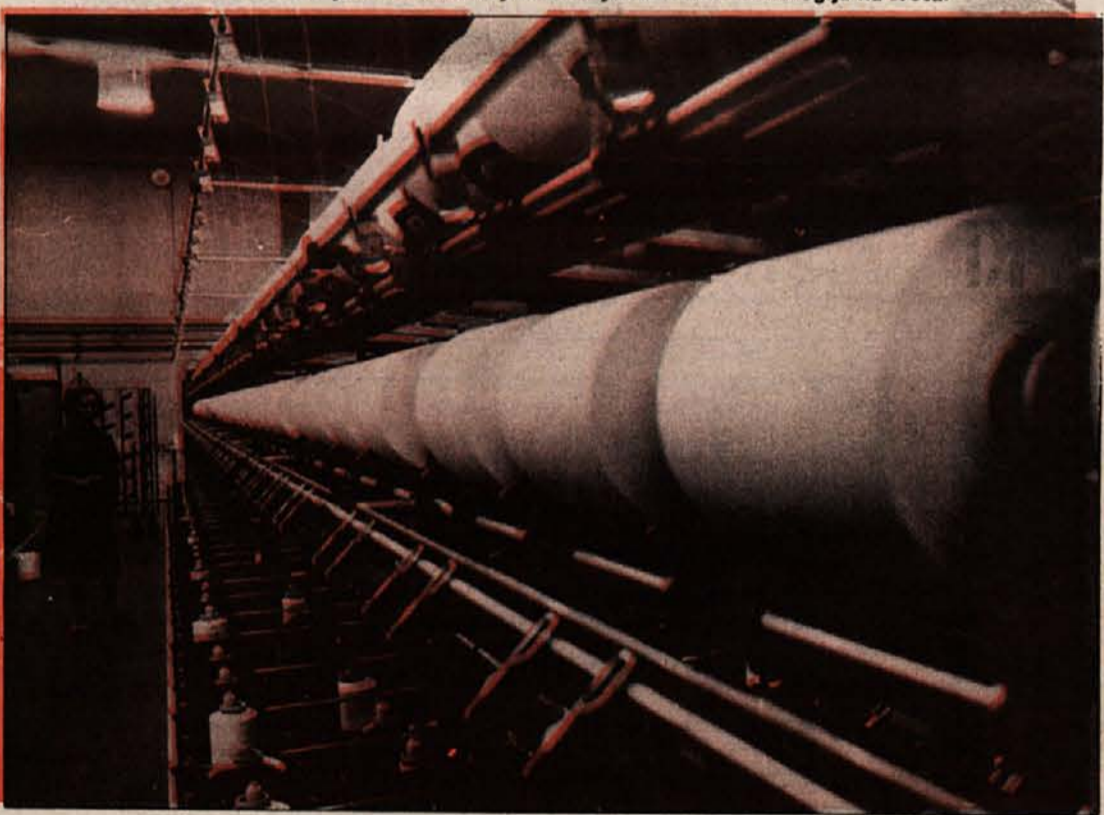
KOLEKTIV DELOVNE ORGANIZACIJE „BETI“ METLIKA ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM OBČINE METLIKA ZA PRAZNIK OBČINE — 26. NOVEMBER IN ZA DAN REPUBLIKE — 29. NOVEMBER IN JIM ŽELI ŠE VELIKO NOVIH DELOVNIH ZMAGI!

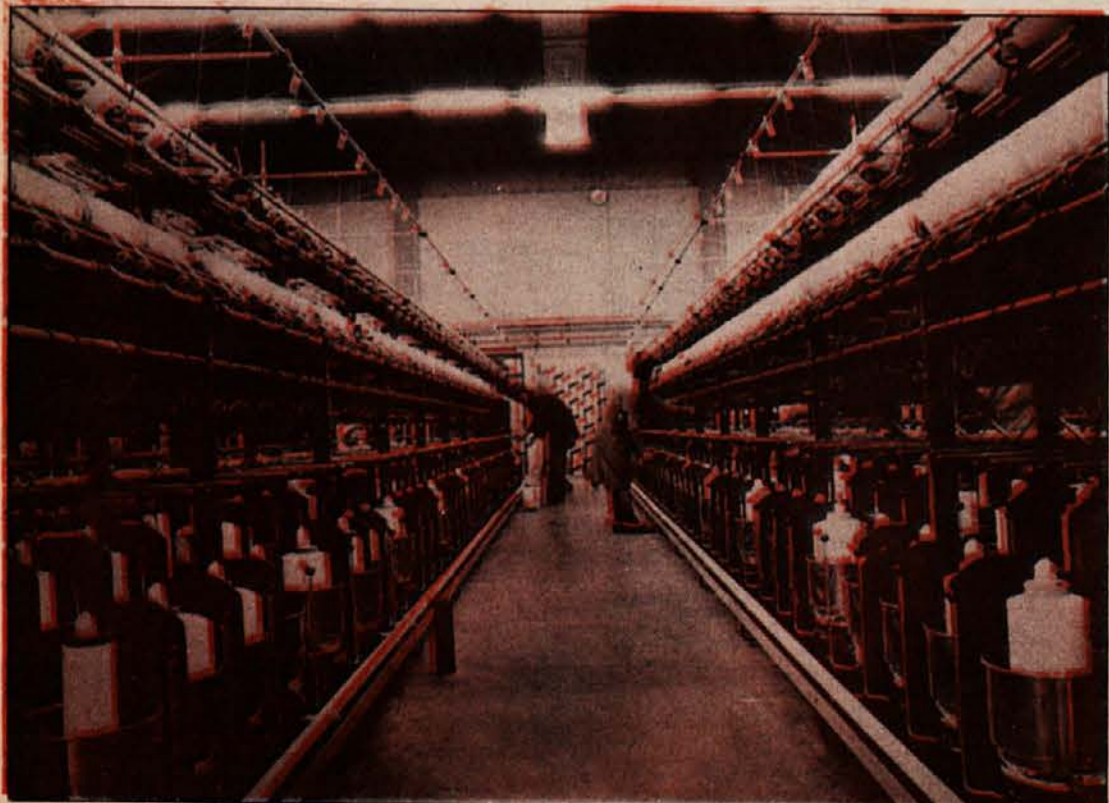
Kontrola kvalitete preje

V novi tovarni je instalirana najmodernejša tovrstna tehnologija na svetu.

Proizvodnja preje

TRANSPORTNO GRADBENO PODJETJE METLIKA

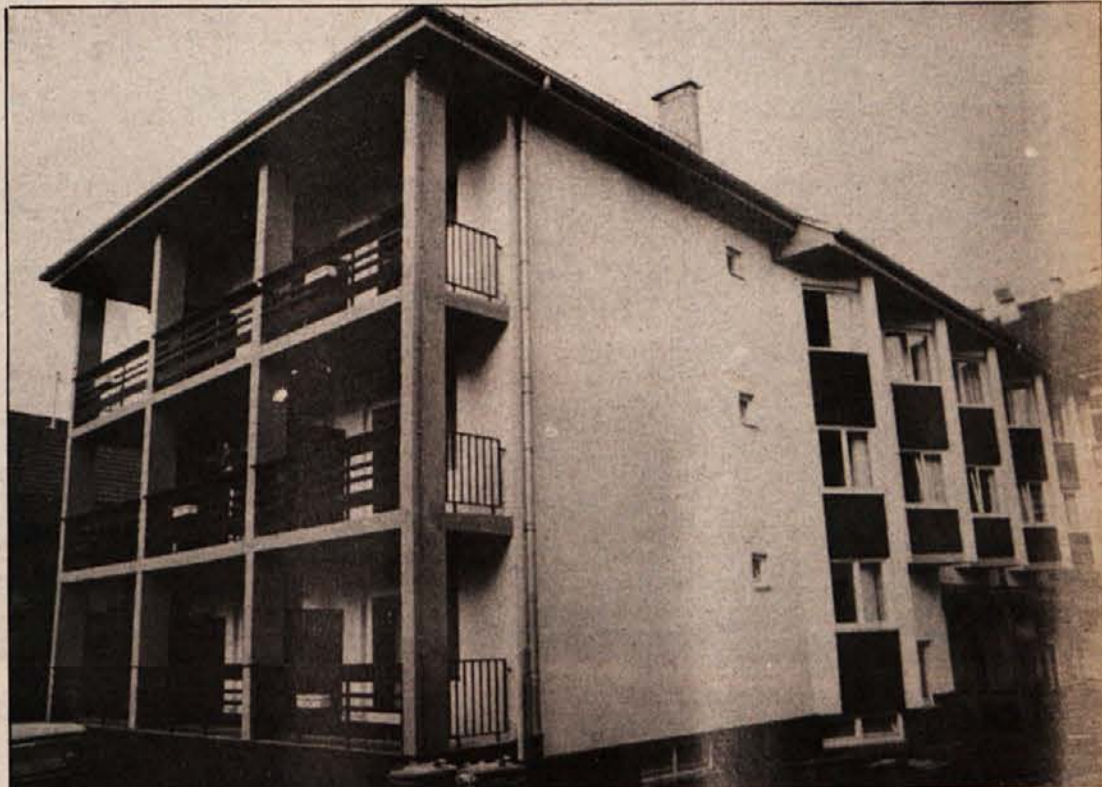
TGP Metlika izvaja vsa gradbena, obrtniška in instalacijska dela, opravlja transport peščenih agregatov, asfaltov in raznih razsutih tovorov.

V preteklem letu smo zgradili vrsto gospodarskih, industrijskih, družbenih in komunalnih objektov v metliški občini. Najpomembnejši so: IMV – obrat Suhor, mehanične delavnice in skladišče Kmetijske zadruge Metlika, Kulturni dom Metlika, Dom počitka v Metliki, Kulturni dom Gradac, kanalizacijske čistilne naprave, vodovodi in občinske ceste. V Transportu nastopamo predvsem na področju Hrvatske v sklopu večjih gradbenih podjetij, kot sta Hidroelektra in Viadukt, s poslovno enoto v Slavonski Orahovici pa pokriva-

mo tudi del Slavonije. V bližnji okolici opravljamo prevozne storitve za potrebe Cestnega podjetja Novo mesto in delno za Slovenija ceste Ljubljana. Za nemoteno opravljanje prevoznih uslug smo povečali vozni park z novimi kamioni Liaz in Roman s skupno nosilnostjo 250 ton.

Storitve gradbeništva sproti spremljajo naši obrtniki, ki opravljajo vsa obrtniška in instalacijska dela, del uslug pa opravljajo tudi za poslovne partnerje in individualna naročila.

V sklopu TGP je tudi Komunalno gospodarstvo, ki skrbi za komunalno ureditev mesta Metlike in za vzdrževanje občinskih cest, vodovodov, kanali-

Letos smo predali v uporabo novi dom počitka v Metliki.

zacije, mestnih parkov in nasadov ter opravlja zimsko službo. Celotni prihodek delovne organizacije TGP Metlika bo letos znašal 300 milijonov, obseg poslovanja pa se iz leta v leto povečuje, kljub stalnim kadrovskim težavam – pomanjkanje strokovnih kadrov in delovne sile ter težavam pri nabavi osnovnih sredstev. Kljub vsej tej problematiki pa TGP uspešno posluje in se uveljavlja kot soliden izvajalec.

KOLEKTIV TGP METLIKA ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM, OBČANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA PRAZNIK OBČINE IN ZA DAN REPUBLIKE!

KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA

SOZD KIT

VINSKA KLET METLIKA

ZA PRAZNIK OBČINE IN ZA DAN REPUBLIKE ČESTITAMO VSEM ČLANOM ZADRUGE IN OBČANOM OBČINE METLIKA IN SE PRIPOROČAMO ZA SODELOVANJE!

KONFEKCIJA „KOMET“ METLIKA

PROIZVAJAMO NEDRČKE IN STEZNIKE

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK IN DAN REPUBLIKE IN SE PRIPOROČAMO!

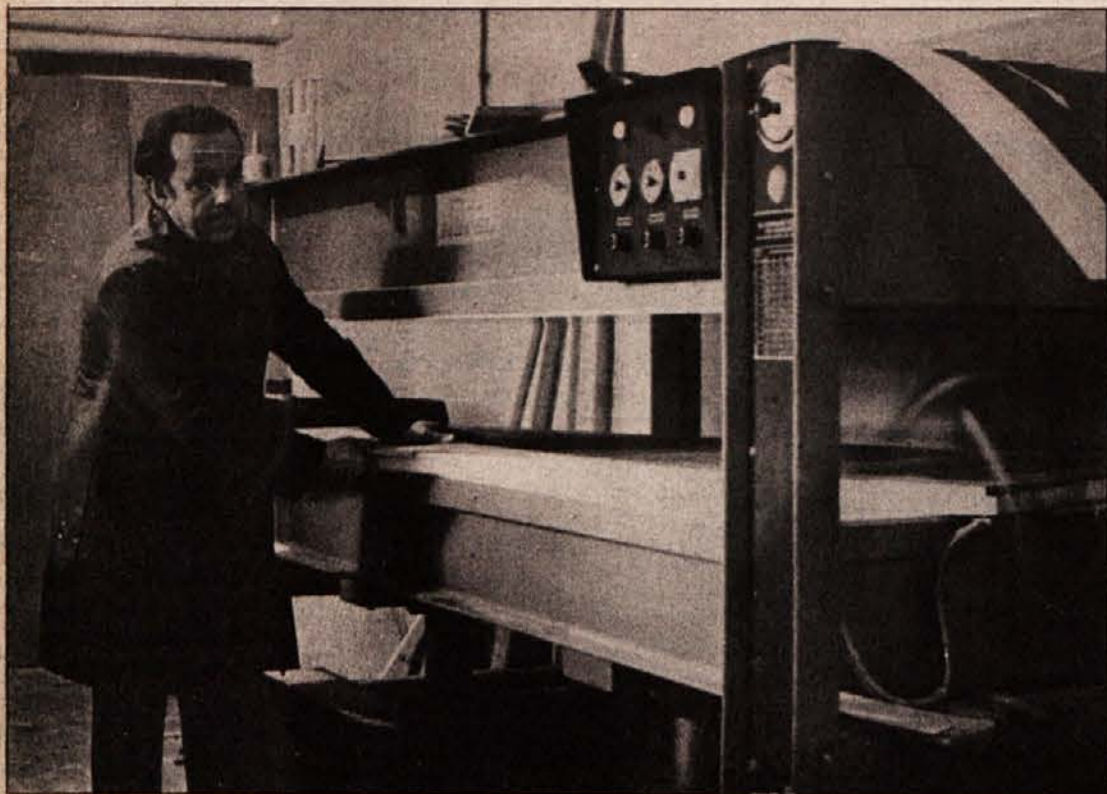

DELOVNA ORGANIZACIJA ROŽNIK

TOZD
METLIKA
METLIKA,
CBE 57

ČESTITAMO VSEM OBČANOM IN DELOVNIM LJUDEM ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN ZA DAN REPUBLIKE IN SE PRIPOROČAMO ZA OBISK V NAŠIH PRODAJALNAH!

OBRтна ZADRUGA METLIKA

PARTIZANSKI TRG 5

Obrtna zadruga Metlika s svojimi delovnimi enotami se priporoča za izvajanje del v gradbeništvu in opravljanje kooperacijskih poslov v industriji!

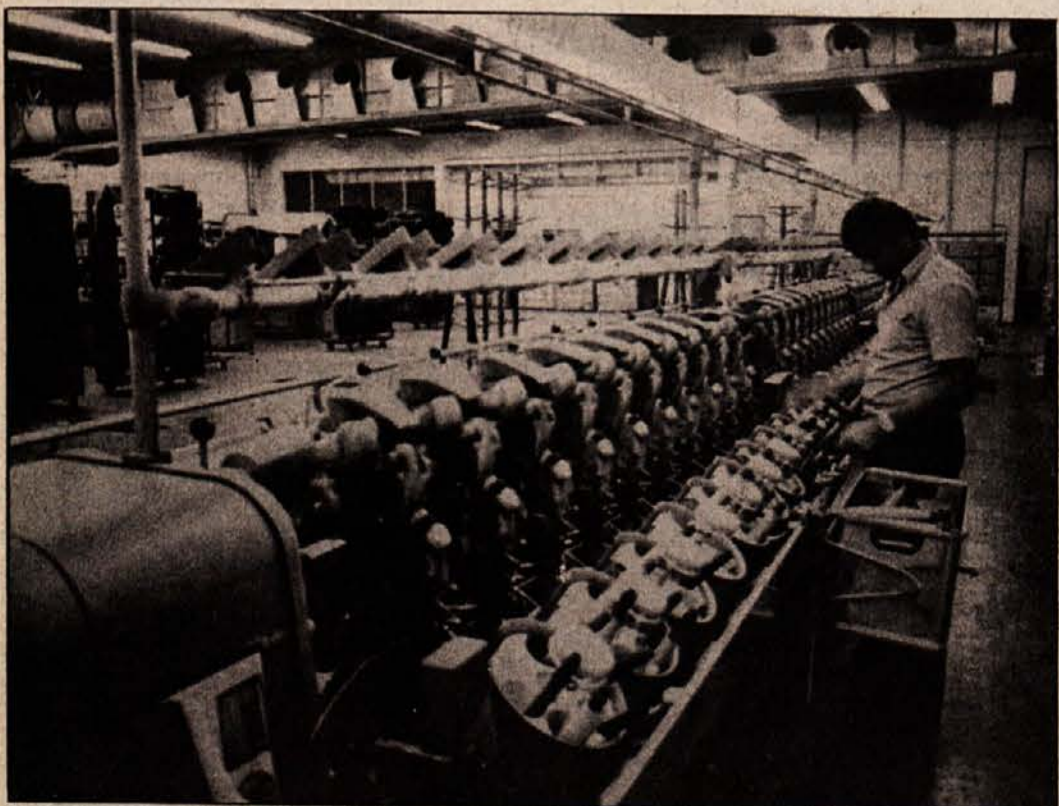
DELOVNE ENOTE:

1. Delovna enota za GRADBENIŠTVO,
2. Delovna enota za predelavo kovin in izdelavo električnih aparatov,
3. Delovna enota za izdelavo kemičnih izdelkov in za opravljanje drugih storitev,
4. Delovna enota avtoprevoznikov in gradbene mehanizacije,
5. Delovna enota gostinstvo in
6. Delovna enota za opravljanje administrativnih, strokovnih in pomožnih poslov (delovna skupnost).

ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM OBČINE METLIKA ZA OBČINSKI PRAZNIK IN ZA DAN REPUBLIKE!

NOVOTEKS

TOZD PREDILNICA METLIKA

VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE IN ZA DAN REPUBLIKE TER JIM ŽELIMO ŠE VELIKO NOVIH DELOVNIH ZMAG IN USPEHOVI!

POHIŠTVO

ŠIPAD

NA VOLJO VAM JE PESTRA IZBIRA

- dnevni sob
- spalnic
- kuhinj
- kosovnega pohištva

PRILOŽNOST ZA UGODEN NAKUP V NAŠIH PRODAJALNAH V

- LJUBLJANI, Celovška 87
telefon (061) 557-965
- CELJU, Mariborska 44
telefon (063) 23-034

NUDIMO POTROŠNIŠKI KREDIT DO 50.000 din

dežurni poročajo

RAZGRAJAL IN RAZBIJAL – Novomeški miličniki so v petek zvečer pridržali do izteznitve 20-letnega Boška Rističa iz Novega mesta. Boško je vinjen prišel v bife na Kristanovi in pričel razgrajati in razbijati, ker mu niso hoteli postreči z alkoholom. Umiril se je šele po prihodu miličnikov. Na Boška čaka sodnik za prekrške.

METAL KOZARCE – Enaka usoda je doletela tudi Remiza Dizdareviča iz Novega mesta. Opit je zašel v gostišče Na trgu, svoj bes, ker mu niso hoteli postreči s pijačo, pa je znašal na steklenino. Končal je v Jerebovi.

OBJESTNOST PA TAKA! – V soboto dopoldne je imel opravka z miličniki tudi „pogumni“ Zdravko Avsec z Malega Slatnika, ki je v gostišču Rotovž grozil z razbijanjem. Objestnost bo dobila epilogo pri sodniku za prekrške.

S PRAZNIK ZEPOM PRED SODNIKA – Novomeški miličniki so v četrtek pridržali zaradi klateštva 24-letnega Ivana Baničiča, nezaposlenega in brez stalnega prebivališča. Ivan je prišel v Novo mesto brez prebrite pare v žepu in zanimivo bo videti, kako bo poravnal kazni, ki mu je bo zaradi klateštva naložil sodnik za prekrške.

GOSTE IZZIVAL K PRETEPU – V četrtek so krški miličniki zaradi vinjenosti pridržali 25-letnega domačina Rajka Lavriča, ker je razgrajal v hotelu Sremič, razbijal kozarce, izzival goste – k pretepu in se nedostojno obnašal. Tudi Rajka čaka pot k sodniku za prekrške.

MAGISTRALA NA RAZPRAVI – Te dni potekajo žgoče razprave o najnosti gradnje dodatnih vozišč na dolenjski magistrali. Bodo človeška življenja omeščala odgovorne, ki so „dolenjko“ kratko malo izbrisali iz planov rekonstrukcij cest za naslednjih nekaj let?

Romi „zasedli“ sodišče

Sest Brajdičev obsojenih zaradi dogodkov v Žabjeku pred štirimi leti – Grozili miličnikom

Premalo je bila ena zatožna klop za številno družino Brajdičev, ki se je prejšnji teden znašla pred senatom novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto. 38-letni Branko, leto mlajša žena Malči pa 39-letna Darinka, 53-letna Ida ter 39-letna Gregor in Cene so se pred

Sin preživel, mati obležala pod škarpo

Do hude prometne nesreče je prišlo v soboto okoli 12. ure v Loki pri Zidanem mostu.

Omenjeni večer je 28-letna Štefanija Polanc iz Račic 7 šla s štiriletnim sinom Gregorjem ob levem robu ceste iz Loke proti domu. Medtem jo je dohitel voznik osebnega avtomobila, 25-letni Peter Kovač iz Račice 27. Slednji je nepričakovano in iz še nepojasnjenega vzroka zapeljal na levo in Polančevo zadel. Udarac je bil silovit. Polančevo je vrglo dobrih 10 metrov naprej v kamnito škarpo, kjer je obležala mrtva, medtem ko je malega Gregorja vrglo na bankino. Na mečo jo je odnesel le s poškodbami.

Še pred novo službo ob plači

Z zahtevo o prenehanju delovnega razmerja je Dular ob dva stara milijona – Posojilo je treba vrniti takoj – Pogodba ni za v koš

Moda vseh mogočih posojil zna včasih prav zagosti, kot se je nedavno zgodilo Janezu Dularju iz Dolenjskih Toplic. Ves primer je dobil epilogo pred novomeškim sodiščem združenega dela.

Dular je lanskega marca dobil posojilo v znesku 20.000,00 din, namenjeno za gradnjo stanovanjske hiše. In verjetno se Dular sam ni zavedal, da se je s

sklenejno posojilno pogodbo obvezal vrniti ves dolg, če bi mu delovno razmerje prenehalo po njegovi krivdi ali odpovedi, kar pa se je zgodilo. To je povedal tudi v delovni organizaciji, kjer je pač trdil, da nikjer ni bilo govora, da mora dolg povrniti naenkrat in povrhu plačati še 12-odstotne obresti. Da se mu vse to zdi nezakonito, je menil.

„Eli“ tako ni preostalo drugega kot pot na sodišče. Senat je zahtevek temeljito pretehtal, še posebej pa samoupravni sporazum o dodeljevanju stanovanj, na podlagi katerega je Dular posojilo tudi prejel. Odločitev po vsem tem ni bila težavna. Posojiljemalec mora, ker je pač nesporno ugotovljeno, da je do prenehanja delovnega razmerja prišlo na njegovo zahtevo, plačati „Eli“ 20.000,00 din z 2-odstotnimi obrestmi od 20. 3. 1978 pa do 7. 2. 1979, ko je rok plačila zapadel, odtlej naprej pa z 12-odstotnimi obrestmi. Dular mora znesek povrniti takoj. Sicer pa se je na to obvezal tudi s podpisom posojilne pogodbe. Slednja pa nikakor ni le kos popisane papirja, nevreden podrobnejšega ogleda.

Ciljal psa, zadel avto

Nekaj primerov objestnosti na novomeškem sodišču – Pogojne in denarne kazni – Ponesrečen Brajdičev izgovor

Med številnimi kaznivimi dejanji, ki jih je minuli teden obravnavala novomeška enota temeljnega sodišča Novo mesto, je tudi nekaj primerov, ki jih lahko pripišemo zgolj človeški objestnosti. Omenimo dva.

29-letni Martin Ivaneš in 20-letni Anton Uzman, oba iz Gabrja pri

Brusnicah, sta 25. februarja lani pridno popivala in že precej okajena v popoldanskih urah prišla h Gospodični na Gorjance. Tamkaj sta s popivanjem nadaljevala vse do 23. ure, ko sta se vračala domov. Med potjo pa sta iz objestnosti napravila veliko škodo. Najprej sta poškodovala napisno tablo „Dom Vinka Padersiča“, nato pa sta v gozdu parkirani osebni avtomobil Elektra iz Novega mesta brcala, mu razbila steklo, potrgala registrske tablice in brisalce.

Sodišče jima je izreklo pogojno obsodbo, vsakemu 2 meseca zapora, vendar kazen ne bo izvršena, če v roku enega leta ne storita nobenega kaznivnega dejanja. Povrniti pa bosta morala tudi škodo: vsak natanko 2.210,50 din.

Natanko tri tedne poprej se je avtomobila Milene Logar lotil 43-letni Rom Jože Brajdič – Čičo. S sekuro je namreč pri smetišču v Žabjeku udaril po mimo vozečem vozilu. Zanimiv je bil Brajdičev izgovor pred sodiščem, ki mu je za storjeno dejanje odmerilo denarno kazn. Trdil je namreč, da je hotel s sekuro, ki jo je zalučal, ubiti steklega psa, da pa je sekuro, ker je bil pač vinjen, pomotoma zaneslo v avtomobil. Čudno le, da nobena od prič ni videla psa.

Oče zabodel sina

V vasi Pricerkev v Strugah v kočevski občini je 5. novembra 52-letni Jože Bačnik zabodel z nožem svojega 24-letnega sina Jožeta Bačnika. Zadel ga je v bližino srca. Ranjenega sina so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je še isti večer umrl.

Tragični dogodek se je zgodil zaradi spora med očetom in sinom. Bačnikova družina je tisti dan delala na njivi. Po nekaj urah dela je oče Jože Bačnik odšel domov in prosil sina, naj pride pomagat na njivo. Sin se je nekaj izgovarjal, zato sta se z očetom sprla. Preprij je bil vedno hujši in oče vedno bolj razburjen, ker ga sin ni hotel ubogati. Se je zahteval, naj gre na njivo pomagat. Vzrojil pa je tudi sin in brcnil očeta, nato pa ga je udaril z grebljico. Presenečeni in razburjeni oče je pograbil žepni nož, ki je bil na mizi, in sina zabodel.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● 57-letni Stane Robida s Sel pri Dolenjskih Toplicah je v soboto zvečer končal v objemu miličnikov. Malodušen je tistega večera vstopil v domačo hišo ter pričel razgrajati. Najprej se je spril nad pohištvo, kasneje še nad družino. Polomljene omare so mu miličniki še nekako spregledali, groženj o pomoru lastne družine pa ne.

● Delavca SGP Pionir, ki sta se v petek zvečer vračala čez most v Krškem proti samskemu domu, je med nočnim sprehodom do dobra prestrašila podoba mladega moškega na ograji mostu, ki se je hip za tem pognal v mrzle valove Save. Delavca sta o tem obvestila krško postajo milice, že naslednjega dne pa so miličniki zvedeli za ime nočnega kopalca. Mlad Krčan, verjetno razočaran v ljubezni, si je skušal vzeti življenje, a ga je ob ledeno mrzli vodi razočaranje kaj kmalu minilo. Mahoma se mu je zdelo življenje tako čudovito, da je zanj preplaval dobrih dvesto metrov deroče in narasle reke. Krški Petrič.

● Da ni domača hiša nikršen pes čuvaj, se je lahko v ponedeljek zjutraj prepričal Rado Rajer iz Velikih Brusnic. Iz nezaklenjenega avtomobila, ki je stal pred domačo hišo, mu je neznanec odnesel avtoradio.

VLOMIL V TOVORNJAK

V noči na petek je neznanec obiskal tovornjak Franca Hribarja iz Regerč vasi Hribar, ki je voznik „Avta Kočevje“, je tam parkiralo vozilo. Vlomilec je vdril v kabino, tam vse razmetal, vendar brez uspeha. Praznih rok je odšel domov, za seboj pa je pustil za 1.000 din škodo.

AVTOBUS IN TOVORNJAK TRČILA

Alojz Cvelbar iz Hrastovce pri Mokronogu je v torek dopoldne vozil avtoBUS na redni progi Novo mesto – Sevnica. Med vožnjo po klancu navzgor proti Žabjeku pa je zavil v levo, ker je bil na desni strani še neplužen sneg. Takrat pa mu je pripeljal nasproti s tovornim avtomobilom Milan Marn iz Mirne peči, tako da sta vozila trčila. Na srečo se je za vozilca in 27 potnikov v avtoBUSu vse srečno končalo, materialna škoda pa so ocenili na 50.000 din.

Čateški „Night club“

Disco v Čatežu, z uradnim in vabljivim nazivom „Night club“, ki vsako noč skriva v svoje nedrje kar okoli 150 pijače in hrupne glasbe željnih gostov, je pred kratkim dobil nekaj novih obiskovalcev. Uslužbenci krškega Medobčinskega inšpektorata so ob pomoči miličnikov pripravili akcijo, trajala je od 22. pa do 1. ure, ki je dala porazne rezultate. Zapletlo se je že na samem začetku, pri lastniku. Uradno stoji, da je to Bogomir Langus, ki pa se iz Ljubljane, kjer živi, le redkokdaj prikaže. Posle nedvomno vodi nekdo drug. Kdo, bo najbolje pojasnil lastnik, ki pa kljub vabilom inšpektorjev dostaj še ni obiskal. O ostalih rezultatih takole.

Izmed treh natakarjev, ki so delali tisto noč, eden sploh ni imel sklenjenega delovnega razmerja, nihče pa ni imel pri sebi zdravstvene knjižice in potrčila o zdravniškem pregledu, kar je za tovrstno stroko seveda obvezno. Inšpektorji so nadalje opazili, da ni nikjer izobešenega napisu z delovnim časom. Notranost lokala je bila nemogoča, prostori zaviti v gosto dimno

NA DOLENJSKEM KRITIČNO – Ob nenavadno močnem dežju, ki ni prizaneslo tudi Dolenjski, poročajo o številnih težavah v prometu. Naš posnetek je iz Kostanjevice, kjer je voda zalila več regionalnih cest, nekaj pa jih je tudi ogroženih. Voznikom v opozorilo, naj ne hodijo na pot brez predhodnih informacij o prevoznosti cest! (Foto: Budja)

ŽRTEV „ŠTIRINAJSTKA“

Do trčenja, ki se je na srečo končalo brez hujših posledic, je prišlo v nedeljo dopoldne na novomeškem Glavnem trgu. Žrtev je bila skorajda popolnoma nova „Štirinajstka“. Jože Seničar iz Novega mesta je ustavljal osebni avtomobil pred prehodom za pešce, enako tudi Ratomir Pešič, to pa ni uspelo Srečku Fridlu, ki se je s „katro“ zaletel v R-14, in ga potisnil še v Seničarjevo stoenko. Materialne škode je bilo za 70.000 din.

OTROK NENADOMA NA CESTO

Novomeščan Samo Plaznik se je v ponedeljek dopoldne peljal z osebnim avtomobilom iz Sentjerneja proti domu, med vožnjo pa je v Malem Slatniku dohitel skupino otrok, ki je hodila ob levem robu ceste. Med njimi je bila tudi 7-letna Jožica Železnik iz Smolenje vasi, ki je nenadoma stekla čez cesto. Voznik jo je klub zaviranju zadel.

ZA SLABE ZAVORE PREHITRO

V nedeljo zvečer je 20-letni Andrej Mihelič iz Ambrusa peljal osebni avtomobil iz Prevol proti domu. Zaradi neprimerno hitrosti in, kot je bilo kasneje ugotovljeno, slabih zavore, je vozilo v ovinku zaneslo v vsek, kjer se je prevrnilo na streho. Brez poškodb jo je odnesel edinole voznik, medtem ko so sopotnika Jožeta Zajca in Andreja Vidmarja prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Tragičen konec gostilniškega pretepa

Kdo je z nožem zabodel Stanka Grmovška?

Vzrok prepira in kasnejšega pretepa, do katerega je prišlo 10. novembra v bifeju Anice Štrifov v Glogovem brodu, zaenkrat še ni znan. Zato pa so poznane posledice, zaradi katerih so morali hudo poškodovanega Staneta Grmovška odpeljati na zdravljenje v brežiško bolnišnico.

Omenjenega dne so se v bifeju našli Stanko Grmovšek, Sadno Mujaj in Sulej Džefar. Med njimi je kmalu prišlo do prepira, kasneje pa tudi do pretepa. Med mahanjem s pestmi se je nenadoma v roki enega od razgrajavec znašel nož, s katerim je Stanka Grmovška zabodel v trebuh. Brežiški miličniki zaenkrat še raziskujejo, kdo od preostale dvojice je imel v rokah nož. Besedo bo imel seveda tudi javni tožilec.

ROP V VEČERNIH URAH

58-letni Jože Podlogar iz Trstenika je v soboto okoli 18. ure korakal proti domu. Med hojo po m akademski cesti proti Zabukovju sta ga nepričakovano dohitela dva moška. Eden ga je zgrabil od zadaj, mu z dlanjo zaprl usta, drugi pa je dokaj nespretno mahal z nožem, pri čemer je Podlogarja uredil v roko. Nato mu je iz žepa potegnili denarnico s 400 din in dokumenti, nakar sta jo neznanca odkurila v temo.

REKE POPLAVLJALE

Topljenje snega in obilno deževje minul teden sta ponovno povzročila na Dolenjskem številne nevšečnosti. Tako je narasla Krka poplavlila cesto pri Dobravi, da je bila v četrtek zaprta pot proti Sentjerneju, prav tako pa ni bila prevozna cesta med Zameškim in Kostanjevico ter Zalogram in Češče vasjo. Kot so nam sporočili iz novomeške UJV, je bil močno oviran tudi promet med Mirno in Gabrovko, na srečo pa voda ni ogrozila objektov.

PO STREHI V POTOK

Prejšnji ponedeljek okoli poldneva se je Ivan Kozina iz Podolnice pri Horjulu peljal z dostavnim avtomobilom iz Metlike proti Novemu mestu, pri čemer se je vozilo zaradi neprimerne hitrosti zaneslo v levo. Avtomobil se je medtem preuknil na njivo, od tam pa po strehi zdrsel v potok.

KRONIKA NESREČ

ZAPRL POT TOVORNJAKU – Stane Pekolj iz Zagorice pri Dobriču je v ponedeljek dopoldne pri Biču zapeljal tovorni avtomobil na magistralo, pri tem pa zaprl pot tovrnjaku, ki ga je iz novomeške smeri pripeljal Viktor Candellari iz Gabrijel pri Krmelju. Vozili sta trčili, pri čemer se je Candellari laže poškodoval, materialne škode pa je bilo za 36.000 din.

VERIŽNO TRČENJE – V sredo dopoldne je Ivica Arh iz Grče vasi vozila osebni avtomobil po magistrali proti Novemu mestu in pri Beli cervki zmanjšala hitrost. Zaradi prekratke varnostne razdalje ji manever ni povsem uspel, tako da jo je zaneslo v vozilo, ki je peljalo pred njo. Pravi čas pa ni utegnili zavreti tudi Zarko Todorovič iz Krškega, ki se je peljal za Arhovo. Pri verižnem trčenju je voznica došla le nekaj prask in odrgnin, na pločevini pa je bilo za 50.000 din škode.

Z AVTOMOBILOM V KONJSKO VPREGO – V soboto zvečer je Bogomir Rogina iz Kota pri Semicu vodil konjsko vprego po cesti, ko ga je z osebnim avtomobilom dohitel Črnomaljčan Bogdan Štukelj. Slednji je trčil v zadnji del voza, pri tem pa laže poškodoval tudi Rogina in konja. Materialno škodo so ocenili na 4.000 din.

NEPREVIDNO PREHITEVAL – 43-letni Ludvik Vrbančič iz Maribora se je v petek peljal z osebnim

ZIMSKI PROFIL – Nič čudnega, če že nekaj snežnik povzroči na naših cestah takšne zastoje. Ogledalo naše pripravljenosti na zimo je tale posnetek, narejen pred dnevi na Otočcu: tovornjak z gumami „zimskega profila“.

Pošta ne gre brez poštarjev

Poštarji bodo dobili avtomobile za dostavo, nudijo jim še druge ugodnosti, ampak poklic še ni vabljen

Čez poštne dostave in čakanje pri okencih, posebno v Novem mestu, je zmeraj slišati pritožbe krajanov, zato smo ta teden za sobesednico izbrali Zofko Mehle, upravnico poštne tozda za ptt promet v Novem mestu, da bi izvedeli za obe plati medalje.

„Vemo za pritožbe, toda povpraševanje po delovni sili je v novomeški občini veliko, poštarški poklic pa ni vabljen, zato gredo fantje raje v industrijo, ki jih

— Je še veliko krajev v novomeški občini, kamor pošte ne dobivajo vsak dan?

„Prav pri vsaki pošti imajo nekaj takih oddaljenih vasi, kamor zaradi premajhnega števila poštarjev ne moremo vsak dan dostavljati pošiljk. Z avtomobilsko dostavo bo to v mnogih krajih urejeno.“

— Zakaj so na pošti v mestu vedno vrste pred okenci? Ali ni možno drugače organizirati delo ali pa odpreti še kakšno podružnico?

„Na pošti v mestu imamo dve okenci za vplačila in izplačila ter dve okenci za pisemske pošiljke. Ker smo v hudi prostorski stiski, ni možno v tem prostoru namestiti več okencov za stranke. Na vso moč smo si prizadevali dobiti prostore na desnem bregu Krke, da bi kje v Kandiji odprli podružnico, pa ne dobimo prostora ne lokacije za postavitve montažne pošte. Naj povem, da se novomeška pošta duši v prostorski stiski. V tej stavbi imamo vse hodnike zatrpane, smo brez skladišč, tako da smo morali za skladišče najeti od bolnišnice nekdanjo „pasjo kliniko“. Obljubljene smo imeli prostore na Trdinovi v nekdanji banki, pa so drugi interesi „močnejši“. Tudi po zasebnih hišah sem osebno iskala možnost za nastanitev pošte, pa nikjer ni bilo uspeha.“

— Ali bo tako ostalo ali pa imate v načrtu kakšno drugo rešitev?

„Ko bo na Novem trgu zgrajen novi trakt pošte, bo nekaj več prostora. Naj povem še, da v zdajšnjih pogojih ni možno več namestiti novih priključkov za telefon in da 1200 interesentov čaka samo v novomeški občini. Vse to bo delno urejeno z dograditvijo prostorov.“

Morda ob tem pogovoru ni odveč še podatek, da pošta Novo mesto dobi vsak dan povprečno 20.381 pisemskih pošiljk in preko 5.000 raznih časopisov, pa še preprosto 12.000 pisem, ki jih pobere iz nabiralnikov in jih morajo odpremiti v druge kraje. Priporočene pošiljke niso vštete.

R. BAČER

SREČANJE OB 60-LETNICI — V nedeljo so se v Novem mestu sešli borci za severno mejo iz Dolenjske in počastili 60-letnico bojev za Koroško. V štirih dolenjskih občinah živi še 70 Maistrovih borcev, srečanja pa se je udeležilo okrog 30 članov. Vsi so starejši ljudje, najstarejši med njimi pa ima že čez 80 let. (Foto: Janez Pavlin)

Bo šlo 39 družin pred vrata?

Zakoncem ali družinam, ki so se leta 1974 selili v solidarnostna stanovanja, poteka petletni rok bivanja — Takrat so vsi podpisali izjave, zdaj pa drugih stanovanj še nimajo

Ko je pred kratkim stanovanjska skupnost 39 imetnikom stanovanjske pravice v solidarnostnih stanovanjih poslala obvestilo, da so se dolžni izseliti, je to pri nekaterih povzročilo resno zaskrbljenost, drugi pa so si tako pismo predstavljali kot golo formalnost. Zakon dopušča možnost prisilne izselitve v takih primerih, vendar predlagajo drugačno rešitev.

V novomeški občini je trenutno v solidarnostnih stanovanjih 128 družin, bodisi takih z nizkimi osebnimi dohodki ali mladih družin ali upokoencev. Prvi stanovalci so se v solidarnostna stanovanja selili leta 1974, tem pa letos poteka petletni rok bivanja. Ob vselitvi je moral namreč vsak predložiti izjavo, da bo v petih letih bodisi sam ali pa s pomočjo delovne organizacije, prišel do „pravega“ stanovanja.

Med stanovalci solidarnostnih stanovanj je nekaj takih, ki so pred petimi leti predložili dokazila, da namensko varčujejo za stanovanje, toda že naslednji mesec po vselitvi so varčevalno pogodbo z banko razdrli.

Največ primerov je takih, ko je delovna organizacija podpisala jamstvo, da bo priskrbela

SAMOUPRAVA NA KONFERENCI

Za sredo, 21. novembra, je bila v Novem mestu sklicana občinska konferenca ZK, na kateri so podrobneje analizirali razvitost političnega sistema in samouprave v domači občini. Prav tako so na seji sklenili ustanoviti več novih osnovnih organizacij ZK, kjer so zanje pogoji. Obširneje prihodnjic.

PRIDOBITEV ZA STAREJŠE LJUDI

V okviru praznovanja občinskega praznika bodo v sredo, 28. novembra, ob 11. uri odprli nov dom starejših občanov v Šmihelu pri Novem mestu. Za javnost bo ta dan dom na ogled do 16. ure.

Še leto dni, pa bo tržnica neoporečna

„Če bi problematiko novomeške tržnice reševali toliko časa, kolikor o njej govorimo“, je rekel eden izmed udeležencev pogovora o tržnici, ki ga je 14. novembra pripravila uprava inšpekcijskih služb Novo mesto, „bi imeli gotovo najbolj sodobno tržnico v Jugoslaviji.“

Pravzaprav kaže, da so za zgledno tržnico najbolj zainteresirani novomeški inšpektorji. Ze nekaj let zapored opozarjajo na iste napake, njihova zadnja akcija — opravili so jo 11. septembra — pa je dokazala, da bi jo lahko, če bi se ravnali samo po črki zakona, mirne vesti zaprli. Vendar so zavoljo potrošnikov, ki bi ostali brez sadja, zelenjave, rib, mesa itd., tržnici napake še enkrat sprejeli.

Prav zaradi tega so sklicali sestanek, na katerem naj bi končno zvedeli, koliko časa še bodo morali biti zaradi potrošnikov strpni do nepravilnosti. Pred časom je bila za obnovitev tržnice narejena celo dokumentacija, a po mnenju udeležencev zadnjega pogovora ni dobra, zato so strokovnjaki Zavoda za planiranje naredili novo idejno skico, lokacijska dokumentacija pa bo nared do 15. decembra. Na sedanjem tržnem prostoru naj bi gradbeni stroji zaropotali prihodnje leto, odpeljali pa naj bi jih konec 1980. leta. Medtem se bo vsa tržnica — zaenkrat ni boljšega prostora — preselila na parkirni prostor pod Kapitljem.

Obnovitev bodo poskušali uskladiti z zaporo ceste herojev, ko bo po mestu ponovno stekel dvosmerni promet. Udeleženci srečanja so se zavzeli za enkraten poseg, obnavljanje pa bo zajelo tudi tržni prostor pod trikotom kostanjev, ki so spomeniško zavarovani. Razmišljajo tudi o manjših trgovinah v sedaj zapuščenih ulicah med Kastelcevo in Prešernovim trgom, to pa bodo napravili z večjim gradbenim posegom.

Na obnovljeni tržnici bodo v glavnem stali okoli 20 kvadratnih metrov veliki kioski z vsemi potrebnimi priključki, tekočo vodo, skladiščnim prostorom ipd.; prostor v njih bodo dobila izključno podjetja, ki so se do sedaj izkazala kot najresnejša. Ob koncu pogovora so udeleženci zvedeli, da bo s 1. januarjem 1980 skrb za tržnico prevzel ustrezen Novogradov tozd. Inšpektorji so sklenili, da bodo glede na to, da se zaenkrat še ne ve, kdaj natančno bodo začeli obnavljati, na tržnici, v imenu potrošnikov in prodajalcev, ki delajo v izredno slabih razmerah, le naredili red.

J. PEZEL

PRI VODOVODIH GRE NA BOLJŠE

Medtem ko so krajani pa tudi v Novogradu ugotavljali, da sprejeta dela pri gradnji vodovodov in objektov komunalne narave vedno ali skoro praviloma zaostajajo za dogovorjenimi roki, je v zadnjem času zapihal nov veter. To se ugodno kaže na terenu. Novogradovi gradbinci so v zadnjih mesecih odpravili napake na vodovodu Brusnice in v Suhu krajini, pripravili so za tehnični pregled vodovod Mima peč in čistilno napravo v Straži, ta čas pa zaključujejo tudi popravila na šentjernejskem vodovodu in na delu novomeške čistilne naprave. Če to ni le enkratna akcija in dobra volja, potem velja, da kritika zaleže.

Novolesov salon: odlična poteza

Za kupce že odprto, svečanost pa bo jutri

Medtem ko bo uradna in svečana otvoritev Novolesovega salona pohištva v bivši stavbi Industrije obutve šele jutri v okviru občinskega praznika, pa lahko potrošniki v njem že teden dni kupujejo. Te dni je na tiskovni konferenci inž. Vili Pavlič, direktor tozda Blagovni promet, kamor salon tudi spada, povedal:

„Novoles je Dolenjecem bolj znan kot žagarsko podjetje, kot pa proizvajalec pohištva in drugih končnih proizvodov. To je bil eden od razlogov, da smo odprli salon pohištva v mestu, kjer bomo lahko tudi poslovnim kupcem pokazali svoje izdelke na dostojen način. Menimo, da pohištva ne moreš kupovati po prospektu, ne da bi videl vsaj približen ambient in pohištvo v njem.“

Na 950 m² površine v dveh etažah je v Novolesovem salonu dobili vse, kar občan potrebuje za opremo doma in stanovanja. Medtem ko so v pritličju pretežno izdelki Novolesa, so v drugih prostorih tudi sobe in izdelki drugih tovarn, ki sodijo v sklop Slovenijalesa, pa proizvajajo tovarni Brest, Meblo, Alples, Marles itd. Razstavljajo in prodajajo tudi kuhinje ter belo tehniko, svetila, preproge, tapete in zavese. Izredna novost je kotiček z okrasnimi predmeti, ki jih potrošnik išče bodisi za dom ali za darilo.

Kot so predstavniki Novolesa povedali novinarjem, bodo sčasoma uvedli strokovno svetovalno službo pri nakupu. Vsaj nekajkrat v tednu bo arhitekt na razpolago z nasveti. Vse blago v Novolesovem salonu lahko kupci dobe na kredit preko Ljubljanske banke. Cenijo, da bo tako vsako leto ostalo v domači občini okrog 80 milijonov dinarjev, ki so jih potrošniki doslej zaradi slabe izbire znosili v druge kraje. To pa je znesek, ki se bo poznal ne le Novolesu ampak tudi občini.

SLABI PLAČNIKI

V krajevni skupnosti Šentjerneje ugotavljajo, da na njihov račun ne prihajajo zneski, ki bi jih bile dolžne plačevati delovne organizacije, in sicer 0,40 odst. od kosmatih zaslužkov. Ugotovili so, da bi morali redno dobivati sredstva od 39 delovnih organizacij, kjer so zaposleni Šentjernejci, vendar denar nakazuje samo nekateri, kar 16 kolektivov pa je takih, da niso ne lani in ne letos dobili od njih niti dinarja. Med njimi je tudi IMV, ki pa je medtem pomagala z denarjem pri več konkretnih akcijah. Kazalo bi razčistiti, ali je razpoložljiva sredstva najprej dati za dogovorjene in sprejete obveznosti in šele nato za „prostovoljne“, ker najbrž narobe pot vodi k zmešnjavam.

R. B.

Uršna sela predolgo čakajo

V zadnjih petih letih je bilo na območju krajevne skupnosti nekaj večjih komunalnih del, še vedno pa ostajata glavni problem: vodovod in cesta

Na Uršnih selih in v okoliških zaselkih, ki sodijo pod krajevno skupnost, živi trenutno 610 ljudi; od teh je 261 zaposlenih, voziti pa se morajo na delo v Novo mesto ali v Črnomelj, ker v kraju ni niti ene delovne organizacije.

Uršensko področje je bilo za časa NOB znano kot partizanski kraj, vendar je po vojni zelo malo napredovalo v primeri z drugimi krajevnimi skupnostmi. Šele v zadnjih petih letih, kar imajo svojo krajevno skupnost, je bilo izvedenih nekaj večjih komunalnih del. Dobili so asfalt skozi vas, električni tok v Travnici dol, zaselek, kjer so do lani svetili še s petrolejkami, medtem ko vodovoda ni v nobenem kraju. Idejni načrt za vodovod imajo, začetek gradnje pa je bil že dvakrat prestavljen. Krajanje so nejevoljni, kajti skozi vas gre vsak dan 18 avtobusnih prog, kapnice pa so zaradi tolikšnega prometa polne prahu in nesnage.

Ker ni asfalta vse do Birčne vasi. oz. do Šmihela pri Novem mestu, se pozimi dogaja tudi to,

da ob nenadno zapadlem snegu avtobus zvečer ne vozi, tako morajo zaposleni iz zadnje izmene ob 22. uri peš domov.

Ko so pred kratkim na širšem sestanku vodstva krajevne

Vez ne bo nikdar prekinjena

V Dolenjskih Toplicah so današnji in medvojni pionirji priredili skupno proslavo s podelitvijo priznanj

9. novembra je bila v telovadnici osnovne šole v Dol. Toplicah zanimiva prireditve, ki sta jo organizirala Sekcija medvojnih pionirjev „Mali partizani“ in pa Pionirski odred I. brigade VDV iz Toplic. Ob 60-letnici ustanovitve KPJ, SKOJ in sindikatov je zbranim govoril domačin Jože Bučar, imeli so lep kulturni program, obenem pa so podelili priznanje za najboljše spise ob letu jubilejev partije in sindikatov.

Na tem snidenju, ki je v Toplicah že tradicionalno, so sprejeli tudi listino o ohranjanju in negovanju revolucionarnih tradicij in zgodovine NOV. Toplički pionirji so bili tudi doslej pri tem delu izredno delavni. Med drugim stalno vabijo medse borce prvega bataljona VDV brigade ter člane sekcije medvojnih pionirjev, ki so se udeležili tudi tokratne proslave.

Novomeška kronika

CVETLIČARNA 2 PREMALO ZNANA — V novi občinski stavbi na Novem trgu so že pred dnevom mrtvih odprli lično cvetličarno, ki je dobila tudi napis nad vrati, vendar kupci lokal še premalo poznajo in ga ne obiskujejo, medtem ko je na Glavnem trgu v doslej edini mestni cvetličarni vedno naval. Založenost pa je na Novem trgu gotovo boljša, ker ničesar ne zmanjka. Obe cvetličarni spadata v isto podjetje.

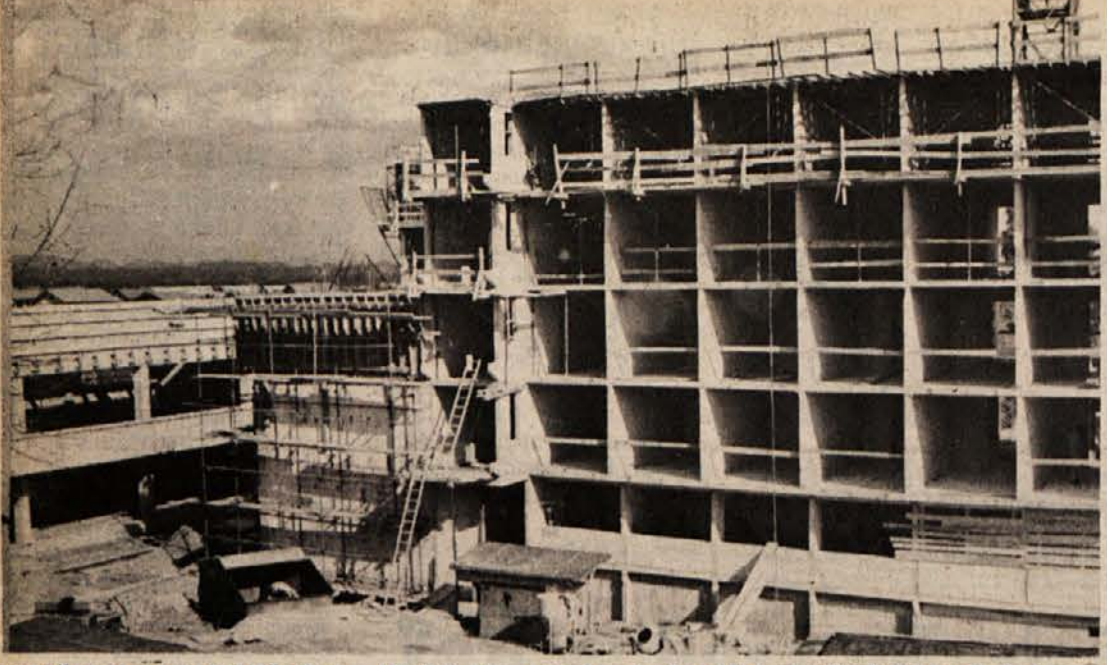
BODICE SO POMAGALE — Večkratna kritika izvajalcev modernizacije Cankarjeve ulice je končno le malo zalegla, kajti pred dnevi so pripeljali stroje in del cestne že asfaltirali v splošno veselje in zadovoljstvo krajanov, ki na ta znameniti dogodek čakajo več kot leto dni.

BO, ZA ZDAJ ŠE NI — Potrošniki v novomeških trgovinah zamenjajo kavo, ki je baje na poti, ampak do naših trgovin pretekli teden še ni prišla. Pač pa je bilo nekajkrat v posameznih trgovinah dobiti pralne praške. Kdor je imel srečo, da je bil slučajno zraven, je lahko kupil, kajti v manj kot dveh urah so povsod pošiljke razprodali.

PLODEN TEDEN — V novomeški porodnišnici so minul teden rodile: Jožefa Šepetave iz Ulice v Brezov log 48 — Mitja; Viktorija

Ena gospa je rekla, da bi kda novomeške prometne miličnik rada videla tudi na javnem dirkališču v Ulici talcev, najrajš kar navsezgodaj zjutraj, ko s številnim avtomobilistom tak neznanstvo mudi.

DIJAŠKI DOM IN KNJIŽNICA – Dijaki šolskega centra se bodo selili vanj prihodnje leto. Pod njegovo streho bo tudi prostor za občinsko matično knjižnico. Gradbinci se za sedaj še niso poslovlili od zgradbe, vendar računajo, da bodo letos končali svoje delo in prepustili zgradbo kooperantom oz. obrtnikom, ki bodo postorili, kar še manjka. (Foto: Jožica Tepcy)

Po prevetritvi bolj živahno

Sindikalna politična šola tudi v Brežicah – Za sindikat že dolgo ni več „vsak dober“

V sindikatih so doslej marsikatero dolžnosti obšli ali pa jo odpravili mimogrede bodisi zaradi kadrovske zadrege, bodisi zaradi premajhne zavzetosti. Na napake so pokazali že v javni razpravi o demokraciji odnosov in krepitvi kolektivnega dela ter odgovornosti, še bolj pa prihajajo te stvari na plan v predvolilnem prebujanju sindikalnih vrst.

V brežiški občini so na primer že sklenili organizirati sindikalno politično šolo, da bi čimprej zamašili vrzeli, ki nastajajo zaradi pomanjkljive družbenopolitične in družbenoekonomske razglednosti članstva. V vseh delovnih organizacijah

bodo ustanovili osnovne organizacije sindikata in sindikalne skupine, če imajo za to možnost. Zaostri bodo odnos do odgovornosti in namesto rahlih niti, ki so se do zdaj večkrat pretrgale, okrepijo povezavo osnovnih organizacij z občinskim svetom Zveze sindikatov z močnejšimi vezmi. Bolj kot kdaj prej naj bi se uveljavilo prepričanje, da za sindikat ni vsak dober, da ta organizacija nujno potrebuje prizadevne aktiviste z znanjem in izkušnjami pa tudi z voljo do dela.

Do zdaj so bile osnovne organizacije preveč odtrgane od delegacij. To se je močno poznalo v zboru združenega dela in v samoupravnih interesnih skupnostih. Sindikat bi s svojimi pobudami lahko dosegel večji interes delegatov za probleme, o katerih so razpravljali skupščinski zbori. V prihodnje želijo tudi osnovne organizacije Zveze sindikatov v delovnih kolektivih prejemati delegatska

PRI SLOVINU POSLEJ TRI ORGANIZACIJE ZK

Samoupravni organiziranosti pri Slovinu naj bi se v prihodnje prilagodila tudi Zveza komunistov in si s tem zagotovila neposrednejši stik s problemi posameznih temeljnih organizacij. Komisija za organiziranost in razvoj ZK pri občinski konferenci ZK v Brežicah je zato predlagala ustanovitev treh osnovnih organizacij: OO ZK v tozdu „Vinarstvo“ v Brežicah, OO ZK v TOK „Vinogradništvo“ na Bizeljskem in OO ZK v delovni skupnosti skupnih služb DO „Bizeljsko-Brežice“.

NA CESTAH VELIKO PREVEČ NEVARNIH PROMETNIH PASTI

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ugotavlja, da v brežiški občini ni dovolj poskrbljeno za varnost na cestah. Zmanjšujejo jo črne točke, na nekaterih križiščih, pomanjkljiva signalizacija, neurejena avtobusna postajališča, na moderniziranih cestah pa zoženi odseki ob mostičkih, nedokončane bankine in nezavarovani zavoji v stminah. Tudi na novem asfaltu presenečajo voznike globoki jarki, ki jih puščajo za seboj razni investitorji, ko prekopavajo ceste zaradi napeljevanja vodovodnega, kanalizacijskega ali električnega omrežja. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu nadalje ugotavlja, da je v sredstev za vzdrževanje in konstrukcijo cest premajhen lež namenjen za opremo cest z trezno cestnoprometno signalizacijo. Tako imenovanih „mih točk“ je v občini čedalje č. Na srečo bosta dve ajnevejši kmalu odpravljene. Na Čatežu pri Budiču so pravkar postavili semafor, v kratkem pa bo na vrsti tudi semaforizacija križišča v Trmju.

Novo v Brežicah

ALI RES NI VEČ VZORNH VOZNIKOV? – V brežiški občini je imel razpis za podelitev plakete „Vzorni voznik“ malo odmeva. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ga je posredoval delavskim svetom, krejvnim skupnostim, družbenim organizacijam in društvom, pa je dobil komaj 21 predlogov. Med 8000 vozniki jih gotovo več zasluži priznanje, ki ga vsako leto podeljuje republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Tudi prejšnja leta ni bilo veliko odzivov, saj je doslej prejelo plaketo komaj 19 voznikov.

izdelovanje izdelkov po meri in zahtevah naročnikov. Proizvodni obrtniki bodo lahko zaposlili po sedem delavcev le, če so pogodbeno vezani na organizacijo združenega dela in če ne uporabljajo visoko produkcijskih strojev.

ČIMVEČ MESA PRIREDITI DOMA – Da bi bili pri preskrbi občanov z mesom in mlekomo čim manj odvisni od drugih, bodo v brežiški občini ponovno spodbudili svinjerejo in govedorejo. Pri tem ne računajo le na potrebe občine, ampak tudi na tržne presežke.

KRVODAJALCI SO SE SPET IZKAZALI – V jesenski akciji je darovalo kri 496 občanov. Spomladi jih je bilo 336/skupaj torej 832. Še vedno ni doseženo število tisoč, zato naj bi prihodnje leto pomagali pridobivati nove darovalce družbenopolitične organizacije in posamezniki povsod tam, kjer doslej ni bilo čutiti njihovega vpliva.

gradiva in se o njih posvetovati z delegacijami.

Predvolilna zagnanost v brežiški občini precej obeta, čeprav je še vedno nekaj organizacij, ki niti niso „utegnile“ organizirati javne razprave o demokratizaciji v sindikatih, čeprav je bil rok zanjo podaljšan.

J. TEPPEY

POMOČ ZA ODPRAVO ŠKODE PO POPLAVAH

Iz sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v Sloveniji je brežiška občina pred kratkim prejela 3.415.000 dinarjev pomoči. S tem zneskom bo poskušala odpraviti škodo, ki so jo letos povzročile poplave na cestah, na stanovanjskih objektih in v kmetijstvu. Izvršni svet občinske skupščine je pomoč razporedil takole: 565 tisočakov naj bi porabili za sanacijo občinskih in krajevnih cest, 1 milijon dinarjev za popravilo stanovanjskih hiš, 250 tisoč dinarjev za regres pri jesenski setvi in 1,6 milijona dinarjev za osuševanje zemljišč ob Sromljici.

Novoletna solidarnost naj ne bo pozabljena!

Najmlajšim veselo novoletno praznovanje

V delovnih organizacijah so te dni dobili pismo občinske Zveze prijateljev mladine s priporočilom za sodelovanje pri novoletni obdaritvi otrok. Za organizacije združenega dela, ki so, pred dvema letoma podpisale samoupravni sporazum, to ni nič novega. Gre samo za to, da tudi letos izpolnijo dano zagotovilo. Po določilih sporazuma znaša njihov prispevek 80 dinarjev za zaposlenega. Vsota se medtem ni povečala. Enak znesek naj prispevajo za svoje delavce tudi obrtniki. Do sedaj so se prav nekateri izmed njih izredno dobro izkazali.

Da bi Zveza prijateljev mladine vnaprej vedela, koliko denarja se bo nabralo, naj bi vsak podpisnik vnaprej sporočil število zaposlenih in hkrati pripisal, kakšno vsoto bo prispeval. Solidarnost je bila lani v brežiški občini precej večja kot leto dni prej, saj so le redki obdarjali otroke svojih delavcev mimo priporočil družbenopolitičnih organizacij. Tako pri novoletnem obdarovanju ni več tolikšnih razlik, kot jih je bilo opaziti prejšnje čase. Zakaj neki naj bi bili zastavljeni podeželjski otroci iz krajev, kjer je zelo malo zaposlenih, ali pa otroci delavcev iz kolektivov, ki jih pestijo izgube?

Dom bo zbirališče krajanov

Na Senovem nestrpno čakajo na prvo srečanje pod streho Doma Štirinajste divizije

Gradnja družbenega doma na Senovem gre h koncu. 22. julija je minilo natanko dve leti, odkar je general Miha Butara vzdal za temeljni kamen. Otvoritev doma bo 29. novembra. Z njo bodo počastili praznik republike in polstoletni jubilej senovske osnovne šole.

Dom bo nosil ime slavne Štirinajste divizije, ki je 6. januarja 1944 krenila na svoj legendarni pohod iz Bele Krajine skozi Žumberak in Hrvaško Zagorje na Štajersko. Novi senovski družbeni dom bo poleg središče kulturnega, športnega, družbenega in družabnega življenja v krajevni skupnosti. Veljal bo več kot 40 milijonov, tolikšno vsoto pa so Senovčani lahko zbrali le s solidarnostjo. Krajanji plačujejo samoprisevek. Izglasovali so ga na dveh

referendumih, vsakič za dve leti. Investicijo so izdatno podprle interesne skupnosti za kulturo, telesno kulturo in izobraževanje, republiška kulturna skupnost ter komunalni sklad občine Krško.

Dom ima 2912 m² koristne površine. Športna dvorana je grajena za vsa tekmovalna in lahka sprejme na tribunah 450 gledalcev. Dolga je 45 m in široka 30 m. Z osnovno šolo je povezana s podzemskim hodnikom. Dopoldne bo namenjena šolski telovadbi, popoldne rekreaciji krajanov.

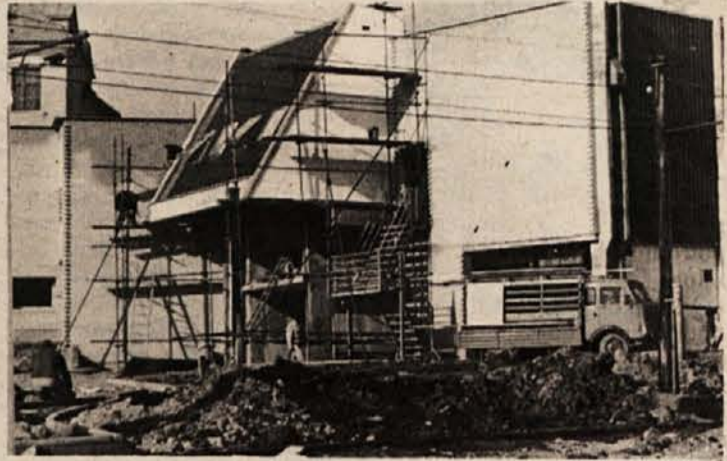
Kulturna dvorana ima 306 sedežev. Zraven sodo še oder in vsi pomožni prostori. V njej bodo kino predstave, gledališke, glasbene in druge prireditve. Staro kino dvorano bodo preuredili v knjižnico in čitalnico. V njej bodo tudi učilnice za glasbeni pouk in vadbeni prostor za domačo pihalno godbo.

Pod kulturno dvorano je mladinski klub, ki je ob enem večnamenski prostor. Delavsko kulturno društvo Senovo bo prvo gostovalo na novem odru. Upriporilo bo Cankarjeve Hlape. V športni in kulturni dvorani se bodo vrstile prireditve ves december, da bi dom takoj na začetku zaživel, kot si domačini ves čas želijo.

J. TEPPEY

SKORAJ TISOČ ZAŠČITENIH KMETIJ?

V krški občini se začena javna razprava o osnutku odloka za določitev zaščitnih kmetij. Doslej jih je bilo evidentiranih 971 v šestnajstih krajevnih skupnostih. Zanje bo obveljal poseben predpis o dedovanju. S tem bodo zajezili nadaljnje drobljenje zemljišč in kmetije bodo ostale zaokrožene. Po ekonomskih, splošnih družbenih in prostorskih merilih so bile izbrane predvsem večje kmetije, ki imajo v ravnini nad pet hektarov obdelovalne zemlje, v hribovitih predelih pa več kot osem.

DOM ŠTIRINAJSTE NA SENOVEM – Izvajalci mrzlično dokončujejo še zadnja dela, da bo novi družbeni dom za praznik republike lahko sprejel pod streho ves mladi in starejši rod prebivalcev pod Bohorjem, pa tudi goste iz drugih krajev, ki bodo v njem proslavili letošni 29. november. (Foto: Jožica Tepcy)

Uspešna zemljiška skupnost

Posnemanja vredne akcije krške zemljiške skupnosti

Skokovit razvoj krške občine ima kljub občasnim nevšeč-

nostim vendarle ugoden vpliv na prakso tamkajšnje zemljiške skupnosti. Ta ima zdaj tudi več denarja; od nekdanjih pičlih 30.000 din je narasel na 1,5 milijona dinarjev. Bolj kot materialna osnova pomembne dejanske izkušnje in načrti ter drugi dokumenti za komasacije, melioracije, ki jih marsikje že uresničuje.

Seveda niti tej kmetijski skupnosti ne manjka težav.

Spet smo pri že večkrat omenjenih gramoznicah, ki nameravajo lepo Krško polje spremeniti v pusto površino. So pota in načini, s pomočjo katerih je mogoče priti do sprejemljivih rešitev. Priprava nedavnega republiškega povelja zemljiških skupnosti v Krškem je po svoje tudi priznanje za opravljeni trud, ki ji ga še vedno marsikdo ne priznava.

A. Ž.

Vredni junaške dediščine

Novo življenje pod obronki Bohorja

V dejavnost kulturnih in športnih društev na Senovem bo vnesel Dom Štirinajste divizije še več poleta in načrtov. Zlasti Partizanu in Svobodi bodo so dobo opremljeni prostori omogočili pomnožitev in pomladitev z novimi člani. Kulturno in telesnokulturno življenje pod obronki Bohorja bo lahko dobilo nove razsežnosti, saj bo več kot 1400 zaposlenih, skoraj 500 šolarjev in cicibanov, množica upokojencev in drugih koristno izpolnilo svoj prosti čas in tako oplemenitilo svoj vsakdanjik. Če doslej zelo živahen življenjski utrip kraja z revolucionarnimi tradicijami bo postal še živahnejši.

30. novembra bo na novem sodobnem odru doma prva gledališka predstava, premiera Cankarjevih Hlapcev. Delo so nastudirali člani domačega kulturnega društva, ki že več kot trideset let širi gledališko kulturo v tem kraju.

V novi dvorani bodo poleg tudi kino predstave. Gledalci si bodo v decembru lahko ogledali slovenski film Krč in se ob tej priložnosti srečali z njegovimi ustvarjalci, med drugimi tudi s scenaristom Željkom Kozincem, domačinom iz Brestanice, ki je obiskal nižjo gimnazijo na Senovem.

V avli Doma Štirinajste bodo občasne razstave. Prva je napovedana za otvoritev 29. novembra. To bo razstava dokumentarnih fotografij, na katerih je član kulturne skupine XIV. divizije Jože Petek ovekovečil njeno trnovo pot. Divizija je v noči od 9. na 10. februar napadla senovski rudnik in temeljito poškodovala njegove naprave. V spomin na njen pohod in posebej na to akcijo so ji Senovčani postavili trajen spomenik – družbeni dom, ki nosi njeno ime.

NIKO KEŠE

OKVIRI ZA NOVI PRORAČUN

Naslednje ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine v Krškem so sklicane za ponedeljek, 16. novembra. Skupno vprašanje delegatov in odgovornanje je na dnevnem redu 12 točk. Delegacije ta čas med drugim obravnavajo poročilo o tričetrletnih gibanjih splošne porabe. Prihodki so višji od lani za 53 odst., saj so znašali že nad 50 milijonov dinarjev. Hkrati s to razpravo bodo delegati določili že okvire za sestavo novega proračuna za prihodnje leto.

IZ KRŠKEGA DVA DELEGATA

Na prvi konferenci Zveze sindikatov Slovenije bosta sodelovala dva delegata iz krške občine: Dragica Stanič in Ciril Lileg. Izvoljena sta bila na predzadnji seji občinskega sveta ZS. Tov. Staničeva je delavka v Labodu in podpredsednica občinskega sveta ZS, tov. Lileg pa je član delovnega kolektiva tovarne „Djuro Salaj“, kjer je tudi predsednik konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov.

KRŠKE NOVICE

ZNOVA INFORMACIJE – „Diagonale“ so naslov glasila krškega Solskega centra, katerega prva številka je izšla pred dnevi. V njej so objavili, da bodo Diagonale v petem letu izhajanja poskušale na svojih straneh tudi kritično, z več plači spregovoriti o nekaterih vprašanih, „ki oblikujejo življenje, sredi katerega dijaki živijo“.

POGOSTI GOSTJE – Udeleženci že enajstega srečanja slovenskih pionirjev dopisnikov niso bili edini gostje, ki so se ob koncu tedna mudili v krški občini. V soboto je obiskal še uredniški odbor revije „Obveščanje in odločanje“, si ogledal jedrsko elektrarno, koštanjeviško „Forma vivo“ in še to in ono.

ZAHTEVAJO DOPISNIŠTVO – To je najbrž najbolj pomembna pripomba, izrečena v razpravi o programu naše televizije za prihodnje leto. Posavska pokrajina bi si z obilico pomembnih dogodkov in uspešnih prizadevanj za večjo razvitost zaslužila večjo „prisotnost“ v informativnih programih TV. To naj bi, tudi po mnenju razpravljavcev v

krški občini, dosegli z regijskim dopisništvom, ki so mu pri materialni opremlitvi pripravljeno sami finančno pomagati!

MLADI V SRBIJO – Še en obisk smo minuli teden zabeležili v res dolgi vrsti, ki so se letos zvrstili med pobratena občina Bajina Bašta in Krško. Tokrat je v Srbijo odpotovala delegacija občinske konference socialistične mladine, ki ji bodo seveda njihovi pobratini obisk slej ko prej vrnil.

POZNO IN KMALU! – Čas do finalnega svetovnega tekmovanja v speedwayu za pare, ki bo prihodnje leto na Stadionu Matije Gubca v Krškem, je dolg in kratek hkrati. Slednje velja za člane številnih komisij, ki so jih že imenovali v okviru širšega organizacijskega odbora. Ker bo to prva tovrstna speedway prireditev v Jugoslaviji, bodo morali seveda krški organizatorji ohraniti sloves, ki ga imamo kot organizatorji velikih športnih prireditev v naši državi, zato ne bodo prav ničesar prepustili naključju.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

MOST OPOZARJA — Jesen, če ne že kar zima opozarja. Strugi Save in Mirne sta bili v ponedeljek polni. Če bi šlo le še malo više, bi spet postal zanimiv za obvoz most čez Mirno v Dolenjem Boštanju. Lani je prišel prav most v Zapužah, ker se tisti pri žagi podira. Žal je sedaj samo še slabši. Kot v posmeh so ob njem zmetani lepi trami, ki pa nočejo sami okrepiti trhlega veterana. Bodo še eno zimo prezimili brez haska? (Foto: Železnik)

Trgovina osamljena v mrzlici

Potrošniški svet bi lahko mnogo pomagal ob zadnji nakupovalni mrzlici — Trgovsko podjetje dolgo zdržalo naval na pralne praške, kavo in še kaj

Sevniška trgovina je ob zadnjem kroničnem pomankanju pralnega praška, kave in še česa naravnost vzorno brzdala naval potrošnikov, da ne rečemo raje mrzličnih nakupovalcev pretiranih zalog.

Vsekakor razlogov dovolj, da smo se napotili k vodji skladišča prehrane pri Dobrini, Trgovskem podjetju, Sevnica, trdi, da bi imeli dovolj pralnega praška, če bi bilo povpraševanje kupcev normalno. „Naši poslovodje na podlagi običajne prodaje ugovinjajo, da bi naše zaloge morale popolnoma zadostovati še za malo večje potrebe. Ko pa je nastala vsesplošna nakupovalna mrzlica, so kajpak izpraznili tudi naša skladišča. Podobno je bilo s kavo, čeprav nam je lani v še hujši krizi sploh ni zmanjkalo“, pripoveduje.

Olja je dovolj

Ce bi pametno kupovali, bi bilo lahko vsega zadosti

Karel Žlender, vodja skladišča prehrane pri Dobrini, Trgovskem podjetju, Sevnica, trdi, da bi imeli dovolj pralnega praška, če bi bilo povpraševanje kupcev normalno. „Naši poslovodje na podlagi običajne prodaje ugovinjajo, da bi naše zaloge morale popolnoma zadostovati še za malo večje potrebe. Ko pa je nastala vsesplošna nakupovalna mrzlica, so kajpak izpraznili tudi naša skladišča. Podobno je bilo s kavo, čeprav nam je lani v še hujši krizi sploh ni zmanjkalo“, pripoveduje.

Sedanja kriza je dokazala še nekaj več. Veliki centri in skladišča so medvedja usluga dobrih preskrbi, če ni poskrbljeno za redno dostavo in distribucijo. Tako se oljane občasno dušijo v zalozah, v nekaterih središčih pa je olja pričelo zmanjkovati. „Sreča, da smo imeli na zalogi doma toliko olja, da smo naval vzdržali“, se nasmeje tovariš Žlender.

Seveda ni ostal miren niti ob tem na videz urejenem problemu. Dogovarjati so se pričeli z obljambami o prenosu njihovih zaloz v skladišča.

Navsezadnje ima tolikšna potrošniška mrzlica v sebi tudi nekaj dobrega: vedno znova in znova govorimo o nujnih družinskih zalozah. Sedaj smo, resda malo, na vrat na nos, prišli do nekaterih takih zaloz v gospodinjstvih.

SEVNIŠKI PABERKI

OPREMA NA OGLED — Za konec tedna so v trgovini na sevniškem Glavnem trgu dobro izkoristili razstavni prostor v prehodu za prikaz snučarske opreme. Zima je pred duri, to pa je skrajni čas za nakup.

NAJLEPŠE ROŽE — Na kratko smo že poročali o predavanju in predvajanju filma o lepotah Sevnice. Za to je poskrbelo Turistično društvo. Za primer, predvsem pa spodbudo drugim, so proglasili tudi najlepše urejeno okolico hiše. Med meniji je bila v prvi vrsti omenjena žena predsednika sevniškega Turističnega društva Dragica Kočvar. Priznanje je lahko v čast vsej ulici, ki je, filmi to izkazujejo, lahko za vzor. Teško je navesti vse, vsekakor

SEVNIŠKI VESTNIK

ENOTNI V AKCIJO

Konec tega leta se izteče samoprispevek za posodobljanje cest v vseh treh krajevnih skupnostih: Mirenske doline: Krmelju, Šentjanžu in Trzišču. Glavna prometnica je asfaltirana, torej se je odreknanje občanov in delovnih ljudi te doline bogato obrestovalo. V teku je akcija za podaljšanje samopriskovka. Opazno je, da je družbenopolitična aktivnost za ta lepi cilj precej bolj zagnana v Šentjanžu in Trzišču.

VOZNIK KONČAL POD TRAKTORJEM

Franc Sintič z Brega pri Leskovcu je v soboto peljal traktor s pripetim vozom, polnim drv, proti Ravnem pri Velikem Trnu. Med vožnjo po klancu navzdol je sopotnik Franc Zupančič voz zavrl, pri tem pa je začelo traktor zanašati. Vozilo se je prekučilo in pokopalo pod seboj voznika. Sintiča so poškodovanega odpeljali na zdravljenje.

skačejo od samopostrežbe do samopostrežbe.“

Tako torej prizadevni vodja skladišča! Pravimo, da naš samoupravni politični sistem sega do sleheme celice našega življenja. Sistem pa ustvarjajo ljudje. Žal so na izpitu s pralnim praškom in kavo padli tudi proizvajalci in distributerji, ki že ves čas veliko obetajo, samo dohodkovno se ne povežejo.

Kratek stik pa je nastal tudi v krajevni samoupravi, kjer bi moral biti zadnji blažilnik potrošniške mrzlice. Če bi se namreč potrošniški svet v povezavi s hišnimi sveti in uličnimi odbori SZDL akcije lotil družno s trgovci, bi vsaj prašek pravično razdelili.

A. Ž.

Sveti prinašajo rešitve

Komite in delegati družbenopolitičnega zbora občinske skupščine o aktualnih nalogah političnega sistema

Skupna seja komiteja občinske konference ZK in delegatov družbenopolitičnega zbora občinske skupščine minuli četrtek bo lahko dobra osnova za povsem določeno uresničevanje sklepov nedavne 5. seje CK ZKS.

Uvodne misli sekretarja komiteja ZK Franca Pipana in predsedujočega Jožeta Bogoviča so številnim razpravljalcem ponudile dobre iztočnice za učinkovito razpravo. Pozornost zaslužijo misli tistih razpravljalcev, ki so se zavzemali za ustanovitev tako imenovanih družbenih svetov tudi v sevniški občini. Ti namreč še vedno ne delujejo. Izkušnje sosedov so nad pričakovanji. V Krškem na primer so ustanovili svete tudi že pri upravnih organih.

Novi predsednik občinske konference SZDL Jože Bavec se je zavzel za ustanovitev tudi

občasnih svetov. Navedel je težave v Jugotranju, posebne pozornosti pa je vredna tudi akcija za gradnjo savske verige pretočnih hidrocentral.

Dejstvo, da v sevniški občini družbenih svetov še ni, torej ne velja jemati dramatično. Ker jih marsikje že imajo, lahko od njih poberejo dobre izkušnje in stvari zastavijo brez običajnih porodnih težav. Konec koncev je mnogo napotil o vlogi in delu družbenih svetov dala 5. seja CK ZKS.

A. ŽELEZNIK

JE OBSERVATORIJ VIKEND?

Uspehi sevniškega ARK Vega so nesporni. Doslej so bili uspešni prireditelji dveh shodov strokovnjakov iz vse države. Najprizadenejši člani kluba pomenijo nekaj celo že v evropskem merilu. V klubu se je izoblikovalo tudi trdno jedro mladih, ki se zanimajo za astronomijo. Stvari so že tako daleč, da bi lahko v doglednem času pripeljali na Lisco zavidijski teleskop in še precej drage opreme.

Žal ne morejo najti dobrih štirih kvadratnih metrov, kjer bi bila na tej gori idealna točka za astronomska opazovanja. Je takšna opazovalnica res nekaj takega kot, denimo, vikend, ki resnično ne sodi na vrh hriba?

BLANCA: DOVOLJ VODE

Na Blanci posej z vodovodom izpod Pokleka ni več težav. Stanje je bilo boljše že pred zadnjim deževjem. Ne manjka karajanov, ki trdijo, da je bil to jesen hud porabnik vode sevniški Kmetijski kombinat, ki ima tod svoje sadovnjake. V kraju je bilo precej sezonskih delavcev. Kakorkoli že je, najbolj razveselljivo je, da voda sedaj je.

Večji obseg del, kot kažejo računi

Skoraj popolna udeležba delegatov na zadnji seji družbenopolitičnega zbora

Na seji izvršnega odbora Samoupravne komunalne interesne skupnosti trebanjske občine, ki je bila 7. novembra, so obravnavali poročilo o izvajanju del in finančni realizaciji od januarja do septembra, osnutek programa del za naslednje leto in analizo izvajanja del v obdobju 1976 do 1980.

Izvršni odbor je sprejel gradivo s pripombo, da bo treba za

nadaljnjo obravnavo gradiva še dopolniti. Med drugim bo treba v njem še posebej poudariti, da je dejanski obseg del, ki so jih opravili do septembra, kolikor poročilo obsega, precej večji, kot pa je finančna realizacija.

Težišče del, pri katerih je sodelovala Samoupravna komunalna interesna skupnost, je bilo prav gotovo pri gradnji vodovodov, pri čemer je treba na prvem mestu omeniti gradnjo zajetja v Šentpavlu, potem pa cevovoda od tam, preko Medvedjeka, Velike Loke do Trebnjega. Hkrati so bila letos začeta dela pri gradnji čistilne naprave na Medvedjeku in rezervoarja v Trebnjem. Vsa ta dela in gradnja cevovoda proti Preski, Zagorici, Dobravi, Lokvam in Škovcu so vredna 17 milijonov dinarjev. Veliko dela je bilo opravljenega tudi na cestah po krajevnih skupnostih. Ta dela so opravljeni v krajevnih skupnostih Sela-Šumberk, Svetinje, Trebnje, Mira, Mokronog, Šentlovrenc, Veliki Gaber in Trebelno. Dela so opravili že na več kot 25 kilometrih, medtem ko dela v krajevni skupnosti Mirna še potekajo. Pri tem je treba poudariti, da je bila v najbolj nerazvitih krajevnih skupnostih komunalna skupnost investitor v celoti, v malo bolj razvitih pa je prispevala od dveh tretjin do polovice in tretjine.

Poseben poudarek je dajala komunalna skupnost prav delom v nerazvitih krajevnih skupnostih, še posebej v Suhi krajini. O tem je pripravila tudi posebno poročilo. Tako je bilo v gradnjo vodovodov v Suhi krajini vloženi skoraj pet milijonov dinarjev, s čimer je bilo

postavljenih preko dvajset kilometrov cevovodov. Seveda nameravajo v komunalni skupnosti nadaljevati s takim ritmom vlaganj v Suho krajino, zato ima že zdaj v načrtu gradnjo vodovoda Gornje Selce - Krušni vrh pa v Luži in Svetinjah, nadaljevati namerava gradnjo vodovoda v Šahovcu, pripravlja pa že dokumentacijo za gradnjo vodovoda v Selih - Šumberku.

Tudi na področju cest je bilo precej narejenega. Tako so popravila in modernizacije skoraj v celoti opravili v krajevni skupnosti Sela - Šumberk, dela na cestah v krajevni skupnosti Svetinje pa se bodo ali so se že začela.

V „TRIMU“ BO GOVORIL DOLANC

V soboto, 24. novembra, bodo v trebanjskem „Trimu“ v počastitev dneva republike slavnostno predali namenu nove proizvodne prostore, proizvodne linije in industrijski tir. Na slavnosti, ki bo ob 11. uri dopoldne, bo govoril Stane Dolanc, član predsedstva CK ZKJ.

ENOTE CZ SE USPOSABLJAJO

Občinski štab civilne zaščite v Trebnjem pripravlja več tečajev za svoje potrebe. Tako bodo v kratkem organizirali pouk za RBK enote, pripravljajo seminar za poveljnike štabov civilne zaščite v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah. V kratkem pa bodo pripravili tudi dva tečaja prve pomoči v Trebnjem in v Veliki Loki.

REFERENDUM JE USPEL

Bojazen, da bi bil referendum za uvedbo krajevnega prispevka v trebanjski krajevni skupnosti neuspešen, je bila kar upravičena. Kljub visoki udeležbi na referendumu, ki se je gibal okoli 90 odstotkov, se je „za“ odločilo le 59,75 glasovalcev. Seveda so k takemu rezultatu nekaj prispevale težave z vodo; prav nekaj dni pred referendumom v Trebnjem zaradi prekinitve električne energije ni bilo vode; nekaj pa je bilo krivo tudi počasno delo izvajalcev, na primer v Starem trgu, kjer je bil odstotek tudi nizek. Kljub vsemu je referendum le uspel, tako da v trebanjski krajevni skupnosti lahko kmalu pričakujemo še več novih del. Kako hitro pa bodo opravljena ta dela, je odvisno od izvajalcev in seveda od tega, kdaj bo moč dobiti kredite.

RAZPRAVE O SAMOPRISPEVKU

Številnim krajevnim skupnostim, ki so že pripravljene ali pa se še pripravljajo na uvedbo samopriskovka, se je pridružila še Velika Loka. Skupščina krajevnih skupnosti je na eni izmed zadnjih sej že sprejela program del, ki bo zdaj šel na razpravo po vaških odbori SZDL. Predvidevajo, da bo referendum sredi decembra.

MLADI V ROK SO DELAVNI

Občinski odbor Rdečega križa v Trebnjem pripravlja za naslednji teden sestanek z mentorji, ki po šolah skrbijo za delo z mladimi člani te organizacije. Na sestanku se bodo pogovorili o dosedanjem delu mladih članov - mimogrede naj bo povedano, da so zadovoljni z njim - hkrati pa bodo sprejeli delovni program za naslednje leto.

MIRENSKA ŠOLA SE ŠIRI — Šolarjev je vsako leto več, zato ni čudno, da so šole vsak dan bolj tesne. Hkrati s številom šolarjev namreč rastejo tudi zahteve po bolj sodobnem pouku. In mirenska osnovna šola ga bo potem že lahko imela, ko bo pridobila kar precej novih učilnic, kabinetov in drugih prostorov.

TREBANJSKE NOVICE

J. S.

Zakaj so umaknili predlog?

Skoraj popolna udeležba delegatov na zadnji seji družbenopolitičnega zbora

Na ločenih sejah vseh treh zborov občinske skupščine Trebnje, ki so bile pretekli četrtek in petek, so delegati obravnavali smernice za pripravo plana 1981-1985, plan gradenj v šolstvu iz sredstev samoprispevka in predlog za spremembo namembnosti sredstev za zmanjšanje posledic suše.

Že takoj na začetku seje družbenopolitičnega zbora, s katerega tudi poročamo, je predsednik tega zbora ugotovil, da je na seji precej več delegatov kot običajno. Kaže, da so opozorila družbenopolitičnih organizacij vendarle zalegla. Dole se je namreč vse prepogosto

dogajalo, da so bile seje vseh treh zborov komaj sklepčne, bile pa so kljub temu veliko bolj zasedene kot v SIS.

Načelnik oddelka za gospodarstvo v trebanjski občini Nace Dežman, ki je poročal o delu komisije za sprejem smernic družbenega plana občine Trebnje za naslednje srednjeročno obdobje, je povedal, da na smernice ni bilo bistvenih pripomb. Tako so v končno besedilo vnesli le nekaj manjših popravkov. Prav tako so delegati skoraj brez razprave sprejeli poročilo o dosedanjem poteku gradenj v šolstvu, kjer so bila uporabljena sredstva iz samopri-

spevka. Delegati so bili v zvezi s tem seznanjeni, da bo gradnja telovadnice pri trebanjski osnovni šoli odpadla, če ne bodo zagotovljeni krediti

Republiške izobraževalne in telesnokulturne skupnosti. Eden izmed delegatov pa je pripomnil, da gradnje telovadnice ne bi smeli ukiniti, marveč bi morali namesto nje ukiniti gradnjo pomožnih prostorov, kot so garaže ipd.

Občinska skupščina Trebnje je letos dodelila skupnosti za pospeševanje kmetijstva 300.000 dinarjev. Ker niso bila porabljena vsa sredstva, jih bodo zdaj porabili za regresiranje zavarovanja živine.

Pred koncem seje je eden izmed delegatov zastavil vprašanje, zakaj je bil z dnevnega reda zbora združenega dela umaknjen predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje Samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva. Odgovorili so mu, da sporazum ni bil povsem dobro pripravljen, saj bo treba vanj vnesti še naketere popravke, prav tako pa v njem ni dobro utemeljeno, zakaj naj bi bila porabljena sredstva. Kljub temu da se je delegat strinjal z obrazložitvijo, pa je ob podpori drugih delegatov dodal, da je treba vprašanje tega sporazuma čimprej rešiti, da ne bo prepozno.

Proti malomarnosti

Na zadnji seji družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Trebnje je eden izmed delegatov opozoril na katastrofalno slabo delo cestarjev na odseku ceste med Mimo in Slovensko vasjo. Tam so položili nov asfaltni sloj, v katerem so se že po nekaj dneh pojavile velike luknje, tako da je cesta zdaj še slabša, kot je bila prej. Zraven tega pa je nevarna, saj so cestarji na njej in ob njej pustili svoje stroje in prometno signalizacijo, ki resno ovira promet. Opozorilo je pritrjalo precej delegatov tega zbora, saj so skoraj vsi že občutili malomarno delo cestarjev na svoji koži oziroma na svojih avtomobilih. Na koncu so delegati sprejeli sklep, da se bodo z vprašanjem, zakaj cestarji tako slabo opravljajo svoje delo, obrnili na Cestno podjetje.

Ko bodo cestarji odgovarjali na ta vprašanja delegatov, bodo verjetno spet opozarjali na veliko zaposlenost, navedli bodo vrsto objektivnih težav, čes da so krive za tako delo. Še najbolj verjetno pa je, da bodo tiho in ne bodo dali nobenega odgovora. In to se nikakor ne bi smelo zgoditi!

Prav res je, da cestarji svoje delo opravljajo vse bolj počasi, vse bolj površno. Produktivnost, organizacija dela, učvrstitev prizadevanja pa gredo mimo njih. Tako ne more iti naprej. Cestarji so ravno tako del naše družbe, nje ravno tako zadeva sedanj položaj gospodarstva, tudi oni bi si morali prizadevati za stabilizacijo, tako da bodo povečali produktivnost, da bodo povečali hitrost opravljanja svojih del. Zlasti pa bi morali odpraviti vsakršno malomarnost. Ta napaka in druge, ki smo jih našli poprej, praznijo naše žepce, blokirajo prizadevanja za učvrstitev našega gospodarstva. Zakaj ni je večje napake, kot je malomarnost pri delu, ki ima za posledico dvakratno opravljanje istega dela, podaljšanje roka izdelave, in kar je najhujše, izredno podražitev del. Te pa si ne morejo privoščiti ne cestarji ne naročniki njihovih del. Zato je skrajni čas, da tak način dela obravnava tudi pri cestarjih: poslovodni organi, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije.

Če ponovimo: ne gre za dramatisiranje, ne gre za valjenje krivde na cestarje, gre preprosto za to, da se je teh cestarskih napak nabralo le preveč.

J. SIMČIČ

OSTANKI PA NISO PRESENEČENJE

Kar malo vroče je postalo občanu, ko ga je gost iz tujine takoj ob prihodu s strahom vprašal, kdaj pričakujemo agresijo in ali se bo lahko še vrnil v Nemčijo. Razlog tujčevega strahu je bil kmalu pojasnjen in na srečo neutemeljen. Človek je namreč takoj ob prihodu opazil, da v naselju visi na javnih mestih precej obvestil in letakov z borbenimi gesli in pozivi na pripravljenost, seveda še iz časa uspešno končane vaje „NNNP“. Upajmo, da bodo občani do začetka turistične sezone vse te letake odstranili, saj je mogoče, da bo iscer že tako pičli turistični dinar še skromnejši.

Izobraževanje za delegate

Zaradi vrste težav, do katerih prihaja v trebanjski občini pri delu delegacij - o tem smo že večkrat pisali - se vsi dejavniki še kako zavedajo pomena izobraževanja delegatov. Zato se bo tudi letos začelo decembra zanje družbenopolitično izobraževanje, ki naj bi trajalo tja do marca. Pri določanju rokov, ko naj bi izobraževanje potekalo, morajo tako pobudniki izobraževanja kot izvajalci računati na sestavo prebivalstva. Še precej jih ima namreč poleg rednega dela v združenem delu še kos zemlje, tako da se ne morejo udeleževati tečajev v času kmetijskih del.

Alenka Knez, predsednica koordinacijskega odbora za družbenopolitično izobraževanje pri predsedstvu občinske konference SZDL, je na prvo mesto postavila analizo delovanja delegacij. Gradivo za analizo pa bodo prispevali vsi, ki so obiskovali delegacije po krajevnih skupnostih in v delovnih organizacijah. Prva dejstva so že ugotovljena. Mimo pogoste nesklepčnosti posameznih skupščin je v delegatskih odnosih trebanjske občine še vedno opaziti, da so gradiva preobširna in nerazumljiva, družbenopolitične organizacije slabo sodelujejo z delegacijami, razprave često potekajo v ozkem krogu delegatov.

V prvem delu delegatskega izobraževanja bodo pripravili za vodje delegacij predavanja in razprave o delovanju delegatske sistema v trebanjski občini, temelje družbenoekonomskih odnosov, metode obravnavanja gradiv za delegatske skupščine in drugo. V drugem delu pa bodo za delegate vseh delegacij pripravili predavanja o temeljnih delegatskega in skupščinske sistema, o sestavi skupščin in delegacij. Veliko pa pričakujejo tudi od obravnavanja gradiv, na katerih naj bi povsem določeno pokazali, kako se gradivo v čim krajšem času in na čim bolj razumljiv način tudi prouči. Izvajalec tega izobraževanja bo trebanjski Center za izobraževanje in kulturo, medtem ko bo nosilec občinska konferenca SZDL.

MALČKI NA SNEGU - Čeprav je bilo zunaj presneto mrzlo, so bili malčki mokronoškega otroškega vrtca zelo veseli, ko so se lahko kepali in skupaj s tovarišico vzgojiteljico igrali na snegu. Pa tudi sicer je v tem vrtcu bolj kot v drugih podobnih ustanovah trebanjske občine. Tem malčkom za zdaj še ne manjka prostora.

O PRESKRBI NA TREBANJSKEM

Na ponedeljkovi seji izvršnega sveta občinske skupščine Trebnje so med drugim obravnavali tudi preskrbo v trebanjski občini. O tam, kako bodo rešili vprašanje boljše preskrbljenosti trga z mesom, mlečnimi proizvodi, sadjem in zelenjavo, bomo poročali v eni izmed naslednjih števil.

Prvi po uspehu in izgubi

Trebanjsko gospodarstvo je povečalo prihodek za 42 odstotkov - Precej je narasla tudi produktivnost

Med štirimi občinami, v katerih novomeška služba družbenega knjigovodstva spremlja dosežke gospodarstva, je trebanjska na prvem mestu v dveh med seboj izključujočih se kategorijah: vodi tako v porastu prihodka kot izgube, kjer se naprej prednjači GP Tehnika, TOZD Industrija gradbene keramike z Račjega sela.

Podrobnejši vpogled v podatke, ki jih je ta služba pripravila za najnujnejše potrebe, medtem ko bo podrobnejša analiza pripravljena konec tega meseca, nam pove, da je trebanjsko gospodarstvo spet napredovalo. Primerjava letošnjih devetmesečnih proizvodnih dosežkov z lanskimi nam pokaže, da se je prihodek povečal za 42 odstotkov, vendar so se povečala tudi porabljenega sredstva, tako da je dohodek narasel za 41 odstotkov. Ostali podatki o gospodarjenju kažejo, da je približno enako rasel tudi dohodek na delavca, in sicer za trideset odstotkov. Trebanjske delovne organizacije pa so se pri delitvi dohodka v glavnem držale dogovorjenih meril, tako da so se prispevki za skupno porabo zmanjšali, znatno pa so se okrepila sredstva za amortizacijo, za razširitev materialne osnove dela in za rezerve. Tako je mogoče reči, da se je akumulacijska in reprodukcijska sposobnost gospodarstva povečala.

HITER UKREP

Nepričakovano veselo so se zabavali mimoidoči, ki so pred kratkim gledali zavestno kršnje cestnoprometnih predpisov. Cestni delavci so namreč po novi trebanjski cesti zarisali sredinsko črto. Ker je na izvozu na Pavlinov hrib niso prekinili, so se motorizirani prebivalci Pavlinovega hriba v strahu ozirali okrog, preden so jo prevozili, nekateri pa so obračali 200 m naprej. Na srečo je hitra intervencija prizadetih pripomogla k prekinjeni črti in lažji vesti.

Še bolj nazorno kot rast prihodka kaže na uspešnost dohodek na delavca, ki je narasel za trideset odstotkov, medtem ko sta se gospodarstvenost in donosnost poslabšali. Žal se negativnim kazalcem gospodarskih rezultatov ponovno pridružuje nelikvidnost, saj so se letos neplačani prihodki v primerjavi z lani povečali za 105 odstotkov. Tudi to je seveda vplivalo na rezultate gospodarjenja, saj bi bil sicer prihodek nekaj večji.

V trebanjski občini trenutno izkazujejo izgubo Kmetijsko gospodarstvo Slovenska vas in Industrija gradbene keramike. Čeprav so v Račjem selu sprejeli sanacijski program, kaže, da jim ga ni uspelo kdove kako uspešno izvesti, saj so v zadnjem trimesečju spet počeli izgubo, čeprav za manj kot v prvem polletju.

J. S.

»Dolenjski list« v vsako družino

TEŽAVE Z INDUPLATI

Poročali smo že o težkih pogojih dela, ki jih imajo v mokronoškem obratu Induplatija. Že tedaj so bile objavljenе številne izboljšave, s katerimi naj bi delo olajšali, vendar vse do danes ni bilo nič narejenega. Ker pa se je zdaj nabralo le preveč problemov (med temi slabi prostori, dejstvo da v tem obratu nimajo tople malice, da zelo slabo obravnavajo periodične obračune, odlaganje s preselitvijo v nove proizvodne prostore itd. itn.), se je občinski sindikalni svet odločil o tem pripraviti problemsko konferenco. Priprave nanjo že tečejo, kdaj bo, pa še ni znano.

Vedo, zakaj združitev?

Ta mesec se izteka eno leto priprav za združitev trebanjskih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Tako je že skoraj vse pripravljeno za referendum o združitvi, ki bo konec tega meseca. Zato delavci teh ustanov zdaj razpravljajo le še o bodočih samoupravnih temeljih, na katerih bo slonela njihova združitev. Na zborih delovnih ljudi, ki so jih že skoraj povsod opravili, namreč obravnavajo osnutek samoupravnega sporazuma. Kako gledajo delavci na združitev, smo povprašali na osnovni šoli v Mokronogu.

Lučka Dreža, predsednica zbora delovnih ljudi na osnovni šoli v Mokronogu, je povedala, da so mnega o združitvi za zdaj še različna. Tako kot pred vsako novo stvarjo imajo tudi to pot delavci nekatere pomisleke. Predvsem se jim zdi, da pridobitve niso dovolj jasno nakazane. Toda prav gotovo bodo na zboru te pomisleke razjasnili. „Seveda je uspeh združitve odvisen tudi od nas samih. Od naše zrelosti, od naše pripravljenosti za delo v novi organizaciji, ki po zamisli nedvomno je kvalitativni napredek v šolstvu.“ Drežova je dodala, da učitelji še največ pričakujejo od aktivov, ki bi se morali po združitvi še ojačiti. Prav tako bi se moralo okrepiti

sodelovanje med šolami, zlasti kadar se te znajdejo v kadrovskih in podobnih težavah. Prav na tem področju namreč v trebanjski občini niso sodelovali tako, kot bi bilo potrebno.

Zdenka Kožamej - 9A2

Zdenka Kožamej, predsednica osnovne organizacije sindikata na mokronoški osemletki, je povedala, da bo največja pridobitev, ki jo bo prinesla združitev, ojačenje strokovnih služb, katerih pomanjkanje je zdaj najbolj čutili. Seveda bi morali poskrbeti, da strokovne službe ne bi delovale preveč na kabinetni način. Prav tako bi se morali zaradi združitve okrepiti, na primer stanovanjski skladi ipd. Kljub vrsti skupnih zadev pa se ne bi smelo kakorkoli zmanjšati samostojnosti bodočih toz dov. To pomeni, da bi morale biti vse dose-

danje pravice samostojnega odločanja še naprej neokrnjene.

IZ KRAJA V KRAJ

SONCE JE ZDRAVILO - Novembarski sneg, ki nas je tako obilno zasil, ni povzročil pretiranega veselja smučarjem, ker je bil premoker in kratke življenjske dobe, še manj pa je bil seveda všeč cestarjem in komunalnim službam. Le-te je celo tako zelo presenetilo, da se niso niti utegnile prebuditi iz poletnega spanja. Tako je zdaj marsikatera cesta ostala zatrpna s snegom, še bolj pa so v tem smislu trpeli pločniki, katerih se niso usmili niti stanovalci niti komunalci.

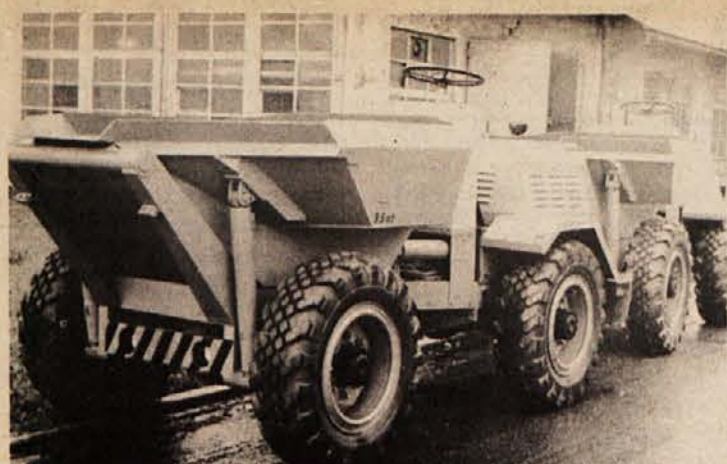
SLEPI SIGNAL - Na železniškem prehodu v Puščavi so železničarji že postavili signalne naprave za varnejše prečkanje proge. Vendar ta naprava še ne pomežikne, ko se približuje vlak, ker ji je nekdo „oči“ prekril s kartonom. Morda so tako zaščitili stekla pred zmrzovanjem, pa bodo spregledala šele ob spomladanski odjugi.

BOLJŠA UDELEŽBA DELEGATOV - Na zadnjem zasedanju družbenopolitičnega zbora občinske

skupščine Trebnje je bila udeležba delegatov veliko boljša kot na predzadnji seji. Zdj pa se nekateri sprašujejo, kaj je vzrok za tako stanje. Ali je to „grožnja“ Jožeta Tomažina, predsednika tega zbora, ki je obljubil, da bo o slabi udeležbi na seji izpeljal posebno razpravo, ali pa je krivo sedanje slabo vreme, pa se delegatom dobro zdi, da se lahko v sejni sobi pogrejejo.

ZMANJKALO JE SVETILK - Pomanjkanje energije je spodbudilo Trebanjce, da so začeli zanj iskati vsa mogoča nadomestila. Tako naj bi električno svetlobo nadomestila stara dobra petrolejka. Pa ljudi, ki so bolj gibljive sorte, pa pridejo v poštev svetilke enake vrste, vendar primerne tudi za prenašanje, pravijo pa jim tudi vetrne svetilke. In teh je v Trebnjem zmanjkalo. Pa ne, da so jih kupili trebanjski gostilniški mački, ki se bodo s pomočjo teh svetilk lažje prebili do svojih domov, ko nas bo udarila poleg vseh energetskih kriz še redukcija električne energije?

TREBANJSKE NOVICE

Premog z izgubo

Prvi podatki o 9-mesečnem poslovanju gospodarstva v črnomaljski občini kažejo dokaj ugodne rezultate. Celotni dohodek se je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečal za 35 odstotkov, dohodek pa kar za 45 odst. Zaskrbljujoče pa je, da se izguba v kanižarskem rudniku povečuje. Rudnik je tudi edina delovna organizacija v občini, ki je v tem času poslovala z izgubo. Ta znaša okoli 9,5 milijona dinarjev. Poleg znanih težav, ki se vlečejo že ves čas, odkar je rudnik zalila voda, je glavni vzrok za izgubo dejstvo, da je cena premoga za široko potrošnjo občutno nižja kot cena tistega premoga, ki gre za termoelektrane. Vendar to ne prizadene enako vseh premogovnikov, saj nekateri večino premoga prodajo za energetiko.

Najvišje priznanje prvorojenki

Plakete občine za občinski praznik Beti, gasilski zvezi in OŠ Janeza Marentiča – Velik prispevek Beti pri razvoju občine od agrarne do srednje razvite

Na petkovi seji so vsi zbori občinske skupščine Metlika na predlog OK SZDL soglasno sprejeli sklep o podelitvi letošnjih plaket občine Metlika. To najvišje občinsko priznanje bodo za občinski praznik prejeli: delovna organizacija „Beti“, občinska gasilska zveza ter osnovna šola Janeza Marentiča iz Podzemlja.

Čeprav je od ustanovitve „Beti“ minilo komaj 23 let, je to najstarejše podjetje v občini in hkrati začetnik industrijskega razvoja v tem delu Bele krajine. To hkrati dovolj jasno govori, na kakšni stopnji razvoja je bila predtem metliška občina. „Beti“ so ustanovili 1956, da bi zaposlili ljudi, ki do takrat niso imeli možnosti, da bi si vsakdanji kos kruha pridobili v kakšnem drugem podjetju blizu doma, in so se zato precej izseljevali v druge kraje domovine, kot tudi v tujino.

Danes ima v „Beti“ oziroma njenih osmih tozdih delo 1.750 delavcev, in to ne samo prebivalcev metliške občine ali Bele krajine, marveč tudi lepo število prebivalcev sosednjih hrvaških krajev, kar gotovo precej prispeva h krepitvi bratstva in enotnosti, ki ima pri ljudeh z obeh strani Kolpe že lepo tradicijo.

„Beti“ se danes s svojim bruto proizvodom 1,1 milijarde

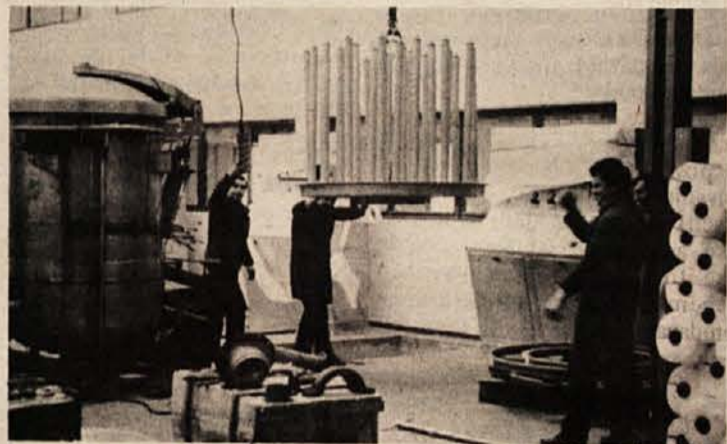
dinarjev uvršča med 50 največjih delovnih organizacij v Sloveniji; prav ta delovna organizacija pa ima tudi veliko zaslug, da se je metliška občina iz izrazito agrarne in zaostale povzpela med srednje industrijsko razvite. Nova tovarna za proizvodnjo sintetičnih vlaken v tozdu Kodranka, ki jo bodo prav tako slovesno odprli za občinski praznik, bo z 200 zaposlenimi ustvarila 350 milijonov dinarjev realizacije na leto. Tako bo ta doslej največja naložba v občini – veljala je 280 milijonov dinarjev – krepko prispevala k preusmeritvi metliškega gospodarstva iz delovne v kapitalno intenzivno proizvodnjo.

Občinska gasilska zveza uspešno deluje od ustanovitve leta 1965 in združuje danes 18 gasilskih društev iz vseh krajevnih skupnosti ter tri industrijska društva, v katerih deluje več kot 800 članov. Veliko pozornosti posvečajo izobraževanju,

zelo dobro pa sodelujejo s pobratenimi sosednjimi hrvaškimi gasilskimi zvezami, še posebej z Ozljem. V letošnjem letu je zveza sodelovala v pripravi in izvedbi številnih uspešnih prireditev, med katerimi sta bili tudi proslava 110-letnice ustanovitve gasilskega društva Metlika in 10-letnice slovenskega gasilskega muzeja. Njena zasluga je, da so v Metliki med prvimi v Sloveniji ustanovili SIS za varstvo pred požarom.

Podzemeljska osnovna šola, v kateri je 169 učencev, se že sedaj lahko pohvali z zelo dobrim učnim uspehom, kljub temu da deluje v zelo slabih razmerah; zgledna je tudi povezava šole s krajem in širšo okolico, šola pa je pobratena s šolo za miličnike kadete iz Tacna. Od 1973 je pokroviteljstvo nad podzemeljsko šolo prevzela ljubljanska Jugotehnika, ki to dolžnost opravlja zelo skrbno. Šoli se obeta lepša prihodnost, saj se bodo učenci v kratkem preselili v novo šolsko poslopje.

A. B.

ZADNJA DELA – V enem od obratov nove Betine Kodranke so prejšnji teden delavci opravljali še zadnja dela pri montaži sodobnih strojev, poskusna proizvodnja pa uspešno poteka že več mesecev.

Slovesnosti za praznik

Slovesnosti za letošnji občinski praznik se bodo začele v soboto, 24. novembra, ko bo ob 15. uri zbor članov metliške kmetijske zadruge v prostorih Vinske kleti ob otvoritvi servisne delavnice za kmetijsko mehanizacijo, skladišča in nove vinarne opreme.

V nedeljo bo ob 9. uri na partizanskem letališču na Otoku tekmovalje letalskih modelarjev Dolenjske, uro za tem pa bo v prenovljenem metliškem kulturnem domu slavnostna akademija. Popoldne ob 14.30 bodo v Radovičih na prostoru, kjer je stala hiša znanega belokranjskega revolucionarja in predvojnega komunističnega Kopiniča, odkrili spominsko ploščo.

Na dan praznika, v ponedeljek ob 10-uri, bo otvoritev nove tovarne IMV na Suhorju, kjer bo zatem slavnostna seja delegatov občinske skupščine in vodstev družbenopolitičnih organizacij. Otvoritev tega pomembnega objekta bo tudi osrednja prireditev za praznik krajevnih skupnosti Suhor, ki ga slavi na isti dan kot občina.

V torek, 27. novembra, bo na Ostrižu slovesen začetek del za posodobitev ceste Radovica – Sošice, za kar so v okviru razvoja spominskega območja Žumberak–Gorjanci združile sredstva občine Jastrebarsko, Ozalj in Metlika.

Slovesnosti bodo zaključili v sredo z otvoritvijo novega prizidka in obnovljenega dela metliškega doma počitka.

V okviru praznovanja občinskega praznika bodo slovesno odprli tudi novo Betino Kodranko, vendar datum otvoritve še ni določen.

SPREHOD PO METLIKI

PRED NASTOPOM LEPE LJUPKE IN še lepšega Ivica so nekateri posamezniki izražali strah, češ da bo prišlo do izgredov in da bo morda kdo od navdušencev poškodoval lepo kulturno dvorano. Pa ni bilo tako. Gledalstvo je bilo nad petjem sicer navdušeno, nihče pa se ni valjal po tleh ali si pulil las, nihče ni grebel z nohti po steni in nihče ni rezal s pipcem oblaženih stolov. Je pa priletelo dvakrat s stropa nekaj ometa, česar pa ni povzročila publika, ampak slabo opravljeno delo.

svadilo vse leto. Najbrž ne za tjavendan.

25. NOVEMBRA bo v kulturnem domu akademija, posvečena občinskemu prazniku in dnevu republike. Na odru se bodo pojavili domači izvajalci iz osnove šole in iz mladinskega kluba. Nergači sicer pravijo, da bi bilo pametneje povabiti koga v goste, treznejši pa so prepričani, da bo stvar uspela tudi z domačini. Slednji imajo gotovo prav, saj je treba dati priložnost za nastopanje tudi domačinom, ki

CE SMO ŽE PRI KULTURNEM DOMU, ne smemo pozabiti na polaganje asfalta okoli stavbe. Ljudem ne bo teba več mesiti blata ob slabem vremenu, ker bo okolica doma oblita s črno maso. Nekaj od tega pa bo imelo tudi igrišče na Pungartu, povečalo se bo za nekaj kvadratnih metrov asfaltirane površine, kar tudi niso mačje solze. Vse se lahko naredi, če se le hoče.

KLJUB PRIHAJAJOČEMU PRAZNIKU, ne smemo pozabiti na polaganje asfalta okoli stavbe. Ljudem ne bo teba več mesiti blata ob slabem vremenu, ker bo okolica doma oblita s črno maso. Nekaj od tega pa bo imelo tudi igrišče na Pungartu, povečalo se bo za nekaj kvadratnih metrov asfaltirane površine, kar tudi niso mačje solze. Vse se lahko naredi, če se le hoče.

metliški tednik

Odločil bo etiopski minister

Beltov tozd Mehanska obdelava zaključil 9-mesečno poslovanje brez izgube – Letošnji izvoz v Etiopijo odločen za uspeh sanacijskega programa

Eden od dveh „izgubarjev“ v črnomaljski občini po polletnem obračunu je bil tudi Beltov tozd Mehanska obdelava. Izguba je takrat znašala 1,81 milijona dinarjev. Da je bila takratna sorazmerno velika izguba bolj posledica drugih vzrokov, na katere delavci tega tozda niso mogli vplivati, kot pa slabega dela ali gospodarjenja, pove tudi podatek, da so se izgube iznebili že po treh mesecih in so 9-mesečno poslovanje uspešno zaključili.

Ravno takrat so v tozdu Mehanska obdelava, v katerem je zaposlenih 250 delavcev, sestavili 25 visečih odrov po licenci švedskega proizvajalca. Malo se je zataknilo pri soglasju inštituta ljubljanske strojne fakultete, ki je raziskoval varnost reduktorjev za te izdelke, tako da visečih odrov niso mogli do polletnega obračuna predati kupcem. Vrednost teh 25 odrov pa je znašala 8,17 milijona dinarjev. Vse stroške so morali kriti sami, od tu tudi izguba. Kmalu zatem so dobili soglasje inštituta. Za naslednjih 25 visečih odrov pa reduktorje izdelujejo sami in bodo za prodajo zopet potrebovali soglasje.

Belt je že kakih deset let edini jugoslovanski izdelovalec takih odrov, ki jih uporabljajo gradbeniki pri velikih stavbah za izdelovanje in ometavanje pročelij, čiščenje oken itd. Prej so jih izdelovali po lastni konstrukciji, ki pa je sčasoma zastarela, zato so se odločili za nakup švedske licence. Jugoslo-

vanski trg potrebuje okoli 100 takih visečih odrov na leto. Za te izdelke se zanimajo tudi na Češkem in Poljskem, verjetno pa bi jih lahko prodajali tudi na zahodni trg, vendar jim licenčni partner tega ne dovoli. Vse kaže, da bo zaradi naših predpisov že prihodnje leto potrebno pogodbo spremeniti, kajti naši predpisi ne dovoljujejo kratenja izvoza.

Za tozd Mehanska obdelava so v Beltu izdelali tudi interni sanacijski program, po katerem naj bi ta tozd ob koncu leta imel 1,5 milijona čistega dohodka. Žal pa se tudi tu malo zatika, saj program temelji tudi na izvozu 60 posebnih strojev za odvoz malte in betona na gradbiščih v Etiopijo, za kar so že sklenili pogodbo; 20 teh

strojev bi morali izvoziti še letos, ostale prihodnje leto. Vendar se je na etiopskem ministrstvu malo zataknilo in so sporočili, naj bi vseh 60 strojev izročili prihodnje leto. To pa poruši Beltov plan, saj teh 20 dumperjev, kot se stroji imenujejo, pomeni 6,92 milijona dinarjev. Na domačem tržišču pa jih je sedaj ob koncu leta in gradbene sezone tudi težko plasirati. Zato je nevarnost, da bo tozd Mehanska obdelava konec leta spet zabredel v (kratkotrajno) izgubo.

A. BARTELJ

Šola v bloku

Le nov samoprispevek lahko reši šole težavnega plozaja

Osnovno šolstvo v črnomaljski občini nasploh ni na zavidljivi ravni. Pri tem seveda ni vprašljiva njegova strokovna plat, marveč je tu govor o materialnem, oziroma točneje, prostorskem problemu. To še posebno močno občutijo predvsem tri šole: v Črnomlju, Dragatušu in Semiču. Tako na primer v Dragatušu nimajo ne telovadnice ne kuhinje, zaradi premajhnega števila učilnic morajo imeti dvoizmenski pouk. V Semiču, kjer je edina popolna celodnevna osnovna šola v Beli krajini, šolski oddelki gostujejo v stanovanjskem bloku in se ubadajo še s številnimi drugimi problemi, zaradi katerih ta šola ne more delovati tako, kot bi celodnevna šola morala. V vseh teh šolah se bo stanje še poslabšalo, če bo novi zakon zmanjšal število otrok v posameznem oddelku od sedanjih 36 na 32.

O vsem tem so na zadnji seji skupščine opozarjali predstavniki izobraževalne skupnosti, Zavoda za šolstvo in delegati krajevnih skupnosti.

Že sedaj pa je jasno, da vsega potrebnega denarja za rešitev teh težav ne bo moč zagotoviti. Zato so na družbenopolitičnem zboru predlagali, da bi začeli akcijo za izvedbo referenduma za nov samoprispevek. Samoprispevek za šolstvo in otroško varstvo se namreč izteče poleti prihodnje leto, drugi, za program javnih del, pa konec 1982. Če bi hoteli obdržati tak razpored samoprispevka, bi morali vsaki dve leti pripravljati nov referendum, zato so predlagali, da bi ta samoprispevek združili in oblikovali enoten program. Seveda je potrebno prej temeljito proučiti vse potrebe in izdelati trden program, ki bo temeljil na resničnih potrebah.

Gotovo je to bolj smotno, saj z več sredstvi laže najemaš kredite in konec koncev laže izvajaš zastavljeni program.

A. B.

IS V KANIŽARICI

Današnja seja črnomaljskega izvršnega sveta bo v glavnem potekala v luči prvih rezultatov gospodarjenja v devetih mesecih. Seja bo v Kanižarici, v prostorih rudnika, katerega poslovanje so namenili posebno točko dnevnega reda, saj je rudnik edina delovna organizacija v občini, ki je devetmesečno poslovanje zaključila z izgubo. Beseda bo tekla še o osebnih dohodkih v občini v letošnjem prvem polletju, in to z vidika upoštevanja družbenega dogovora o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov v Sloveniji.

RAZVOJ NAŠEGA SISTEMA

Na včerajšnji seji OK ZKS Črnomelj so največ pozornosti posvetili političnemu sistemu in vlogi Zveze komunistov pri nadaljnji izgradnji političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Obravnavali so še pripombe aktivna komunistov neposrednih proizvajalcev ter poslovanje gospodarstva v občini v devetih mesecih. Potrdili so tudi ustanovitev dveh novih osnovnih organizacij Zveze komunistov, in sicer v tozdu Gorenje in v občinskem štabu teritorialne obrambe.

ČRNOMALJSKI DROBIR

ZANIMANJE ZA LIKOVNO UMETNOST – Za razstavo mladega slikarja Ivica Belančiča, ki je pred kratkim v avli črnomaljskega doma kulture razstavil 37 svojih del, v glavnem akvarelov, je bilo med občani precej zanimanja. Ne samo da si je veliko ljudi ogledalo razstavljenih dela, marveč so deset del posamezniki tudi odkupili, cena akvarelov pa je bila 2.000 do 2.500 dinarjev. – V začetku prihodnjega tedna bo prav tam odprta razstava železnih plastik kiparja Ljuba Zidarja.

CESTA ŠE BURI LJUDI – Obnavljanje glavne črnomaljske ceste povzroča med ljudmi še vedno precej hude krvi. Kljub kritiki in obljubam izvajalcev na zadnji seji zbo-

rov občinske skupščine se dela nikakor ne premaknejo, še več, kmalu po tem so se celo povsem ustavila. Prometne zagate so zlasti ob koncih vedno huje, ljudje gazijo po vedno debelejšem in bolj mastnem blatu, v nedeljo pa je za nameček še kombi zdrsnil v jarek.

CENTER ZAMUJA – Dosti boljše ni tudi okoli novega centra srednjih šol, ki bi moral biti po zadnjih zagotovilih odprt konec tega tedna, pa okolica še vedno daje videz velikega gradbišča. Čeprav so otvoritev že večkrat prestavili, nič ne kaže, da se bodo srednje šole preselile v novo stavbo pred koncem leta. Če pa do takrat ne bo center nared, ostane še prihodnji občinski praznik...

Črnomaljski poročevalec

NOVE ŠIVILJE - V začetku novembra je bil v Kočevju zaključni začetni šiviljski tečaj (na fotografiji), ki ga organizira Delavska univerza, te dni pa poteka še novi začetni tečaj. Nadaljevalnega bodo organizirali prihodnjo pomlad. (Foto: Primc)

20 let Delavske univerze Kočevje

Vzgojila je veliko strokovnjakov za pisarniške poklice, kvalificiranih delavcev in tudi političnih delavcev - Tečajji za opravljanje raznih del v gospodarstvu, družini in službi

Na svečani seji zbora delavcev Delavske univerze Jože Šeško 9. novembra, ki je bila posvečena 20-letnici te izobraževalne ustanove, je o prehojeni poti govoril njen direktor Janez Hering, v kulturnem delu svečanosti so nastopili dijaki gimnazije, učenci glasbene šole in nonet „Vitra“.

Delavska univerza je organizirala predavanja, seminarje in šole za področje gospodarstva in politike, za člane samoupravnih in upravnih organov, za neposredne proizvajalce (pridobivanje polkvalifikacij in kvalifikacij) in strokovne tečaje (šiviljske, administrativne, gospodinjске itd.), tečaje tujih jezikov in večerne šole pa tudi javna predavanja iz raznih področij

NAGRADE OB 20-LETNICI - Na nedavni proslavi ob svojem jubileju je DU Kočevje podelila sedanjim in bivšim svojim članom kolektivna ter zunanji sodelavcem 10 srebrnih plaket in 7 priznanj. Srebrno plaketo je dobil tudi prof. Herman Kotar (desni), upokojeni direktor gimnazije. (Foto: Primc)

oz. dejavnosti. V zadnjem obdobju DU izobražuje tudi za potrebe SLO in civilne zaščite.

Od leta 1959 do 1970 je DU delovala samostojno, nato pa je združevala 3 OZD, in sicer oddelek za izobraževanje odraslih, center poklicnih šol in invalidske delavnice. Že leta 1973 pa so ugotovili, da taka organizacija ni primerna, in so se razdelili na te tri samostojne delovne organizacije.

Z uvajanjem usmerjenega izobraževanja se bo delo na področju šol pri DU vse bolj krčilo. Vedno več pozornosti pa bo deležno politično izobraževanje, izobraževanje za potre-

be SLO in CZ, pa tudi praktično izobraževanje na strokovnem področju. J. P.

NAGRAJENCI DU

Ob 20-letnici DU Jože Šeško so prejeli srebrne plakete Herman Kotar, Srečko Kovačič, Anton Gregorič, Peter Šobar, Jože Novak, Miha Majerle, Dora Majerle, Vukoje Mrdaković, Mihael Petrovič in Danilo Škulj. Priznanja so dobili Danica Andeselič, Feliks Vidmar, Janez Mušič, Mirko Levstik, Rudi Orel, Sonja Poje in Ljudmila Grižina. Že prej, na proslavi 20-letnice DU Slovenije v Trbovljah, pa je prejela zlato plaketo Marija Žagar, ki dela pri DU Jože Šeško že vseh 20 let.

Veliko sklenjenega, a malo uresničenega

Sklepi od občinske ravni do KS in OZD razvedenijo

Občinski komite in konferenca ZK sprejemata sklope in stališča, vendar je komite premalo ugotavljal, kako jih komunisti v svojih delovnih sredinah v KS, OZD in drugod uresničujejo. Uresničevanje šepa prav tam, kjer ne bi smelo. Načelno reševanje zadev je premalo, treba je delati v praksi. To je

nekaj misli iz razprave Mihe Briškega na zadnji seji občinskega komiteja ZK Kočevje, ko so razpravljali o poročilu o delu komiteja v zadnjem obdobju.

Tudi ostali člani komiteja so ugotavljali, da delo in reševanje zadev v krajevnih skupnostih šepa. Navedli so tudi nekaj primerov iz KS Kočevje. V bodoče bo treba okrečiti odgovornost članov komiteja in konference za delo v svoji sredini.

Spregovorili so tudi o gospodarjenju, osebnih dohodkih, inflaciji. Zadnja poročila kažejo, da marsikje, predvsem pa v delovnih skupnostih skupnih služb in SIS, dele osebnih dohodkov nad načrtovanimi in dogovorjenimi merili. Na prekoračitve in „grešne kozle“ kažemo preveč v delovnih organizacijah, premalo pa v „nadgradnji“. Pogosto najodgovornejši molče o pretiranem naraščanju osebnih dohodkov drugod, da jih z izgovorom „saj to počno tudi drugod“, dvignejo še sami v svojih službah.

Razprava je bila razmeroma živahna, slabosti povedane, rešitve pa le delno nakazane. Razpravljali so še o drugih aktualnih zadevah in o pripravi na sejo konference, ki pa je bila medtem že izvedena in o kateri bomo poročali prihodnjič. J. P.

STRELCI ZA DAN REPUBLIKE

V počastitev dneva republike bo občinska strelska zveza Kočevje v sodelovanju s strelsko družino Tekstilana organizirala v soboto, 24. novembra, ob 8. uri tekmovalno streljanje z vojaško puško. Tekmovanje bo na kočevskem stelišču, streljali pa bodo na 100 m.

Krajši mandat, hitrejša menjava

Pozdravili možnost, da se bo dalo hitreje zamenjati nedelavne in preobremenjene - Kolektivna odgovornost ni neodgovornost - Hočejo privlačen televizijski program

V ribniški občini so se člani SZDL na svojih krajevnih konferencah skoraj v vsem strinjali z gradivom za volilno konferenco RK SZDL Slovenije. Menili so, da je prav, da bodo poslej letne programske konference, saj bo tako dana možnost, da bodo nedelavne predsednike in druge člane vodstva prej zamenjali, medtem ko so doslej v glavnem čakali, da jim je potekel mandat.

Soglašali so tudi s tem, da bo mandat v krajevnih, občinskih in republiških vodstvih enak.

Kljub temu pa so se ponekod le vpraševali, če bodo imeli toliko sposobnih ljudi, da bodo lahko na vsaki dve leti izvolili novo predsedstvo. Pojasnjeno jim je bilo, da bodo lahko v opravičljivih primerih to načelo nekoliko spremenili.

Ponekod si niso znali prav razlagati kolektivne odgovornosti. Menili so, da zdaj ne bo nihče odgovoren. Odgovor na to je bil, da bo zdaj celota sprejemala odločitve, zato bo tudi celota odgovorna, hkrati pa bo odgovoren vsak posameznik v tej celoti.

V ribniški občini so na območju ljubljanske regije dobili gradivo za to razpravo s precejšnjo zamudo, zato so se razprave po krajevnih organizacijah SZDL začele z zamudo, vendar so bile povsod končane do 12. novembra.

Na konferencah so razpravljali še o gradivu za Dom Ivana Cankarja v Ljubljani in se s predlogi strinjali. Več pripomb pa so imeli h gradivu o programu RTV. Najprej so izrazili bojazen, da to gradivo

pomeni, da je blizu zvišanje naročnine. Največ pripomb so imeli na „nedeljsko popoldne“ televizije, za katero so menili,

POTRGANA NAPELJAVA - na območju občine Ribnica je sneg naredil veliko škodo na električni in telefonski napeljavi, ki še dolgo ne bo popolnoma odpravljena. Na fotografiji: nagnjen drog in potrgane žice pri Gorici vasi. (Foto: Primc)

Za zanesljive korake

Kovinarji bodo združili znanje, moči in denar za tak hitrejši napredek, ki bo koristil vsem

Kovinska industrija ustvarja v primerjavi z vso industrijo v ribniški občini kar polovico dohodka. Njen delež dohodka v celotnem gospodarstvu ribniške občine pa znaša skoraj 40 odstotkov.

V okviru ribniške kovinske industrije je najuspešnejši RIKO (ki ima 3 tozde); v to panogo pa sodijo še ITPP ter tozod Donita Medvode v Sodražici in tozod Žičnica Ljubljana v Ribnici. Vse te OZD zaposlujejo skupno 914 ljudi. V okviru občinskega gospodarstva dosega kovinska industrija nadpovprečne rezultate.

Kljub temu menijo, da bi lahko dosegali še boljše rezultate, če bi svoje moči in prizadevanja združili. Pri tem ne gre za združevanje teh OZD, ampak za njihovo tesnejše sodelovanje na raznih področjih, ki bi morda v daljši bodočnosti - če bodo kolektivni videli v tem korist - pripeljalo tudi do združevanja.

O vsem tem so razpravljali tudi na zadnji seji občinskega izvršnega sveta 13. novembra, udeležili pa so se je direktorji vseh štirih OZD. Ob tej priložnosti so ugotovili, da kovinska industrija znotraj občine lahko tesneje sodeluje predvsem na področju skupnega načrtovanja razvoja, pri investiranju (tudi z združevanjem sredstev), pri načrtovanju, izobraževanju in štipendiranju kadrov, pri izvozu in uvozu, pri premoščanju raznih trenutnih težav itd. Riko in Žičnica bi lahko tesneje sodelovala na področju proizvodnje investicijske opreme. Donit in pletilnica ITPP pa pri proizvodnji in predelavi žičnih tkanin in

pletenin. Razmišljajo tudi o skupni orodjarni.

Oblikovali so še posebno delovno skupino predstavnikov vseh teh OZD in izvršnega sveta občine, ki bo začrtal nadaljnjo pot sodelovanja te industrije znotraj občine. Ko bodo obdelovali posamezna področja, pa bodo v razprave in priprave predlogov pritegnili tudi svoje strokovnjake za ta področja.

V dosedanjih razpravah so vsi poudarili, da je tesnejše sodelovanje nujna, skoraj vsi pa so se tudi vprašali, če bi bila fizična združitev vse kovinske industrije sploh najpametnejša. Odločili so se torej za politiko „krajših, a zanesljivih korakov“, medtem ko je bila v preteklosti navada „velikih skokov“, žal pogosto v neznanu. J. PRIMC

RIBNIŠKI ZOBOTREBCE

NEZASUTI JAREK - Cevi za centralno ogrevanje so polagali v Sodražici od stavbe pošte proti novi trgovini in novi stavbi krajevne skupnosti, h kateri je prizidan tudi gasilski dom, v katerem je gasilsko vozilo, ki so ga Sodražani dobili iz Ribnice. Ker jarek, v katerem so cevi centralne kurjave, ni zasut, je tako onemogočen tudi izhod gasilskemu vozilu iz gasilskega doma. Upajmo, da bo jarek le prej zasut, preden bo izbruhnil požar.

NEPREMAGLJIVI KLANČEK - Klanček na cesti Zlebič - Sodražica v Vinicah je kratak in niti ne preveč strm. Kljub temu je zadržal 10. novembra marsikatero vozniško. Že malo snega je prisililo šoferje, da so pustili vozila pod klančkom ali pa se vrnili, od koder so prišli.

SMETIŠČE OB CESTI - Ob cesti od Sodražice proti Zimarcam je na hribčku, ki mu pravijo domačini Bele gorice, pravo smetišče. Krajevna skupnost je kraj izbrala za smetišče zato, ker je tu velika jama, v katero naj bi metali smeti. Žal pa so nekateri pripeljali smeti le do roba jame, drugi še dlje od jame (ker zaradi prejšnjih smeti do roba niti niso mogli) in tako naprej, dokler niso Bele gorice postale „zasvinjane gorice“.

da je dolgočasno in nezanimivo. Želijo si več domačega humorja. J. P.

SPET SMRT TRAKTORISTA
Kmet Franc Andoljšek iz Velikih Poljan pri Ribnici, star 47 let, se je 8. novembra ob 17.30 smrtno ponesrečil s traktorjem. Ko je vozil iz gozda proti domu, ga je na ostrem ovinku zaneslo s ceste, da je padel iz kabine in obležal mrtev.

200.000 DIN ŠKODE

Franc Slak, šofer pri Melaminu v Kočevju, je vozil 12. novembra okoli 14. ure tovornjak iz ljubljanske smeri proti Kočevju. V ovinku na Bregu pri Ribnici, kjer je bilo že več nesreč, a ga zaradi težav z okoljskim zemljiščem ne morejo zavrtnati, se je srečal s tovornjakom s prikolico „Zagrebaškega transporta“ iz Zagreba, ki ga je vozil 32-letni Mirko Mužar. Zagrebški tovornjak je zaneslo s ceste, da je trčil v hišo Jožeta Riglerja, Breg 4. Na zagrebškem tovornjaku je za okoli 150.000 din škoda, na hiši pa za okoli 50.000 din. V zagrebškem tovornjaku je bil poškodovan po nogah 22-letni sopotnik Vjekoslav Simunc.

Počasi do načrtov

Sindikati o Titovi pobudi, načrtovanju in gospodarjenju

Na zadnjih sestankih sindikalnih osnovnih organizacij in seji sveta zveze sindikatov občine Ribnica so se vsi strinjali s kolektivnim vodenjem in odločanjem v sindikatu. Ponekod so se strinjali s krajšim mandatom v sindikalni organizaciji, drugod pa so menili, naj bi ga uskladili s SZDL.

Med razpravo o gradivu za republiško konferenco ZS so posvetili posebno pozornost načrtovanju. V združenem delu, posebno v manjših delovnih organizacijah, nimajo sposobnih kadrov, ki bi izdelovali načrte. Zato so menili, naj bi na ravni občine zbrali ekipo strokovnjakov, ki bi manjšim OZD pomagali izdelati načrte.

Ugotovili so tudi, da je bilo premalo storjenega na področju srednjeročnega načrtovanja v krajevnih skupnostih. Načrtovalci v OZD in KS tudi še slabo sodelujejo med seboj. Tudi usklajevanje načrtov na ravni občine po posameznih področjih še ni uveljavljeno.

Poudarili so vlogo sindikata pri obravnavanju rezultatov gospodarjenja v posameznih OZD. Akcija „zaključni računi“ se v praksi nadaljuje, vprašljivo pa je, če so delavci res vedno in povsod seznanjeni s pravimi podatki. J. P.

DROBNE IZ KOČEVJA

SNEG NAJ PADA LE OB DELAVNIH - Bridke izkušnje iz prejšnjih zim nas niso izučile. Mirno se potolažimo s krilatico „Na napakah se učimo.“ Vendar je ta šola predraga, saj traja zaradi trdih

glav že predolgo. Tolažimo se lahko le, da je bilo ob prvem snegu na cestah drugje še huje kot v Kočevju. Ponekod so čistili pločnike že v soboto in nedeljo, pri nas pa smo morali počakati delovni ponedeljek.

SEMAFORI CRKNILI - Semafori so pokvarjeni, ker je v kratki nevihti nad mestom nekajkrat pošteno udarila strela in naredila svoje. Kljub temu so bili vozniki previdni in na križišču ni prišlo do nesreč. Promet je potekal celo bolj brezhibno in brez zastojev, kot kadar gore semafori.

SAMOUPRAVLJALCEM CURI NA GLAVO - Na bloku Trgoprometa v Kočevju delajo streho, medtem ko je imel doslej teraso. Dela napredujejo počasi. Med dežjem in nevihtami teče stanovanjem na glavo. To sicer ni lepo, a je prav, da je tako. Ta blok zbere gotovo dovolj denarja v obliki stanarin, da bi sam popravil streho. Ker pa vse stanarje pobere (samoupravna?) stanovanjska skupnost (SSS), ta tudi razpolaga s tem denarjem po svoji presoji. Če bi z denarjem stanarin gospodarili stanovalci, bi gotovo že poleteli poskrbeli za popravilo.

V našem bloku na Ljubljanski 33 imamo vodo v kleti in smo o tem obvestili samoupravno stanovanjsko skupnost. Zakaj ne pridejo popraviti? Ker vam bodo zdaj lahko zvišali stanarino, češ da imate v bloku plavalni bazen in še voda v njem je razkužena s strupom za podgane.

Zakaj Ribničani med razpravo o programu RTV Ljubljana niso zahtevali, naj bi se tudi njihovi kraji večkrat pojavili na televiziji? Ker tega niti ne pogrešajo, saj se doslej televizija sploh ni zmenila zanje.

KOČEVJSKE NOVICE

Priznanje priljubljeni učiteljici

Nada Vreček, učiteljica s Trave v občini Kočevje, že 50 let dela v šolstvu — Tu je učiteljevala kot partizanska učiteljica tudi med vojno

Številnim čestitkam, ki so jih izrekli učiteljici Nadi Vreček ob njenem visokem delovnem in življenjskem jubileju njeni prijatelji, so se pridružili tudi njen delovni kolektiv osnovne šole „Zbora odposlancev“ Kočevje, predsednik občinske skupščine Savo Vovk, predsednik izvršnega sveta Alojz Petek, predstavniki družbeno-političnih organizacij, interesnih skup-

nosti in predstavnik Zavoda za šolstvo.

Ob njenem zlatem delovnem jubileju so ji izročili kipec „Deklica s ptičkom“, izdelal ga je akademski kipar Stane Jarm.

Občinska zveza prijateljev mladine Kočevje je ob tej

priložnosti podelila Nadi Vreček zlato plaketo. To je priznanje za njeno požrtvovalno in nesebično delo z mladino v šoli in tudi izven nje. Plaketo ji je izročil predsednik občinske ZPM Stane Jajtič.

VITOMIR SAVIČ

ČESTITKE UČITELJICI — ob življenjskem in delovnem jubileju učiteljice Nade Vreček, ki je doslej za svoje delo prejela že več priznanj, ji je čestital tudi predsednik občinske skupščine Savo Vovk. (Foto: Vito Savič)

MLADINCI O SKOJ

Pred kratkim je izšla priloga „Mladega Kočevca“, glasila mladine kočevske občine. Vsa je posvečena 60-letnici ustanovitve SKOJ. V njej so predstavili organizacijo SKOJ od ustanovitve dalje, kot tudi nekatere skojevce iz kočevske občine.

GRADNJA SE NADALJUJE

Posodabljanje ceste Kočevje-Dvor se po daljši prekinitvi nadaljuje. Občani na kočevski kot tudi na novomeški strani so bili zaradi prekinitve dela nejevoljni.

MEGLIČ IN GLAD V PULI IN CRIKVENICI

Kočevska likovnika slikar Rado Meglič in kipar Matija Glad bosta od 27. novembra do 7. decembra razstavljala svoja dela v domu JLA v Pulju, 8. decembra pa bodo njuno razstavo preselili v Crikvenico. Rado Meglič razstavlja slike, ki jih je ustvaril na svojih popotovanjih po Dolenjski, Matija Glad pa bo prikazal novejša kipe, ki jih je ustvaril v lesu.

V TOREK PROSLAVA

Proslava dneva republike 29. novembra bo v Šeskovem domu v Kočevju 27. novembra ob 18. uri. Na njej bo govoril Peter Šobar, novi sekretar občinskega komiteja ZK. Kulturni program bo pripravil MKUD „Matej Bor“ iz kočevske gimnazije.

MRHOVIŠČE SREDI MESTA

Že nekaj tednov leži pri križišču Kolodvorske in Tomšičeve ceste v Kočevju crknen pes. Povožil ga je avto. Niti občani, niti Komunala, niti sanitarna inspekcija, niti noben drug ne poskrbi, da bi crkveno odstranili. Na to novo mrtovišče ne pride noben medved, zato občani čakajo na uvoz hijen iz nevrščenih držav Afrike in Azije.

Razprave brez poslušalcev

Na pol tajne sodbe v imenu ljudstva

Tudi na sodišču v Kočevju, posebno zdaj, ko je tu oddelak temeljnega sodišča Ljubljana in sodijo tudi zadeve, ki jih je prej obravnavalo okrajno sodišče (in druga, n. pr. gospodarsko), so zelo zanimive razprave. Večina obravnave je javna. Ker pa javnost ni niti preko časopisov niti na drug način obveščena o razpravah, potekajo vse brez poslušalcev,

kot da so tajne. Ta ugotovitev gotovo ne velja le za sodišče v Kočevju.

Tak način obravnavanja kaznivih dejanj in s tem tudi izrekanja sodb v imenu ljudstva gotovo ni najbolj v redu. Sodnikovo delo (pa tudi delo tožilcev in zagovornikov) je tako odtegnjeno očem javnosti in presoji občanov.

J. PRIMC

SORTIRANJE PRED PRODAJO — Delavci Dinosa surovine pred prodajo sortirajo in razrežejo na zah tevano velikost. (Foto: Jože Primc)

Odpadke Dinosu, ne v gozd in Rinžo

V Kočevju odkupijo na leto okoli 3 milijone ton surovin — Lahko bi jih še več

Pralnih strojev, avtomobilov, papirja, akumulatorjev in druge navlake ni treba voziti v gozd in tako onesnaževati naravo, ampak vse to in še veliko drugega zapeljite na DINOS v Kočevju (ali drugje), kjer vam bodo za to še nlačali.

Pri kočevskem DINOSU odkupijo na leto okoli 2,875.000 ton surovin, za katere plačajo preko 10 milijonov, naprej pa jih prodajo za 92,7 milijonov dinarjev. Tako ustvarijo okoli 82 milijonov dohodka, od katerega jim ga 20 odstotkov ostane, ostalo pa razporedijo v okviru tozda Priprava odpadnih surovin Ljubljana za sklade, za potrebe skupnih strokovnih služb in drugo.

Poslovodja kočevskega obrata Peter Grabrijan nam je povedal, da odkupujejo dejansko vse, le primerno pripravljeno mora biti. Trenutne odkupne cene so take: časopisni papir, vezan v svežnje, 1,50 din kilogram; papir—arhiv 0,40 do 0,60 din; karton 0,30 din; železo 0,60 din; litina od 0,80 din do 1 din; žgana litina 0,70 din, pločevina 0,30 din, baker 13 do 20 din, medenina 6 do 8 din, medenina (ostružki) 5 do 7 din, svinec 2 din, aluminij 5 do 8 din, akumulatorji 1 din kilogram, cunje 0,30 din do 0,50 din, plastika 2 din, a ne sme biti umazana oz. mastna. Odkupujejo na svojem obratu in po tovarnah. Ne odkupujejo

stekla, gum, iesa, žimnic in podobnega.

Kočevski obrat Dinosa, ki zaposluje 11 ljudi, dela za območje občin Kočevje in Ribnica. Vse, kar odkupijo, tudi lahko prodajo tovarnam. Mora rega jim pa prej surovine primerno pripraviti, ker jih sicer tovarne ne bi vzele niti zastonj. Tako so pločevinasti deli lahko veliki največ 30X30 cm, železo mora biti razrezano na manjše kose, pločevina in papir stisnjena v bale itd.

Tudi krajevne in vaške skupnosti kažejo vedno več zanimanja za sodelovanje z Dinodom.

KS Stara cerkev je organizirala čiščenje okolja in zbiranje odpadkov po vaseh in gozdovih. Podobne akcije napoveduje tudi KS Kočevje.

Zbiranje surovin so imeli organizirano tudi na mestnem smetišču. Delavec na smetišču je material zbral in ga razvrščal. Shranjeval ga je v baraki. Zdaj pa pravijo, da bodo barako prestavili in tako bo usahnil dotok surovin iz tega vira.

V začetku smo zapisali, da odkupujejo avtomobile, hladilnike itd. Vendar je treba z njih prej odstraniti plastiko, tapetniške predmete in drugo, kar ni železo. Če tega ne stori lastnik, opravijo to delavci Dinosa. Zelijo le, da bi te predmete pripeljali med 6. un 14. uro, ko so uradne ure. Nekateri pr-

peljejo, ko je obrat zaprt, in potem star avto pustijo kar na cesti, s čimer ogrožajo prometno varnost.

Zakaj ne odkupujejo stekla? Tovarne zahtevajo, da je ločeno po barvah. Za tako ločevanje in shranjevanje pa nimajo primer- nih prostorov. Steklenice so nehali odkupovati takrat, ko so jim v neki tovarni dejali, da se jim bolj splača kupovati nove steklenice, kot razkuževati stare.

Na Dinosa pa prihajajo občani tudi kupovat, predvsem primerne kose železa, avtomobilske dele, cevi in podobno. Tu namreč razmeroma poceni pridejo do želenega, saj je prodajna cena železa samo 3,05 din za kg.

JOŽE PRIMC

Kavo so imeli samo za nekatere

Trgovci so jo skrivali zase in za svoje izbrance — Na občanovo prijavo je tržna inšpekcija hitro ukrepala — Kavo skrivali v koruzi

Neki občan iz Kočevja je 8. novembra dopoldne kupoval v trgovini Potrošnik v Kočevju in med drugim zaposil trgovko za 10 dkg kave. Odgovor je bil: „Nimamo“. Občan pa je videl, da so nekateri kupci dobili kavo pred njim in za njim, zato je to sporočil tržni inšpekciji.

Inšpektorica Margareta Novak je obiskala najprej trgovino „Potrošnik“ in ugotovila, da imajo v skladišču okoli 3 kg kave. Zahtevala je, da jo dajo na pult in prodajajo po 10 dkg.

Nato je obiskala še ostale trgovine. V samopostrežbi na Roški cesti so trgovke zatrdile, da nimajo kave, inšpektorica pa jo je odkrila v skladišču.

Tudi v trgovini „Konzum“ na Rudniku so trgovke trdile, da kave ni, in so izginile v skladišče. Inšpektorica je šla za njimi in videla, da nekaj brskajo po koruzi in pšenici, ki so jo prodajali razsuto. Pobrskala je še ona in našla notri — kavo. Kot povsod je tudi tu zahtevala, da kavo prodajajo, kot je pač po predpisih. Inšpektorica je nato odšla, a se kmalu vrnila in spet dobila trgovko, ki je nesla vrečko, v kateri je bilo polno

zavitkov kave, ki jo je očitno nameravala obdržati zase.

V „Oskrbi“ v Kočevju so imeli kavo prav tako le v skladišču. Izgovarjali so se, da jo hranijo zato, da jo bodo prodajali šele popoldne, se pravi tistim, ki so dopoldne v službi.

V samopostrežbi v Kidričevi ulici spet niso imeli naprodaj kave, pač pa je je inšpektorica precej našla v skladišču. Ko je pozvala trgovke, naj ji prinesejo kavo, ki so jo nagrabile zase, so jo res začele nositi, vendar očitno ne vse. Ko se je kasneje na hitro vrnila, je našla novo kavo, ki so jo imele skrito pod mizo v skladišču.

Poseg inšpektorice je bil torej učinkovit. Razkril je tudi trgovce, njihovo šibko moralno, nepravičnost in laži. Če najdeš pri trgovcih blago, ki ga za kupce ni, oni pa so ga kljub temu v

neobičajno velikih količinah hranili zase, gre tu gotovo tudi za neupravičeno izkoriščanje položaja. Žal pa so pri nas vsi ukrepi zoper nepoštenost blagi, zato se položaj v trgovinah in drugod ne izboljšuje, ampak slabša.

J. PRIMC

Z zelišči do zdravja

Veliki načrti strokovnjakov, znanstvenikov, gospodarstvenikov in KS Kostel

Pred kratkim je Dolenjski list objavil kratko vest, da imajo v krajevni skupnosti Kostel izdelan načrt za kmetijsko-turistični razvoj Kolpske doline. Ker gre za nove dejavnosti, je prav, da o njih občani razpravljajo in povedo svoje mnenje. V soboto, 24. novembra, bo v Fari sestanek z občani KS Kostel, na katerem se bodo pogovorili o tej zadevi.

S postavitvijo industrijskih obratov v Pirčah in v Osilnici je dana možnost, da se moški

zaposlijo doma. Manj možnosti je za zaposlitev žensk. Gradnja novih industrijskih obratov pa bi lahko hudo pokvarila naravno okolje.

Po zgraditvi ceste smo pričakovali, da se bo turizem sam od sebe hitreje razvijal. Žal ni tako. Tudi turizem potrebuje dejavnosti, ki oi privabljale goste. Pred dobrima dvema letoma je vzniknila misel, da bi v Kolpski dolini postavili toplice za zdravljenje z zdravilnimi zelišči, z vodo in zdravo narav-

no hrano, podobno, kot je v po svetu znanih Kneippovih sanatorijih. To je predlagal eden najbolj znanih in uspešnih zeliščarjev Ivan Maršič iz Škofljice, domačin iz teh krajev. Kmalu je bil imenovan poseben odbor za postavitev te dejavnosti, v katerem so različni strokovnjaki. Odbor je junija sprejel program, ki predvideva, da bi se dejavnost razvila v treh letih.

V Jakšičih bi postavili objekt, ki ga strokovno imenujejo fitoterapevtski sanatorij. Fitoterapija pomeni zdravljenje z rastlinami. Tu bi šolani in ljudski zdravniki, posebno pa Ivan Maršič, pomagali ljudem do zdravja. Mimogrede: v tisku smo lahko brali, da je Maršič ozdravil nekaj sto ljudi, ki so bili iz bolnišnice odpušteni kot neozdravljivi. Zdravljenje v sanatoriju bi potekalo tako, da bi bolnike v posebnih parnih kopalnicah oblavili s toplo vodo, v kateri bi bile raztopljene zdravilne rastline, seveda glede na vrsto bolezni. Iz kopeli bi šli bolniki v bazen s hladno vodo.

To obliko zdravljenja ima Maršič že preizkušeno in je zanjo veliko zanimanja doma in v tujini.

Druga veja te dejavnosti bi bila pridelovanje in predelava zdravilnih zelišč. Že sam sanatorij bi potreboval zelo veliko zelišč, ki bi jih ne mogli nabrati v naravi. Strokovnjaki so ugotovili, da so v Kolpski dolini zelo ugodne možnosti za gojitev zdravilnih zelišč. Tu rastejo v naravi zeli, ki so značilne za dinarsko, alpsko in submediteransko zemljepisno območje. Na prostoru, kjer stoji sedaj hlev v Potoku, bi postavili večji rastlinjak ter v njem gojili sadike za zelišča, ki bi jih občani pridelovali na svojih poljih. Navezali so prve stike z inštitutom v Žalcu, ki že uspešno goji nad 250 zdravilnih zelišč.

K naštetih dejavnosti sodijo še manjši obrati za predelavo zelišč v čaje, maže, tinkture in zdravilne napitke. Naj povemo, da je po svetu zelo znana Maršičeva zeliščna mast, za

katero Švicarji ponujajo veliko vsoto denarja, da bi jo lahko sami izdelovali. V Avstraliji stane škatlica te masti 50 dolarjev.

V bližini Jakšičev bi zajezili Mrzli potok. Nastalo bi jezerce in možnost za gojitev rib. Vodo bi po ceveh speljali do Potoka in tu postavili manjšo hidrocentralo, ki bi dajala dovolj toka za sanatorij ter za ogrevanje rastlinjaka, v katerem bi gojili zelišča in zelenjavo vse leto.

Z nastankom teh dejavnosti bi se odprle neslutene možnosti za razvoj turizma, posebno še zdravstvenega in kmečkega. Pogovori teko tudi že v tej smeri, da bi namesto motela na Jasnici v Kolpski dolini postavili gostinski objekt, ki bi bil neposredno povezan s sanatorijem.

Kako daleč smo sedaj z uresničitvijo te zamisli? KS Kostel je ustanovila enoto „Fitoterapevtski sanatorij Maršič v ustanavljanju“. Kljub velikemu interesu, ki ga kažejo občani za to dejavnost, pa se je

zataknilo pri zemljišču, na katerem naj bi stal sanatorij. Gre za nekaj arov gmajnske zemlje, od katere že desetletja lastniki niso imeli koristi, pa je vendar ne odstopijo in ne pristanejo na zamenjavo. Lastnikov je kar deset, in medtem ko je bilo zemljišče izbrano in označeno, so posadili na njem nekaj sadnih dreves.

Povedati je treba, da bo večji del denarja prispeval Maršič, podjetje pa bo v družbeni lasti. Maršiča že nagovarjajo predstavniki KS s Kozjanskega, da bi tam razvili to dejavnost. Zemljišče in nekaj denarja imajo že pripravljene.

Najbrž ni potrebno posebej poudariti, da bi lahko pridelovanje zdravilnih zelišč iz Kolpske doline razširili na ostala kmetijska območja kočevske občine. Potekajo tudi pogovori z novomeško „Krko“ o preusmerjanju kmetij v pridelovanje zdravilnih zelišč. Tudi ni brezpomembno, da se ta dejavnost vključuje za potrebe SLO. M. CETINSKI

KOČEVJSKE NOVICE

Na podlagi 7. člena zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Uradni list SRS št. 23/77) in 2. člena zakona o samopriskevku (Uradni list SRS št. 3/73) ter statuta krajevne skupnosti Veliki Gaber je skupščina krajevne skupnosti na seji dne 18. 11. 1979 sprejela

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samopriskevka v krajevni skupnosti Veliki Gaber

1. člen

Razpiše se referendum za uvedbo krajevnega samopriskevka v denarju za financiranje modernizacije lokalnih in krajevnih cest v krajevni skupnosti, za ureditev električne napeljave in javne razsvetljave, za vodovod ter za ureditev pokopališča in smetišča v Velikem Gabru.

2. člen

S samopriskevkom bo zbranih 3.955.500,00 din, ki bodo v celoti porabljeni za modernizacijo lokalnih in krajevnih cest v krajevni skupnosti, za ureditev električne napeljave in javne razsvetljave, za vodovod ter za pokopališče in smetišče v Velikem Gabru skladno s programom, ki so ga sprejeli zbori volilcev in je sestavni del tega sklepa.

3. člen

Krajevni samopriskevki se uvede za dobo petih let, to je od 1. 1. 1980 do 31. 12. 1984.

4. člen

Krajevni samopriskevki bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju krajevne skupnosti Veliki Gaber po stopnji 3 % od naslednjih osnov:

1. vsi zaposleni občani od svojih čistih osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov, od katerih se plačujejo prispevki iz osebnega dohodka, razen tistih, ki prejemajo zajamčeni osebni dohodek;

2. vsi zavezanci za davek od kmetijske dejavnosti, razen tistih, katerih katastrski dohodek znaša manj kot 3.000,00 dinarjev in jim je kmetijstvo edini vir dohodka, v višini 3 % od katastrskega dohodka letno;

3. vsi upokojenci od mesečnega zneska pokojnine, če ta presega zajamčeno pokojnino;

4. vsi zasebni obrtniki, gostinci, avtoprevozniki in drugi svobodni poklici od čistih osebnih prejemkov in od presežka dohodka, zmanjšane za davke in prispevke.

5. člen

Krajevni samopriskevki se ne plačuje od socialnih podpor, invalidnin, priznavaln, otroškega dodatka, štipendij učencev in študentov, nagrad učencev v gospodarstvu in od regresa za letni dopust.

6. člen

Krajevni samopriskevki zaposlenih in upokojencev se obračunava in plačuje ob vsakem izplačilu osebnih dohodkov ali pokojnin.

Obračunavajo ga delovne organizacije oziroma skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Zavezancem iz 2. in 4. točke 4. člena tega sklepa odmerja samopriskevki davčna uprava SO Trebnje v rokih in načinu, ki velja za davke po zakonu o davkih občanov.

7. člen

Samopriskevki se bo plačeval na posebni račun krajevnega samopriskevka za KS Veliki Gaber, ki bo v ta namen odprt pri Službi družbenega knjigovodstva Novo mesto.

8. člen

Od zavarovancev, ki ne bodo izpolnjevali obveznosti v roku, se obveznost do samopriskevka prisilno izterja po predpisih, ki veljajo za izterjavo prispevka in davka občanov.

9. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo sredstev krajevnega samopriskevka bo opravljal Svet krajevne skupnosti Veliki Gaber.

10. člen

Svet krajevne skupnosti Veliki Gaber mora ob vsakoletnem zaključnem računu ločeno javno objaviti podatke o višini samopriskevkov, zbranih in porabljenih sredstev.

11. člen

Referendum bo v nedeljo, 9. decembra 1979. Referendum bo na glasovalnih mestih, ki jih določi volilna komisija Krajevne skupnosti Veliki Gaber.

12. člen

Pravico do glasovanja na referendumu imajo vsi občani, ki so vpisani v volilnem imeniku na območju krajevne skupnosti, ter zaposleni občani, ki še nimajo volilne pravice in niso vpisani v splošni volilni imenik.

13. člen

Na referendumu glasujejo občani neposredno in tajno z glasovnicami. Na glasovnici je naslednje besedilo:
Krajevna skupnost Veliki Gaber

GLASOVNICA

Na referendumu dne 9. decembra 1979 za uvedbo krajevnega samopriskevka v denarju za dobo petih let, to je od 1. 1. 1980 do 31. 12. 1984, za območje krajevne skupnosti Veliki Gaber za financiranje programa modernizacije lokalnih in krajevnih cest na območju KS, za ureditev električne napeljave in javne razsvetljave, za vodovod ter za pokopališče in smetišče

GLASUJEM

ZA
Tisti, ki glasuje, izpolni glasovnico tako, da obkroži „ZA“, če se strinja z uvedbo krajevnega samopriskevka, oziroma „PROTI“, če se z uvedbo krajevnega samopriskevka ne strinja.

PRUTI

14. člen

Postopek v zvezi z referendumom in izid glasovanja ugotavlja volilna komisija krajevne skupnosti Veliki Gaber po določbah zakona o volitvah in delegiranju v skupščino.

15. člen

Sredstva za izvedbo referenduma zagotovi Krajevna skupnost Veliki Gaber.

16. člen

Ta sklep se objavi v Skupščinskem Dolenjskem listu, uporablja pa se takoj po objavi.

Številka: 82/79 KS

Datum: 18. 11. 1979

Predsednik skupščine krajevne skupnosti:
Tone SEVER, i. r.

SAP-VIATOR TOZD TURBUS, avtobusni promet, n. sub. o LJUBLJANA
ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA DELAVCEV OGLAŠA PROSTA DELA IN NALOGE

— VOZNIKOV D KATEGORIJE

k sodelovanju vabimo:

— voznika za smer VÉLIKE LAŠČE—LJUBLJANA

z bivališčem v Velikih Laščah ali okolici

— voznika za smer ROB—LJUBLJANA z bivališčem v Robu ali okolici

— voznika za smer HINJE—LJUBLJANA z bivališčem v Hinjah ali okolici

— voznika za smer STRUGE—LJUBLJANA z bivališčem v Strugah ali okolici

— voznika za šolsko progo AMBRUS—ŠENTVID z bivališčem v Ambrusu ali okolici

— 2 voznika za smer ZIRI—LJUBLJANA z bivališčem v Zireh ali okolici

— 2 voznika za smer ŠENTVID pri STIČNI—LJUBLJANA z bivališčem v Šentvidu pri Stični ali okolici

— 2 voznika za smer GROSUPLJE—LJUBLJANA z bivališčem v Grosupljem ali okolici

— 2 voznika za smer LITIJA—LJUBLJANA z bivališčem v Litiji ali okolici

— 3 voznike za smer VIDEM—DOBREPOLJE—LJUBLJANA z bivališčem v Dobrepoljah ali okolici

— 5 voznikov za zamenjavo v LJUBLJANI z bivališčem v Ljubljani ali okolici

POGOJI: končana šola za poklicne voznike, opravljen izpit D kategorije, odslužen vojaški rok.

— sprevodnika za progo STRUGE—LJUBLJANA z bivališčem v Strugah ali okolici

— sprevodnika za progo HINJE—LJUBLJANA z bivališčem v Hinjah ali okolici

— sprevodnika za smer GROSUPLJE—LJUBLJANA z bivališčem v Grosupljem ali okolici

POGOJI: končana osnovna šola, veselje do dela z ljudmi, znanje slovenščine, odslužen vojaški rok.

Povprečni osebni dohodek voznikov je 9.500 din, sprevodnikov 6.500 din.

Kandidate vabimo, da pismene vloge naslovijo na Kadrovsko-socialni oddelek SAP, Ljubljana, Središka ul. 4, v 15 dneh.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ KRŠKO — TOZD PAPIR

OBJAVLJA PROSTA DELA ZA

10 NK DELAVCEV V TOZD PAPIR

Pogoji:

— zaželena osemletka, lahko tudi nedokončana osnovna šola

— delo v treh izmenah

— dana možnost za priučitev v papirni stroki

Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po izteku roka za sprejemanje prijav.

DOMINVEST NOVO MESTO PRODAJA Z LICITACIJO

VOZILO RENAULT 4 — letnik 1974 IZKLICNA CENA 10.000 din

Licitacija bo 26. 11. 1979 ob 13. uri v podjetju v Sokolski 1 v Novem mestu. Ogled vozila 2 uri pred licitacijo na dvorišču, Kidričeva 2, Novo mesto. 10-odstotni polog od izklicne cene se vplača eno uro pred licitacijo pri blagajni podjetja.

VABILO

Osnovna šola „Katja Rupena“

vabi svoje sodelavce in občane na svečano akademijo in ogled razstave v počastitev 200-letnice ljudskega šolstva v Novem mestu in 50-letnice osnovne šole „Katja Rupena“, ki bo v soboto, 24. 11. 1979 ob 10. uri v domu JLA. Razstavo o življenju in delu učencev pa si boste lahko ogledali v mali telovadnici šole 26. in 27. novembra od 8. do 18. ure.

ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA PRI COŠ BELOKRANJSKEGA ODREDA SEMIČ OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE ČISTILKE.

Pogoji: NK DELAVKA

Delo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poskusno delo je 3 mesece. Pismene ponudbe pošljite v roku 15 dni po objavi na navedeni naslov.

Vitanova je osvežujoč vitaminski napitek. Žličko Vitanove raztopimo v vodi ali čaju. Tako pripravljene napitke deluje osvežujoče in nadomesti enodnevno potrebo človeškega telesa po vitaminih.
KRKA, NOVO MESTO

OBVESTILO

MIZARSTVO JOZE ROM, Ručetna vas 19, Črnomelj, obveščam cenjene stranke, da sem pričel obratovati 16. 11. 1979. Se priporočam.

POPRAVEK

V objavi prostih del in nalog DELAVSKEGA SVETA TOZD GOZDARSTVO ČRMOŠNICE v Dolenjskem listu dne 15. novembra 1979 za VODJO TOZD je med pogoji izpadla alternativa: ali gozdarski tehnik s 10-letnimi izkušnjami v gozdarstvu.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO V USTANAVLJANJU, 68270 KRŠKO,

OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE

SOCIALNEGA DELAVCA

Pogoji:

— opravljena višja šola za socialne delavce

— 12 mesecev delovnih izkušenj

— poskusno delo 3 mesece

Kandidati naj pošljejo ponudbe v 15 dneh po dnevu objave. Odgovore na ponudbe bodo kandidati prejeli v 30 dneh po izteku roka objave.

INTEREXPORT Ljubljana INEX Potovalna agencija

POTOVANJA OB DNEVU REPUBLIKE:

MUENCHEN, avtobus, 3 dni, odhod 30. 11.

RIM, avtobus, 4 dni, odhod 28. 11.

PADSKA NIŽINA — MUZEJI IN PINAKOTEKE, avtobus, 4 dni, odhod 29. 11.

SILVESTROVANJA:

GARDSKO JEZERO, 4 dni, odhod 30. 12.

MADEIRA, 3 dni, odhod 30. 12.

TUNIZIJA — OAZA TOZEUR, odhod 30. 12.

ZIMSKE POČITNICE:

— AVSTRIJA: BELO JEZERO DORFGASTEIN

— ITALIJA: SESTO (Dolomiti)

— ČEHOSLOVAŠKA: NOVA LESNA (VISOKE TATRE)

LIECHTENSTEIN: MALBUN

Jimučarski 7-dnevni paketi so prilagojeni zimskim šolskim počitnicam od 12. 1. do 9. 2. 1980.

INEX Novo mesto prodaja tudi letalske karte za naročene polete z letali DLC Novo mesto

*PRODAJAMO letalske vozovnice za INEX in JAT domače proge

PRIJAVE IN INFORMACIJE:

INEX Ljubljana, Titova 25, tel.: 312 995, 327 947

INEX Maribor, Volkmerjev prehod 4, tel.: 24 571, 24 579

INEX Novo mesto, Novi trg 4, tel.: 23 773

AP Nova Gorica, Tolmin

Alpetour Kranj, Škofja Loka, Radovljica

IZLETNIK Celje, Velenje, Zalec

SAP Trbovlje, Zagorje

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 22. novembra - Cecilija Petek, 23. novembra - Klemen Sobota, 24. novembra - Flora Nedelja, 25. novembra - Katarina Ponedeljek, 26. novembra - Konrad Torek, 27. novembra - Virgil Sreda, 28. novembra - Jakob Četrtek, 29. novembra - Jakob Petek, 30. novembra - Andrej Sobota, 1. decembra - Natalija

LUNINE MENE
26. novembra ob 22.08 - prvi krajec

KINIO

REZICE: 23. in 24. 11. Ameriški barvni film Odpadnik Wels. 25. in 26. 11. ameriški barvni film Na sledi zločina. 27. in 28. 11. jugoslovanski barvni film Trener. 30. 11. in 1. 12. italijanski barvni film Zavajanje.
CRNOMELJ: 22. 11. italijanski film Kariera neke sobarice. 23. in 25. 11. ameriški film Bližnja srečanja tretje vrste. 24. in 25. 11. angleški film Neskočna noč. 27. 11. mehiški film Jesenja. 19. 11. sovjetski film Hajka. 29. in 30. 11. francosko-italijanski film Carobni svet Paje Patka. 1. 12. ameriško-

angleški film Doživljaji pop pevca. KOSTANJEVICA: 24. 11. ameriški film Vojna zvezda. 25. 11. ameriška komedija Stanio in Olio. 28. 11. ameriški film Trije dnevi. 1. 12. francoski film Govori mi o ljubezni. 2. 12. ameriški film Človek iz Avstralije.

KRSKO: 24. in 25. 11. angleški film Stopaj ali umri. 28. 11. angleški film Noč orlov. 29. 11. jugoslovanski film Priti pred svitom. 1. in 1. 12. ameriški film Tobogan smrti.

MIRNA: 24. 11. ameriški film Avanturisti. 1. 12. ameriški film Don je mrtev.

MOKRONOG: 24. in 25. 11. film Zmeda v Hongkongu. 1. in 2. 12. film Vinetou - I. del.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 23. do 25. 11. angleški film Temna zvezda. 26. in 27. 11. domači film Tiger. 28. in 29. 11. ameriški film Dan velikih valov. Od 30. 11. ter 1. in 2. 12. slovenski barvni film Krč.

NOVO MESTO - KINO JLA: Od 22. do 25. 11. ameriški film Ta čudoviti svet divjine. Od 26. do 30. 11. domači film Boj za južno progno. RIBNICA: 24. in 25. 11. italijanski barvni film Keoma.

SEVNICA: 23. 11. nemško-jugoslovanski film Old Surehand. 24. in 25. 11. angleški barvni film Posilstvo. 28. 11. angleški barvni film Julija. 29. 11. domači film Moja draga Iza. 30. 11. ameriški barvni film Železna roka.

PRODAM fiat 750, letnik 1969, dobro ohranjen. Ivan Gazvoda, Male Brusnice 3, Brusnice.

PRODAM R 12, dobro ohranjen, letnik 1974. Gerdovič, Ragovska 12, Novo mesto, tel. 21-290.

PRODAM traktor Mc. Cornick (24 KM) s koso in kabino. Ignac Majzel, Malence 6, Brežice.

PRODAM R 4 (katrc), lahko tudi po delih. Bogomir Radi, Zabja vas 15, Novo mesto.

PRODAM R 4 (katrc), lahko tudi po delih. Bogomir Radi, Zabja vas 15, Novo mesto.

PRODAM Z 750, letnik 1971. Milana Majcna 11, Novo mesto.

PRODAM 125 PZ, letnik 1973. Foršček, Praproče 17, Straža.

PRODAM Lado, letnik 1975, prevoženih 34.000 km. Zoman, Družinska vas 86, Šmarješke Toplice, tel. 84-949.

PRODAM navadno tritonsko harmoniko. Praproče 14, Straža.

PRODAM stereo radio-kasetofon. Naslov v upravi lista (4367/79).

UGODNO PRODAM rabljen kavč in tri fotelje. Avsec, Smihel 32, Novo mesto.

PRODAM 3 voze odličnega hevskega gnoja. Mimi Globevnik, Skočjan 2.

PRODAM dnevno sobo, spalnico in kuhinjske omarice z delovnimi omarami (pulti) po zelo ugodni ceni. Koprivce P., Mirna 100.

POCENI prodam skoraj nove kompletne zimske gume z obroči za škodo. Tel. 23-390.

PRODAM leseno barako (5 x 5 m) s strešno opeko. Stane Gazvoda, Stopiče 58.

PRODAM nov gorilec za centralno peč nemške znamke MEK 8. Naslov v upravi lista. (4356/79).

PRODAM par poldrugo leto starih juncev sive barve. Janez Kurnik, Log 14, Boštanj.

PRODAM klavirsko harmoniko Hohner (40-basno) na dve oktavi. Ogled vsak dan od 16. ure dalje. Naslov v upravi lista. (4357/79).

PRODAM 4 nove zimske gume s kolesi za Renault 14. Naslov v upravi lista. (4358/79).

PRODAM nov fotoaparati Fujica st. 705, letnik 1979, objektiv 1,8:55. Naslov v upravi lista. (4359/79).

PRODAM otroško posteljico z ograjico. Alojz Jarc, Mali vrh 2, Mirna peč.

PRODAM 2 zimski gumi za Z 750 in sinhrono za menjalnik Z 850 S. Tel. 22-565 popoldne.

PRODAM nov štedilnik na trda goriva (levi). Alojz Derčar, Podgora 15, Straža.

PRODAM dve prenosni garaži (dvoječek). Informacije po tel. 21-558. popoldne.

UGODNO PRODAM pevsko ozvočenje SOUND CITY 120 W z ehom in več kombinacijami ter mikrofoni. Dam za ček ali posojilo. Naslov v upravi lista. (4362/79).

DRUŠTVO upokojencev Mirna prodaja po zelo ugodni ceni dobro ohranjen točilni pult-šank, star 3 leta, z urejeno hladilno in toplotno napravo, v dolžini 2,20 m. Informacije se dobe pri preds. DU Mirna, Lojzetu Krhinu, lahko tudi po tel (068) 82-360.

PRODAM brejo kravo. Anton Ravbar, Vavta vas 17, Straža.

UGODNO PRODAM dvoredni pletilni stroj. Informacije po tel. 84-568.

PRODAM NOV molzni stroj znamke Minerva. Alojz Rožman, Malenska vas 14, Mirna peč.

PRODAM 90 rženih snopov (škup). Cena po dogovoru. Groblje 14, Sentjemej.

PRODAM 126 P. Franc Banovec, Adamičeva 33, Novo mesto.

PRODAM motorno kolo TOMOS s štirimi prestavi, letnik 1977, registrirano do septembra 1980, prevoženih 2500 km, odlično ohranjeno. Kresc, Šalka vas 19, Kočevje.

FIAT 750, starejši letnik, v zelo dobrem stanju, registriran do oktobra 1980, prodam. Švent, Na Lazu 18, Novo mesto.

PRODAM Z 750, letnik 1973. Matelko, Ljubljanska 14, Novo mesto.

SPACKA, letnik 1972, registrirana do oktobra 1980 (lihe številke), prodam. Telefon 22-989 v popoldanskem času.

PRODAM fiat 1300, letnik 1972, registriran, moped s 3 brzinami in večjo oljno peč Alfa. Robert Romih, Kettejev drevored 39, Novo mesto.

PRODAM fiat 620, registriran s tonažo 2 t, ali zamenjam za osební avto. Nemanič, Podgrad 28, Stopiče.

PRODAM fiat 750, letnik 1976. Informacije po tel. (068) 76-757 vsak dan popoldan. Vardjan, Kolodvorska 5/a, Crnomelj.

PRODAM Z 101, 1 leto staro. Informacije, Damir Kramarič, Hotel, Šmarješke Toplice.

PRODAM traktor Porsche (25 KM), generalno popravljen, v voznem stanju, in skobeljni stroj z motorjem širine 60 cm, lepo ohranjen, zaradi odhoda v tujino. Martin Oblak, Podgorje 31, Zabukovje nad Sevnico.

TRAKTOR John Deere Lanz s kosilnico in opel kadeti, letnik 1978, prodam ali zamenjam za manjši avto. Jože Tršelič, Kalce-Naklo 25, Podbočje.

PRODAM opel kadeti, registriran do 1. 9. 1979. Rudi Minarič, Kvedrova 3, Sevnica, tel. 81-345.

PRODAM Z 750, letnik 1972. Grabnar, Razdrto, Sentjemej.

PRODAM Z kombi 430 k, letnik 1974. Cena po dogovoru. Jože Maver, Dol. Nemška vas 7, Trebnje.

PO UGODNI CENI prodam wartburg. Ogled v petek in soboto popoldne. Ivan Stopar, Dol. Straža 126.

PRODAM audi 60, letnik 1969, cena 45.000 din, ali zamenjam za kombi 750 ali 850. Lahko tudi delno na kredit. Tel. 23-904.

no tudi za vikend. Ferdo Hočevar, Catež 67, Brežice.

RAZNO

ZA IGRANJE na silvestrovanju se priporoča ansambel „Stajerci“. Naslov v upravi lista (4363/79). ISCEMO mlad par ali par srednjih let, ki ljubi zemljo in stare ljudi, za pomoč na posestvu. Smo brez otrok. Naslov v upravi lista (4365/79).

PREKLICI

ALOJZ SAMEC iz Potočne vasi 5 se opravičujem tov. MARIJI KOPRIVNIK iz Potočne vasi za žaljive besede in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe.

PODPISANA PAVLA CONTA iz Mihovega 17, Sentjemej, preključujem žaljive govorce proti JOŽETU CVELBARJU iz Hudenj pri Škočjanu in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

REZKA GRM, Dečja vas pri Trebnjem, preključujem neresnične besede zoper Rafaela Lavriča iz Šmavra pri Dobriču.

ENI MAROLT, Kočevje, Prešernova 28, prepovedujem kakršnokoli vožnjo po parceli ob Čampovi hiši v Goriči vasi pri Ribnici. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

CESTITKE

Dragi mami, stari mami in babici JOŽEFI CIMERMANOVI iz Kočarije pri Kostanjevici želijo za 90. rojstni dan vse najlepše hčerka Micka in vnukinja Cvjetka ter Nuška z družino.

DRAGI mami MARIJI HUDETOVI iz Malenske vasi pri Mirni peči za 80. rojstni dan še na mnogo let želijo vsi njeni.

21. novembra je praznoval 60. rojstni dan NIKOLA ĐURASEVIČ iz Jerebove 16, Novo mesto. Za njegov praznik mu iskreno čestitamo in želimo še veliko zdravja in sreče v krogu dragih domačih.

Zena Kati, sin Saško in hčerka Nevenka z družinami, posebno pa njegovi štirje vnuki Goran, Tilen, David in Sanja s poljubi.

PRODAM 2 zimski gumi za Z 750 in sinhrono za menjalnik Z 850 S. Tel. 22-565 popoldne.

PRODAM nov štedilnik na trda goriva (levi). Alojz Derčar, Podgora 15, Straža.

PRODAM dve prenosni garaži (dvoječek). Informacije po tel. 21-558. popoldne.

UGODNO PRODAM pevsko ozvočenje SOUND CITY 120 W z ehom in več kombinacijami ter mikrofoni. Dam za ček ali posojilo. Naslov v upravi lista. (4362/79).

DRUŠTVO upokojencev Mirna prodaja po zelo ugodni ceni dobro ohranjen točilni pult-šank, star 3 leta, z urejeno hladilno in toplotno napravo, v dolžini 2,20 m. Informacije se dobe pri preds. DU Mirna, Lojzetu Krhinu, lahko tudi po tel (068) 82-360.

PRODAM brejo kravo. Anton Ravbar, Vavta vas 17, Straža.

UGODNO PRODAM dvoredni pletilni stroj. Informacije po tel. 84-568.

PRODAM NOV molzni stroj znamke Minerva. Alojz Rožman, Malenska vas 14, Mirna peč.

PRODAM 90 rženih snopov (škup). Cena po dogovoru. Groblje 14, Sentjemej.

PRODAM 126 P. Franc Banovec, Adamičeva 33, Novo mesto.

PRODAM motorno kolo TOMOS s štirimi prestavi, letnik 1977, registrirano do septembra 1980, prevoženih 2500 km, odlično ohranjeno. Kresc, Šalka vas 19, Kočevje.

FIAT 750, starejši letnik, v zelo dobrem stanju, registriran do oktobra 1980, prodam. Švent, Na Lazu 18, Novo mesto.

PRODAM Z 750, letnik 1973. Matelko, Ljubljanska 14, Novo mesto.

SPACKA, letnik 1972, registrirana do oktobra 1980 (lihe številke), prodam. Telefon 22-989 v popoldanskem času.

PRODAM fiat 1300, letnik 1972, registriran, moped s 3 brzinami in večjo oljno peč Alfa. Robert Romih, Kettejev drevored 39, Novo mesto.

PRODAM fiat 620, registriran s tonažo 2 t, ali zamenjam za osební avto. Nemanič, Podgrad 28, Stopiče.

PRODAM fiat 750, letnik 1976. Informacije po tel. (068) 76-757 vsak dan popoldan. Vardjan, Kolodvorska 5/a, Crnomelj.

PRODAM Z 101, 1 leto staro. Informacije, Damir Kramarič, Hotel, Šmarješke Toplice.

PRODAM traktor Porsche (25 KM), generalno popravljen, v voznem stanju, in skobeljni stroj z motorjem širine 60 cm, lepo ohranjen, zaradi odhoda v tujino. Martin Oblak, Podgorje 31, Zabukovje nad Sevnico.

TRAKTOR John Deere Lanz s kosilnico in opel kadeti, letnik 1978, prodam ali zamenjam za manjši avto. Jože Tršelič, Kalce-Naklo 25, Podbočje.

PRODAM opel kadeti, registriran do 1. 9. 1979. Rudi Minarič, Kvedrova 3, Sevnica, tel. 81-345.

PRODAM Z 750, letnik 1972. Grabnar, Razdrto, Sentjemej.

PRODAM Z kombi 430 k, letnik 1974. Cena po dogovoru. Jože Maver, Dol. Nemška vas 7, Trebnje.

PO UGODNI CENI prodam wartburg. Ogled v petek in soboto popoldne. Ivan Stopar, Dol. Straža 126.

PRODAM audi 60, letnik 1969, cena 45.000 din, ali zamenjam za kombi 750 ali 850. Lahko tudi delno na kredit. Tel. 23-904.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega strica in brata

JOŽETA KOSA

nekdanjega gostilničarja iz Vrhpolja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste z nami sočustvovali v najtežjih dneh, nam izrazili sožalje in pokojnemu darovali vence. Posebno se zahvaljujemo krajevni organizaciji ZB Sentjemej, občinski organizaciji ZB Novo mesto, Gasilskemu društvu Gor. Vrhpolje in vsem ostalim gasilskim društvom, ki so se udeležili spreveda, vsem trem govornikom za poslovlilne besede, godbi iz Sentjemeja in zastavo nošem. Zahvaljujemo se tudi prijorju kartuzije Pleterje Janezu Drolcu za osebno izraženo sožalje. Se enkrat iskrena hvala vsem, ki ste spremili pokojnika na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Novo mesto, Vrhpolje, Ljubljana

V SPOMIN

16. novembra je minilo leto dni naše globoke žalosti, odkar si nas tragično zapustila, naša ljuba zlata hčerka Anica, sestra, vnukinja, žena in mamica treh otrok

ANICA POPLATNIK

roj. Pimat, Klečat
Kopolje 78, Videm-Dobrepolje

Trnava je naša pot življenja, odkar tebe, ljubljena naša hčerka, mamica Anica, ni več nazaj. Otročki te že kličejo, a tebe ne priključijo. Vedno tvoji žalujoči otroci Andrejko, Matejka in mali Lenart, starši mama, ata, bratje, sestra ter mož Tonc, stara mama, strici, tete, bratrance in sestrične. Hvala vsem, ki se je še spominjate in prizigate svečke na njen sveži grob.

Neutolazljivi vsi njeni

V SPOMIN

26. novembra bo minilo leto dni, odkar nas je zapustil naš dobi mož in oče

JOŽE ZUPAN

iz Sevnice, Prvomajska ulica 38

Tih in žalosten je naš dom brez tebe. Odšel si, nikoli več se ne vrneš, bolečina v naših srcih pa je ostala. Nikoli te ne bomo pozabili, še vedno živis z nami in mi smo vedno s teboj.

Vsi njegovi

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopis založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lupšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Bojan Budja, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Šimčič, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 6 din, letna naročnina 238 din, polletna naročnina 119 din, plačljiva vnaprej - Za iznemerstvo 480 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9. (Ljubljanska banka, Temeljna dolenska banka, Novo mesto).

UGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 130 din, 1 cm na določeni strani 160 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. Vsak mali oglas do 10 besed 50 din, vsaka nadaljnja beseda 5 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 10 od 1. 1979 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611. - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, sestre, stare mame in tete

NEŽKE ŠKULJ

iz Župeče vasi, Cerklje pri Krki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki ste jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo župniku za opravljeni obred, zdravstvenemu osebju kirurgije v Novem mestu, kolektivom Terme Catež, Velana Ljubljana, Lisca Senovo.

Žalujoči: mož Janez, sin Stane z družino, hčerki Joži in Rezi z družino in drugo sorodstvo

Župeča vas, Ljubljana, Senovo, Otočec, 2. 11. 1979

ZAHVALA

V neizmerni žalosti sporočamo, da je v 85. letu starosti zatisnila trudne oči naša ljubljena mama, sestra in teta

MARIJA CESAR

iz Dolenje vasi pri Otočcu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom in vaščanom, ki ste nam izražali sožalje, darovali toliko lepega cvetja in vencev ter jo s tihimi koraki spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala Novakovim, župniku za opravljeni obred, osebju ginekološkega oddelka bolnice Novo mesto za zdravljenje. Vsem še enkrat hvala.

Žalujoči: Pepca z možem Francijem, Mimi z družino, Micka z družino, sestre in drugo sorodstvo

V SPOMIN

25. novembra bo minilo žalostno leto, odkar me je zapustil dragi in lju bi mož

JAKOB KASTELIC

z Vinjega vrha pri Semiču

Tih in prazen je naš dom brez tebe. Šel si v kraj, od koder ne moreš več nazaj. Daleč si, a živíš z menoj, ob tvoji gomili spet in spet obljubim, da pridem za teboj in ne boš več sam. Spomini nate so vedno bolj boleči. Hvala vsem tistim, ki mi prižigate svečke in prinašate cvetje. Hvala vsem, ki mi na kakršenkoli način pomagata.

Neutolozljiva žena

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi oče, stari oče in brat

ANTON GOVEDNIK

s Suhorja pri Metliki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znanecem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo župniku za lepo opravljeni obred, Gasilskemu društvu Suhor in govornikom Francu Piberniku in Antonu Šukletu.

Žalujoči: hčerka Marija in Lojzka, sestra Katica in Bara ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, očeta, starega očeta, prastarega očeta, brata in tasta

ANTONA TESSARIJA

upokojenca iz Kota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znanecem in sosedom, ki so nam nesebično pomagali, pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Iskrena hvala tozdu Gozdarstvo Črmošnjice, TOK in TOZD Gozdarstvo Črnomelj, PTT Novo mesto, Iskri Črnomelj, govorniku tov. Francu Janežu, kaplanu za opravljeni obred, pogrebnikom in pihalni godbi iz Črnomlja.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi nadvse skrbnega in ljubljenega moža, očeta, sina, brata in strica

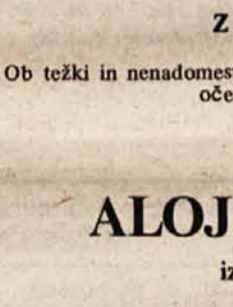
FRANCA LAVRIČA

iz Dolenje Straže 62

se iskreno zahvaljujemo tovarni IMV, posebno pa avtoparku za humano in nesebično pomoč. Iskrena hvala Gasilskemu društvu, II. in III. c. splošne gimnazije, OŠ Vavta vas, sosedom za pomoč v težkih trenutkih, Zdravilišču Dolenjske Toplice, mladinski organizaciji, župniji za lepo opravljeni obred, sorodnikom in znanecem za podarjene vence in cvetje, za denarno pomoč, kakor tudi za izraženo sožalje.

Neutolozljivi: žena Martina, sinova Andrej, Zdenko, hčerka Bredika, mama, sestra z družino in drugo sorodstvo

Dol. Straža, 14. 11. 1979

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi ljubelega moža, očeta, starega očeta, strica in brata

ALOJZA SLANCA

iz Slamne vasi 9

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v najtežjih trenutkih z nami sočustvovali in nam kakorkoli pomagali ter izrazili sožalje. Zahvaljujemo se dobrim sosedom za vso pomoč, govornikom, organizacijam in društvom ter vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje.

Žalujoči: žena Amalija, sinova in hčerka z družinami ter drugo sorodstvo

„SOP“ KRŠKO, SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA INDUSTRIJSKO OPREMO,

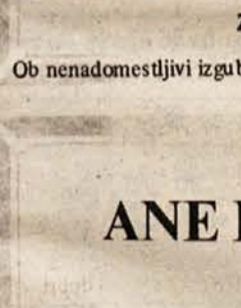
Komisija za delovna razmerja TOZD OPREMA Krško, CKŽ 141

OBJAVLJA PROSTA DELA OZIROMA NALOGE

— 3 DELAVCEV ZA PRIPRAVO MATERIALA.

- Pogoji:
- ključavničar s končano poklicno šolo ali NK delavec s 3 leti delovnih izkušenj,
 - odslužen vojaški rok,
 - delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom,
 - poskusna doba 3 mesece.

Prijave sprejema kadrovska služba „SOP“ Krško, CKŽ 141, 15 dni po objavi oglasa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po objavi oglasa.

ZAHVALA

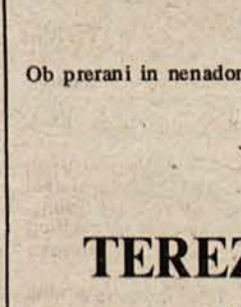
Ob nenadomestljivi izgubi naše ljubljene sestre, tete in svakinje

ANE LOBETOVE

iz Žabje vasi

se pristrčno zahvaljujemo dragim sovaščanom, ki so z nesebično ljubeznijo in poštovanostjo stali ob strani njej in nam v naših najtežjih dneh. Posebno toplo in globoko hvaležnost pa izrekamo tov. Bayerjevi, Kobetovi, Povšetovi in Vidicevi. Iskrena hvala tudi vsemu medicinskemu osebju, predsedniku krajevne skupnosti tov. Jožetu Kranjčiču za tako lep poslovilni govor ob odprtem grobu naše najdražje Ani. Najiskrenejšo zahvalo izrekamo patru Krizologu, ki je opravil za našo drago pokojno tako lep pogrebni obred.

Žalujoči: sestre Marija in Tončka z družinami, Lojzka in Julka ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob prerani in nenadomestljivi izgubi naše mame, sestre in stare mame

TEREZIJSKE TRAMTE

iz Zloganja pri Škocjanu

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znanecem, ki ste nam v težkih dneh stali ob strani, izrazili sožalje ter darovali vence in cvetje. Hvala vsem, ki ste pokojno v tako lepem številu spremili na njeni zadnji poti, župniku pa za opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Lojze, France, Jože, Ivan, Tone in Stanko ter hčere Rezka in Marija z družinami, posebno pa Anica

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

SPREJEMAMO NOVE DELAVCE!

Z izgradnjo tovarne na Suhorju Industrija motornih vozil Novo mesto uresničuje del srednjeročnega programa razvoja delovne organizacije. Kolektiv si je zastavil nalogo, da Tovarna opreme Suhor prične redno obratovati že v letu 1979.

IMV Novo mesto, danes že preko 6.000-članski kolektiv s svojimi tovarnami v Brežicah, Šentjernej, Mirni, Črnomlju, Belem Manastirju in Novem mestu, z otvoritvijo tovarne na Suhorju prispeva pomemben delež k razvoju Bele krajine.

Tovarna opreme Suhor pomeni korak k razvoju celotne IMV, istočasno pa se s tem odpirajo široke možnosti za zaposlitev delavcev raznih profilov poklicev in delavcev, ki se žele priučiti za dela in naloge v kovinskopredelovalni industriji.

Sprejemamo nove delavce:

- KKV ključavničarje
- KV kleparje
- varilce
- več nekvalificiranih delavcev za delo v kovinski stroki.

Prednost pri sprejemu bomo dali mladim nekvalificiranim delavcem, ki se žele priučiti za ozki profil poklica v kovinski stroki.

Kandidate vabimo, naj se zgledajo v kadrovskem oddelku v Novem mestu, oziroma sedanjem obratu IMV na Suhorju, kjer bodo seznanjeni z delovnimi pogoji. Nastop dela možen takoj, oziroma po dogovoru.

Milijoni deviz v loncih iznajdljive metliške gospodinje Ljubice Plut – Poleg prekupčevanja in prodaje mark tudi uvažala avtomobile – 20 soudeležencev – Plutovi pripor podaljšan do bližnjega sojenja

Njen delež priznanja

Ko bodo za bližnji praznik metliške občine najvišje občinsko priznanje, plaketo občine Metlika, podelili največji delovni organizaciji v tem delu Bele krajine, Beti, bo to priznanje vsem delavcem, ki so v 23 letih pripomogli, da se je Beti iz skromnih začetkov razvila v glavne nosilca industrijskega razvoja v občini. In med temi delavci in delavkami, ki so v tovarni že vseskozi v veliki večini, pripada častno mesto gotovo Fančki Mauser.

Ne samo da je Fančka Mauser že od vsega začetka v Beti, še ne šestnajstletna se je 1949 zaposlila v predhodnici Beti, Invalidskem strojnem pletilstvu, v Črnomlju, iz katerega je kasneje nastala Belokranjka, iz te pa 1956 Beti, ki se je takrat preselila v Metliko. „Od takrat se vsak dan z vlakom vozim na delo iz Črnomlja v Metliko. Čeprav sem sosedna črnomaljskega tozda Beti, nisem nikoli pomislila, da bi se zaposlila tam. Tukaj sem se navadila, in če bo vse po sreči, bom od tod odšla čez pet let v pokoj,“ pravi Fančka, ki bo 11 dni prejela jubilejno nagrado za 30 let dela. Od vseh, ki bodo v Beti dobili nagrado za ta visoki delovni jubilej, bo Fančka edina, ki je vseh trideset let preživela v tej delovni organizaciji oziroma v njenih predhodnicah.

Ko se Mauserjeva danes ozira na svojo in Betino prehojeno pot, je lahko upravičeno ponosna. „Naša tovarna je v tem času naredila veliko pot, napredek je naravnost neverjeten. To pa je delo nas vseh, ki daljši ali krajši čas delamo tu. In tega smo od srca veseli.“ Do pred desetimi leti je Fančka delala kot vdevalka in pletilja – vseskozi kljub težkim delovnim razmeram vztraja v tozdi Pletilnica – zadnja leta pa je evidentničarka. „Sedaj delam samo v eni izmeni, prej pa sem vseskozi v treh,

kar je bilo spričo tega, da sem vezana na prevoz, še posebno težko. Nasploh pa si v Beti zelo prizadevamo, in v tem tudi uspevamo, da bi nočno delo žensk kar se le da zmanjšali, če ne že povsem ukinili,“ pravi Fančka, ki pomni tudi drugačne čase, saj se je v vseh teh letih, kar dela v Beti, tu zamenjalo že pet ali šest direktorjev.

Posledice težkega trizimenskega dela v dokaj slabih pogojih so v zadnjem času načele tudi njeno zdravje. „Poleg tega žena in mati ni obremenjena samo na delovnem mestu, marveč jo vsak dan po službi čaka še težko delo doma. No, danes je, vsaj kar se dela v tovarni tiče, ženskam bolje: pri nas v Pletilnici ženske ponoči ne delajo več pri strojih, razen vdevalk, vendar to ni stalno delo pri stroju, pa še to opravljajo le mlajše,“ pove Mauserjeva, ki jo centjo tako njene številne sodelavke, kot njene predpostavljene. Dolgoletni direktor tozda Pletilnica in sedaj vodja razvojne službe Ivan Brodarič pravi, da Fančka velja za pošteno, vestno, marljivo in zelo delavno, skatka, da zasluži vso pohvalo in spoštovanje.

„Zadnje čase se tudi za nas delovni pogoji izboljšujejo. Sedaj delam na novem pregledovalnem stroju, v kratkem se bomo preselili v stare prostore Kodranke, kjer vsaj stalnega prepaha, ki je tudi meni prinesel bolezen, ne bo več...“

Da, veliko se je spremenilo v teh 30 letih Fančkinega dela v Beti, in vedno le na boljše. Čez pet let, ko bo Fančka Mauser še zadnjič, preden bo odšla v pokoj, prejela jubilejno nagrado, tudi takrat edina, ki je vsa ta leta preživela za strojem v isti delovni organizaciji, bo Beti gotovo še večja in še uspešnejša. In nihče ne bo mogel Fančki Mauser odre-kati njenega dela zaslug za to.

A. BARTEJ

O tem, da je v Beli krajini dinar izgubil svojo veljavo in da kot plačilno sredstvo največkrat nastopa le nemška marka, se je do danes zgolj šušljalo. Govorice pa je na trdne noge postavila zgodba, ki bi ji v dolenski kriminalistiki težko našli par. V glavni vlogi nastopa metliška gospodinja Ljubica Plut.

Kriminalisti novomeške UJV so že dalj časa na območju Metlike, Črnomlja in bližnjih hrvaških krajev spremljali skupino oseb, ki so se organizirano pečale s prekupčevanjem tujega denarja, največ seveda nemške marke. Vsa zadeva sploh ni bila tako težava, kajti na omenjenem območju je še veliko zdomev, ki svoje devizne prihranke bodisi pošiljajo ali pa prinašajo domov, kjer jih vnovčijo. Odveč je pripomniti, da so kmalu postali tarča posameznih nakupovalcev, ki jih je organizirala, nihče drug kot metliška gospodinja, Ljubica Plut. Kmalu je imela svoje zbirališče po sosednji Hrvaški, kamor je po marke hodila bodisi sama, ali pa so jih k njej na dom prinašali posamezni družabniki. Plutova je marke potem oddajala doma, seveda le zanesljivim kupcem, nekaj pa jih je sama raznašala po Novem mestu, Ljubljani in še kje. Zanimivo bo pogledati njen

zaslužek: pri eni marki je znašal od 0,30 do 1,00 din.

Nič čudnega torej, če so novomeški kriminalisti skupaj s SUP Karlovac, Zagreb, ljubljansko UJV in še nekaterimi sklenili, da prekupčevanju narede konec. Zadnje dni junija so pripravili skupno akcijo, ki je v enem dnevu prinesla ogromen plen: zaseženih je bilo 300.000 DM, hkrati pa so kriminalisti dobili podatke o še večji razsežnosti prekupčevalske mreže. O sami akciji še tole. Med obiskom miličnikov pri Plutovi, sta se na njem domu oglasili še dve osebi. Ena je prinesla 20.000, druga pa 10.000 mark, le malo zatem pa se je pri Ljubici oglasil še nek zakonski par. S seboj sta imela natanko 30 starih milijonov z namenom, da jih preto-pita v marke.

Mogoče še zanimivejša od te pa je druga plat. Omenjena metliška gospodinja je tudi tokrat v središču dogajanja. Plutova je imela poleg prekupčevanja in prodajanja mark še sila izostren posluš za uvoz avtomobilov in strojev. Seveda na njen svojstven način. Po zanesljivem viru je namreč ugotovila, da nek krajan iz okolice Karlovca leži na smrt bolan v daljni Nemčiji. Hipoma ji je šinila glavo ideja, da bi se dalo na račun njegove „dediščine“ dosti zaslužiti. In ko je ubogi zdomec umrl, je Plutova na vrat in na nos odbrzela k pokojnikovi ženi in jo nagovorila, da vnese v testament k pokojnikovi lastnini še dva tovornjaka, kiper prikolico in osebni avtomobil znamke „Mercedes“.

Skupna vrednost omenjenih stvari je znašala natanko 1.616.183,00 din. Za uslugo je vdovo bogato poplačala in ji dala predujma 50.000,00 din, ostalo pa še, če bo posel v redu izpeljan. Vdova je Plutovo poslušala, dala „prenovljen“ testament overiti na sodišče, ki ga je potrdilo in sprejelo. Zagotovo bi se vse srečno končalo, po naših carinskih predpisih je roba neocarinjena že pripela v ljubljansko carinsko skladišče, ko ne bi bilo tiste junijske akcije. Prav ko je Plutova urejala še zadnje malenkostne formalnosti, so jo presenetili miličniki in mehanizacija seveda zasegli. Ni odveč zapisati, da je Ljubica za to robo že imela kupce, od enega pa je vnaprej prejela 15 starih milijonov. Domnevnih lastnik se je za denar seveda lahko samo obrisal pod nosom.

Ob takšni (sicer neuspešni) potegavščini je svoje že rekla carinarnica. Zaradi storjenih prekrškov je izrekla za 121 starih milijonov carinskih

kazni, od tega jih na Plutovo odpade 70, na njenega moža pa 10. Seveda je bil izdan tudi predlog za zaplenbo avtomobilov. Odločba carinarnice zaenkrat še ni pravomočna.

Ljubica Plut je danes v preiskovalnem priporu, ki ji ga je do sojenja, pričakujemo ga lahko kaj kmalu, podaljšalo vrhovno sodišče. Takrat bo poleg metliške gospodinje sedlo na zatožno klopi še 20 soudeležencev med njimi tudi „ugledni ljudje“, ki jih dokazni postopek bremeni soudeležbe, medtem ko so za 15 „manj pomembnih“ romale prijave deviznemu inšpektorju zaradi storjenih deviznih prekrškov. Verjetno temu na rob ne bo odveč zapisati, da je vsakršni nakup tuje valute prekršek zoper zakon. Tako se nakup v vrednosti nad 1.000 DM šteje za kaznivo dejanje, za katerega je predpisana zaporna kazen. Le kolikokrat je Plutova prekoračila to mejo?

B. BUDJA

Ceste in hiše zaliva voda

Glavni cesti proti Ljubljani in Črnomlju pod vodo – Dežuje še vedno, kar pomeni, da bodo vode še naraščale

Minuli ponedeljek je bilo Kočevje z okoliskimi vasmi zaradi poplavljenih cest proti Ribnici in Ljubljani ter proti Črnomlju še vedno odrezano od sveta. Ostajala je le izredno slaba zveza proti Novemu mestu (to

cesto obnavljajo) in boljša proti Delnicam. Proti Ljubljani poteka promet po obvozu preko Črnega vrha, proti Črnomlju pa po obvozu preko Kočarjev. Na glavni cesti proti Ljubljani je pri Mrtvicah poplavljen cestni odsek dolga 45 cm visoko, proti Črnomlju pa pri Mozlju preko meter in pol.

Cesta proti Osilnici je bila poplavljen v četrtki pri Kužlju 80 cm visoko. Tega dne zaradi narasle Kolpe ni bil dostopen Slovenski Kuželj. V Kočevju je voda zalila spodnji del tržnice, ki je še vedno pod vodo, pa tudi nekatere ceste in poti, spodnje dele hiš, da o zemljiščih niti ne govorimo. Lahko pride še do večjih poplav.

Tudi iz Strug smo slišeli, da je voda odrezala že nekatere hiše in da se bliža celo glavni cestni odsek. V Ribnici občini položaj ni boljši, saj so vse vode prestopile bregove.

J. PRIMC

VODA NI PRIZANASALA – Takole je bilo ob zadnjem deževju stanje na cesti Škofljica – Kočevje. Na več mestih je voda preplavila ceste, pri Mrtvicah pa so nekateri vozniki očitno menili, da vozijo čolne in ne avte. Kako daleč so prišli po takem jezeru, ni znano. (Foto: D. Mohar)

Sneg rušil stebre daljnovoda

Zelezne stebre daljnovoda podiralo kot domine – Loškemu potoku in še kje je potrebna radijska zveza, saj je po več dni popolnoma odrezan od sveta

Podatki o neviščnostih med prvim letošnjim snegom se vedno prihajajo. V Loškem potoku v ribniški občini je padlo v nižjih delih (na glavni cesti) že prvi dan 70 cm snega, v višjih delih vasi Hrib pa 90 cm, ponekod pa čez meter snega. Cestno podjetje Novo mesto ni začelo dovolj zgodaj pužiti ceste, zato avtobus ni vozil in ljudje še v ponedeljek niso mogli niti v službo niti v šolo v Ribnico.

Sneg je polomil telefonske in električne žice. Telefonske centrala je delala le lokalno. Sneg je tudi upogibal in lomil drevje. Kolikšna je škoda, še ni ocenjeno. Nekateri Po-točani zdaj že predlagajo, da bi dobili radijsko zvezo s svetom. Ob tem prvem snegu so namreč odpovedale ceste, elektrika, telefon in tudi vode niso imeli. Ostali so brez zvez s svetom.

Podobno je bilo v drugih območjih ribniške in sosednjih občin. Na Travnici gori je sneg presenetil skupino izletnikov, ki nato tri dni niso mogli nikamor. Na vrhu Grmade je bilo po izjavah domačina Janeza Prijatelja meter snega. Zame-tena sta bila tudi čabransko in osilniško območje, ki sta ostala več dni brez zvez s svetom.

„Sneg ni tgal le žic na lesenih električnih in telefonskih drogovi, ampak tudi debele žice daljnovodov. Skoraj neverjeno razdejanje je povzročil na komaj nekaj let starem daljnovodu Ljubljana – Kočevje med vasjo Ložine in Kočevjem. Tu je sneg podrl večje število kovinskih stebrov daljnovoda. Direktor tozda Elektro Kočevje Rudi Gruden nam je povedal, da vsega razdejanja, ki ga je povzročil prvi sneg, niti v dveh

mesecih ne bodo mogli popraviti. Ob vsem tem se lahko vprašamo, kdo je kriv za to? Na oziroma jekleni, tudi v ribniški občini položaj ni boljši, saj so vse vode prestopile bregove.

J. PRIMC

POLOMLJENI DROGOVI

DO DRAME EDINOLE S ČOLNI

Obilno deževje zadnje dneve (da ne rečemo tedne), je nemalo dvignilo tudi vodno stanje dolenskih rek. Najhuje jo je zagodla Krka, ki je poplavlila vse od Otočca naprej, najbolj kritično pa je pri Kostanjevici. Tako je bila v ponedeljek Drama povsem odrezana od sveta, promet je bil mogoče edinole s čolni, nekaj prebivalcev pa so morali celo izseliti. Pod vodo je tudi Krakovski gozd, pa Koprivnik in še nekaj zaselkov. Občinski štabi civilne zaščite so v vseh krajih vzdolž reke objavili dežurno stanje, ekipe pa so v stalni pripravljenosti.

Tudi letos novoletna prodaja po znižanih cenah od 20. novembra do 31. decembra 1979

v vseh naših marketih in prodajalnah

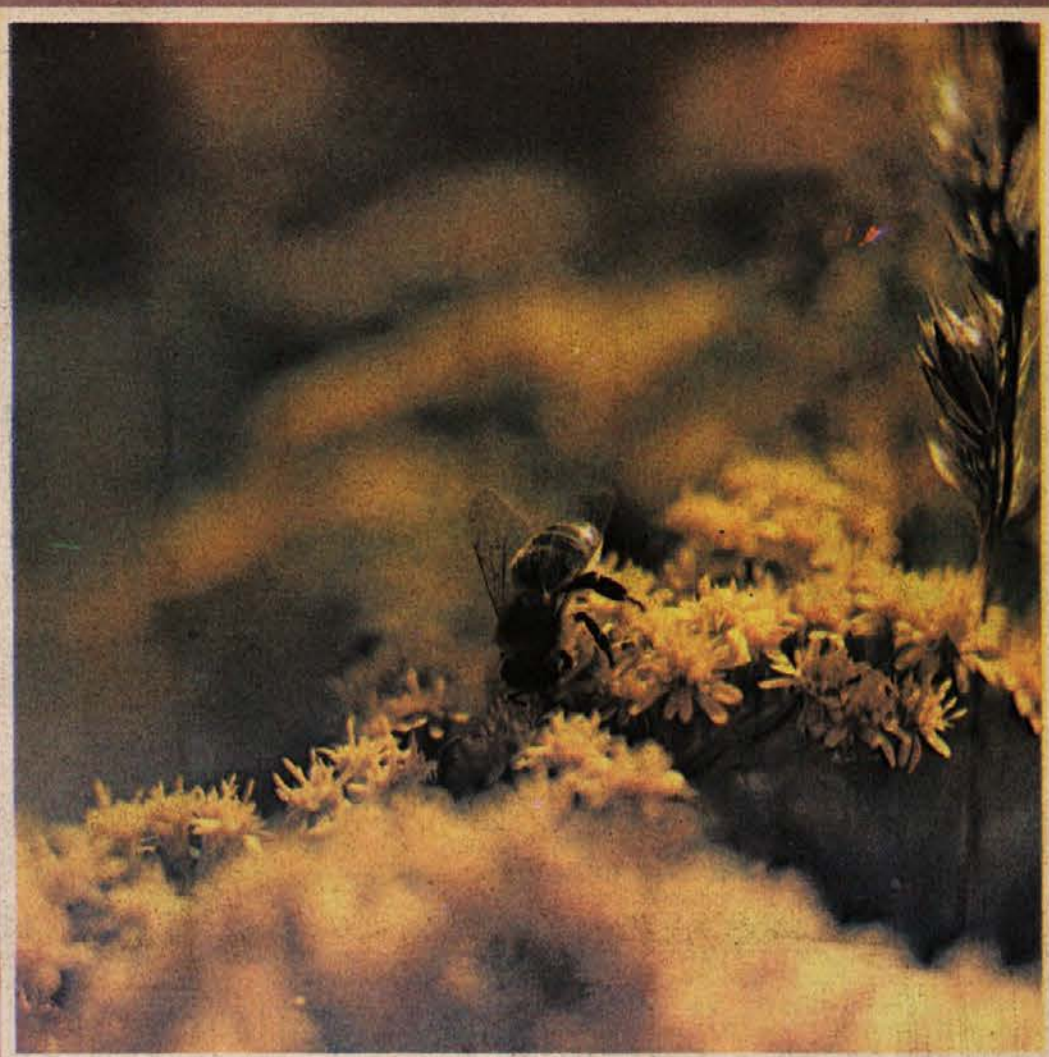
jetna pašteta 100g 29. novembar 3,59/din	mesni narezek 150g 29. novembar 6,43/din	SIRUP limona, oranža 1 liter segesica 34,70 29,20/din	mocca kocke nougat napolitanke 200g 8,32/din
arena sardina 125g mirna 10,81 8,76/din	eurokeks 500g takovo 27,50 23,93/din	lešnik ČOKOLADA 300g gorenjka 42,2 35,80/din	

tozd maloprodaja LJUBLJANA

tozd trgovska hiša maximarket LJUBLJANA, Trg revolucije 1

tozd supermarket LJUBLJANA, Pasaža na Ajdovščini

tozd supermarket MARIBOR, Partizanska 3-5

Zadnjo soboto, ko je zima brusila zobe po gričih in dolinah Dolenjske, so se v portoroškem avditoriju zbrali slovenski zeliščarji, botaniki, farmakologi, ljubitelji narave ter poklicni in nepoklicni poznavalci starodavne vede, ki uči, kako pregnati bolezen iz človeka in mu vrniti najdragocenejšo, kar ima — zdravje. Ustanovili so prvo slovensko (in jugoslovansko!) društvo zeliščarjev. Vsekakor pomemben dogodek, če vemo, da se v zadnjih letih tehnica stroge medicine bolj ljubeznivo nagiblje na stran zdravih rastlin, katerih vneti zagovorniki so ob podpori svetovnega zbora tudi mnogi slovenski zeliščarji.

Neomajno zaupanje v kemična zdravila se je namreč uneslo in od vsega že malce utrujeni sodobnik odkriva romantično nežno ljubezen do narave, hkrati pa polaga v njene prvinske moči kdaj pa kdaj tudi skrb za ublažitev te ali one tegobe z zdravjem. Po slovenskih domovih so si v hišnih lekarnah priborile domovinsko pravico že tu i nekatere zdravilne rastline, čebelji proizvodi in pripravki ob aspirinih, optalidonih, oспенih, hidrociklinih itd. Še več prostora pa bi po pravici zaslužile. In ne samo zato, ker bi potem manj denarja zmetali za goro včasih tudi ne povsem potrebnih zdravil, ampak tudi ker bi nam vrnilo zaupanje v lastne moči in

zdravje brez izdatne podpore „kemičnega topništva“. Zeliščarji to vedo, zato bo ena od njihovih nalog širjenje in populariziranje uporabe zdravih zelišč. Če na sobotni dogodek gledamo še s tako veliko mero dvoma, ne moremo reči, da so težnje naših zeliščarjev, ko nas vabijo v naravo nabirat zeli, kaj bolj škodljive našemu krhkemu zdravju kot posedanje v zaprtih prostorih in tarnanje o bolečinah v vseh mogočih delih telesa.

Zeliščarjev se je po krivici držal nekakšen sum. Kriva je znanost. V desetletjih prodiranja in rasti se je morala spopasti s starodavnim izročilom ljudskega zdravilstva, v katerem ni bilo vse čisto zlato (kot bi morda nekateri radi videli), ampak se je nabralo nemalo vraževerja in druge nepotrebne navlake. Dobri stari Valvasor je v svoji „Slavi“ prav vneto popisoval zeli in maže iz njih, ki da služijo coprniki zalegi, da opravljajo svoja gnusna potovanja. Tisti čas so bili enakovredni zdravilni napitki in čarobni besedni izreki in molitvice. In če so prosvetljeni in častiti medicusi hoteli izpeljati svoje plemenito poslanstvo, so morali ljudsko zdravilstvo, prepojeno z vraževerjem, postaviti v kot. Danes je stvar drugačna. Znanosti se ni treba boriti za ugled in brez predsodkov se je lahko lotila tudi tisočletnih izkušenj ljudskega zdravilstva.

REBUJENO ZELIŠČARSTVO

Očiščeno navlak in druge navlake je postalo prav dragoceno.

Nič čudnega ni, da je bilo prvo društvo zeliščarjev v Jugoslaviji ustanovljeno v Sloveniji. Slovenci imamo bogato zeliščarsko izročilo. Piš zgodovine nas je prinesel na mil košček sveta, kjer raste nenavadno veliko samorastnih rastlin, okoli tri tisoč, kar je zares veliko, če to število postavimo ob bok osmim stotom rastlin, kolikor jih uspeva, denimo v Angliji. Iz tega bogastva so naši predniki izluščili kar 500 rastlin, uporabnih v zdravilstvu. Tudi to je v primerjavi z drugimi narodi presenetljivo veliko. Koristnih lastnosti takšnega števila zdravih rastlin seveda nismo odkrili sami, temveč smo pridno zbirali izkušnje od antike naprej. Da smo res dobri zeliščarji, govori tudi podatek, da Slovenci uporabljamo okoli šest tisoč imen za poltisoč zdravih rastlin, s čimer smo se postavili daleč pred velike narode, kot so Angleži, Francozi, Italijani, in daleč celo pred drugače sila zgovorne južne brate Srbe. V Evropi so v tem oziru pred nami le Nemci.

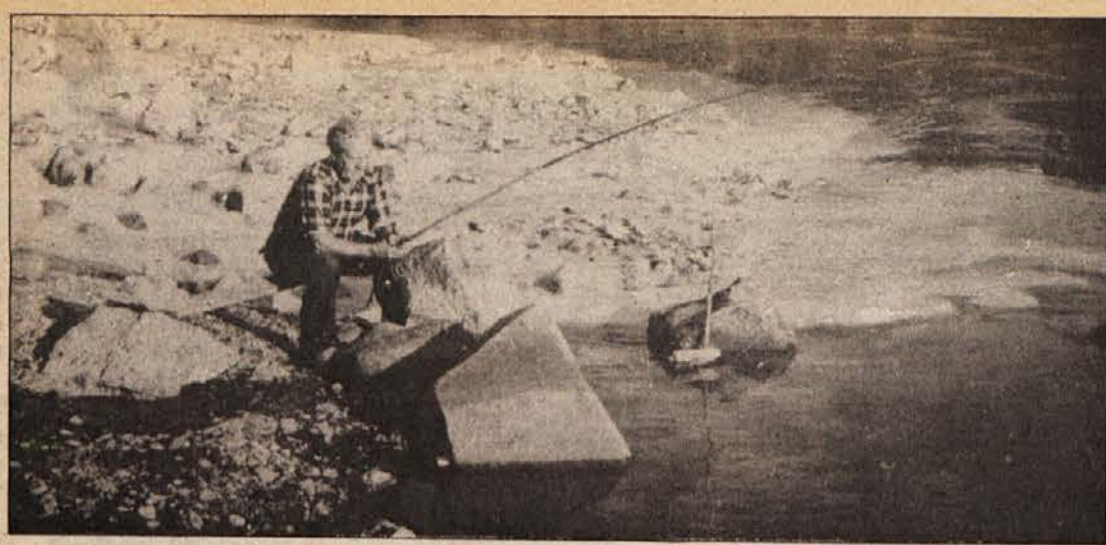
Če bi poiskali, katero zdravilno rastlino Slovenci najbolj s pridom uporabljamo in ji pripisujemo največ zdravih moči, bi bili presenečeni, saj ni to ne slavna arnika, ne hermelika niti encijan, temveč navadni brin, čigar uporabo ljudsko zdravilstvo priporoča v

109 primerih. Takoj za njim je pelin z 92 primeri uporabe. Pri tem je seveda izključena uporaba obeh rastlin za gašenje „neutolažljive ježe“ pivsko navdahnjenega slovenstva.

Za narod zeliščarjev nas izdajajo tudi knjige. Od prvih zapisov slovenskih imen za nekatere zeli v Dalmatinovi Bibliji je sicer moralo preteči precej časa, da so nam zasijale milše zvezde in so lahko beli dan ponovno zagledale knjige v našem jeziku, vendar so se med bukvami kaj kmalu pojavile tudi take, ki so ljudi učile uporabe demačih zdravil. Leta 1720 so izšle „Bedezin dohtarske bukve . . .“, leta 1759 pa so jim sledile „Arzniske bukve za vse shlaht boliesnj od glave noter do nuek.“ zdaj skoraj ne mine leto, da ne bi ta ali ona naša založba potrkala na našo zeliščarsko zavest z novo knjigo o zdravih rastlinah.

Zal pa je treba povedati še nekaj. Kdor bo poln navdušenja planil na travnik in pričel s knjigo v roki puliti iz zemlje naše zdravilne zeli, naj pomisli, da so te rastlinice včasih zdravilne samo še na papirju — dogoja se, da so postale žrtev razmer in se naužile strupov, s katerimi se v sodobnem kmetijstvu in gozdarstvu borijo proti škodljivcem. Premislek lahko poljubno nadaljujete v vseh mogočih smereh . . .

Besedilo in slike:
MILAN MARKELJ

KOZAREC VODE IZ SAVE?

Ni ga osnovnošolca, kateremu ne bi vtepli v glavo enega od osnovnih podatkov naše dežele, da je Sava naša najdaljša reka. Nanjo smo še posebno ponosni Slovenci, saj začne svojo skoraj tisočkilometrsko pot v nedrjih naših najlepših planin. Bi si kdo upal privzdigniti k ustom kozarec vode iz nje? Dejanje domala meji na norost, malokdo, vsaj v Posavju, se še v najhujši poletni vročini odloči, da bi v njenih tolmunih samo zaplaval.

V svetu poznamo primere, ko so še bolj umazaniam rekam vrnilo „podobo raja“. Veliko odmeva je imela televizijska oddaja o čiščenju Temze. Bodo čez desetletja lahko občudovali kaj podobnega naši znanjci ali bomo morda mi sami? Krška občina je ena od podpisnic posebne samoupravnega dogovora o skupnih akcijah jugoslovanskih občin in mest za preprečevanje onesnaževanja voda porečja reke Save. Takšnih podpisnikov naj bi bilo od izvira pa tja do Beograda 45. V Krškem so delegati vseh treh zborov akcijo podprli 28. septembra letos, torej takoj po skupščinskih počitnicah. V začetku novembra je ljubljanski radio objavil vest, da je k dogovoru pristopilo šest slovenskih občin.

V Posavju so pričeli na umazano Savo opozarjati že dosti prej. Ko je po vrsti desetletij bil ponovno govor o savskih pretočnih hidro-

centralah, je bila izrečena bojazen, da bo posavska regija postala slovenska greznica. Le kako bo videti, če se bo rečni tok ob vseh odplakah, ki jih zajema med potjo, še malo upočasnili? Gradnja naše prve jedrske centrale pri Krškem je s te plati prinesla razveseljiv napredek. Njene sloke zapornice za zajemanje hladilne vode namreč ne bodo navdušene nad pričujočo umazanijo. V Tovarni papirja in celuloze Djuro Salaj v Krškem so že ob zadnji prenovi tovarne upoštevali nekaj novih zahtev, zato precej odpadkov, ki so po kanalih brzeli v Savo, prestrežejo. Sestavni del novih načrtov tega velikana je tudi ekologija. V prvi vrsti prenehanje izpuščanja vsakršnih umazanih odplak.

Nad zasavskimi revirji, torej pred Zagorjem, ima Sava še planinsko svežo zeleno barvo. Če se sprehodiš ob strugi niže, se škornjev prime črna sluzasta snov. Nasproti vsakega od treh premogovnih krajev so v reko speljani pravcati žlebovi, ki dan za dnem, noč za nočjo bruhajo v Savo črno godljo. Pač perejo premog. Za Trbovljami lahko naredimo križ čez zelenilo. Žalostno simboličen pogled na vodni odsev velikih dimnikov tamkajšnjih termocentral. Za vsako od njih grmi v vodo nov črni kanal. Ribiči vzdolž Save, za Zasavjem, posebno radi lovijo po večjih praznikih. Takrat ne perejo premoga, voda dobi začuda lepšo barvo. Ob tem pa rudniki niso edini onesnaževalci. Samo najbolj vidni.

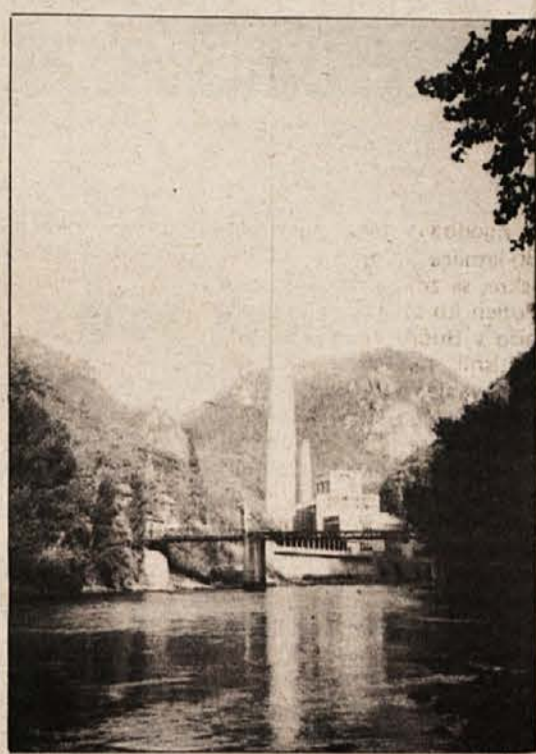
Pod Hrastnikom se steka v Savo na videz nedolžen potoček. Ko prideš malo bliže, vidiš, da je to belo zamazana kloaka. V mestu je pač kemična tovarna. S savsko vodo se tod meša zdrizasta in kredasta bela gmota. Rekel bi, da komaj teče, vendar priteka dan za dnem.

Zveznega posveta jugoslovanskih mest o Savi so se udeležili tudi ugledni slovenski strokovnjaki. Jože Kolar, direktor podjetja Kanalizacija iz Ljubljane, je zborovalcem pojasnil izkušnje svojega mesta pri čiščenju odpadnih vod. Govoril je o „objektivni“ možnosti priprave načrtov zoper onesnaževanje!

Srdjem Mitrović iz Zveznega zavoda za družbeno planiranje iz Beograda pa je navedel misel, nad katero bi se moral zamisliti sleherni gospodarstvenik: „Vlaganje denarja v razvoj čiste tehnologije povzroča velike finančne obremenitve. Najnovejše izkušnje držav, članic OECD, to je ravno država, ki so sprejele načelo, da mora onesnaževalec škodo tudi plačati, pa pričajo o tem, da so velike industrije, ki so uporabile čisto tehnologijo, prišle celo v ekonomsko prednost. Učinkoviteje namreč izkoriščajo surovine, dosega jo tudi večjo produktivnost dela. Ukrepi za zaščito človekovega okolja, kadar jih izvajamo kompleksno, vodijo torej tudi k ekonomskim prednostim!

Prav gotovo je trenutek za podpis dogovora o čistejši Savi prišel o pravem trenutku. Smo namreč sredi priprav za nove srednjeročne načrte. Bodo vsepovsod, od krajevnih skupnosti do tozdov, izkoristili tudi to prednost našega načrtovanja? Besedila samega dogovora nismo navajali. Čeprav ga je Konferenca jugoslovanskih mest natipkala s pisalnim strojem z ležečimi črkami, torej nečim, kar je že na zunaj videti bolj pomembno, je ta dogovor dokaj splošen. Je samo prvi korak, večji bi verjetno bolj odvrčal kot spodbujal.

Čez desetletja bo lahko tudi savska voda drugačna. Bolj čista, čeprav bo ob reki še več industrije, mesta vzdolž nje pa bodo imela na

tisoče prebivalcev. Uspešnost družbenega dogovora za čistejšo Savo pa mora prej postati skrb slehernega delegata, občana in delavca in ne le stvar tistih 45 predsednikov, ki ga bodo čez čas bolj ali manj slavnostno podpisali in najbrž tudi zalili.

ALFRED ŽELEZNIK

VOJAŠKI KOTIČEK

VOJAŠKE BAZE NA TUJIH OZEMLJIH V OČEH PRAVNIKOV

Pravna osnova namestitve tujih enot in baz je z mednarodnega stališča zelo zapletena in občutljiva zadeva. Ko ta ali ona država dobi ali izsilil dovoljenje, da si na ozemlju druge države postavi vojaško bazo ali namesti enoto, se takoj pojavi vprašanje pravnih odnosov.

Najpogostejša oblika pravnih odnosov baze je zakup ustreznega ozemlja ali vodovja za določeno dobo (10, 50 ali celo 100 let). Zakup pa je včasih le nominalen, kajti v vojaškem pogledu je baza vselej podrejena oblastem države, ki jo upravlja. Tudi pristojnost za kazenske delikte vojaštva je največkrat v rokah države, ki ima bazo.

Države, lastnice baz, nimajo pravice zahtevati odškodnine za investicije, ko zapuščajo bazo, toda hkrati tudi nimajo obveznosti, da vzpostavijo prejšnje stanje. Posebne pravne razmere pa nastanejo, kadar država, ki je s pogodbo dovolila graditev vojaških baz na svojem ozemlju, zahteva njihovo izpraznitev. Takrat pride do zelo zapletenih političnih in pravnih problemov. Urediti je nemreč treba čas umika, prevzem lastniških pravic nad napravami ali njihovo demontiranje, vprašanje odškodnine itd. Rešitev je navadno odvisna od pomena baze — (političnega in strateškega) in seveda medsebojnih odnosov prizadetih držav. Iz izkušenj se ve, da se lastnice baz sorazmerno lahko odpovedo oporiščem, ki so izgubila pomen, ali pa bazam, ki jih lahko prestavijo v države, ki imajo tisti čas pomembnejši vojaško-strateški položaj. Usoda oporišč je pogosto odvisna tudi od sprememb režimov v deželah, kjer so te baze, od pripravljenosti in odločenosti, da jih odstranijo ne glede na dogovorjeni rok itd.

Dosedanja prizadevanja OZN, usmerjena na odpravljanje tujih vojaških oporišč ali enot, niso bila posebno uspešna. Včasih se prizadevanjem za odpravo oporišč upirajo celo dežele, na katerih ozemlju so tuje baze ali enote. Sklicujejo se na suvereno pravico, da lahko sklepajo vojaške sporazume, oziroma pravico, da lahko svobodno razpolagajo s svojim ozemljem.

Dejstvo je tudi, da so tuje oborožene sile in baze tudi v mnogih neuvrščeni deželah. Ta navzočnost je pogosto vzrok napetostim v medsebojnih odnosih, pa tudi kamen spotike, ob katerem naj bi se razbilo gibanje neuvrščeni. Poleg tega ima okoli 30 neuvrščeni dežel tudi razne vojaške sporazume: z ZDA, Sovjetsko zvezo, Francijo, Kitajsko in Veliko Britanijo.

Zlonamerni pa ob tem dejstvu predvsem pozabljajo resnico, da so takšne pogodbe in sporazumi nastali v posebnih okoliščinah, ko je tem deželam grozila nevarnost tuje intervencije, in so bile prisiljene sodelovati z vojaškimi silami, za katere so menile, da jim lahko pomagajo.

SAMO ZA PROSTOVOLJCE

V ameriški vojski urijo tudi pripadnike posebnih enot, ki jim pravijo „rangerji“. Pripadniki teh enot so lahko le prostovoljci. V tečaju, kjer se izurijo za izvajanje posebnih nalog, sprejemajo samo tiste, ki uspešno opravijo sprejemni izpit, na katerem preverjajo predvsem moč, vzdržljivost in drznost kandidatov.

Rangerji naj bi samostojno dejstvovali v manjših skupinah v operativno-taktičnem zaledju nasprotnika, se spopadali z nasprotnikom v boju iz bližine, napadali pomembne objekte in izvajali še nekatere druge diverzantsko-obveščevalne naloge.

V rangersko šolo sprejemajo tiste prostovoljce, ki so že končali osnovni pouk v kopenski vojski. Nadaljevanje šolanja je razdeljeno v tri etape. V prvi, ki traja 388 učnih ur, si učenci pridobivajo teoretično znanje in praktične prijeme o taktiki dejstvomovanja v sovražnikovem zaledju, uče se o topografiji, subverzivnem dejstvomovanju, padalsko-desantnih veščinah, seznanijo pa jih tudi z orožjem in opremo njihove in nasprotnikove vojske.

V drugi etapi (309 učnih ur) obiskujejo rangerji planinski tečaj, kjer se učijo premagovanja ovir v planinah in plezanja v stenah. V tretji etapi (376 ur) se seznanjajo z bojnimi dejstvomovanjem v okoliščinah sodobne vojne. Med drugim se uče tudi, kako lahko odkrijejo nasprotnikove grupacije, raketno-jedrska sredstva, rezerve in druge pomembne objekte. Veliko pozornost posveča šola tudi ideološki pravi tečajnikov.

Rangerji so oboroženi z bajoneti, ročnimi bombami, brzostrelkami, avtomatskimi puška-

mi, puškomitraljezi, bombometi, protitankovskim orožjem, posebnimi inženirskimi sredstvi ter sodobnimi radijskimi in optičnimi napravami. V Združenih državah Amerike so imeli pred časom dva samostojna rangerska bataljona, ki sta štela po 660 mož. Danes jih gotovo nimajo manj.

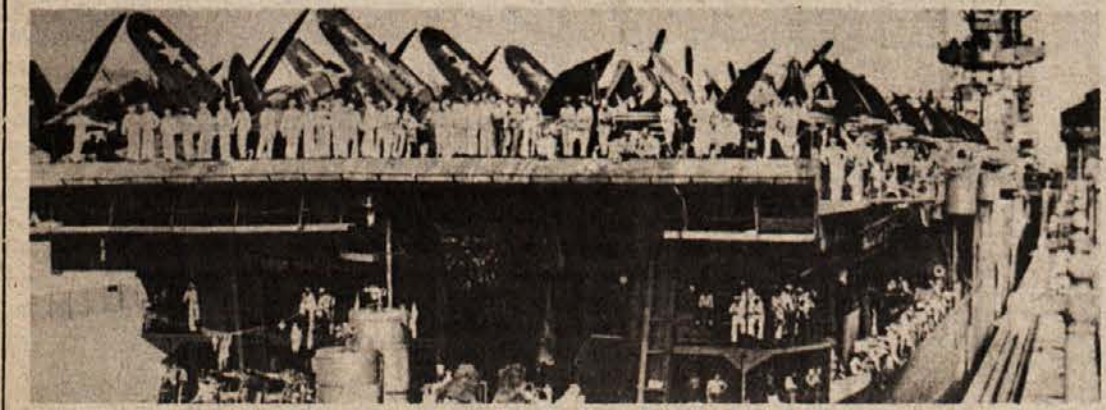
SLOVO STAREGA „ŠINJELA“

S septembrom so pričeli v nekatere enote Jugoslovanske ljudske armade uvajati nove uniforme, ki so jih preskušali dve leti. Nova uniforma, če lahko tako rečemo kompletu, je sad skrbnih priprav strokovnjakov, starešin in vojakov. Blago, ki je zamenjalo debelo volneno tkanino, je veliko lažje, dobro je prestalo dveletne preskuse v najtežjih terenskih vojnih razmerah. Nova uniforma je enake barve kot prejšnja, le suknjiči so nekoliko svetlejši. Blago je mešanica sintetike in volne.

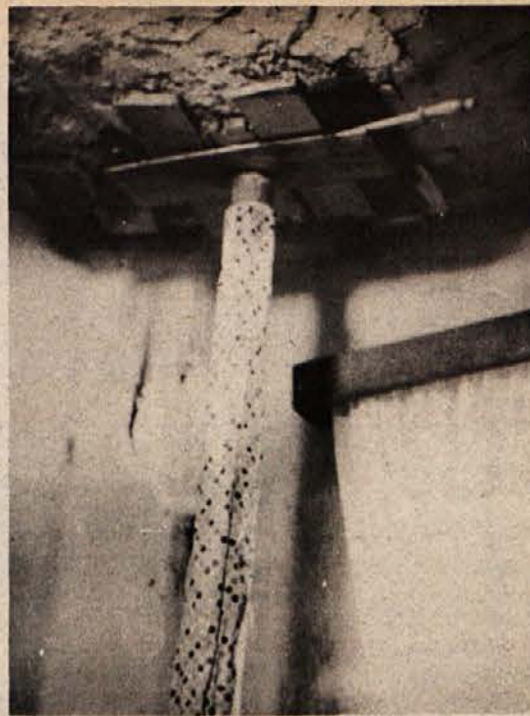
Uniforma naše armade je doslej doživela že nekaj sprememb, vsakokrat seveda na boljše. Čas je posebej prehitel klasični in nepogrešljivi del uniforme, vojaški plašč, ki so mu vsi rekli „šinjel“. Zgodovina pripoveduje, da izhaja „šinjel“ v osnovi iz leta 1929. Dolg in opletajoč ni bil več primeren za terenske razmere, strumno korakanje, tek.

Ob šestdesetletnici je „šinjel“ zamenjala podložena vetrovka, za katero izdelujejo blago v kranjskem Tekstilindusu in Mariborski tekstilni tovarni. Ob pogledu na novi vetrni jopič vzbudi pozornost njegov zadnji del, ki je po potrebi v bistvu velik žep za rezervno municijo in spravilo drugih reči.

Stare uniforme, ki jih je v skladiščih še precej, seveda ne bodo šle v smeti. Nova uniforma je zaenkrat praznična, stara pa bo še nekaj časa služila za delo, urjenje. Spremembo so doživele tudi uniforme starešin JLA.

V VLAGI MED NEBOM IN ZEMLJO

Zgodba o stanovanjski stiski Zvoneta Kokalja, 30-letnega strojnega ključavničarja novomeške Iskre, se zdi za današnje čase povsem izmišljena. Potem ko se je oženil, je zapustil domačo rojstno hišo v Bučni vasi pri Novem mestu in z družico pritisnil mnogo kljuk, preden je prišel do stanovanja. Sprejela ju je prijazna mlada žena, ki pa se je čez čas spremenila. Kokljeva sta hitro občutila vse grenkosti podnajemniškega življenja.

In prišel je čas, ko sta v roke dobila pisanje, da morata svoje stvari pospraviti. Bila sta pred nerazrešljivim vprašanjem, kam. Ob vsem je grozila zima. Na pomoč v Bučni vasi nista mogla računati, ker ni prostora. Na domače podstrešje sta odpeljala pohištvo in nato se je začel naporen lov za novim stanovanjem: mali oglasi, pisma, obiski, posredovanje prijateljev. Vse zaman! Štiričlanske družine so se vsi branili. In v največji stiski sta se Zvone in njegova 24-letna žena Vika spomnila na Vikino mamo. Pobrala sta najnujnejše stvari, v avto naložila osemletno Suzano in 14-mesečnega Andreja in se odpeljala na Paho nad Otočcem. Sprejela jih je mama, podnajemnica in stara zidanica.

Zvone je prišel z dežja pod kap: v dotrajani stavbi so trije prostori: nekakšen hodnik, ki je natrpan z drvami in vinogradniško šaro, čumната, v kateri se ruši strop, in večja soba, ki jo je prav tako že pošteno načel zob časa. Za šest oseb še ne 40 kvadratnih metrov. Ob vsem tem pa se Kokaljeva zavedata, da so podnajemniki podnajemnice, da so se v zidanico vselili tako rekoč na črno in da jih lahko lastnica, ki je tako dobrosrčno sprejela njihovo sorodnico, še danes nažene. Zvone upa, da ne bo tako, da bo s svojo Viko, Suzano in Andrejčkom lahko ostal v objemu vlage, prepaha, med nebom in zemljo, do tistega srečnega dne, ko se mu bo izpolnila edina želja. Prepričan je, da so v tej družbi ljudje, ki mu bodo končno hoteli prisluhniti. Kajti tisti hip, ko jim bo s svojim edinim orožjem, razlogi, prikazal svojo stisko, bo njegova težava rešena.

Že v času, ko je Zvone videl, kam pelje jeza njegove nekdanje „gospodarice“, je prosil patronažno službo Zdravstvenega doma iz Novega mesta za pomoč. Ko si je ogledala stanovanje v le

nekaj let stari hiši, je ugotovila: „Štiričlanska družina živi v majhnem podnajemniškem stanovanju, ki je neprimerno za družino z majhnim otrokom. Je vlažno in premajhno. Sin Andrej pogosto oboleva za respiratornimi infekci in spastičnim bronhitisom. Družina nujno potrebuje novo stanovanje ...“

Če bi si patronažna služba ogledala stanovanje na Pahi! Pri tem pa ni odveč, če zapišemo, da je starejša hčerka srčni bolnik in da je eden izmed zdravnikov v zdravniško potrdilo zapisal, da bi bilo dobro, ko bi deklica stanovala v suhem in toplem stanovanju, da ima njuna mama kronične bolečine v križu in kronično vnetje ledvic. Povrhu vsega v zidnici ni tekoče vode, sanitarije so slabo urejene in zaradi stalnega prepaha je hčerka že nekajkrat zbolela in bila celo v bolnišnici.

„Najhuje je,“ pravi Zvone, „ko moramo zjutraj vstati, zlasti zaradi omejitve v cestnem prometu. Takrat moram do Otočca največkrat pešačiti. V eni roki držim Andrejčka, z drugo vodim Suzano.“

Hodimo bolj počasi, ker je deklica srčni bolnik. Pogostoma vstanemo okoli pol četrte. Naprej pa gre precej lažje. Avtomobilisti radi ustavijo. Kdo pa se v snegu in dežju ne bi usmilil dveh majhnih otrok! Ko pridemo v mesto, gre Suzana v šolo, jaz pa z avtobusom v Bršljin, da oddam v varstvo Andrejčka. Verjemite, da je takšno življenje naporno. Kaj vse bi dal, da bi bila moja otroka vsaj zdrava!“

Zvone Kokalj trdi, da se njegova želja, da bi dobil novo stanovanje, navzlic vsem tegobam sploh ni zmanjšala. Še bolj se bojuje za stanovanje, v katerem bi njegova dva bolna otroka živela normalno, v katerem bi se v času, ko bi zunaj zavijal mrzel veter, brezskrbno pogovarjali. Morda bi z ženo Viko že zdavnaj obupala, če jim ne bi v Iskri stali ob strani. Tamkajšnja osnovna sindikalna organizacija je s predsednikom Ivanom Longarjem ukrenila vse, da bi Koklju našli vsaj začasno stanovanje. Z v. d. sekretarja splošne kadrovske službe Andrejem Dežmanom so o nevsakdanjem primeru obvestili samoupravno stanovanjsko skupnost, samoupravno komunalno skupnost, Center za socialno delo, občinski sindikalni svet. Skušali so se povezati tudi z osnovno organizacijo sindikata v IMV. Dobili so se le po telefonu, se zmenili za sestanek, in ko je delegacija iz Iskre prišla, ni bilo o predstavnikih iz IMV ne duha ne sluha.

Andrej Dežman: „Zbolelo nas je, ko smo videli, da našega prizadevanja ne jemljejo resno. Navsezadnje gre za našega delavca, ki je eden boljših in v tovarni deset let, in za njihovo delavko. Pri nas je Zvone sicer na prednostni listi na 2. mestu, vendar se zaradi sistema točkovanja nikoli ne ve, kdo ga lahko prehiti. Mislim pa, da se ta čas nahaja v velikih težavah in že zaradi otrok bi morali posredovati. Tam na Pahi sta oba malčka v smrtni nevarnosti.“

24-letna Vika Kokalj, delavka v IMV, pravi: „Vem, dandanes je težko s stanovanji. A vseeno živimo v taki družbi, ki posveča vso skrb otroku. Moja dva sta povrhu vsega — zato nisem jaz kriva — huda bolnika. Njuna bolezen se bo v zdajšnjih stanovanjskih razmerah, v vlagi in na prepihu, v mrazu in v podrtiji, še poslabšala.“

J. PEZELJ

Otrditvi, da je med beton slehernega zahtevnejšega gradbenega objekta v Sloveniji primešana tudi nezakonitost, bi kdo trdil, da je drzna. A kaj drugega reči o delu naših delavcev naposodo, ki z za njih povsem nerazumljivo tujko „samoupravne pravice“, dvanajsturnim delavnikom brez zdravstvenega in socialnega zavarovanja, ostajajo zgolj nepogrešljivi spremljevalci našega vsakdanjika? Bedo in stisko njihovega življenja smo obelodanili že lani po akciji, ki jo je pripravila novomeška UJV, danes kaže, da jim je prisluhnila tudi slovenska skupščina, ki je pred dnevi razpravljala o predlogu novega zakona o varstvu pri delu. Bodo republiški papirji uredili položaj posredovanih delavcev?

Znano je, da tudi v Novo mesto prihajajo samostojni obrtniki iz drugih republik (tam so tudi registrirani) in prevzemajo številna dela, predvsem v gradbeništvu, nekaj tudi v kmetijstvu in gozdarstvu. Njihova odgovornost do izpolnjevanja zakonskih obveznosti glede svojih delavcev je, to ni nikakršna skrivnost, sila pičla. Sicer pa dobiti danes obrtno dovoljenje v nekaterih zaostalih krajih je otročje lahko. Še posebej radodarni so s tem v makedonski Strugi, kajti tako vsaj navidezno zmanjšujejo svojo nezaposlenost. Preden pogledamo, kaj novi zakon prinaša, še nekaj ugotovitev. V vseh najdejo novomeške razmere svoje mesto.

Delavci pri nas (začasni, seveda) pogosto delajo brez nadzorstva obrtnika, od varstvene opreme dobijo zgolj čelade, hranijo se, nekaj tudi zaradi verskih razlogov, večidel s suho hrano. Njihov osebni dohodek je težko ugotavljati, kajti vsa dokumentacija leži v občinah, kjer imajo obrtniki svoj „sedež“. Nadur jim ne plačujejo, čeprav delajo nekateri tudi po 250 in več ur na mesec. Pogodbe o delu so porazne, pa čeprav v tamkajšnjih občinah povsem uradno registrirane. Primer: poleg splošnih podatkov o delavcu ni nikjer z besedico omenjen osebni dohodek, dopust, zdravstveno in socialno zavarovanje, pravica do odmora med delom, regres itd. Tokrat lahko postrežemo tudi s kakšnim „ošteviličnim“ primerom, ki bo vsej zadevi odkril še drugo plat.

konec modernega suženjstva?

Številni papirji danes kažejo, da je obrtniku potrebno za kvalificiranega delavca plačati 160 din davka mesečno, za nekvalificiranega pa 80 din. Poglavlje zase so plačilni listki. S prosto roko popisani koščki papirja nudijo primer, ko je delavec za 246 ur garanja zaslužil 7380 din ali 30

din na uro. Ob tem pa tole: sočasno računa obrtnik delovni organizaciji, s katero ima pač pogodben odnos, 80 din za uro dela svojega delavca. Ob zares minimalnih stroških z davki in morebitnim zavarovanjem postane povsem jasno, kam potuje ostala razlika.

Danes se veliko govori o koraku naprej, češ da so skorajda vsi priseljeni delavci tudi zavarovani. A kako? Kaže namreč, da obrtniki v svojih občinah plačujejo za svoje delavce le minimalne „zavarovalne prispevke“. Tako se dogaja, da dobi delavec v primeru bolezni le borih 800 din mesečno. Volk sit in koza cela?

In novi zakon o varstvu pri delu?

Dopolnitev zakona zavezuje organizacijo združenega dela, ki odda samostojnemu obrtniku izvedbo posameznih del, pa najsi gre za gradbena, kmetijska ali gozdarska, da ugotovi, ali ima obrtnik tudi vse potrebne dokaze o izpolnjevanju zakonskih obveznosti do delavcev. Hkrati s sklenitvijo pogodbe z obrtnikom bo morala organizacija združenega dela o tem obvestiti pristojni občinski organ inšpekcije dela. Predlog spremembe zakona pa predvideva tudi višje kazni za storilce: namesto dosedanjih 5.000 din bo treba odšteti kar stari milijonček.

Svoje pa k danes še nerešenemu vprašanju prinaša tudi zakonodaja. Omejevanje števila delavcev enemu obrtniku postane popolnoma nesmiselno, ko si ti zagotove pogodbe z drugimi obrtniki, po katerih bodo slednji oz. njihovi delavci sodelovali z njimi. Tako je po povsem uradni poti moč zagotoviti si tudi po 30 ali več delavcev. Tudi ni naključje, da je med nosilci obrtnih dovoljenj kopica sorodnikov.

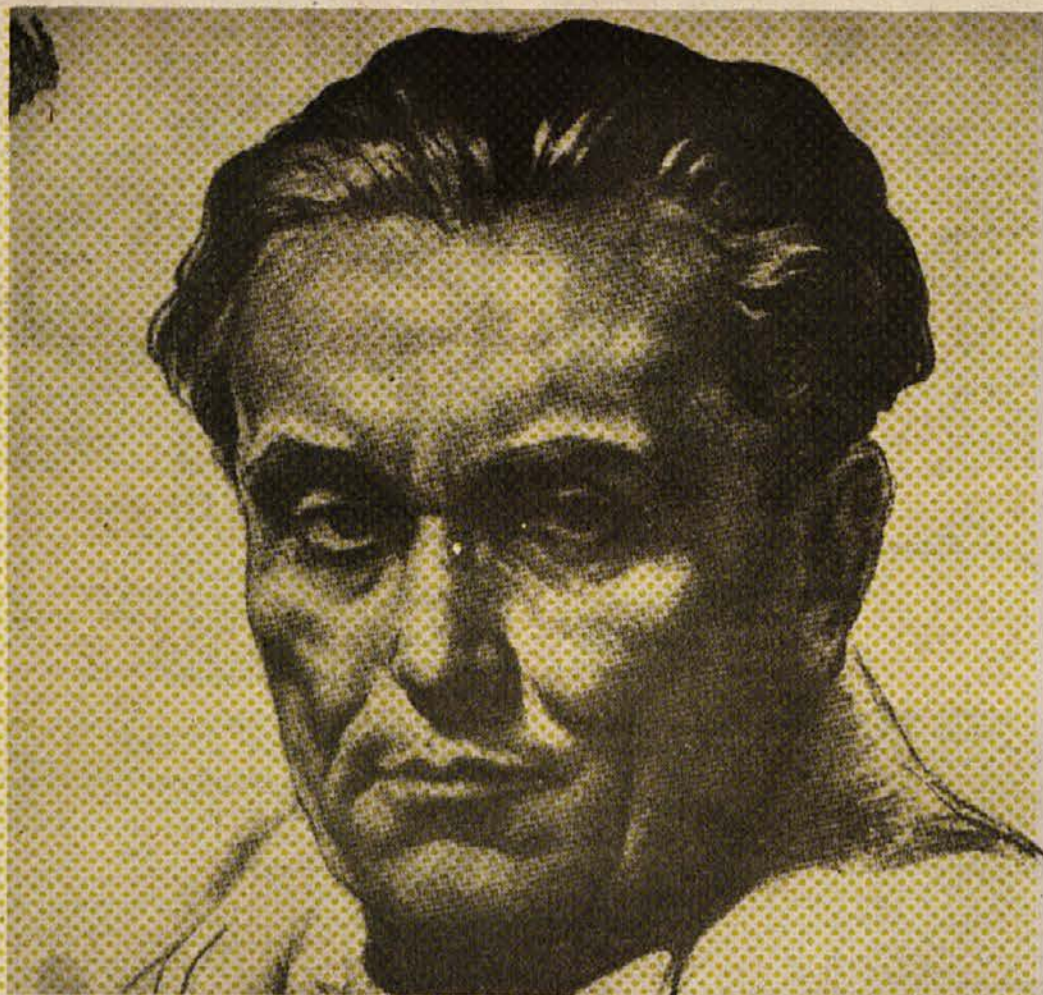
Zagotovo je, da bo ob poznavanju razmer takšnim prevarantom prej ali slej stopila na prste tudi naša zakonodaja. Nekaj z novim zakonom o varstvu pri delu, še več pa bi verjetno dosegli z medrepubliškim dogovorom na tem področju.

Kajti slovenska podjetja se boje, da bi ob natančnem in doslednem izvajanju zakonskih predpisov samo v Sloveniji pričeli obrtniki iskati delo drugje. Že tako se jih je veliko zateklo v Črno goro.

Toda kdo bo naposled ugriznil v načelno vprašanje: ali je danes sploh še dopustno, da se nekdo preživlja (in tudi bogati) s posojevanjem in posredovanjem delovne sile?

B. BUDJA

IZ LJUDSTVA ZA LJUDSTVO

„Sklicana je bila zgodovinska skupščina Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije v Bihacu. Na tej skupščini so bili sprejeti veliki in važni sklepi. Prvič po okupaciji naše domovine je postavljen centralni politični organ, sestavljen iz predstavnikov vseh narodov Jugoslavije. Prvič se je sestalo takšno ljudsko predstavništvo, ki je vzniklo iz ljudstva samega, in to v najtežjih urah njegove zgodovine in pred katerim je Vrhovni štab lahko položil račune o svojem dotedanjem delu.

Ustanovitev Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije je ena največjih pridobitev naše narodnoosvobodilne borbe do sedaj. Postavljeni so temelji, na katerih se je začela graditi nova, pravičnejša ureditev v pokrajinah Jugoslavije, postavljeni so temelji prave, resnične demokratične ljudske oblasti. Z ustanovitvijo pokrajinskega protifašističnega sveta Hrvatske, še pred tem pa z nastankom slovenske Osvobodilne fronte in njenega izvršilnega organa so se začela v praksi uresničevati načela enakopravnosti jugoslovanskih narodov, začele so se uresničevati stoletne težnje posameznih narodov Jugoslavije, da si sami vladajo.

V letu dni, odkar je bil ustanovljen Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, so nastale velike spremembe ne samo pri nas doma, ampak tudi po svetu. Posebno v tem letu smo imeli težke in krvave boje z okupatorjem. Pred našo narodnoosvobodilno vojsko so bile velike in častne naloge. V šestih mesecih, od januarja pa do julija leta 1943, smo prebrodili dve veliki sovražni ofenzivi, ki so jih sovražniki začeli zato, da bi uničili našo narodnoosvobodilno vojsko in zopet zavzeli naše ozemlje. To so bile težke preizkušnje za našo narodnoosvobodilno vojsko. Vzdržali smo velikanske napore, v katerih so sinovi naših narodov pokazali nezasišano junaštvo in samoodpovedovanje, da bodo nanj še dolgo ponosni prihodnji rodovi naših narodov. Kljub temu da so sovražniki imeli ogromno premoč, številčno in tehnično, jim ni uspelo uničiti jedra naše narodnoosvobodilne vojske.

Nasprotno, sami so imeli ogromne izgube, mi pa smo s tem težkim in krvavim bojem pridobili velike simpatije in občudovanje vsega naprednega sveta na eni strani, na drugi strani pa so zavezniki prvič priznali našo narodnoosvobodilno vojsko s tem, da so poslali v Vrhovni štab Narodnoosvobodilne

vojske in partizanskih odredov Jugoslavije svojo vojaško misijo. V teh velikih bojih smo pretrpeli velike izgube, padli so tisoči najboljših sinov naših narodov. To so težke in nenadomestljive izgube. Potrebno je bilo preliti potoke dragocene človeške krvi, desetstisoči naših najboljših sinov so morali dati svoja življenja v dvehletnem neenakem boju s sovražnikom, da bi si navsezadnje resnica o dejanskem položaju utrla pot v ves svet. Morda še nikoli noben majhen narod ni toliko žrtvoval, da bi prepričal svetovno javnost, da je kri, ki je bila prelita v Jugoslaviji, njegova kri, in ne kri tistih sramotnih izdajalcev, katerih voditelji uživajo gostoljubnost v zavezniških državah.

S kapitulacijo Italije in razorožitvijo desetih italijanskih divizij v naši državi se je naša vojska ne samo dobro oborožila, temveč tudi zrasla v najmanj 80.000 novih borcev in osvobodila nove velike predele v Dalmaciji, Sloveniji itd. Tako so nastali pogoji za nove zmagovite operacije enot narodnoosvobodilne

vojske, na drugi strani pa si je naša narodnoosvobodilna vojska pri zaveznikih pridobila ugled resnega vojaškega dejavnika, s katerim danes računajo ne samo zavezniki kot s svojim zaveznikom, temveč tudi fašistični osvajalci kot z nasprotnikom, ki veže nase veliko število njihovih divizij. Po kapitulaciji Italije je prišlo v Dalmaciji, v Sloveniji in na Hrvaškem do neslutenege poleta narodne vstaje.

Eden najlepših uspehov naše narodne vstaje, uspeh velikega zgodovinskega pomena, je osvoboditev Istre in Slovenskega primorja po kapitulaciji Italije. Dvajsetletno suženjstvo slovenskega in hrvatskega ljudstva kljub vsem prizadevanjem fašistov ni moglo odvzeti našim zaslužjenim bratom njihovega narodnostnega značaja in oslabiti njihovih teženj za združitev s svojimi brati in drugimi narodi Jugoslavije.

V zvezi z vsem tem, predvsem pa z razvojem splošne ljudske vstaje, z osvoboditvijo vedno večjega ozemlja, v zvezi z vedno večjimi nalogami, ki se postavljajo pred našim

ljudstvom in v zvezi z razvojem dogodkov v inozemstvu je potrebno pravočasno storiti vse ukrepe za nadaljnji uspešni razvoj narodnoosvobodilnega boja, potrebno je storiti vse, da si naši narodi zagotovijo takšno državno ureditev, ki bo temeljila na bratstvu in enakopravnosti vseh narodov Jugoslavije in ki bo zagotavljala resnično svobodo in demokracijo vsem družbenim slojem. V 23 letih se je monarhija popolnoma kompromitirala pred ljudstvom. Ni bila nosilka demokratičnih načel, temveč diktatura najbolj reakcionarne klike. Monarhija ni bila vez med narodi Jugoslavije in ne temelj za močno državno narodno skupnost. Monarhija je bila nosilka velikosrbske hegemonije in zatiranja drugih narodov. Pokojni kralj Aleksander je leta 1922 razpustil parlament in uvedel vojaško diktaturo. Uvedel je režim terorja in nasilja. Kralj Peter II. je že v začetku postal središče, okrog katerega se je zbirala vsa reakcija, ki je uničila našo državo. Še več, ves čas je podpiral in še podpira najbolj sramotnega izdajalca Draža Mihailovića in njegove „vojvode“. O tem je stotine in tisoče dokazov, in to vedo vsi naši narodi. Glede na to lahko samo republikanska demokratična oblika vlade prepreči, da se našim narodom nikdar več ne dogodijo takšne nesreče.

Zato je dolžnost našega ljudskega predstavništva, da stori vse potrebne ukrepe, da upraviči zaupanje velike večine svobodoljubnih narodov Jugoslavije. V tej etapi se glede na notranje in zunanje dogodke kaže potreba po vzpostavitvi takšnih ljudskih, političnih in zakonodajnih kakor tudi izvršilnih organov, ki bodo sposobni obvladati vse težave v teh razmerah in bodo dostojno predstavljali narode Jugoslavije tako doma kakor zunaj, ki bodo sposobni prepričati vsakršen poskus s katerekoli strani, ki bi poskušal onemogočiti uresničevanje teženj, za katere je naše ljudstvo prelilo toliko krvi v tem velikem osvobodilnem boju. Danes je potrebno, da Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije postane najvišji zakonodajni in izvršilni organ narodov Jugoslavije. Zdej je že prišel čas, da ustanovimo izvršilni organ v oblikičasne vlade, ki bo sposoben voditi vse zadeve, ki jih mora opravljati prava ljudska vlada.

Danes imamo Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije, ki je bil ustanovljen pred letom dni. V tem protifašističnem svetu so zastopani vsi narodi Jugoslavije. V njem so zastopani vsi družbeni sloji. Prvič v zgodovini pošiljajo naši narodi v ta svoj organ takšne predstavnike, ki so izšli iz njegove srede, ki jih svobodno volijo in ki res uživajo vse zaupanje.

JOSIP BROZ—TITO
29. NOVEMBRA 1943 V JAJCU

Spomladi 1942 je partizansko gibanje na Dolenjskem in Notranjskem postalo zares množično. Del slovenskega ozemlja med Kolpo—Ribnico—Ložem in Snežnikom je bil osvobojen, partizanske čete Dolenjskega odreda so skorajda vsak dan napadale in minirale progo, po kateri so Italijani oskrbovali svoje enote v Kočevju in Ribnici. Ob progi so se partizani srečevali z bunkerji, ki jim lahko orožje ni bilo kos. In rodila se je ideja: zakaj partizani ne bi imeli svojega, partizanskega topništva?

Jože Kožar, doma s Turjaka, je bil rezervni narednik v bivši jugoslovanski vojski. Kot tak se je dokaj dobro spoznal na orožje, megleno idejo o izdelavi partizanskega topa je zaupal partizanskemu tovarišu Vincencu Drobniču—Cenetu. Našla sta cev minometa ter komandirja čete prosila za dovoljenje, da odideta na Turjak in tam iz cevi minometa, skritega smodnika in letalskih bomb, ki so padale po partizanskih položajih ter niso eksplodirale, napravita orožje, ki bi delovalo kot top.

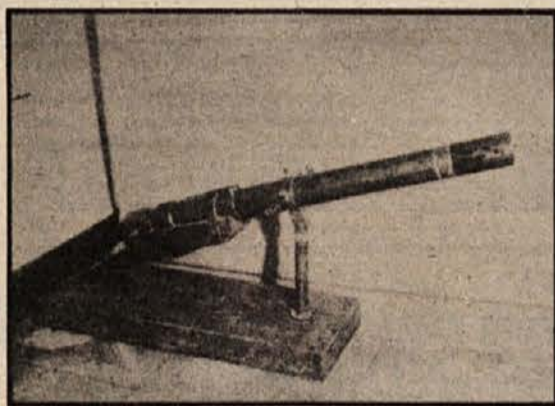
Komandir čete je zadevo dovolil, vendar pripomnil, naj delata konspirativno, „da bo naša četa prva, ki bo začela razbijati bunkerje s topovi!“

LASTNIK NI JOKAL NAD KOZOLCEM

Kožar in Drobnič sta se s cevjo minometa vselila v delavnico kovača Šušteršiča, ki jima je pomagal po svojih močeh in znanju. Prav tako kolar Gale. Cev minometa so vedeli v hrastov podstavek. Na sredi cevi so z obročem pritrdili napravo za dviganje in spuščanje cevi (elavacijo). Granate so izdelali iz nabranih italijanskih letalskih bomb. Predelali so jih in jih opremili s pločevinastimi krilci, ki naj bi granato usmerjale in umirjale med zračnim poletom.

Top je bil izdelan v treh dneh. Posebno težko so rešili vprašanje vžiga smodnika v cevi. Najprej so si hoteli konstruktorji pomagati s predpotopno vžigalno vrvico, nato pa so staknili glave in na zadnji del cevi vgradili del puške. Smodnik puškinega naboja, ki so mu odstranili kroglo, je v vlogi začetnega naboja vžgal smodnik v cevi. Ko je bil top izgotovljen, je nastopil čas za poskusno streljanje. Okoli topa se je zbrala vsa vas. Cev so usmerili na bližnji kozolec, ki je, nič hudega sluteč, stal 200 metrov daleč, in sprožili. Lesena poskusna granata je kozolec zadela in ga seveda poškodovala. Uspeha so bili vsi veseli, še lastnik kozolca, ki je v navdušenju čisto pozabil, da gre za njegovo lastnino.

Top je tako dozoreval za pravo preskušnjo. Ker se je dobro pokazal, so ga prebarvali s sivozeleno barvo, napravili so merilno napravo, granate (tokrat niso bile lesene) so obložili s vlničnimi obroči, tako velikimi, da so dobili

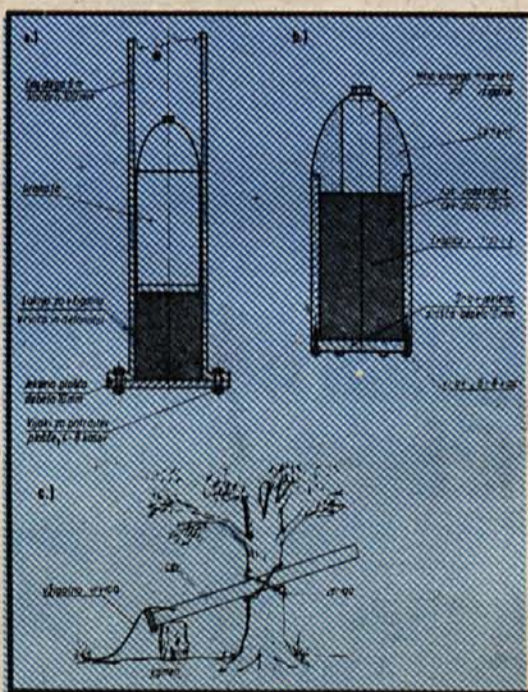
DOLENJSKO PARTIZANSKO TOPNIŠTVO

točen premer 81 mm, kot je bil premer cevi minometa. Top ne velja nič, če ni premičen, iz turjaškega hleva so ročno „vpoklicali“ konja in mu top natovorili na hrbet.

Generalna preskušnja s pravo granato je bila naslednjo nedeljo. Top so postavili na položaj pred pošto, cilj pa izbrali kakšnih 600 metrov daleč v smeri vasi Zapotok. V cev so topničarji porinili prvo pravo granato, napolnjeno z eksplozivom in žebljem kot udarno iglo za vžig. Smodnik so dekleta vžila v silene vrečke. Stari topničar Kožar je hotel varčevati s smodnikom in dati v cev le eno vrečko, vendar so vsi drugi v navdušenju zahtevali, naj vstavijo kar tri. Izkušeni mož se je vdal.

Vsi so šli v zaklon, pravzaprav za hiše in kozolce. Merilec je pogledal naokoli, če še kdo ni na varnem, nato pa potegnil za dolgo vrvico. Strahovito je počilo, top je vrglo nekaj metrov nazaj, večkrat se je prevrnil. Na cilju pa nobenih sprememb. Čez nekaj ur je partizanska patrolja, ki je prišla iz 3,5 km oddaljene vasi Zapotok sporočila, da je granata turjaškega topa padla na sredo vasi in kako so tam mislili, da streljajo Italijani. No, če top že ni bil natančen, je vsaj daleč streljal. Zaradi velikodušnih treh vrečk smodnika.

Glas o tovarni topov na Turjaku se je hitro razširil med partizani in Italijani. Slednji so govorili o celih baterijah, ki da jih izdelujejo partizani v serijah.

V resnični bitki je top s Turjaka sodeloval samo enkrat. Dan pred začetkom italijanske ofenzive 15. julija 1942 so z njim streljali na sovražnika partizani prvega bataljona Krimskega odreda. Bilo je pri lški vasi. Top je izpljunil tri granate, ki niso eksplodirale, nato pa se je pokvaril. Danes je to orožje eden najbolj dragocenih eksponatov v ljubljanskem Muzeju ljudske revolucije.

VODOVODNA CEV — TOPOVSKA CEV

Dolenjska je povezana tudi z usodo drugega partizanskega topa, pravijo mu primoški top. Bilo je v začetku meseca julija 1942 pri Žužemberku, kjer je Italijane stiskal v obroč Zapadnodolenjski odred.

Ta top je bil ročno delo partizanov 3. čete 1. bataljona Zapadnodolenjskega odreda, ki ji je poveljeval France Vrhovšek—Čičerka. Bilo je v zasedi na severnem pobočju hriba Primož nad Stransko vasjo, pri samotni hiši se je ob pogledu na cevi, ki so jih namenili za suhkrajnski vodovod, porodila zamisel o topu. Vodovodna cev — topovska cev. Konstruktor in glavni izvajalec pri izdelavi topa je bil partizan Maks Biorki iz Sentrupert na Dolenjskem, po poklicu ključavničar. Po zvezi je dobil iz Žužemberka žago za železo, pile in drugo orodje. Eno od vodovodnih cevi so prerezali na dvoje. Vsa četa je žagala, da so prežagali lito cev; to je trajalo dober teden. Nato je Maks pritrdil na zadnji del cevi

kvadratno železno ploščo in zvrtil v cev luknjico za zažigalno vrvico in detonator. Za polnitev so si nabavili približno kilogram smodnika v silveni vrečki. Granato so izdelali iz okoli pol metra dolge tanjše cevi, ki je zdrsnila v debelejšo topovsko cev.

V granato so dali nekaj trotila. Vrh izstrelka je bil iz betona, za detonator pa naj bi služila mina italijanskega lahkega minometa. No, pa pustimo tehnične podrobnosti.

TOP UBIL ITALIJANSKO MULO

Pri kmetu, kjer so bili partizani v zasedi, so si izposodili dolgo železno vrvico in par volov, ki so top odpeljali na položaj. Z verigo so cev privezali za bukev, nagib cevi so uredili tako, da so jo podložili s kamenjem. Pomerili so naravnost v vrata žužemberške šole. Potem so porinili v top vrečko s smodnikom, za njim pa še granato z aktiviranim vžigalnikom. V luknjico je dal Biorki vžigalno vrvico z detonatorjem.

Na srečo se je nekdo spomnil, da celo čisto „ta prave“ topove preskušajo bolj od daleč. Topničarji in gledalci so se poskrili v zaklone. Zagmelo je.

Ko so prišli navzoči iz kritja, niso imeli česa videti. Top je izginil, kot da ga nikoli ni bilo. Bukev je bila prelomljena na dvoje. Obveščevalci so se optimistično pozanimali, če je granata, namenjena na Žužemberk, kaj zadela. Čez nekaj časa je prišla vest, da je odletel v Žužemberk kar cel top. Granata da sicer ni eksplodirala, pač pa je s svojo težo ubila italijansko vojaško mulo.

SAMO ZVOČNI ZADETKI

V zgodbo o dolenjskem partizanskem topništvu sodi tudi pripoved o ideji Ivana Majnika—Džemsa, poveljnika prvega bataljona Belokranjskega odreda. Julija 1942, ko je tudi Džems zvedel za silno pokanje turjaškega in primoškega topa, je izdal ukaz, naj po bližnjih vaseh poberejo vse možnarje, ki so dolga leta uspešno streljali na čast Zenitovanjem in svetnikom ali pa z manj uspeha zoper črne oblake, ki so grozili s točo. Petsto metrov od fašistične postojanke pri Zajcu so postavili štiri možnarje. Tudi takega streljanja navajeni partizanski fantje so jih napolnili s smodnikom. Ob 20. uri 22. julija 1942, ko so bili partizani pripravljeni za juriš, so pod vodstvom Alojza Fiju izstrelili prvo salvo.

Po nekaj salvah so preplašeni Italijani spoznali, da ti partizanski „topovi“ samo pokajo, zadevajo pa ne. Drugi dan so zapustili postojanko pri Zajcu in se niso več vrnili vanjo. Nekaj k temu dejstvu je morebiti dodal tudi od strahovitega gmenja preživeti strah.

18. NOVEMBRA 1944 GOD. U 11³⁰ UJUTRO
MOJ AVION JE BIO POGOĐEN OD
NEMACKOG FLAKA TE SAM BIO PRISILJEN
DA SKOČIM SA PADOBROMOM, I SLETIO
SAM KRAJ MESTA RIBNICE. BIL SAM
MALO POVRILETEN I LJUDI IZ OKOL-
NIH MESTA SU MI POMOGLI I BILI VELO-
LJUBAZNI SAMIM ODHAN POSLUSNO BIL
ZAROBLJEN OD NEMACKIH VOJNIKA I
ZAROBLJEN U RIBNICI OKO 5 DANA, TE
ODVEŠEN SA MOJOM POSADOM U LJUBLJANO,
I ZAROBLJEN U JEDNOM VELIKOM CIVILNOM
ZATVORU. TAVOŽER OVDE UPRAVNIK
ZATVORA I STRAŽARI, BILI SU VELO

Marija Šteblaj je videla, kako so peljali ujete letalce v Ribnico, a ni mogla pomagati, saj je bila sumljiva, ker je bilo v partizanih kar 5 njenih bratov in še mož. Spomni se, kako so v glavo ranjenega letalca peljali na „šajtrgi“, na to vozilo pa se je opiral prav J. Swigart, ki je imel poškodovan gleženj.

Angela Cebin (četrt z leve) razlaga W. J. Swigartu (tretji z leve), da je tudi ona imela iz podobnega kosa padala birmansko obleko. Prva z leve je Swigartova žena Jo, drugi pa inž. Marjan Hočevar iz Inlesa, ki je razgovore prevajal.

ŽIVI IZ LETEČE KRSTE

23 letječih trdnjav „Liberator“ ameriške vojske je dopoldne 18. novembra 1944, se pravi pred 35 leti, odletelo z letališča v Bariju proti Vidmu (Udine), kjer je bilo nemško letališče. Njihova glavna naloga je bila najti in uničiti 16. nemško protiletalsko bazo. Niso pa vedeli, da so v pravkar minuli noči dobili Nemci okrepitev, saj je v okolico Vidma pripeljal vlak 100 novih protiletalskih orožij.

V enem izmed letal je bil navigator 26-letni William Joseph Swigart iz Pennsylvanije (ZDA), ki so ga zadnji hip pridali posadki, s katero doslej ni nikoli letel:

„Bombe smo odvrgli okoli 11. ure dopoldne. Zelo smo bili presenečeni zaradi gostega protiletalskega ognja. Kasneje sem zvedel, da so bila zadeta štiri naša letala. Naše je bilo zadeto večkrat. Od štirih motorjev je delal le eden s polno močjo, drugi pa s polovično. Zrak je vdrl v kabino. Nekateri smo bili ranjeni, „popikani“ z železom, a ne resno. Zračni pritisk je vse razmetal in odtrgal večji del mojega zemljevida na navigacijski mizi.

Komandant letala R. E. Reed je po našem poročanju o škodi in mojem nasvetu dal povelje, da usmerimo letalo proti Beli krajini in Kolpi, kjer naj bi bilo po naših obveščevalnih podatkih —ki smo jih zvedeli pred poletom — zamaskirano partizansko letališče . . .“

Zadeti Liberator je letel proti Beli krajini. Kmalu so ugotovili, da letalo zgublja višino in da verjetno ne bo preletelo kočevskih hribov. Ukrepati je bilo treba hitro, saj ne bi mogli izskočiti, če bi bilo letalo že prenizko. Prav zato so se odločili za skok blizu Ribnice, čeprav so vedeli, da so v večjih naseljih nemške posadke. Na vsak način pa so hoteli k partizanom, ker so imeli

podatke, da le tako lahko računajo na skorajšnje vrnitev domov.

Pri prednjih vratih so skakali trije. Prvi je hitro skočil, drugega je moral Swigart poriniti.

„Jaz pa sem moral skočiti kar sam, ker ni bilo za menoj nobenega več. Težko mi je bilo skočiti v neznanu, razen tega je bil to sploh moj prvi skok. Tudi kasneje sem skočil le še enkrat, in sicer leta 1951 v Ameriki, ko se mi je vžgalo letalo.“ Nato so skočili nad Ribnico še ostali, skupaj 10 letalcev.

Danes 77-letna Marija Šteblaj iz Hrovače pri Ribnici se takole spominja dogodka: „Padalci so padali tu doli po polju proti Otaviciam. Moj brat Janez Kersnič, ki je umrl pred tremi leti, je takrat delal na njivi pri progji. Proti njemu je tekel eden izmed padalcev in si kar spotoma snemal padalo. Brat mi je kasneje povedal, da ga je vpraševal, kje so banditi. Pokazal mu je v Malo goro in letalec je tekel kar naprej, kamor mu je pokazal brat. Za njim so pa že streljali . . .“

Angela Umek—Gnidica iz Otavic pa je pokazala: „Tukaj je bila včasih hruška, tukaj pa skedenj in prav vmes je padel padalec.“

Francka Ilc iz Otavic nam je prinesla kos padala, ki je ostal od takrat. W. J. Swigart si ga je z zanimanjem ogledal, ko je oktobra letos obiskal z družino Ribnico in kraj, kjer je s padalom pristal.

Angela Cebin iz Otavic je bila takrat sicer v Dolenji vasi, vendar je tudi ona dobila kos padala, iz katerega si je kasneje naredila obleko za bimo.

Letalo je padlo v vrtače za železniško postajo Lipovec. Še danes pravijo domačini temu kraju „Pri avionu“.

Štirje padalci so zbežali v Malo goro, kjer so se kmalu srečali s partizani. Ti so se hitro vrnili s partizanskega letališča v Beli krajini v Bari. To so James Mund, R.E. Reed, Baun Leland in Jerome Jares. Fotoreporter Edi Šelhaus, ki zbira podatke o sestreljenih zavezniških letalcih pri nas in piše o njihovih usodah, zatrjuje, da so še vsi štirje živi in da ima njihove naslove.

Francka Ilc—Gnidica je pomagala pri reševanju padalca, ki je obvisel na hruški, in ga skrila pod skedenj. Proti Otaviciam so že hiteli domobranci, na biciklih, po nekaterih trditvah, pa z druge

strani partizani, ki so bili le za 200 m „prekratki“. Na bližnji železniški progji naj bi stal nemški oklepni vlak.

Preostalih 6 letalcev se je nato zbralo na nekem skednju v Otavicih. Swigart je imel poškodovano nogo, najhuje pa je bil ranjen neznan padalec, ki mu je posnelo z glave precejšen del kože z lasiščem, ki se je le še malo držalo. Kmete so žejni letalci zaprosili za pijačo. Ko je nekdo hitro nagnil kozarec, se mu je zaletelo, ker so mu dali žganje. Ostanek žganja je Swigart porabil za razkužitev rane na tovariševi glavi. Posneto kožo mu je nategnil nazaj na glavo in vse skupaj zavil. To je bila edina zdravniška pomoč, ki jo je ta ranjenec dobil do konca vojne. Swigart ga je 6 mesecev kasneje spet srečal v nekem taborišču in opazil, da se mu je rana zarastla, le na spoju posnetega lasišča in glave ni imel las.

Na skednju so jih kmalu odkrili domobranci. Predstavili so se, da so slovenska vojska. Bili so prijazni. Dejali so jim, naj bodo mirni, da jih ne bodo odkrili Nemci. „Imeli smo vtis, da nam hočejo pomagati, zato smo se celo rokovali z njimi. Če bi vedeli, kaj bo kasneje, tega ne bi storili,“ je povedal Swigart.

Vseh šest letalcev so odpeljali v Škrabčevo hišo v Hrovači. Dali so jim toplo mleko in kruh. Zvečer je prišel neki zelo star duhovnik z belo brado. Dejal je, da je star 81 let. Znal je angleško. Povedal je, da se bodo Nemci znesli nad ljudmi in vasjo, če se ne predajo njim. Domobranci so jih nato odpeljali do bližnjega bunkerja in jih predali Nemcem, ki so jih odpeljali v Ribnico, kjer so jih zaprli v Češarkovi hiši.

Prav iz hiše, kjer je bil med vojno zapor, izhaja prvi ribniški general. To ni general naše, ampak ameriške vojske. Če njegovo ime zapišemo po naše, se piše Jože Češarek. Je nečak lastnice hiše v Ribnici, v kateri je bil zaprt med vojno tudi Swigart.

Vsi letalci so bili najprej nekaj dni zaprti v Ribnici, nato v Ljubljani (Belgijska kasarna), končno pa so jih razporedili po nemških taboriščih ob Baltiku. Swigartovi domači so šele čez 10 tednov zvedeli, da je živ in v ujetništvu. V taborišču je skušal, da je imel le še 45 kg, malo pred osvoboditvijo pa 50. Najbolj so bili ujetniki

jezni na Nemce zato, ker so gladovali, ob koncu vojne pa so v taborišču odkrili veliko skladišče hrane, katero je zanje poslal Rdeči križ.

Te dni, 35 let kasneje, je Swigart upokojen kot letalski kapetan, z drugo ženo Jo, njeno hčerko, in zetom ter s pismom, prevedenim v jugoslovansko („Ja sam američki pilot. 1944. godine u 11.30 moj avion je pogođen od nemačkog flaka te sam bio prisiljen da skočim sa padobromom i sletio sam kraj mesta Ribnice . . .“ itd.) je prišel pogledat kraje in ljudi.

Prvi dan iskanja je skoraj obupal. V Ljubljani ni našel belgijske kasarne, ker je podrt. V Ribnici ni dobil nobenega, ki bi znal angleško, in še v hotelu niso imeli prostora, zato so ga napotili v Kočevje. Tu pa so nato telefonirali v Ribnico in mu priskrbeli vse, celo prevajalca. Ogledal si je tudi Češarkovo hišo, kjer je bil zaprt. Skoraj so ga obile solze.

„Najbolj me je očarala dobra volja ljudi, da bi mi pomagali,“ je povedal W. J. Swigart. „Natakarica v Ribnici je zajahala moped, da bi našla koga, ki bi znal angleško.“ Podobno je bilo pred 35 leti prvi večer ujetništva v Ribnici. Neka starejša ženska, ki je bila včasih v Ameriki, je prinesla zaprtim pilotom kruha. „Potem so mi preskrbeli prevajalca, prenočišče, spremljevalce, nas vodili, kamor smo želeli, in celo k ljudskemu kiparju Koširju v Jelovec.“ Zaradi vsega tega je razumljiv Swigartov predlog, naj bi se občini Ribnica in Huntingtown pobratili.

Občina Huntingtown šteje okoli 50.000 prebivalcev. Občinsko središče ima 8.000 prebivalcev. Šolo obiskuje 1.700 učencev. Imajo univerzo, ki jo obiskuje tudi 40 študentov iz Evrope. Izdajajo svoj dnevnik itd.

Seveda bi bili bratski stiki za ribniško občino dragi, zato verjetno s tesnejšimi stiki na ravni občin ne bo nič, čeprav si Ribničani žele bratsko sodelovati z vsem svetom.

Tudi žena Jo je povedala, da ji je mož pogosto govoril, kako bi rad obiskal kraje, kjer je bil sestreljen, in da je vesela, ker se mu je želja uresničila.

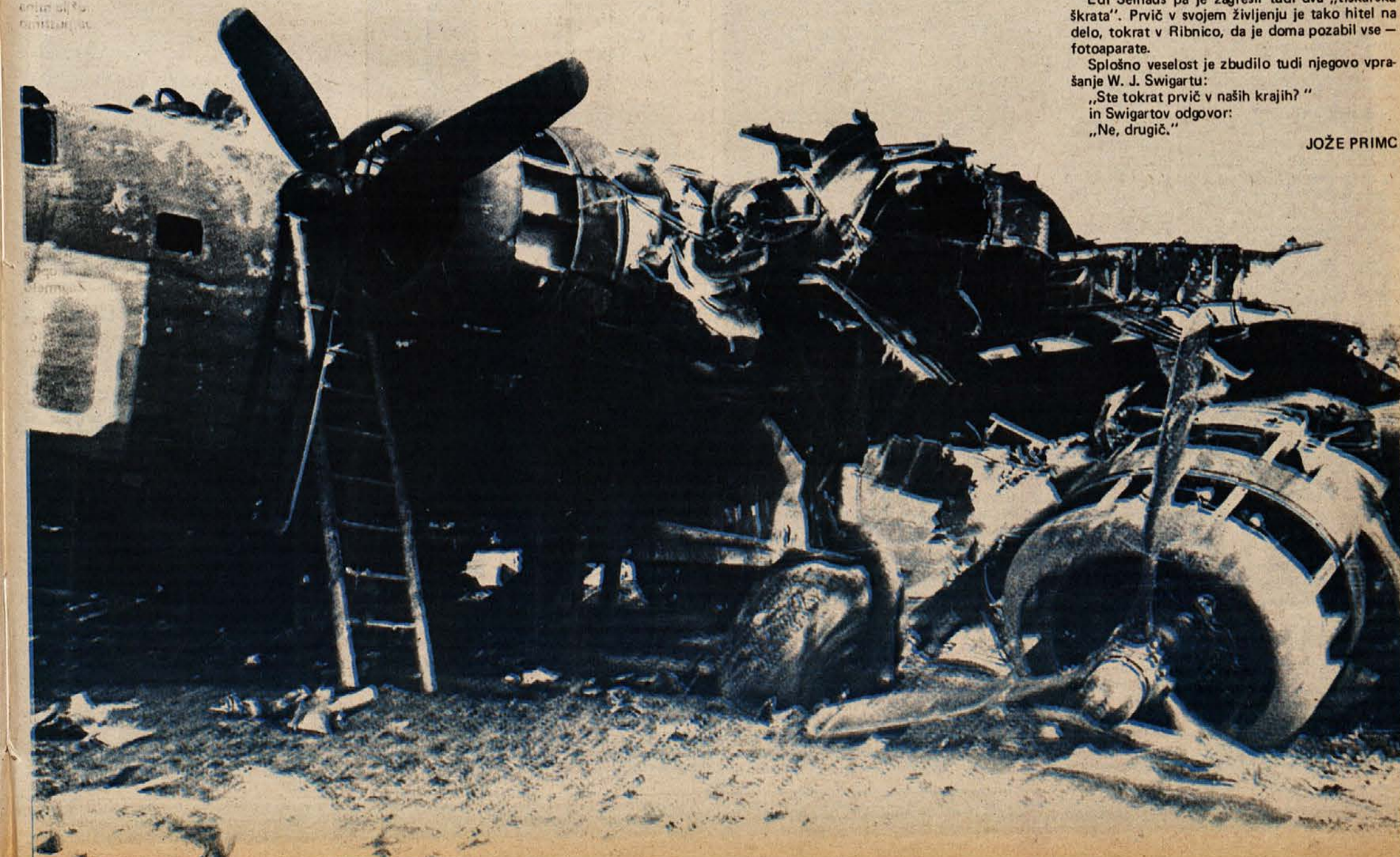
Srečanju v Ribnici je, kot rečeno, prisostvoval tudi fotoreporter Edi Šelhaus. Povedal je, da pripravlja zvezni odbor ZZZB srečanje vseh teh letalcev, ki je bilo rešenih 500 do 600. Njemu je bilo doslej znano, da so izmed vseh rešenih posadk le 3, katerih vsi člani so preživeli sestrelitev in se srečno vrnili domov. Ta posadka je četrt, saj še vsi člani žive.

Edi Šelhaus pa je zagrešil tudi dva „tiskarska škrapa“. Prvič v svojem življenju je tako hitel na delo, tokrat v Ribnico, da je doma pozabil vse — fotoaparate.

Splošno veselost je zbudilo tudi njegovo vprašanje W. J. Swigartu:

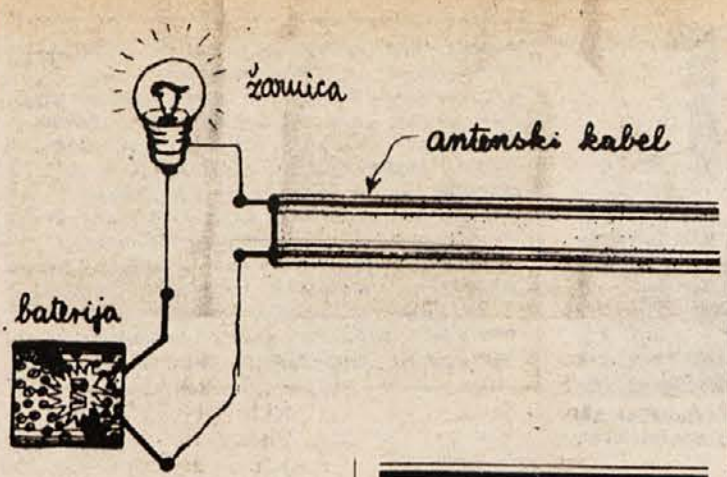
„Ste tokrat prvič v naših krajih?“
in Swigartov odgovor:
„Ne, drugič.“

JOŽE PRIMC

GLASBENIK — Kdor bi se lotil izračunavanja, koliko ur mladi prežive v disko klubih in na koncertih, bi najbrž prišel do zanimivega podatka. Nedvomno pa mladi v polmraku plesišč in koncertnih dvoran dobivajo svojevrstne čutne vtise, impresivne podobe svetlobe in teme. Njim so verjetno posnetki, kakršnega je naredil Novomeščan Andrej Virc, blizu, za ostale pa je podoba glasbenika, potopljenega v temo, tudi nekakšen simbol časa. Virc je posnetek naredil z visoko občutljivim filmom, ki ga je pri razvijanju še malce „posilil“, saj je le tako lahko uporabil v slabih svetlobnih pogojih dolgogorišni objektiv 200 mm z razmeroma slabo svetlobno jakostjo. Pri nastavitvi občutljivosti filma na 36 DIN je svetlomer pokazal, da se bo dalo fotografirati pri odprti zaslonki f 4 s šestdesetinko sekunde. Za dolgogorišni objektiv je to kritično dolg čas ekspozicije, zato smo prepričani, da je Virc kamero imel na stojalu ali pa jo je trdno naslonil na čvrsto oporo.

preverite antenski kabel

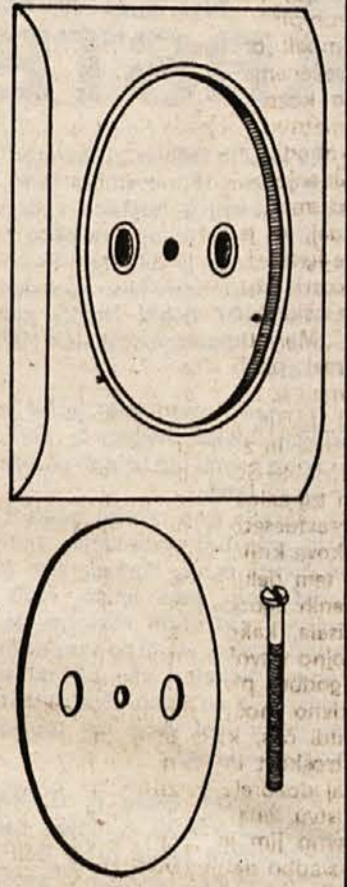
Če ima televizor slabo sliko, bo morda pomagalo, da preden pokličete dragega mojstra, sami preverite antenski kabel. To je mogoče tudi brez instrumenta za preskušanje antene. Iz vtičnice na zadnji strani televizorja izvlecite antenski kabel. En krak vežite na izvir napetosti (baterijo 4,5 Volta), drugi krak pa preko baterijske žarnice povežite z drugim baterijskim polom. Če žarnica zasveti, se je tokovni krog sklenil. To pomeni, da antena nikjer ni pretrgana in da je treba napako za slab sprejem iskati na anteni (njenem položaju) ali pa v televizorju.

varne vtičnice

Majhni otroci iz radovednosti in v igri zelo radi brskajo po električnih vtičnicah. Če si mali radovednež pri tem pomaga z žebeljem ali podobnim, je nesreča takoj tu. In vendar lahko vtičnico zelo preprosto zaščitimo pred otroško neugnanostjo. Iz tanjše plastike izrežemo okroglo ploščico, izvrtamo na njej tri luknjice. Skozi dve morata prodreti banani vtikača, tretja pa služi za vijak, ki drži pokrov vtičnice. Zdjaj bo držal pokrov in našo ploščico. Ko vtikača ne uporabljamo, ploščico samo malo zavrtimo in varnost je tu.

pomaranča namesto naftalina

Vsi vemo, da je naftalin zelo dober varuh pred požrešnimi molji, malo pa jih je, ki so že slišali, da je dober nadomestek naftalina pomaranča. Ta za razliko od naftalina tudi prijetno diši, kar ni zamenljivo. Za naskok na molje potrebujete zdravo pomarančo in nekaj nageljnovoga semena, ki ga z vseh strani vtisnete v pomarančo, ta bo zaradi tega ostala dolgo sveža. Pomarančo dajte v mrežico, to pa v omaro. Molji bodo pregnani.

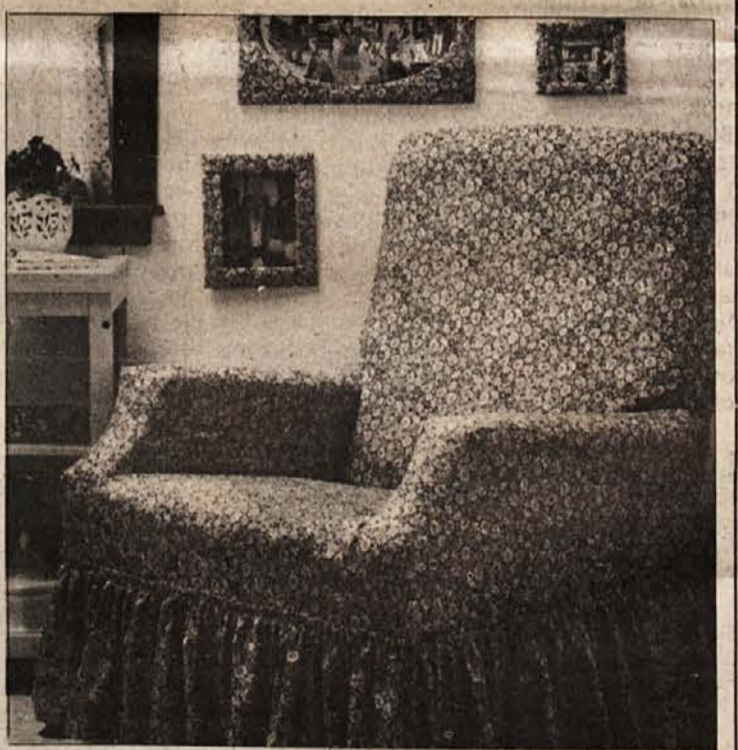

v krilu in bluzi na ples

Začenja se sezona večernih prireditev ob novem letu, ko toaleta ženskam dela posebne skrbi. Če se ne odločite za izrazito večerno obleko in varčno računate tudi vnaprej, si boste morda izbrale moder- no bluzo h krilu ali ozkim hlačam. Važni so dodatki: k žojgi bluzi pas, če pa vam postava tega ne dovoljuje, imejte krilo pa črno pisano ali svetlečo bluzo in brezpogojno črne nogavice k črnim salo- narjem.

miren kotiček

Star fotelj, ki je že začel kazati rebra, lahko oblečete s primernim pisanim blagom. Da pa bo domača mojstrovina videti v stanovanju še bolj prijetna, z enakim blagom oblecite še okvire slik, če visijo nad foteljem.

za prvi sneg

Ni potrebno, da ste smučarka ali izrazita športnica na beli poljani, če radi uživate na snegu. Tudi ni za tako prilžnost potreben drag, kupljen dres, ampak lahko doma napletete pisan pulover s širokimi rameni. Vam je tale morda všeč?

obzorja

prebrali smo Marjetka ve, kaj je vojna

Bombe, puške, vojaške mule. Mrki obrazi pod čeladami. Domovi v plamenih, begunci v lastni domovini. Strah pred smrtjo, ki kosi z rafali. Lakota, krompir je kralj na mizi. Ampak daš ga partizanu, premočenemu in premraženemu do kože. Kurirji, komandanti, umetniki. „Bratje, le k soncu, svobodni!“ Še malo, pa bo. Hrepenenje po svobodi je močnejše od smrti. Mir bo kot pravljica. Zdaj, ko je vojna, ni pravljic in ne igrač. Iz zatrtega sveta otroškosti strmijo široko odprte otroške oči Marjetke.

„Marjetka ve, kaj je vojna.“ pravi pisateljica Marjeta Dajčman iz Novega mesta v knjigi, ki jo je pod tem naslovom izdala in z ilustracijami Ančke Gošnik-Godec poslala na knjižni trg založba Borec kot sedem-inšestdeseto knjigo svoje Kurirčkove knjižnice. Dajčmanova je v tem delu povezala 65 zaključnih zgodbic, v katerih je popisala, kako je sama doživljala vojno v svoji rojstni Beli krajini. Zgodbe, pisane z veliko sugestivno močjo spomina na neki hudi čas, ki je otrokom jemal otroškost in jih naredil prezgodaj dozorele in zresnjene, so v bistvu ena sama celota, akoravno jim je dala pisateljica z navedbo datumov videz dnevnih izpovedi.

„Da, te zgodbe so se dogajale, ko sem bila še otrok.“ je zapisala. Pa je bila res otrok? „Ne, v resnici nisem nikoli bila otrok. Bila sem majhna, toda nikoli nisem bila brezskrbna in razigrana. Vedno sem bila resna in zamišljena. Namesto igrač sem imela motika. Nisem se bala čarovnic in divjih mož, bala sem se fašistov. Skorja starega kruha je bila moja slaščica. Kar je bilo v meni otroškega, je bilo zastrito z utrujenostjo, s strahom in skrbmi. Le poredko sem se zasmejala in

zakričala, kakor se smejejo in kričijo otroci. Samo včasih sem bila zares otrok. Toda le za hip.“

Knjiga je vseskozi pisana prepričljivo, doživeto, slog je lahkoten, jezik izbrušen, nekako prežihovsko klen, osebe zarisane plastično. Vse to in podživljanje potovanja v čas, ki je bil, a naj bi se ne vrnil nikoli več, je najbrž že zadosten motiv, da bralec prebere knjigo na dušek, se obogati z njeno vsebino v enem požirku. Starejši in mlajši, še zlasti slednji, ki mu je pisateljica delo tudi namenila.

svet na robu

Zagrizeni samec Doc, potepuški Mack, omejeni Hazel, lastnica kurbišča Favna, Eddie in še lepa vrsta zanimivih likov, katerih oče je ameriški pisatelj in Nobelov nagrajenec John Steinbeck, se ponovno predstavljajo slovenskemu bralstvu v nedolgo tega pri Prešernovi družbi v prevodu Valentina Duše izdanem romanu „Sladki četrtek“.

V „Polentarski polici“ in „Ulici Ribjih konzerv“ je Steinbeck začel izrisovati nenavadne osebnosti na obrobju družbenega dogajanja. Postopači, prostitutke, drobni lopovi, čudaki, ki žive v monteryskem obrobju, z mamljivo močjo pritegujejo Steinbeckovo pero. Duhovito, živopisno in domiselno prepleta te obrobne pojave v dobro

berljive pripovedi in ni se bati, da po „Sladkem četrtku“ poznavalci in ljubitelji Steinbeckove pisanja ne bodo posegli. Lahko tudi zapišemo, da jih pisatelj ne bo razočaral.

Četudi je knjigo užitek brati, ne moremo mimo ugotovitve, da gre v nji za hudo pomanjkanje vpetosti pripovedi v resnični družbeni trenutek ameriške družbe. Svet socialnih iztirjencev je v Steinbeckovi inačici poln moralnosti, človečnosti, vrednot in življenjske polnosti. V njem ni zaslediti niti krpice družbene kritike niti namiga, da ta svet revščine živi na robu obilja, neizprosne borbe za denar, politični vpliv in prevlado. Zdi se, kot da je ameriški nebelovec stkal toplo človeški svet na robu družbe zaradi globokega nezadovoljstva z ameriško družbo in da je ta dejansko neresnični svet poselil z ljudmi, kakršni so zrasli v njegovi viziji družbenih vrednot. Mestoma ironično pisanje je močno v prid takemu domisleku, saj ironija raste iz nezadovoljstva.

Četudi si Steinbeck ni upal jasno postaviti topli kotichek človečnosti v kruti svet ameriške resničnosti, je njegovo pisanje svojevrstni toplomer, ki kaže, kako nizko je že padla temperatura človečnosti v sodobni razviti družbi.

M. MARKELJ

PREGREHA

Nemeth Laszlo, eden najvidnejših madžarskih književnikov tega stoletja, je bil doslej na Slovenskem poznan le po dveh delih, „Grozni“ in „Žalovanju“, pred kratkim pa je Mladinska knjiga izdala še njegovo „Pregreho“ (prevod je opravila Beatrice Logar, kratko spremno besedo pa je sestavil Jože Filo). To je roman, ki velja za Nemethovo najboljšo zgodnje delo.

Ta pisatelj je v madžarsko literaturo uvedel psihološki roman, zgledeval pa se je tudi pri francoskem populizmu (literarna smer, ki teži k popisovanju ljudskih množic in zahteva, da je roman odsev stvar-

PREDSTAVUJAMO VAM

Zadnja leta smo v Delu ali Sodobnosti občasno lahko brali Josipa Vidmarja spominke zapise o ljudeh, ki so v tem stoletju vsak po svoje orali, sejali in želi na slovenski kulturni njivi. Sploh nismo dvomili, da ta besedila ne bodo prej ko slej izšla tudi v knjižni obliki – in res je zdaj pred nami knjiga s pomenljivim naslovom „Obrazi“. Izdala jo je Državna založba Slovenije, v njej pa je zbranih petindvajset Vidmarjevih pričevanj o lastnem znanstvu s književniki, glasbeniki, likovniki pa tudi politiki (razvrstitev besedil se približno ujema s časovnim zaporedjem, v katerem so si sledila piščeva seznanjanja s posamezniki, od teh naj omenimo I. Cankarja, M. Kogoja, I. Prijatelja, R. Jakopiča, P. Golio, O. Župančiča, M. Jarca, B. Kidriča in E. Kardelja). Iz vseh „obrazov“ je moč izluščiti tudi dober kos Vidmarjeve življenjske poti in sestaviti okvir njegovim estetskimi in umetnostno kritičkih pogledov.

Nikakršne potrebe ni, da bi to Vidmarjevo knjigo vzporejali npr. z Iz. Cankarja „Obiski“ ali M. Gorkega „Spomini na sodobnike“. Bežna primerjava pa vseeno pokaže, da je za omenjeni knjigi značilna pripovedna natančnost, saj prva podaja razgovore in druga temelji na beležkah, medtem ko Vidmar priznava, da je pisanje opiral zgolj na to, kar

mu je o preteklih sopotnikih ostalo v spominu. To pa kajpak ne pomeni, da Vidmarjeve besede nimajo stvarne podlage. Preverljivo je vse, kar se tiče kulturnozgodovinskega in še kakšnega ozadja. Nihče pa najbrž ne bo šel preverjat piščevega človeškega odnosa do obsežnega sklopa posameznosti, ki tvorijo njegov stik z ljudmi, katerih se spominja. Poudariti je treba, da razgrinja njihove duševne posebnosti, iz katerih sta vrela volja in moč po ustvarjanju, pri tem pa Vidmar ni zamolčal tudi manjvrednih drobcev, brez katerih ni (po)polne osebnosti.

Bistvena lastnost teh Vidmarjevih spominskih novel (če jih sploh lahko imenujemo tako, četudi so zaokrožene pripovedne enote) je ta, da mestom spet prinašajo odklonilne sodbe, ki jih je o delu posameznikov izrekel že kdaj prej (o Gradniku, Prijatelju, J. Kozaku, o Župančiču kot dramatik in še kom). Tako nimamo opraviti samo s knjigo spominov, ampak gre za delo, v katerega je vtakano kritikovo umevanje literature, gledališča, kritike, umetnosti nasploh; pri tem je važno to, da Vidmar niti za pred ne odstopa od svojih že zdavnaj znanih kritičkih meril.

D. RUSTJA

nega življenja delavcev), kar se v zametkih kaže celo v pričujočem romanu. Slednji premore dva glavna junaka, delavskega oz. dninarskega porekla pa je le eden od njih. Drugi je učeni meščan, tako izbrana nosilca dogajanja pa predstavljata nasprotujoči si strani ljudstva za časa hortyjevkega režima. Poti junakov se križata v mestu, kamor pride dninar za kruhom, toda nikakor se ne more trdno postaviti na noge. Sicer dokaj napredni mestni mož mu hoče pomagati, a do zblizanja ne pride. Za to so krive družbene razmere, ki na eni strani dovoljujejo bogastvo in razsipništvo, na drugi pa ljudi pestijo revščina, zaostalost in še zlasti neosveščenost, zaradi katere se dninar ne zaveda brezizhodnosti svojega položaja, temveč izkoriščanje dojema kot nekaj docela naravnega.

V „Pregrehi“ je Nemeth brez opeševanja prodorno razčlenil družbena stanja in jasno nakazal možnosti socialnega in duhovnega prepoda medvojne madžarske stvarnosti, pri glavnih junakih pa je uspel prepričljivo opisati tudi psihološko ozadje njihovih početij.

D. R.

knjige novo v „Krogu“

Zadnjih dveh knjig, ki sta pri Mladinski knjigi izšli v zbirki „Krog“, nikakor ni moč označiti s pojmom roman, četudi sta pisani v leposlovnih obliki; uvrstimo ju lahko v sklop dokumentarne oz. spominke proze. Nemški pisatelj Hans H. Kirst

je bralstvo razvadil, da od njega pričakuje duhovite, z ironijo zabeljene pripovedi, z „General-sko afero“ (poslovenil jo je Milan Mlačnik) pa v tej smeri ni razočaral, ampak šel še za korak dlje, ironijo je stopnjeval prav do strupenosti, zabavne vrvine pa je nadomestil z ogorčenostjo. Na dokaj dokumentaren način je namreč popisal, kako se je Hitler v tridesetih letih s podlimi spletkami otresel dveh generalov, ki sta nasprotovala njegovim osvajalskim nakanam. Sele onemogočenje generalov mu je na široko odprlo vrata, ki so vodila v pogubno vojno. Kirst je razgalil tedanjo nemško družbo, v kateri ni bilo ovir za vojaško diktaturo, ki je s svojimi pogromi zaničala vse moralne vrednote in ni pustila dihati nikomur, ki se ji ni uklonil.

Pisane izpovedi razvpitih filmskih igralk ne najdejo mesta v izdajateljskih načrtih slovenskih založb, po časopisnih novicah pa lahko sklepamo, da je tako tudi edino prav, saj gre zvečine za spetakljive sobne kronike. To pa ne velja za knjigo „Spreminjanja“, ki jo je o svoji življenjski poti napisala velika gledališka in filmska igralka Liv Ullmann, katere umetniško delo je neločljivo povezano z imenom švedskega režiserja Ingmarja Bergmana. O svoji knjigi (prevredla jo je Nataša Golob) je zapisala: „Hotela sem pisati o tem, kaj pomeni v našem stoletju... biti ženska... Postala sem igralka. Uspela... Mnogo let sem vztrajala pri tem delu. Poskušala sem pokazati človeka brez maske, pisati o usodi, o dvomu, boju,

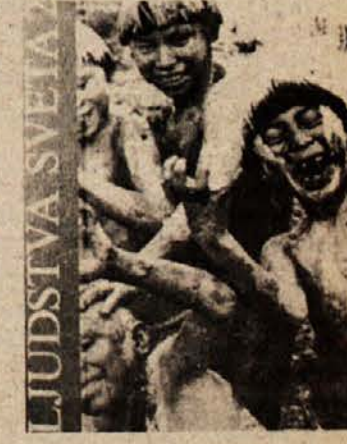
porazu in zmagi... Nič ni bilo zares brez smisla. Vse je imelo svoje mesto...“ Tako iskreni in celo umetniško polnokrvni spomini zlepa ne bodo spet prišli do tukajšnjega bralstva.

LJUDSTVA SVETA

S pridržkom moramo jemati reklamni razglas Mladinske knjige, ki „Ljudstva sveta“ označuje kot edinstveno enciklopedično zbirko šestih knjig, v katerih bo zbrano vse znanje o današnjih kulturah človeštva. Knjige (pred kratkim je izšla že druga) res z narodoslovnega vidika prikazujejo podobo ljudstev in omik na različnih koncih sveta, a vseeno niso prave enciklopedije.

Druga knjiga prinaša obilico pisanega in slikovnega gradiva o ljudstvih, ki živijo v Mehiki in Medmorski Ameriki, v Andskih deželah, Amazoniji pa Orinoku in pampah. Ko smo pisali o prvi knjigi, smo našli tudi vrsto uvodnih besedil, ki so še povečala tehtnost siceršnjega predstavljanja številnih ljudstev. Založba je opozarjala, da v naslednjih knjigah podobnega dodatka ne bo, toda druga knjiga ga le ima.

Tako Tom Stacey piše o svojem doživetju plemena, o tem, kako je spoznaval najpreprostejša življenja ljudi v Afriki in še kje. O zgodovinskih izvorih in širjenju različnih kultur razpravlja Thor Heyerdahl, zanimivo je Kennetha Kirkwooda besedilo, ki govori o srečevanju in mešanju ras, Moma Pudar pa opisuje zgodovino ter politično in gospodarsko plat dandanašnje Latinske Amerike, celine nasprotij.

ŽIVI Z GLASBO

Ko se mu naberejo trije starostni križi, človek že lahko ugleda, kaj mu je usmerjalo dotedanjo življenjsko pot. Za Iztoka Perozija (prijatelji ga kličejo Mišo) so to bile note in melodije. Bele in črne tipke so ga privlačevale že kot otroka, nagnjenost do glasbe pa je bila pri njem tako živa, da starši niso odlašali z nakupom klavirja. Znašel se je kajpak tudi v glasbeni šoli, zahajal je na novomeško Loko, kjer je bilo svoj čas poskrbljeno za ples – in tako se je navdušil za zabavno glasbo.

Že v osnovni šoli je večkrat igral skupaj z vrstniki, gimnazijska leta je prebil v beat skupini Črni tulipani in zato ni nič čudnega, če je zanimanje za glasbo združil tudi s poklicem. Postal je učitelj klavirja in harmonike in zdaj prenaša svoje znanje in izkušnje na šolarje v Dolenjskih Toplicah, tamkaj pa uči tudi v oddelku novomeške glasbene šole. „Tovrstne šole so bile in bodo prva stopnica za glasbeno nadarjene posameznike“, pravi Perozzi „prav razveseljivo pa je, da uvajamo še t.i. male glasbene šole. Številni otroci, ki jih glasba ne veseli, se morajo pokoriti željam staršev. To lahko slabo vpliva celo na njihov osebnostni razvoj, zato bodo male glasbene šole primerna priložnost za ugotavljanje, ali ima smisel, da otrok zakorači na glasbeno pot.“

Tudi učitelj glasbe se mora svojega posla lotevati z vneto, resnostjo in odgovornostjo. Pomanjkanje naštetega Peroziju ni moč očitati. „Vprašanje, ki ga učenec o obravnavani snovi zastavi učitelju, je vselej najboljši dokaz, da poučevanje ni zaman. Na ta način se preverje tudi moje delo, za katerega mi dajo največje priznanje lahko samo otroci z uspešnim javnim nastopom ob koncu šolskega leta.“

Prihaja seveda tudi do težav, iz teh pa se Perozzi kaj hitro izvleče s humorjem, šale kar siplje okoli sebe, za razvedrilo pa mu je še igranje z ansambлом „Matiček“. „Morda se sliši nenavadno, a je le res, da je tako igranje bolj utrujajoče kot poučevanje. Ne bom govoril o neprijetnostih, ki zadevajo prevajanje glasbil, pa o tem, da nimam prostega časa ipd. Bolj me jezi to, da na Dolenjskem ne premoremo posredniške službe, ki bi bila sposobna voditi tukajšnjo zabavnomusikalno dejavnost. Zdaj se moramo obračati na posrednike od drugod, zato veliko denarja odteka v njihove občine. Škoda, kajti domača posredniška služba bi bila v veliko korist glasbenikom in siceršnji dolenjski kulturni dejavnosti; trdno sem prepričan, da bi imela v kratkem času dovolj dela z najmanj petdesetimi glasbeniki oz. skupinami.“

DRAGO VOVK

V 153 DNEH PREKO ATLANTIKA

Prav vročih novic stare domovine naši rojaki, izseljenci v oddaljenih državah obeh Amerik ali Avstralije, ne prejemajo. Preden pride do njih ovih domov redna številka Dolenjskega lista, pogosto ne minejo samo dnevi, ampak kar meseci. Kljub temu ostajajo mnogi še naprej naročniki na naš teden, saj končno časopisa ne berejo zaradi aktualnosti, ampak ker jim predstavlja živo vez z domovino, ker jim prinaša utrip našega življenja; ker v njem preberejo in vidijo znane kraje, znane obraze. Dolenjski list je čustvena vez z Dolenjsko, Belo krajino, Kočevskim in Posavjem.

Zanimiv seznam romanja posameznih številk Dolenjskega lista si je dve leti pisal Ludvik Sebanc iz West Allisa v ZDA. Po tem seznamu je rekord v počasnosti številka, ki je izšla 20. aprila, dobil pa jo je na svoj dom 20. septembra, torej je časopis romal celih 153 dni. Nekaj številk je za pot od Novega mesta do West Allisa potovalo 104 dneve, večina pa je potrebovala za pot preko veike luže 69 dni – takšno povprečje smo izračunali s pomočjo števil s Sebancovega seznama. Devet števil našega tednika pa se ja na dolgi poti celo izgubilo.

Najbrž Ludvik Sebanc ni edini, ki se sprašuje, kako je mogoče, da v dobi razvitega prometa naš tedenik toliko časa potuje preko Atlantika. Zagonetka je v tem, da Dolenjski list potuje z ladjami, ker bi letalsko pošiljanje tednika tako močno obremenilo naročnino, da bi bila nesprijemljiva. Ladje pa so, kot veste, počasne.

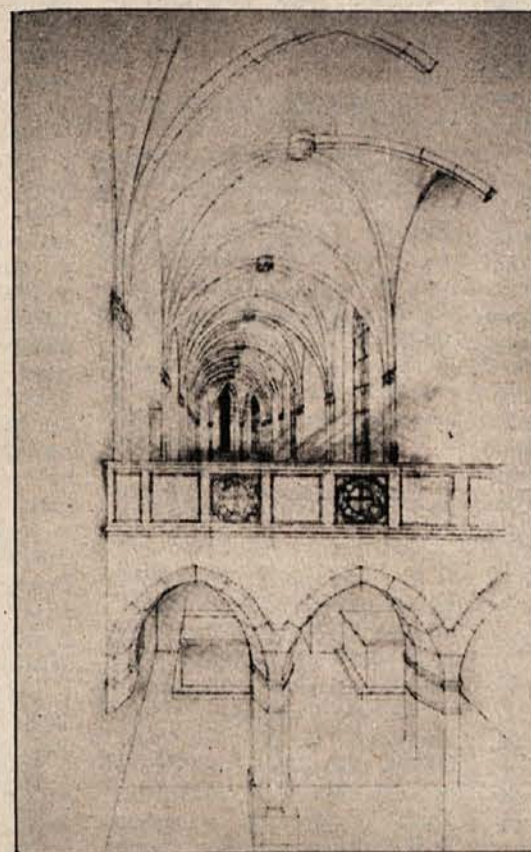
MIM

SEZNAM West Allis 22. Septembra 1978

Prejetih Dolenjskih listov od 30. A ugusta 1977 do danes.

Zap. št.	Številka lista	Kdaj je list izzel	Koliko dni je potoval v U.S.A.	Opomba
1	35	8. Sept. 77	64 dni	Prejet 10. Nov. 77
2	36	15. Sept. 77	65 dni	Prejet 18. Nov. 77
3	37	22. Sept. 77	78 dni	Prejet 8. Dec. 77
4	38	29. Sept. 77	71 dni	Prejet 8. Dec. 77
5	39	6. Okt. 77	63 dni	Prejet 8. Dec. 77
6	40	13. Okt. 77	56 dni	Prejet 8. Dec. 77
7	41	20. Okt. 77	49 dni	Prejet 8. Dec. 77
8	42	27. Okt. 77	53 dni	Prejet 19. Dec. 77
9	43	3. Nov. 77	30 dni	Prejet 8. Dec. 77
10	44	10. Nov. 77	71 dni	Prejet 20. Jan. 78
11	45	17. Nov. 77	NI prejet	
12	46	24. Nov. 77	76 dni	Prejet 7. Feb. 78
13	47	1. Dec. 77	NI prejet	
14	48	8. Dec. 77	NI prejet	
15	49	15. Dec. 77	104 dni	Prejet 5. Apr. 78
16	50	22. Dec. 77	82 dni	Prejet 20. Marca 78
17	1/78	5. Jan. 78	84 dni	Prejet 30. Marca 78
18	2	12. Jan. 78	67 dni	Prejet 20. Marca 78
19	3	19. Jan. 78	68 dni	Prejet 28. Marca 78
20	4	26. Jan. 78	54 dni	Prejet 20. Marca 78
21	5	2. Feb. 78	46 dni	Prejet 20. Marca 78
22	6	9. Feb. 78	54 dni	Prejet 3. Apr. 78
23	7	16. Feb. 78	59 dni	Prejet 15. Apr. 78
24	8	23. Feb. 78	72 dni	Prejet 6. Maja 78
25	9	2. Marca 78	54 dni	Prejet 25. Apr. 78
26	10	9. Marca 78	61 dni	Prejet 9. Maja 78
27	11	16. Marca 78	53 dni	Prejet 8. Maja 78
28	12	23. Marca 78	NI prejet	
29	13	30. Marca 78	51 dni	Prejet 25. Maja 78
30	14	6. Apr. 78	NI prejet	
31	15	13. Apr. 78	NI prejet	
32	16	20. Apr. 78	NI prejet	
33	17	27. Apr. 78	46 dni	Prejet 12. Junija 78
34	18	4. Maja 78	NI prejet	
35	19	11. Maja 78	88 dni	Prejet 7. Avgusta 78
36	20	18. Maja 78	104 dni	Prejet 30. Avg. 78
37	21	25. Maja 78	70 dni	Prejet 1. Avg. 78
38	22	1. Junija 78	70 dni	Prejet 9. Avg. 78
39	23	8. Junija 78	NI prejet	
40	24	15. Jun. 78	61 dni	Prejet 17. Avg. 78
41	25	22. Jun. 78	69 dni	Prejet 30. Avg. 78
42	26	29. Jun. 78	75 dni	Prejet 12. Sept. 78
43	27	6. Jul. 78	61 dni	Prejet 5. Sept. 78
44	28	13. Jul. 78	55 dni	Prejet 6. Sept. 78
45	29	20. Jul. 78	48 dni	Prejet 6. Sept. 78

tudi nekaj človeškega

V zavetju Gorjancev leži kartuzija Pleterje, ki jo je te dni predsednik Tito za zasluge med NOB in povojno graditvijo odlikoval z redom zaslug za narod z zlato zvezdo.

Kartuzija je 4. novembra praznovala 75-letnico nenehnega delovanja v novem, leta 1905 pozidanem samostanu. Za visokimi zidovi, ki skrivajo pred radovednimi očmi orjaški kompleks nove kartuzije, ki je prava gradbena mojstrovina že zaradi svoje razsežnosti, pa hranijo Pleterje tudi enega najvidnejših spomenikov naše zrele gotske arhitekture. To je stara samostanska cerkev, ki se je od srednjeveške arhitekture nekdanje kartuzije edina ohranila skoraj neokrnjena.

Pleterje je kot najmlajšo med štirimi kartuzijskimi samostani, ki so jih v srednjem veku pozidali na Slovenskem, ustanovil celjski grof Herman II. Celjski. Ni poskrbel samo za polno mošnjo, danes bi rekli pokrito investicijo, ampak tudi za stavbno delavnico, ki je bila kos zahtevni nalogi: pozidati samostan z vsemi posebnostmi, kakor jih narekujejo način in namen strogega redovnega življenja kartuzijanov. Posebno mesto je imela v stavbnem kompleksu redovna cerkev, velik in enoten prostor, prilagojen za potrebe posebnega kartuzijskega obredja.

Stara cerkev stoji danes prazna in brez namena. Ni sicer v razvalinah in ne propada vidno, je pa zapuščena. Spomeniški službi doslej ni uspelo dobiti toliko denarja, da bi jo uredili tako, kot zasluži njena spomeniška vrednost. Umetnostni zgodovinar dr. Marjan Zadnikar, novomeški rojak in velik poznavalec arhitekture kartuzijanov, meni, da bi cerkev šele s primerno obnovo zaživela „v svoji plemeniti arhitekturi, ki jo soustvarjata kvalitetno izvedena stavbna lupina z gotskimi rebrastimi oboki in z bogastvom kamnoseškega okrasja na konzolah, kapitelih in sklepnikih, zlasti pa na dobro pretehtanih sorazmerjih zasnovana prostornina kot poglobljena sestavina sleherne arhitekture.“

V skladu z redovno tradicijo je ta prostornina enotna, dolga in visoka dvorana, ki jo z dveh strani razsvetljuje vrsta visokih tridelnih oken. Cerkev torej ni razdeljena na ladjo kot prostor za vernike in od nje predeljen prezbiterij. Vseskozi je enotna, saj je rabila le za potrebe redovne družine, drugi vanjo niso imeli dostopa. Na severni strani se je cerkev naslanjala na zdaj podrti mali križni hodnik,

zato sta jo tam opirala le dva ločna zidova. Vzdolž vse južne fasade pa so jo objemali visoki stopnjevani oporniki, da bi razbremenili sorazmerno tanko steno notranjega obočnega pritiska. Dr. Zadnikar piše, da so to seveda značilnosti vse gotske arhitekture. V Pleterjah pa so tako jasno izvedene, da imamo pred svojimi očmi pravi šolski primer, kako so pred več kot pol tisočletja gradili veličastne stavbe, s katerimi bi danes težko ponazarjali „temni“ srednji vek in neznanje takratnih arhitektov. Prostornina pleterske gotske cerkve se uvršča med najlepše v vsej kartuzijski arhitekturi.

Če še malo opišemo cerkev, je treba povedati, da je „pevski kor“, ki ga danes vidimo ob zahodni steni, prvotno stal povprek sredi cerkve. Cerkev je ločil na dva dela, na večji vzhodni del, ki so ga uporabljali pri bogoslužju in skupnih molitvah očetje, in na preostanek, kjer so imeli svoje sedeže bratje.

Tudi med nepoznavalci je stara pleterska cerkev znana po še eni posebnosti, ki se je na slovenskem prostoru ravno v njej najbolje ohranila. To so v stene vzdane lončene posode z luknjičastim vrhom, ki je gledal iz zidu in ki naj bi urejal zvočnost cerkvenega prostora. V kartuzijskem obredju ima enoglasno zbornu petje posebno mesto in je zato akustika prostora še posebno pomembna. Teh „štiranc“, kakor jim pravijo domačini, je bilo nekdanj 57. Povsem neurejeno so bile razporejene po zgornjih delih južne, severne in fasadne stene. Zdj mnoge manjkajo ali pa so večinoma razbite.

In še nekaj je med stoterimi znamenitostmi sicer žal zapuščene stare gotske cerkve vredno videti. Podoba neznanega graditelja mogočnega poslopja, upodobljenega kot nosilno konzulo. To je globoko sključen možki, ki se z rokama oprijema svojih nog tik nad gležnji, teža cerkvene konstrukcije mu je potisnila glavo skoraj med kolena. Na obrazu magistra operis, kot so tedaj rekli arhitektom, se vidi, da ga tarejo skrbi in dvomi nad lastnim delom. Medtem ko je slabotno telo že skoraj povsem zmaličeno, pa obraz še vedno razodeva neuklonljivega duha in voljo. Nikoli ne bomo zvedeli, kako je bilo ime neznanemu graditelju, čigar mojstrovina je preživela njega in bo tudi nas. Pomirja pa misel, da je v tej cerkvi tudi nekaj človeškega.

